

ÅRSBERETNING

D E T
K G L

B I B
L I O
T E K

2014

ÅRSBERETNING

2014

Forsidefoto:

Tre russiske krigsfanger foran hus i Assens:

Roman Počilko (28 år), Evtik Voroničikij (28 år) og Egor Kamarov (25 år) fra Ukraine (daværende Rusland) sejlede på en vognbund fra Nordborg på Als til Helnæs syd for Assens i august 1917. De flygtede fra tysk krigsfangenskab i Hagenberg, hvor de arbejdede for tyske bønder. Fotografiet indgik sammen med de tre mænds flugtberetning i Det Kongelige Biblioteks udstilling Ned med våbnene: Syv danskeres kamp for fred under Første Verdenskrig, der bl.a. handlede om krigsfangerne, der kom til Danmark under Første Verdenskrig.

I udstillingen kunne man møde akademikeren og tolken Ingeborg Stemann, der gjorde et stort arbejde for såvel de flygtede fanger, som de sårede eller syge fanger, der kom til krigsfangelejren i Horserød som en del af en international aftale med Østrig-Ungarn, Tyskland og Rusland. Særligt de russiske krigsfanger havde hendes interesse, og hun indsamlede flugtberetninger, fotografier, breve, digte og tegninger. Frem til sin død i 1973 arbejdede hun på at samle materialet i en bog om russiske krigsfanger i Danmark. Bogen udkom aldrig, og Ingeborg Stemann testamenterede hele sit arkiv til Det Kongelige Bibliotek.

Udstillingen Ned med våbnene var blot én af en lang række arrangementer på Det Kongelige Bibliotek under temaet "Krig og fred" i efteråret 2014.

Bagsidefoto:

I forbindelse med Nordic Fashion Biennale 2014 fik kunstnerduoen Sarah Cooper og Nina Gorfer en bestillingsopgave af arrangørerne: De skulle skildre den nordatlantiske modescene og dens kreativitet. De to kunstnere gennemrejste Færøerne, Grønland og Island for at undersøge, hvordan lokale traditioner og omgivelser påvirker den individuelle kreativitet hos modeskabere som Bibi Chemnitz, Barbara í Gongini og Steinunn m.fl. Resultatet af rejsen kunne fra 1. november 2014 til 21. marts 2015 ses i udstillingen The Weather Diaries: Uld, perler, is, tåge.

Foto: Cooper & Gorfer 2014

Årsberetningen er baseret på bidrag fra Det Kongelige Biblioteks afdelinger og er redigeret af Joana M. Nørskov og Jakob K. Meile

Summary er oversat af EasyTranslate A/S

Konceptdesign: Kontrapunkt Group A/S

Layout og produktion: Phoenix Design Aid A/S, ISO 14001 miljøcertificeret og CSR-certificeret efter DS49001

Tryk: Rosendahls-Shultz Grafisk A/S, ISO 9001, ISO 14001 samt miljø-, Svane-mærke-, FSC- og EMAS-certificeret

Papir: Papiret er officielt miljøgodkendt FSC-papir og trykt med planteoliefarve uden opløsningsmidler. FSC er et internationalt bæredygtighedsmærke, der garanterer, at træet kommer fra et bæredygtigt skovbrug, hvor der er taget hensyn til miljø, biodiversitet samt skovbrugernes socioøkonomiske forhold. Det opfylder de i ISO 14001 fastsatte krav til langtidsholdbart materiale.

Foto: Alle fotos er taget af Fotografisk Atelier, Det Kongelige Bibliotek, med mindre andet angives

Svanemærket: Tryksagen er mærket med det nordiske miljømærke Svanen. Licens nr. 5041 0457

Det Kongelige Bibliotek
Postboks 2149
1016 København K
Tlf: 33 47 47 47
www.kb.dk
kb@kb.dk

Oplag: 1.000 eks.

ISBN: 978-87-7023-133-6
ISSN: 0909-9093

FORORD	5	
FOKUS:	15	<i>Sponsorering, fondsstøtte og partnerskaber</i>
NATIONALBIBLIOTEKET	22	Nationalbibliotekets opgaver
	25	Nationalsamlingsafdelingen
FOKUS:	35	<i>Hvad har Danmark med i Europeana?</i>
FOKUS:	39	<i>Bladtegningsprojektet afsluttet</i>
FOKUS:	43	<i>Digitalisering on demand af danske bøger – fra projekt til drift</i>
	45	Bevaringsafdelingen
FOKUS:	50	<i>Historiske håndværksteknikker genskaber Kiel-traktaten fra 1814</i>
	53	Afdelingen for Digital Bevaring
FOKUS:	56	<i>Vanskelighederne ved at formidle gamle computerspil</i>
FOKUS:	59	<i>Udenlandsk Danica på internettet</i>
	61	Kulturafdelingen
FOKUS:	73	<i>"Fra 1. række" – dansk teatertegning gennem 100 år</i>
FOKUS:	76	<i>Carl Nielsen Værkfortegnelsen (CNW)</i>
FOKUS:	78	<i>ESC 2014 i Netarkivet – Melodi Grand Prix 2.0</i>
	81	Forskningsafdelingen
FOKUS:	91	<i>100-året for Første Verdenskrig og Det Kongelige Bibliotek</i>
	96	Nationalbibliografien
FOKUS:	100	<i>Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi som database</i>

KØBENHAVNS UNIVERSITETSBIBLIOTEK	102	Universitetsbibliotekets opgaver
	106	Københavns Universitetsbibliotek Syd
	106	Det Humanistiske Fakultetsbibliotek
	108	Det Juridiske Fakultetsbibliotek
FOKUS:	109	<i>Copyright Service ved Københavns Uni- versitets Biblioteksservice (KUBIS)</i>
	111	Det Samfundsvidenskabelige Fakul- tetsbibliotek
FOKUS:	113	<i>Forskernes informationsadfærd</i>
	115	Det Natur- og Sundhedsvidenskabe- lige Fakultetsbibliotek
	117	Afdeling for Informationsressourcer (AIR)
FÆLLESOMRÅDET	119	Digital Infrastruktur og Service
FOKUS:	124	<i>Fra SIFD til Chronos</i>
	126	Administrationsafdelingen
FOKUS:	131	<i>Målopfyldelse for rammeaftalen 2011- 2014</i>
	132	Teknikområdet
	142	Samlet regnskab for materiale- anskaffelser
MEDARBEJDERFORENINGER	144	Kunstforeningen
	146	Personaleforeningen
STATISTIK	148	
RÅD & UDVALG	172	
PUBLIKATIONER	184	
MEDARBEJDERE	196	
BILAG	210	Strategisk plan 2014-2019 for Dansk Center for Musikudgivelse
SUMMARY	223	

FORORD

Af direktør Erland Kolding Nielsen

Rammeaftalerne for 2011-2014 og 2015-2018

Året 2014 har stået i de statslige rammeaftalers tegn med alt, hvad det har betydet af afrapportering af den foregående, og forberedelse, forhandlinger og planlægning for den kommende fireårsperiode i en biblioteks-, kultur- og institutionspolitisk sammenhæng. 2014 var det fjerde og sidste år under *rammeaftalen for 2011-2014* med Kulturministeriet.¹ Det Kongelige Bibliotek har derfor både skullet afslutte store, væsentlige projekter i den hidtidige rammeaftale og forberede rammeaftalen med Kulturministeriet for de kommende fire år *2015-2018*.

I den årsrapport for 2014, som de fleste statsinstitutioner skal aflevere til deres

¹ Se *aftalen i Årsberetning 2011*, ss. 230-275.

ressortministerium, Finansministeriet og Rigsrevisionen,² er der foretaget en udførlig afrapportering for rammeaftalens mål *både* i 2014 og for de samlede resultater i alle fire år. De 14 mål, der var specifikt relevante i 2014, er alle opfyldt, inklusive de mange planlægningsinitiativer, som rammeaftalen har nødvendiggjort. Samlet set har der været i alt 56 resultatmål i rammeaftaleperioden. Heraf er 53 – svarende til ca. 95 pct. – blevet opfyldt, mens de resterende tre mål er delvist opfyldt. Jeg anser resultaterne som helhed for meget tilfredsstillende.

Den nye *rammeaftale for 2015-2018* er blevet til efter et nyt koncept fra Kulturministeriet og Rigsrevisionen og omfatter en række nye strategiske initiativer og prioriteringer.

² Se bibliotekets årsrapport for 2014 og de forudgående år (tilbage til 2002) på www.kb.dk/da/kb/aaarsrapport

Folketingets Kulturudvalg var på besøg den 4. juni 2014. På mødet i Kulturavssalen blev en række for biblioteket aktuelle emner præsenteret og drøftet. Direktør Erland Kolding Nielsen viste afslutningsvis Kulturudvalgets medlemmer rundt i bibliotekets bygninger på Slotsholmen.

Bibliotekets overordnede strategiske indsatsområde i perioden 2011–2014 har været på begyndelsen af det store projekt til bygning af det digitale nationalbiblioteks indholdsmæssige infrastruktur, dvs. et fuldstændigt system til indsamling, forvaltning, bevaring og formidling af digitalt materiale uanset art, fødsel eller proveniens i eller uden for biblioteket, hidtil kaldet SIFD. I årets løb har systemet fået sit endelige navn, nemlig *Chronos*, et navn af klassisk græsk proveniens med en bevidst dobbelttydighed, idet Kronos dels var navnet på den af titanerne, der i den græske mytologi åd sine egne børn, dels personifikationen af tiden. *Chronos* er netop karakteriseret ved, at alle digitalt fødte eller retrodigitaliserede dokumenter (objekter), som Det Kongelige Bibliotek indsamler, erhverver eller selv skaber, for fremtiden ”ædes” af systemet og bevares der, og alle overbygningsfunktioner trækker på disse grunddata.

Infrastrukturens koncept og indhold er omtalt i tidligere årsberetninger. Ved udgangen af 2014 er udviklingen af infrastrukturen så fremskreden, at grundkomponenterne er etablerede, men mængden af indlemmet materiale og antallet af understøttede materialetyper i drift er begrænset. Et strategisk vigtigt – og ganske fremragende – resultat er, at Det Kongelige Bibliotek fra nu af er parat til at modtage ikke blot publicerede e-bøger, men også de digitale forlæg for alle i Danmark udgivne bøger, hvad enten de er fysisk eller digitalt udgivne, og på lidt længere sigt er denne teknologi den grundlæggende forudsætning for en revision af pligtafleveringsloven, som biblioteket længe har ønsket. *Chronos* skal i perioden 2015–2018 under den nye rammeaftale udbygges kraftigt til understøttelse af arbejdsprocesserne for indsamling, forvaltning, lagring, bevaring og formidling af *alle* for Det Kongelige Biblio-

Chronos er fundamentet for Det digitale Kongelige Bibliotek og omfatter systemer til at indsamle, bevare, forvalte og formidle bibliotekets digitale samlinger. Intentionen er hen ad vejen at erstatte en række separate systemer, databaser og applikationer med en sammenhængende digital infrastruktur.

Navnet *Chronos* er af klassisk græsk proveniens. Det er valgt med en bevidst dobbelttydighed, idet Kronos dels var navnet på den af titanerne, der i den græske mytologi åd sine egne børn, dels personifikationen af tiden.

Illustrationen er hentet fra Wikipedia Commons og viser den østrigske barokmaler Bartolomeo Altomonte (1694–1783) oliemaleri "Die vier Jahreszeiten, Chronos huldigend" fra 1737.

NØGLETAL FOR DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Udlån 2014

11.295.123 udlån i alt

heraf:

295.594 hjemlån m.m.
100.745 fotokopier og
fotografier
31.290 institutlån Køben-
havns Universitet
81.103 læsesalslån
4.103.352 elektroniske lån af
bibliotekets egne
ressourcer
6.683.039 elektroniske lån af
licensbelagte res-
sourcer

Udlån 2013

9.809.288 udlån i alt

heraf:

307.766 hjemlån m.m.
104.180 fotokopier og
fotografier
32.211 institutlån Køben-
havns Universitet
81.142 læsesalslån
3.346.549 elektroniske lån af
bibliotekets egne
ressourcer
5.937.440 elektroniske lån af
licensbelagte res-
sourcer

Benyttelse 2014

32.881 aktive lånere i REX
77.334 aktive brugere i
brugerbasen
260.343 forespørgsler (basal
vejledning)
1.287.755 besøgende på
betjeningsstederne,
i alt
4.687.386 besøg på bibliote-
kets website, i alt

Benyttelse 2013

33.965 aktive lånere i REX
56.567 aktive brugere i
brugerbasen
257.825 forespørgsler (basal
vejledning)
1.371.062 besøgende på
betjeningsstederne,
i alt
4.624.325 besøg på bibliote-
kets website, i alt

tek som national- og universitetsbibliotek relevante typer digitale materialer.

Arbejdet med infrastrukturen skal nu indarbejdes i biblioteksorganisationen. Konso- lideringen af eksisterende IT-løsninger med *Chronos* vil kræve en række migreringspro- jekter for at flytte data og applikationer til den nye infrastruktur. Målene for aftalepe- rioden er fra 2018:

- at alle nyproducerede og nyaccessione- rede digitale materialer, uanset kategori og proveniens, indlemmes i *Chronos* og forvaltes, formidles og langtidbevares herfra;
- at hovedparten af de eksisterende digitale objekter under forvaltning er overflyttet til *Chronos*;
- at den permanente organisation (ko- ordinering af udvikling, drift og digital magasinforvaltning) af det digitale bib- lioteks infrastruktur er etableret.

Den 18. december 2014 indgik Kulturmi- nisteriets departementschef Marie Hansen og undertegnede den nye rammeaftale, der gælder for perioden 2015–2018.³ Det er den 5. resultat- eller, som terminologien er i dag, *rammeaftale*, siden den første, der havde gyldighed fra 1998. Rammeaftalen er Kulturministeriets officielle *styringsdokument* i forhold til Det Kongelige Bibliotek for de kommende fire år. Det hedder i præamblen:

”Rammeaftalen mellem Kulturministeriet (departementet) på den ene side og Det Kongelige Bibliotek på den anden side fastlægger mål for Det Kongelige Biblioteks virksomhed i aftaleperioden og de vilkår, der gives herfor.

³ Den samlede rammeaftale med bilag vil blive publice- ret i Årsberetning 2015.

Aftalen indarbejdes på finansloven således:

- at de aftalte økonomiske rammer indar- bejdes i form af bevillinger
- at den aftalte mission og vision indarbej- des i anmærkningerne
- at de aftalte mål af tværgående karakter indarbejdes i anmærkningerne og
- at de aftalte mål for Det Kongelige Bib- liotek indarbejdes i tabel 5 i anmærk- ningerne.

Målene drøftes mindst én gang årligt i for- bindelse med resultatopfølgningen.”

Det vil sige, at rammeaftalen, som optages i finanslovens tekst, dermed er *loven* om og for Det Kongelige Bibliotek i de kom- mende år. Det nye er, at de *overordnede* mål, der hidtil er arbejdet med, er blevet udbyg- get med ”operationelle mål” og ”nøgletal og indikatorer” af en udførlighed og i et omfang, biblioteket ikke hidtil har haft, men som dækker den samlede institution langt bredere og grundigere end tidligere. Det er ikke, fordi Det Kongelige Bibliotek vil få vanskeligheder med at dokumentere målene, thi biblioteket har siden 1980’erne haft et analyseapparat og en statistik, der giver mulighed for noget sådant. Men også denne kan stadig forbedres og udvikles, *især* på det digitale område.

Under udarbejdelsen af rammeaftalen blev der lagt vægt på, at biblioteket skal fortsætte med at videreudvikle sig som digitalt biblio- tek samtidig med, at det fortsat tager vare på de fysiske samlinger og opretholder sin fysi- ske forankring i både de nationale aktiviteter på Slotsholmen og fakultetsbibliotekerne på Københavns Universitets forskellige campusser.

I det følgende er rammeaftalens tre over- ordnede elementer kort præsenteret, nemlig

institutionens ”mission”, ”vision” og ”strategi”.

MISSION

Det Kongelige Bibliotek virker for uddannelse, forskning og oplysning i nutid og fremtid.

Det Kongelige Bibliotek er Danmarks Nationalbibliotek og Universitetsbibliotek for Københavns Universitet.

Mission

Som det ses, er missionen uændret. Det Kongelige Bibliotek er stadig den samme institution med samme overordnede hovedformål, men naturligvis under stadig udvikling, betinget af tidens forhold, behov og muligheder. Missionsafsnittet indeholder desuden de kendte delbeskrivelser af institutionens generelle opgaver som baggrund for periodens specifikke opgaver og mål.

VISION

Det Kongelige Bibliotek bevarer fortiden, indsamler og beriger nutiden og forøger sin værdi for mennesker, forskning, uddannelse og samfund i fremtiden.

Vision

Der stod meget gny om denne visionsformulering, der var institutionschefens forslag ud fra Kulturministeriets ønske om en såkaldt ”god”, men meget kortfattet vision. Tidligere var den meget mere omfattende, opdelt i ikke mindre end otte særskilte visionspunkter.

Strategi

Strategien beskriver de metoder, som Det Kongelige Bibliotek vil anvende i perioden 2015–2018 for at opfylde institutionens mission og virkeliggøre visionen. Strategien er bindeleddet mellem institutionens mission og vision og målene i rammeaftalen og årsplanerne.

STRATEGI

I sammentrængt form er Det Kongelige Biblioteks strategi for 2015–2018 følgende:

Bibliotekets strategi er at fortsætte de nuværende opgaver og at udvikle opgaveløsningen så meget, som det er økonomisk og teknologisk muligt. Det betyder, at

- man skal videreudvikle det digitale bibliotek til samlingsforvaltning og formidling
- man skal vedblive med at bevare, benytte og formidle de fysiske samlinger
- man skal være til stede i den fysiske verden med spændende fakultetsbiblioteker, der har gode studiemiljøer og *outreach-aktiviteter*, og på Slotsholmen skal der leveres et godt studie- og forskningsmiljø og et alsidigt formidlingsprogram med afsæt i bibliotekets samlinger og opgaver.

Strategien er i rammeaftalen omsat til en række *overordnede* mål, som også vil blive indskrevet i Finansloven fra 2016. Disse overordnede mål er så igen omsat til en række *operationelle* mål og i en række *nøgletal og indikatorer*. Det er på dette niveau, Det Kongelige Bibliotek skal afrapportere til de-

partementet i årsrapporten i de kommende fire år.

Bibliotekets bevillingssituation og økonomi i 2015-2018

Med rammeaftalen har Det Kongelige Bibliotek fået et overblik over eller et billede af, hvordan dets økonomi – alt andet lige – kan forventes at udvikle sig i de kommende fire år. Aftalens økonomi bygger på, at Det Kongelige Bibliotek får tildelt en finanslovsbevilling, som svarer til den fremskrivning, som fremgår af Finansloven for 2014. Hertil kommer en rammeaftalebevilling på 7 mio. kr. årligt. Rammeaftalebevillingen anvendes til specifikke udviklingsformål inden for alle tre hovedområder, dvs. Nationalbibliotek, Universitetsbibliotek og Digital Infrastruktur og Service.

Bibliotekets grundbevilling vil som for andre institutioner under Kulturministeriet dog fortsat være faldende i de kommende år med 0,5 pct. om året.

Bevillingsfaldet udgør 2,2 mio. kr. i 2015 stigende til 7,2 mio. kr. i 2018, eksklusive evt. forudseelige rammereduktioner, f.eks. i forbindelse med Finansministeriets indkøbsaftaler.

Benyttelsen af biblioteket

Benyttelsen af biblioteket har igennem mange år været stærkt stigende, men stigningen dækker over store strukturforskydninger fra benyttelse af fysisk til digitalt materiale. Forskydningerne viser en langt kraftigere vækst i erhvervelsen og benyttelsen af digitalt fødte end af fysiske tidsskrifter og bøger,

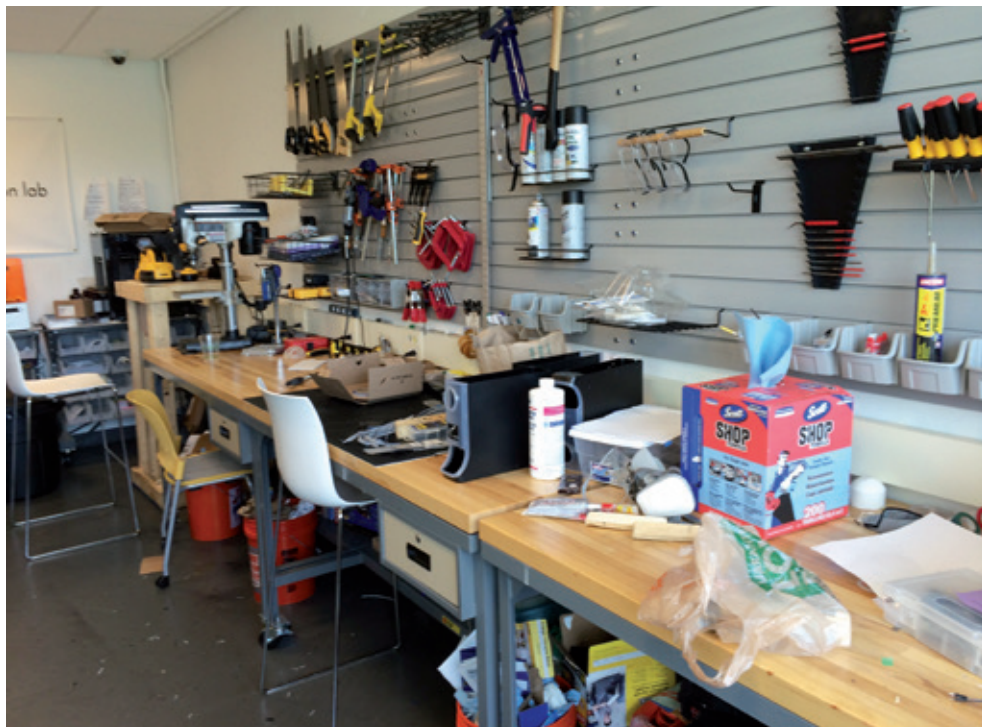
der er sket siden årtusindskiftet gennem den digitale revolution internationalt, der især kanaliseres gennem Universitetsbiblioteket. Selvom den tilsvarende udvikling på det nationale område er både langsommere og forholdsvis mindre i omfang endnu, har retrodigitaliseringen af mindre dele af Det Kongelige Biblioteks nationale samlinger allerede medført en tilsvarende forskydning i benyttelsen. Selvom benyttelsen af de *trykte* samlinger faldt i 2014 med ca. 3 pct. til ca. 0,5 million udlån – dog noget mindre end forventet – er benyttelsen af de *digitale* licensressourcer og retrodigitaliserede materialer steget med 10 pct. til næsten 11 millioner download.

Selv om benyttelsestallene for trykte og digitale samlinger ikke direkte kan sammenlignes, er der imidlertid ikke tvivl om, at aldrig har *så mange* lånere benyttet *så mange* af bibliotekets samlinger og materialer *så meget* som nu, hvad der selvfølgelig er ret tilfredsstillende i forhold til et af Det Kongelige Biblioteks hovedformål.

Tilsvarende gælder de to hovedformer for *besøg*, henholdsvis via hjemmesiden og gennem fysiske besøg på de forskellige betjeningssteder. De fysiske besøg udviser et beskedent fald på 6 pct. til knap 1,3 millioner besøgende, eksklusive KUB-bibliotekerne under Københavns Universitet, de digitale besøg på hjemmesiden en beskedent stigning, men ligger dog næsten fire gange over de fysiske.

De ansatte og studerende ved Københavns Universitet er fortsat generelt meget tilfredse

Finansår	2014	2015	2016	2017	2018
Finanslovsbevilling i mio. kr.	338,2	336,0	334,2	332,6	331,0
Fald i forhold til 2014 i mio. kr.		-2,2	-4,0	-5,6	-7,2

En gruppe medarbejdere fra Københavns Universitetsbibliotek besøgte i sommeren 2014 en række amerikanske universitetsbiblioteker, forskningsbiblioteker og folkebiblioteker i Boston, San Francisco og New York.

På billedet ses Harvard Universitets Innovation Lab (i-Lab), der siden november 2011 har tilbudt faciliteter til studerende, der ønsker at starte egen virksomhed eller på anden måde beskæftige sig med innovative projekter. Primært stilles der lokaler til rådighed for de interesserede, men der er også etableret et lille prototypewærksted med 3D-printer og håndværktøj.

Foto: Københavns Universitetsbibliotek

med Det Kongelige Biblioteks samlede service, hvilket bekræftedes af brugertilfredshedsundersøgelsen af Københavns Universitets tjenester, som universitetet for anden gang gennemførte i 2014. Biblioteksservicen ligger ligesom forrige gang øverst på skalaen med en tilfredshedsscore på 4,1 ud af 5 med 5 som højeste vurdering. Det er meget tilfredsstillende.

Forskning

Årsberetningen viser som tidligere den store faglige spændvidde i bibliotekets forskning og i institutionens særlige forskningsårsberetning⁴ præsenteres uddybende ni større,

afsluttede forskningsprojekter spændende fra europæisk og dansk historie og kulturhistorie fra det 17. til det 21. århundrede over de første projekter i udforskningen af den digitale kulturarv til en praktisk videnskabelig udgivelse af en mægtig, hidtil ukendt 9. symfoni og den internationale digitale, tematisk-bibliografiske værkfortegnelse over *Carl Nielsen Works* (CNW).⁵

Efter den meget positive internationale evaluering af *Dansk Center for Musikudgivelse* (DCM) i 2013⁶ har Det Kongelige Bibliotek fået forlænget DCM med en ny femårsperiode gennem en grundbevilling fra

⁴ Forskningsårsberetningen for 2014 er den 15., særskilte forskningsårsberetning, der afgives i henhold til Lov nr. 224 af 27. marts 1996 om forskning ved arkiver, biblioteker og museer m.v. og senere udfyldende bestemmelser for Kulturministeriets forskningsinstitutioner. Den kan ses på <www.kb.dk/dalnb/forskning/aarsberetning>

eller rekvireres i trykt udgave fra Forskningsafdelingen, så længe oplag haves.

⁵ Se fokusartiklen om CNW i denne årsberetning.

⁶ Se fokusartiklen herom i Årsberetning 2013, s. 19f.

Den 29. august 2014 blev Letlands Nationalbiblioteks nye bygning Gaismas Pils - "lysets slot" - åbnet. Direktør Erland Kolding Nielsen havde som medlem af UNESCOs internationale rådgivende kommission for byggeriet fulgt opførelsen af den nye bygning tæt og var blandt talerne ved åbningsceremonien i Riga som repræsentant for verdens nationalbiblioteker.

Som en gave til det lettiske nationalbibliotek udstillede Det Kongelige Bibliotek en globe, der i 1794 blev skabt af den lettiske geograf og sprogforsker Gotthard Friedrich Stender (1714-1796). G. F. Stender, den lettiske oplysningstids største personlighed, kom til Danmark i 1763 for at undervise i geografi på Københavns Universitet. Stender havde før lavet glober, blandt andet en til Det Kongelige Bibliotek i København, da Frederik V i 1764 bestilte en storslået landglobe. Siden kom denne globe også til Det Kongelige Bibliotek. Stender-globerne er udført i papmache og er håndmalede. De har en diameter på 92 cm, hvilket Stender anså for at være et idealmål for glober.

På billedet ses Erland Kolding Nielsen og arkitekten Janis Dripe, det lettiske kulturministeriums ekspert.

Foto: Letlands Nationalbibliotek

Kulturministeriets Danske Spil-midler frem til 2019.

Det Kongelige Bibliotek har i 2014 afholdt fem internationale og nationale videnskabelige konferencer og seminarer, heriblandt i oktober den tredje i rækken finansieret af de i 2011-12 modtagne matchfondsmidler fra globaliseringspuljen over temaet *Digital and Traditional Manuscripts: Challenges of a Great Migration* organiseret i samarbejde med *The Manuscript Librarians Expert Group* under den europæiske forskningsbiblioteksorganisation CERL (*Consortium of European Research Libraries*). Ca. 60 deltagere fra forskningsbiblioteker, arkiver og universiteter i Europa og Nordamerika deltog i arrangementet. Konferencen var samtidig – ud over at være organiseret af – en hyldelse til Håndskriftsafdelingens mangeårige leder, tidl. overarkivar, cand.mag. Ivan Boserup, der gik på pension ved årets udgang.

Kulturområdet

På udstillingsområdet sluttede 2014 på fornemmeste vis i *Politiken* d. 3. januar 2015 i form af en stor, om end lidt forsinket anmeldelse af Det Nationale Fotomuseums udstilling *Cooper & Gorfer: The Weather Diaries*, der blev beskrevet som en af de smukkeste udstillinger, anmelderen havde set, og han sluttede med følgende passus: "Diamanten er noget nær danmarksmester i udstillings-design".

Fotoudstillingen afrundede et særdeles travlt udstillings- og forskningsformidlingsår, hvor blandt andet jubilæerne for 1814, 1864 og Første Verdenskrig blev flot markeret både i foto- og kulturhistorisk sammenhæng. Udstillingerne fik fine anmeldelser, foredragsrækker og seminarer stor publikumsdeltagelse.

Forfatteren Thorkild Hansen efterlod sig ved sin død i 1989 et omfattende privatarkiv, der de efterfølgende mange år befandt sig i familiens huse i Sydfrankrig og på Samsø. Med støtte fra Augustinus Fonden har Det Kongelige Bibliotek nu erhvervet dette arkiv, der af arvingerne blev udbudt til salg hos Vangsgaards Antikvariat efter Thorkild Hansens anden kone, Gitte Jægers død i 2012.

Det store og betydningsfulde arkiv dokumenterer og nuancerer alle sider af Thorkild Hansens litterære produktion, fra den spæde start efter Anden Verdenskrig til arbejdet som journalist og forfatter indtil hans død. Arkivet rummer udkast, manuskripter, breve, dagbøger og fotografier.

Arkivet er ordnet og registeret og kan benyttes på Det Kongelige Biblioteks håndskriftlæsesal, men breve og dagbøger er klausulerede i en årrække og kan kun benyttes efter forudgående skriftlig tilladelse.

Foto: Thorkild Hansens arkiv, Det Kongelige Bibliotek

Fysiske og digitale arkivaccessioner

Man kan stadig støde på den misforståelse, sågar blandt forskere, at Det Kongelige Bibliotek primært rummer bøger og håndskrifter. Af de efterhånden 34 mio. fysiske genstande i samlingerne er bøgerne, om end de fylder mest målt i meter på hylderne, dog numerisk den mindste del, helt bortset fra de digitale samlinger, der i form af dokumenter/objekter når op i milliarder.⁷

En meget stor del af Det Kongelige Biblioteks samlingsopbygning gennem 300 år har været kulturelle og videnskabelige *privatarkiver*, hvor biblioteket har en national arbejdsdeling med Rigsarkivet. Mens naboen indsamler privatarkiver efter politikere, embedsmænd (m/k) og militærpersoner, er det Det Kongelige Biblioteks opgave at indsamle tilsvarende privatarkiver efter forfattere, kunstnere af alle arter, andre kulturpersonligheder og videnskabsmænd og -kvinder. Det drejer sig om temmelig mange hyldemeter pr. år.

Der gør sig tillige en anden myte gældende, nemlig den, at biblioteket kun interesserer sig for humanister, men selvom det må indrømmes, at hovedvægten over tid har ligget her – fordi disse i den fysiske fortid simpelthen har været bedst til at tænke i arkivbaner og bevare deres papirer – er myten ikke rigtig.

I slutningen af 2013 og begyndelsen af 2014 introducerede Det Kongelige Bibliotek gennem en systematisk henvendelse til universiteternes ledelser og *alle* fakulteter, sektorforsknings- og andre forskningsinstitutioner uanset fag det nye koncept og system for *digitalt fødte og skabte privatarkiver*,

kaldet *MyArchive*, og åbnede for aftaler om modtagelsen af disse.⁸ Kampagnen har det første år resulteret i et tocifret antal sådanne afleveringsaftaler.

Det betyder imidlertid ikke, at der *ikke* er mange fysiske privatarkiver derude, som stadig skal indsamles. I 2014 har biblioteket blandt andet erhvervet tre meget store arkiver, der viser *spændvidden* i erhvervelserne, nemlig arkiverne efter den i 2009 afdøde balletmester *Flemming Flindt* (hvormed biblioteket kan sige at have indsamlet samtlige balletmesterarkiver efter afdøde sådanne siden August Bournonville), arkivet efter den i litterær henseende skelsættende forfatter *Thorkild Hansen*, der døde i 1989, og sidst, men ikke mindst den i 2012 afdøde verdensberømte ingeniør *Erik Reitzel*, professor ved Kunstakademiets Arkitektskole, senere Danmarks Tekniske Universitet, og internationalt kendt som en af minimalkonstruktionernes teoretikere. Mens de to første nok er kendt i vide kredse, er Erik Reitzel det næppe, men det var ham, der muliggjorde konstruktionen af arkitekten Otto von Spreckelsens berømte *Grande Arche* eller Menneskehedens Triumfbue i *La Défense* vest for *Paris*. Det var også ham, der beregnede, at man faktisk kunne flytte arkitekten Vilhelm Lauritzens fredede lufthavnsterminal fra 1939 i Kastrup til en ny placering uden at skille den ad, så den undgik at blive revet ned. Mange troede ikke på ham. Mens de to kunstnerarkiver fylder henholdsvis 10 og 12 hyldemeter hver, løber Erik Reitzels – som et af de største privatarkiver i Det Kongelige Bibliotek nogensinde – op i 42 hyldemeter og er faktisk en guldgrube for arkitektur-, teknik- og videnskabshistorikere.

Det er blandt andet sådanne erhvervelser, der *også* er Det Kongelige Biblioteks opgave

⁷ Se "Statistik over bibliotekets ydelser" på side 148-171 i denne årsberetning. Bibliotekets statistik rækker sammenlagt mere end 25 år bagud.

⁸ Se Årsberetning 2013, s. 8f.

og *raison d'être* som national- og forskningsbibliotek, og som i øvrigt gør det spændende både at være medarbejder ved og chef for institutionen!

Afslutning

Dette var, hvad jeg – med en omskrivning af et amerikansk nyhedsmedies berømte motto – indledningsvis har valgt at bringe i år. Uddybninger, statistik m.m. følger neden-

for i løbende beretninger, i fokusartikler og oversigter.

Det Kongelige Bibliotek har mange samarbejdspartnere, netværk og medspillere. Som tidligere har vi i 2014 nydt omfattende støtte fra mange fonde, sponsorer og samarbejdspartnere. Mange ting kunne ikke gennemføres uden denne støtte og disse partnerskaber.

Hjertelig tak!

Arbejdet med at udgive Carl Nielsen Brevudgaven blev påbegyndt i januar 2002, og første bind udkom på komponistens fødselsdag i 2005. Redaktionsarbejdet blev afsluttet ultimo oktober 2014.

Brevudgaven består af 11 bind samt et registerbind, i alt mere end 7.000 sider. Bind 11 og registerbindet udkom i begyndelsen af 2015.

Carl Nielsen Brevudgaven gør det muligt at beskæftige sig med Carl Nielsen, hans musikalske værk og dets tilblivelse på grundlag af det omfattende kildemateriale. Den indeholder samtidig et værdifuldt kildemateriale til en væsentlig periode i det danske samfunds kulturhistorie. Endvidere er den en underholdende og til tider dramatisk beretning om Carl Niensens liv og kunst.

Brevudgaven har været domicileret på Det Kongelige Bibliotek med forfatteren John Fellow som redaktør i samarbejde med skiftende redaktionsmedarbejdere, fra bind 6 historikeren Gert Posselt.

Projektet er realiseret i Det Kongelige Biblioteks regi gennem omfattende støtte fra Carl og Anne Marie Carl-Nielsens Legat, A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Toyota-Fonden, Weyse Fonden, Augustinus Fonden, Beckett-Fonden og Gangstedfonden samt Kulturministeriet.

FOKUS

Sponsorering, fondsstøtte og partnerskaber

Af direktør Erland Kolding Nielsen

Det Kongelige Bibliotek retter en varm tak til følgende sponsorer, fonde, institutioner, virksomheder og private for engageret samarbejde i 2014.¹

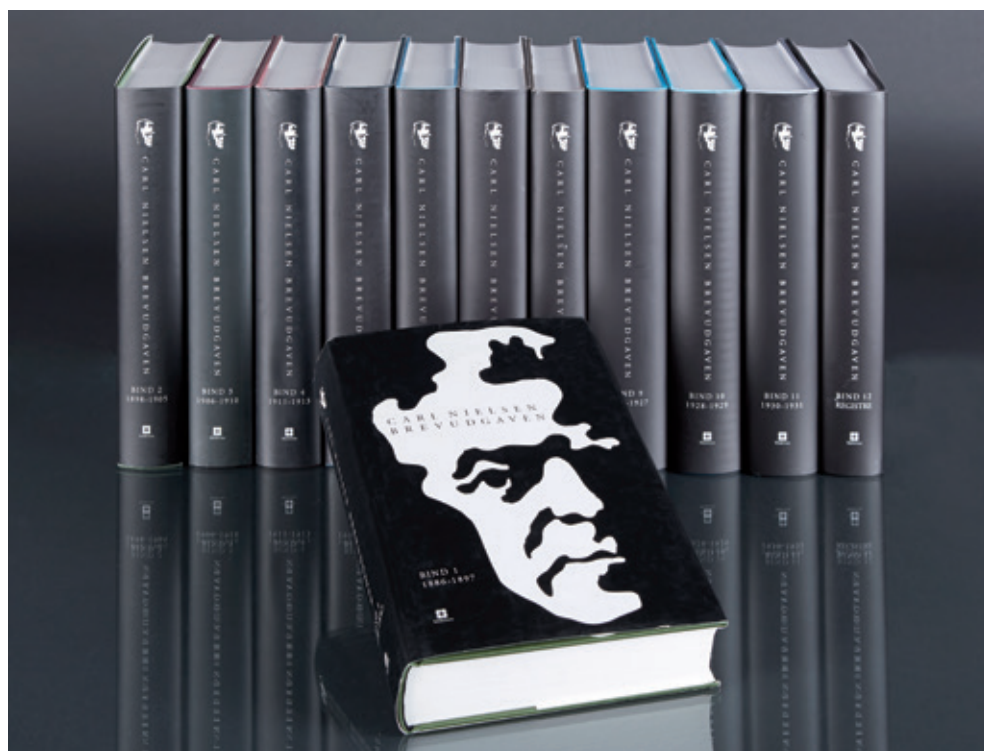
¹ Fondsbevillinger, der har karakter af engangsstøtte, anføres i det år, bevillingen er givet, selvom realiseringen eventuelt først sker i et senere kalenderår, typisk ved udgivelser og udstillinger. Flerårige bevillinger anføres i hele støtteperioden.

15. Juni Fonden:

- Støtte til nodeudgivelse og indspilning af Peter Heises (1830-1879) strygekvartetter. Dansk Center for Musikudgivelse
- Fortsat støtte til Forskningsstipendiat, dr.phil. Lennart Gottliebs forskningsprojekt om kunstmaleren Edvard Weie (1879-1943). Forskningsafdelingen

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal:

- Digitalisering af den illegale presse under Danmarks besættelse 1940-1945
- Fortsat støtte til digitalisering og registrering af bladetegninger. Museet for Dansk Bladtegning

- Afsluttende drifts- og publikationsstøtte til *Carl Nielsen Brevudgaven*
- Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Den A.P. Møllerske Støttefond:

- Støtte til forskningsstipendiat, ph.d. Dan H. Andersens forskningsprojekt om "Store Nordiske Krig 1709-20". Forskningsafdelingen

Augustinus Fonden:

- Støtte til afsluttende registrering og digitalisering af danske bladtegninger gennem 100 år samt udgivelse af bog om dansk bladtegnings historie
- Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015
- Koncert med den skotske violinist Nicola Benedetti i februar 2015 i Dronningesalen
- Udarbejdelse af incipits til den tematisk-bibliografiske værkfortegnelse over J.P.E. Hartmanns (1805-1900) værker. Dansk Center for Musikudgivelse
- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, ph.d. Lennart Gottliebs forskningsprojekt om kunstmaleren Edvard Weie (1879-1943). Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, cand. mag. Morten Møllers forskningsprojekt "De spaniensfrivillige i 1930'erne". Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, dr.phil. Dan H. Andersens forskningsprojekt om "Store Nordiske Krig 1709-20". Forskningsafdelingen

- Støtte til forskningsstipendiat, mag.art. Hanne Abildgaards forskningsprojekt om "Barbermaleren" John Christensen (1896-1940). Forskningsafdelingen

Beckett-Fonden:

- DiamantEnsemblets koncertvirksomhed i Dronningesalen
- Støtte til koncertserien *Pianister i Diamanten*
- Afsluttende drifts- og publikationsstøtte til *Carl Nielsen Brevudgaven*
- Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015
- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, dr.phil. Lennart Gottliebs forskningsprojekt om kunstmaleren Edvard Weie (1879-1943). Forskningsafdelingen

Bikubenfonden:

- Støtte til udstilling i 2015 om forfatteren Klaus Rifbjerg (f. 1931)

Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat:

- Støtte til tre fyraftenskoncerter med fokus på Carl Nielsen i efteråret 2015
- Afsluttende drifts- og publikationsstøtte til *Carl Nielsen Brevudgaven*
- Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Carlsbergfondet:

- Trykning og udgivelse af tibetanske håndskrifter og sjældne trykte bøger

Maleriske fotografier af den amerikansk/østrigske kunstnerduo Cooper & Gorfer illustrerede den nordatlantiske modescene, hvor vejret er en særlig kreativ drivkraft. Udstillingen *The Weather Diaries* kunne ses i Den Sorte Diamant fra 1. november 2014 til 21. marts 2015.

Udstillingen blev udviklet i samarbejde med Nordens Hus i Reykjavik med støtte fra Ernst B. Sund Fonden.

Foto: Cooper & Gorfer 2014

i *Catalogue of Oriental Manuscripts in Danish Collections (COMDC)*, vol. 6.3. Orientalisk Samling

- Fortsat støtte til mag.art. Lisbeth Ahlgren Jensens forskningsprojekt om musikhistorikeren Hortense Panum (1856–1933) og musikvidenskaben. Forskningsafdelingen
- Fortsat støtte til forlagsdirektør, lic. phil. Marianne Alenius' forskningsprojekt *Feminae Doctae*. Nordens internationale, intellektuelle kvinder 1500–1800. Forskningsafdelingen

Copenhagen Admiral Hotel:

- Hotelophold i forbindelse med udenlandske forfatters deltagelse på *International Forfatterscene*. Kulturfdelingen

Danmarks Radio:

- Mediepartner for *DiamantEnsemblet* (DR P2)
- Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Ernst B. Sund Fonden:

- Støtte til udstillingen *Cooper & Gorfer: The Weather Diaries*. Kulturfdelingen

Foreningen Kulturnatten i København:

- Afholdelse af arrangementer under Kulturnatten i Det Kongelige Bibliotek

Det Frie Forskningsråd

- Støtte til cand.mag. Lars Christian Kofoed Rømers ph.d.-stipendium ”De Underjordiske og et landskabs temperamenter på Bornholm. En antropologisk analyse af tid, historie og sted på en dansk ø”. Dansk Folkemindesamling

Gangstedfonden:

- Støtte til koncertserien *Pianister i Diamanten*
- Støtte til tre fyraftenskoncerter med fokus på Carl Nielsen i efteråret 2015

G.E.C. Gads Fond:

- Uddeling af den 14. H.O. Lange-Pris, Det Kongelige Biblioteks og G.E.C. Gads Fonds forskningsformidlingspris på 50.000 kr.

Gyldendal:

- Støtte til udstilling i 2015 om forfatteren Klaus Rifbjerg (f. 1931)

Herning Kommune:

- *Danmark set fra luften – før Google.* Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Holstebro Kommune:

- *Danmark set fra luften – før Google.* Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Ikast-Brande Kommune:

- *Danmark set fra luften – før Google.* Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Knud Højgaards Fond:

- *DiamantEnsemblets* koncertvirksomhed i Dronningesalen

- Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond:

- Støtte til udstilling i 2015 med Joakim Eskildsen i Det Nationale Fotomuseum

Kristeligt Dagblad:

- Videreudvikling og streaming af *International Forfatterscene*

Kulturfonden for Danmark og Finland:

- Støtte til udstilling i 2015 om Joakim Eskildsen i Det Nationale Fotomuseum

Kulturministeriet, Udlodningsmidler til almennyttige formål:

- Driftsstøtte til Dansk Center for Musikudgivelse

Kulturministeriets Forskningspulje:

- Støtte til projektforsker, mag.art. Lene Halskov Hansens forskningsprojekt *På godt og ondt – humor og skæmt hos den danske almue i 1800-tallet*. Nationalsamlingsafdelingen
- Støtte til forskningsbibliotekar, ph.d. Mette Kia Krabbe Meyers forskningsprojekt ”På flugt fra krigen: Ingeborg Stemmanns dokumentation af russiske krigsfanger i Danmark under Første Verdenskrig”. Nationalsamlingsafdelingen
- Støtte til IT-konsulent Claus Jensens brugervenlighedsundersøgelse. Afdelingen for Digital Bevaring
- Støtte til ph.d.-stipendium i ”Dansk satiretegning 1945-2010”. Museet for Dansk Bladtegning

Kulturministeriets ph.d.-pulje:

- Fortsat støtte til cand.scient.soc. Stig Roar Svenningsens ph.d.-stipendium i historisk kartografi. Nationalsamlingsafdelingen

Kulturministeriet, UMTS-midler til digitalisering af kulturarven:

- Fortsat støtte til Danmarks Breve. *Den Nationale Brevdatabase*

Kulturministeriet, DEFF:

- Udbredelse af *Persistent Identifiers* (PID)
- *FIF – Fælles Infrastruktur for Forskningsdata*
- Udbygning af *tidsskrift.dk*
- Fremfindning og tilretning af PID'er (DAB)
- E-læring
- Forvaltning af forskningsdata
- Håndtering af differentieret adgang til e-ressourcer

Kulturstyrelsen, Den digitale pulje:

- *Danmark set fra luften – før Google*. Den nationale portal for luftfotografier

Kulturstyrelsen, Litteratur- og personudvekslingspuljen:

- Arrangementer på *International Forfattercene*. Kulturafdelingen

Lemvig Kommune:

- *Danmark set fra luften – før Google*. Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Lillian og Dan Finks Fond:

- Støtte til udgivelse af Jens Bjerring Hansens værk *Ludvig Holberg på Bogmarkedet*

Museumsrådet i det tidligere Ringkøbing Amt:

- *Danmark set fra luften – før Google*. Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Novo Nordisk Fonden

- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, dr.phil. Lennart Gottliebs forskningsprojekt om kunstmaleren Edvard Weie (1879-1943). Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, mag.art. Hanne Abildgaards forskningsprojekt om "Barbermaleren" John Christensen (1896-1940). Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, cand. mag. Eleonora Mattias forskningsprojekt om Plutarchs "De parallelle liv". Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, ph.d. Marina Vidas' forskningsprojekt "Reading Jewish Bodies". Forskningsafdelingen

Det Obelske Familiefond:

- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, dr.phil. Lennart Gottliebs forskningsprojekt om kunstmaleren Edvard Weie (1879-1943). Forskningsafdelingen

Oticon Fonden:

- DiamantEnsemblets koncertvirksomhed i Dronningesalen
- Støtte til udgivelsen af Jens Bjerring Hansens værk *Ludvig Holberg på Bogmarkedet*
- Støtte til koncertrækken *Kulturradikalismens musik* i 2015

Politiken-Fonden:

- Støtte til udstilling i 2015 om Joakim Eskildsen i Det National Fotomuseum
- Støtte til koncertrækken *Kulturradikalismens musik* i 2015

Realdania:

- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, ph.d. Badeloch Vera Noldus' forskningsprojekt om arkitekten Philip de Lange (1704-1766). Forskningsafdelingen

Ringkøbing-Skjern kommune:

- *Danmark set fra luften – før Google.* Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Restaurant Søren K:

- Service, rådgivning og servering ved udvalgte kulturaktiviteter

Siemens Danmark A/S:

- Hovedsponsor for *DiamantEnsembles* koncertvirksomhed i Dronningesalen
- Hovedsponsor for Det Kongelige Biblioteks studenterklub *Students Only!*
- Støtte til arrangementet *I am watching you* på International Forfatterscene

Skive Kommune:

- *Danmark set fra luften – før Google.* Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Sportgoods Fonden:

- Støtte til udstillingen *Ned med våbnene. Syv danskeres kamp for fred under 1. verdenskrig*

Summerbird A/S:

- *International Forfatterscenes* arrangerer
- *Diamantklubben*, Det Kongelige Biblioteks kulturklub

Statens Kunstfonds Legatudvalg for Musik:

- Samarbejde om huskomponistafale mellem professor Wayne Siegel og Det Kongelige Bibliotek i 2015-2017

Statens Kunstfonds projektstøtteudvalg:

- Støtte til nodeudgivelse og indspilning af Peter Heises (1830-1879) strygekvartetter. Dansk Center for Musikudgivelse

Statens Kunstråd, Koncertvirksomhed:

- Det Kongelige Biblioteks koncertvirksomhed i 2015

Struer Kommune:

- *Danmark set fra luften – før Google.* Støtte til digitalisering af luftfotos fra det gamle Ringkøbing Amt

Toyota-Fonden:

- Støtte til koncertserien *Pianister i Diamanten*
- Støtte til tre fyraftenskoncerter med fokus på Carl Nielsen i efteråret 2015
- Koncert med den skotske violinist Nicola Benedetti i februar 2015 i Dronningesalen

Velux Fonden:

- Støtte til *Rued Langgaard Udgaven* udgivet af forskningsstipendiat Bendt Viinholt Nielsen. Forskningsafdelingen

Videoakademiet.dk:

- Videooptagelser af *International Forfatterscene*

Den aktuelle udstilling Klaus Rifbjerg – en digter til tiden tager udgangspunkt i Rifbjergs omfattende privatarkiv, der løbende siden 1982 er blevet en del af Det Kongelige Biblioteks samlinger. Gennem de mange originale og personlige skrifter inviteres udstillingssgæsten ind i forfatterskabets værksted, hvor der tilbydes et indblik i personen Klaus Rifbjerg og i hans forfatterskab.

De fremviste bøger, tidsskrifter, breve, dagbøger, manuskripter, film, lydoptagelser, tegninger, plakater og fotografier i udstillingen formidles gennem en blanding af rumlige, tekstlige og (audio)visuelle greb, designet til at skabe en sanselig totaloplevelse og en mangefacetteret fortælling om forfatteren og hans virke fra midten af det 20. århundrede og frem til hans død i april 2015.

Udstillingen kan opleves i Den Sorte Diamant 20. juni 2015 - 5. marts 2016.

Udstillingen er blevet til med generøs støtte fra Gyldendal, Bikubenfonden, Knud Højgaards Fond samt Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond.

Weyse Fonden:

- Støtte til forskningsstipendiat, mag.art. Lisbeth Ahlgren Jensen til revision og publikation af foredraget *Musikalske institutioner – København i Biedermeier*

Aage og Johanne Louis-Hansens Fond:

- Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence. Fælles-

projekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

- Støtte til forskningsstipendiat, dr.phil. Lennart Gottliebs forskningsprojekt om kunstmaleren Edvard Weie (1879-1943). Forskningsafdelingen

NATIONALBIBLIOTEKET

OPGAVER

Nationalbibliotekets opgaver

Som nationalbibliotek forvalter Det Kongelige Bibliotek den nationale kulturarv af både dansk og udenlandsk oprindelse i form af udgivne værker (bøger, tidsskrifter, aviser, småtryk, computerspil), håndskrifter, arkivalier, kort, billeder, fotografier og musikaler i fysisk eller digital form, herunder den danske del af internettet i *Netarkivet*, og dokumenterer derigennem dagliglivets immaterielle kultur. Institutionen giver på nutidens vilkår den bedst mulige adgang til samlingerne til forskning, studier og oplevelser samtidig med, at disse skal bevares, sikres og overleveres til eftertiden. Som nationalbibliotek udfører institutionen forskning inden for nationalbibliotekets opgaver, funktioner, fag og samlinger. Som museums- og kulturinstitution formidler nationalbiblioteket viden og oplevelser med udgangspunkt i opgaver og samlinger.

Nationalbibliotekets opgaver og afdelinger spænder vidt og rummer et stort felt af kompetencer og opgaver, som man kan læse sig til i denne beretning og på de kommende sider. Nationalbiblioteket varetager både sin lovpligtige opgave med pligtaflevering, driver koncertvirksomhed, producerer anmelderroste udstillinger, publicerer i både egne og eksterne forskningspublikationer, holder foredrag med udgangspunkt i bibliotekets samlinger og understøtter domicilerede forskere, der benytter bibliotekets arkivalier og samlinger. Der indsamles og registreres væsentlige arkiver på musik- og teaterområdet, hele

fotosamlinger indlemmes, og ikke mindst modtager biblioteket vigtige og interessante personarkiver, der er væsentlige for eftertidens forståelse af eksempelvis en forfatters liv og værk.

Samtidig har Nationalbiblioteket fokus på den digitale indsamling af materialer og arkivalier, efterhånden som sociale medier, e-bøger og digital kommunikation er det primære medie, og som det er afgørende at være opmærksom på, hvis man skal gøre sig forhåbninger om at kunne få samme indblik i det danske samfund, som det er muligt ud fra de fysiske materialer.

Derfor har Nationalbiblioteket, hvad man næsten kan kalde to parallelle afdelinger: Bevaringsafdelingen, der varetager konservering og håndtering af de fysiske samlinger, og Afdelingen for Digital Bevaring, der – som navnet siger – er ansvarlig for den digitale langtidsbevaring af blandt andet den digitale pligtaflevering via *Netarkivet*. Men der er en bro mellem disse to afdelinger, idet materialer, der vurderes som værende for skrøbelige og bevaringsmæssigt i dårlig stand, bliver *substitutionsdigitaliseret*, så materialet kan bevares digitalt for eftertiden. Dette arbejde foregår i tæt samarbejde mellem de to afdelinger og er samtidig udtryk for den fusion af medier, som Nationalbiblioteket oplever i disse år, og som biblioteket organisatorisk i de foregående år har taget konsekvensen af.

Nationalbiblioteket afsluttede 2014 med konsolideringen af et af sine store udviklingsprojekter, *Danske bøger 1701-1900 on demand* (DOD), som er en service, hvor brugerne kan bestille en digital kopi af en ønsket titel fra perioden og dermed få adgang hjemmefra uden at være nødt til at sidde på Det Kongelige Biblioteks læsesal (se også fokusartikel om DOD i denne årsberetning). DOD blev også omtalt i *Årsberetning 2013*

Benyttelse af Nationalbibliotekets egne digitaliserede værker

2014

4.103.352 benyttelse (elektroniske lån)
671.606 bestand (værker)

2013

3.346.549 benyttelse (elektroniske lån)
526.683 bestand (værker)

Benyttelse af Nationalbibliotekets fysiske samlinger

2014

64.420 i alt

heraf:

40.093 Danske Samlinger
(inkl. Extranea og DNLB Gl. Samling)
674 Danske Aviser
7.417 Udenlandske Afdeling Ældre Samling
417 Internationale organisationers publikationer
15.819 Specialsamlinger

2013

60.289 i alt

heraf:

37.039 Danske Samlinger
(inkl. Extranea og DNLB Gl. Samling)
737 Danske Aviser
6.845 Udenlandske Afdeling Ældre Samling
290 Internationale organisationers publikationer
15.378 Specialsamlinger

Nationalbiblioteket: Læsesalgæster

2014

17.128 gæster på Læsesal
Vest

3.351 gæster i centerlæse-
sale og samlinger

2013

19.026 gæster på Læsesal
Vest

3.663 gæster i centerlæse-
sale og samlinger

Digitaliserede værker tilgængelige online

	2014	2013	2012
Seriepublikationer	54	54	42
Bøger	16.808	14.749	20.669
Noder	20.096	19.436	*)
Musiksmåtryk	0	0	*)
Småtryk	5.202	3.837	3.402
Manuskripter i bogform	1.148	450	13.538
Manuskripter, breve og fragmenter	17.924	17.208	**)
Fotos og billeder (portrætter, andre billeder)	204.302	183.614	353.871
Luftfotos	365.289	246.906	***)
Film (levende billeder)	84	****)	****)
Kort	29.702	28.273	***)
Lyd	33	27	27
Bibliografiske baser og faktabaser	7	7	7
KB's egne digitaliserede værker i alt	662.663	514.561	391.556

Noter: *) Tallet indgår i e-bøger. **) Tallet indgår i manuskripter i codex-form. ***) Tallene indgår i e-fotos og billeder. *****) Tal foreligger ikke

som et eksempel på Nationalbibliotekets fokus på retrodigitaliseringen af bibliotekets samlinger. Fra 2015 er dette nu en fast service i Nationalbiblioteket, og samtidig er det et oplagt eksempel på, at Nationalbiblio-

teket via digitaliseringen får mulighed for at lukke op for de mange værdifulde materialer for alle borgere, uanset hvor de befinder sig i landet – eller udlandet for den sags skyld.

Sammensætningen af elektroniske udlån

	2014	2013	2012	2011
Nationale Billedbase, portrætbasen, luftfoto og andre billeder på egne servere	752.582	950.680	525.687	453.930
Arkiv for Dansk Litteratur	441.535	405.043	392.929	554.266
Digitale noder	257.060	190.074	229.428	260.593
Den digitale Guaman Poma-udgave	131.243	158.648	200.616	164.377
Tidsskrift.dk (danske fagtidsskrifter online)	905.760	669.323	567.225	
Det Virtuelle Musikbibliotek	298.196	29.784	194.172	
Tekster m.m. på KB's hjemmeside	1.046.985	575.661	501.768	484.951
Nationalbibliotekets ressourcer på eksterne servere, herunder Flickr, Luftwaffeoverflyvningskort m.fl.	269.991	336.001	186.790	129.853
Nationalbibliotekets e-ressourcer	4.103.352	3.315.214	2.798.615	2.047.970

Retrodigitalisering, eller kulturarvsdigitalisering som det også kaldes i Nationalbiblioteket, er en enestående mulighed for at kunne formidle flere hundrede års pligtafleveret materiale, der giver et fantastisk indblik i det danske kultur- og samfundsliv. For de mange hyldekilometer er ikke udelukkende bøger, men også menighedsblade, foreningsblade, illustrationer, pjecer, udstillingskataloger, søgne hæfter og mange andre publikationer, der tilsammen viser Danmarks politiske, litterære og samfundsmæssige udvikling. Samtidig har Nationalbiblioteket også sine særsamlinger, der repræsenterer et væld af viden og en enestående historisk produktion, både skriftlig og visuel, som fortjener at komme ud til en bredere kreds.

Men det er stort set umuligt at digitalisere disse materialer, ligesom det vil kræve en økonomisk investering, der rækker langt ud over Det Kongelige Biblioteks rammer. Derfor er det nødvendigt at prioritere indholdsmæssigt og økonomisk, hvilket der gøres hvert år, hvor biblioteket – udover den brugerdrevne digitalisering, der udspringer af DOD – udvælger samlinger og materialer, som både har et bevaringsmæssigt hensyn og en forsknings- og formidlingsmæssig

interesse. Digitalisering af kulturarv er en væsentlig økonomisk investering, både i den direkte udgift til skanning og håndtering og i den efterfølgende digitale bevaring, og disse midler skal findes blandt de faste driftsmidler. Derfor er kulturarvsdigitalisering i høj grad afhængig af en økonomisk prioritering: Der er ganske få ekstra midler til denne opgave, og derfor er den i høj grad også afhængig af fondes velvilje til at understøtte større digitaliseringsprojekter.

Oftentimes taler man om digitalisering som en substitution for andre aktiviteter, men dette er ikke tilfældet for Nationalbiblioteket – der er ikke arbejdsopgaver, der bortfalder – tværtimod. Denne problematik er også rejst i bibliotekets tidligere årsberetninger: Det er tydeligt, at overgangen til et altovervejende digitalt nationalbibliotek lader vente på sig. Derimod skal biblioteket være i stand til at indsamle, registrere og bevare både fysiske og digitale materialer sideløbende. På trods af muligheden for, at man kan aflevere arkivalier digitalt – blandt andet via tjenesten *MyArchive* – modtager biblioteket fortsat store fysiske arkiver fra både privatpersoner og kulturinstitutioner, hvilket fortsat stiller store krav til behovet for fysisk magasinplads.

Produktion i udvalgte større digitaliseringsprojekter

(antal titler/værker)	2014	2013
DOD (Danske bøger on Demand fra Danske Samling, trykte bøger)	4.582	3.452
Early European Books (trykte bøger fra Danske Samling)	2.189	3.996
Første Verdenskrig-projektet (trykte bøger digitaliseret)		66
Første Verdenskrig-projektet (småtryk digitaliseret)		11
Første Verdenskrig-projektet (fotos digitaliseret)		1.169
Danmark set fra luften (digitaliserede luftfotos)	118.383	75.368
Substitutionsdigitalisering af fotos	19.508	
Bladtegnemuseet (digitaliserede værker)	11.110	
Tidsskriftsdigitaliseringsprojektet (tidsskriftstitler)	6	

Bestand af digitaliserede værker fra Nationalbibliotekets egne samlinger (antal titler/værker)

2014

54 tidsskrifter (herunder tidsskrift.dk)
16.808 bøger (herunder f.eks. DoD)
5.202 småtryk
20.096 noder
1.148 manuskripter i codex-form
17.924 manuskripter, breve og fragmenter
1.199 nodemanuskripter
33 lyd (musikfiler, tale mm.)
84 film (levende billeder)
204.302 fotos og e-billeder (portrætter, andre billeder)
365.289 luftfotos
29.702 kortmateriale
246.906 luftfotos
28.273 kortmateriale

2013

54 tidsskrifter (herunder tidsskrift.dk)
14.749 bøger (herunder f.eks. DoD)
3.837 småtryk
19.436 noder
450 manuskripter i codex-form
17.208 manuskripter, breve og fragmenter
1.172 nodemanuskripter
27 lyd (musikfiler, tale mm.)
183.614 fotos og e-billeder (portrætter, andre billeder)
246.906 luftfotos
28.273 kortmateriale
246.906 luftfotos
28.273 kortmateriale

Nationalsamlingsafdelingen, pligtaflevering

2014

- 1.508 modtagne meter
- 25.692 behandlede monografier
- 36.308 behandlede periodikahefter
- 1.498 registreringer (fysiske tidsskrifter + årspublikationer)
- 514 registreringer (onlinetidsskrifter + årspublikationer)

2013

- 1.409 modtagne meter
- 25.953 behandlede monografier
- 35.060 behandlede periodikahefter
- 1.347 registreringer (fysiske tidsskrifter + årspublikationer)
- 599 registreringer (onlinetidsskrifter + årspublikationer)

2014

- 132.440 behandlede enheder (småtryk)
- 1.777 modtagne rekvisitioner på småtryk
- 126 lånere på intern læsesal i Småtryks-samlingen
- 436 værker digitaliseret fra Småtrykssamlingen
- 15.679 sider digitaliseret fra Småtrykssamlingen

2013

- 139.810 behandlede enheder (småtryk)
- 1.703 modtagne rekvisitioner på småtryk
- 181 lånere på intern læsesal i Småtrykssamlingen
- 146 værker digitaliseret fra Småtrykssamlingen
- 4.736 sider digitaliseret fra Småtrykssamlingen

Nationalsamlingsafdelingen

OPGAVER

Nationalsamlingsafdelingen forvalter de nationale samlinger af både dansk og udenlandsk oprindelse i form af udgivne værker (bøger, tidsskrifter, aviser, småtryk), håndskrifter, arkivalier, kort, tegninger, billeder, fotografier og musikaler i fysisk eller digital form, herunder den danske del af internettet i *Netarkivet*, og dokumentationen af dagliglivets immaterielle kultur.

Afdelingen har for det første i medfør af Lov nr. 1439 af 22. december 2004 om pligtaflevering af offentliggjort materiale dels til opgave at sikre en dækkende pligtaflevering af de materialetyper, som Det Kongelige Bibliotek har ansvaret for at indsamle, dvs. trykte udgivelser, noder, kort, computerspil og andre værker, der offentliggøres ved udgivelse i eksemplarform, dels i samarbejde med Afdelingen for Digital Bevaring og Statsbiblioteket i Aarhus indsamlingen (høstningen) af den danske del af internettet, og indgår derved i den virtuelle fællesinstitution *Netarkivet*, der har ansvaret for denne del af pligtafleveringen.

Afdelingen indsamler og forvalter endvidere de nationale hovedsamlinger af danske og udenlandske håndskrifter på vesterlandske sprog, privatarkiver efter danske forfattere, kunstnere, videnskabsmænd og kulturpersonligheder og tilsvarende kulturinstitutioner, organisationer og firmaer, danske kort, billeder, fotografier og tegninger, trykte og utrykte musikaler, teaterarkivalier, kor- og orkestermateriale, orientalia og

judaica, dvs. håndskrifter, arkivalier, trykte bøger og tidsskrifter på orientalske sprog, hebraisk og jiddisch, samt danske folkeminder.

I afdelingen indgår enhederne *Dansk Folkemindesamling*, *Dramatisk Bibliotek* og *Orkesterbiblioteket*, der har særlige, udvidede opgaver på deres områder. Endvidere udarbejdes Det Kongelige Biblioteks dele af den danske *Nationalbibliografi*, onlinefortegnelsen over den digitaliserede kulturarv *Kulturperler* og bidragene til internationale registreringssystemer som *ISSN*, *ISMN*, *Index translationum*, *RISM* og *rilm*.

Afdelingen varetager samlingsansvaret for Nationalbibliotekets museale opgaver, samlinger og funktioner, herunder *Danmarks Bogmuseum*, *Det Nationale Fotomuseum*, *Museet for Dansk Bladtegning* og de facto *Danmarks litteraturmuseum*.

En række af afdelingens medarbejdere udfører forskning inden for nationalbibliotekets opgaver, funktioner, fag og samlinger.

Nationalsamlingsafdelingen begyndte i 2014 at høste frugterne af den omfattende organisationsændring, der blev implementeret fra 1. januar 2013. Målsætningen med en tværgående formidling og samarbejde på tværs af hovedsamlingerne var i højsædet og der blev både fokuseret på en sammenhængende formidling af samlingernes indhold og på medarbejdernes specialtområder.

I prioriteringen af Nationalbibliotekets retrodigitalisering af kulturarven var det samlingernes specialister, der var med til at udvalgte de relevante materialer og samtidig arbejde med den efterfølgende formidling. Og der er et bredt spænd i emne- og specia-

listområder i Nationalsamlingen: avantgarde, autografe håndskrifter, biografi, bladtegnin-
ger, boghistorie, crowdsourcing, dagliglivets
historie, dansk musik ca. 1850-1950 med
vægt på stilhistorie, dansk fotografi i mel-
lemkrigstiden, danske kunstnerbøger, dansk
litteratur fra 1800-tallet til i dag, digitale og
analoge tidsskriftskulturer, dansktop, digi-
talisering og kulturarv, den forkerte død,
Erasmus af Rotterdam, filologi, folkeminder,
foreningsliv, forfatterarkiver, fortællinger, fo-
tografihistorier, glober, generationsrelationer,
græske håndskrifter, historiografi, hitlister,
Holberg, humor, indvandring, iscenesættelse
af fortiden, kartografi, kodikologi, koge-
bøger, koncertrepertoarer, kunsthistoriet, latinsk
humanisme fra oldtid til oplysningstid, latinske
håndskrifter, latinsk palæografi, litteraturen på
nettet, luftfotografiet historie, luftfotografiet
vej til succes, madkultur, Marquard Gude, mazarinader,
Melodi Grand Prix, middelalderlige håndskrifter
historik, mindesteder, musikkultur i det 20. århund-
rede, musikkens betydning, musikliv, musik
og identitet, populærmusikkens internatio-
nale udbredelse fra 1945 og frem, over-
naturlige hændelser, ritualer, skæmteviser,
renæssancen og oplysningstiden, satireteg-
ninger, småtryk, stadsmusikanter i Danmark,
teaterhistorie, tekststudgivelser, traditioner, tro
og magi, venskabsritualer og vandrehistorier.

Der blev arbejdet med alle emneområder
i 2014 – som generel vejledning i samlin-
gerne, som forskningsområder for en række
af afdelingens medarbejdere og som basis
for publikationer, artikler, radioprogrammer
og udstillinger i Den Sorte Diamant. En
bred vifte af emner, hvor der er et entydigt
sigte mod at kunne åbne Nationalbibliote-
kets samlinger og arkiver til glæde for det
omgivende samfund og skabe nye oplevelser,
indsigter og nuanceringer af fortiden ved
at tilgængeliggøre materialerne i en nutidig
kontekst.

2014 bød på en række store jubilæer, der
blev markeret af og i Nationalbiblioteket.
100-året for Første Verdenskrig blev marke-
ret med både udstillinger, foredragsrækker og
koncerter over temaet ”Krig og Fred”. Der-
udover deltog Nationalbiblioteket i EU-pro-
jektet *Europeana Collections 1914-1918*. Alle
aktiviteter var baseret på Nationalbiblioteks
samlinger, der blev formidlet både fysisk og
digitalt (se også fokusartiklen herom).

Udstillingen *Ned med våbnene. Syv danskeres
kamp for fred*, 4. september 2014 – 31. januar
2015, var en udstilling om krigsmodstand og
holdninger til vold under Første Verdenskrig.
Den indeholdt syv personhistorier fulde af
rabiate meninger, men også af kompromiser
og holdningsændringer.

Ved hjælp af dagbøger, breve, film, fotografi,
lydoptagelser etc. kom den besøgende tæt
på forsvarsministeren (P. Munch 1870-
1948), forfatteren (Georg Brandes 1842-
1927), fredsforkæmperen (Eline Hansen
1859-1919), socialisten (Marie Nielsen
1875-1951), syndikalist (Andreas Fritzner
1887-1969), soldaten (Christian Campradt
1894-1956) og samaritaneren (Ingeborg
Stemann 1889-1973).

Udstillingen fortalte om den fredselkende
forsvarsminister P. Munch (1870-1948),
der endte med at administrere den stør-
ste militære styrke i Danmarkshistorien.
Og om en venstreorienteret antimilitarist,
Andreas Fritzner (1887-1969), der hadede
statsmagtskrig, men gerne ville gribe til
våben, da den russiske revolution brød ud
i slutningen af krigen. Idéen var at lade de
besøgende identificere sig med udstillingens
personer og derigennem også gøre sig deres
egen holdning klar. Både til neutralitetspoli-
tikken og den militante antimilitarisme un-
der Første Verdenskrig, men også til nutidens
krigsdeltagelse og voldsanvendelse.

Nationalsamlings- afdelingen, Læsesal Vest

2014

17.128 gæster på Læsesal
Vest
88.539 udleverede
dokumenter inkl.
fornyer
544 tilgang af reference-
værker

2013

19.026 gæster på Læsesal
Vest
98.553 udleverede
dokumenter inkl.
fornyer
791 tilgang af reference-
værker

Nationalsamlings- afdelingen, Katalog- sektionen

2014

14.779 retrokonvertering,
katalogposter
oplagt
20.324 retrostregkodning
("MAFning")
1.072 ekspeditioner fra
Danske Samling,
Slotsholmen
5.270 poster tilrettet til
digitalisering

2013

14.696 retrokonvertering,
katalogposter
oplagt
18.571 retrostregkodning
("MAFning")
1.399 ekspeditioner fra
Danske Samling,
Slotsholmen
6.651 poster tilrettet til
digitalisering

Nationalsamlingsafdelingen, Kort- og Billedsamlingen

2014

- 330 gæster på Center for Kort og Billeder
- 962.956 grafiske dokumenter, nettotilvækst
- 1.610 kartografiske dokumenter, nettotilvækst
- 2.500 bestillinger fra magasin
- 1.301.692 antal elektroniske lån
- 2.656 værker digitaliseret fra Kort- og Billedsamlingen
- 4.275 sider digitaliseret fra Kort- og Billedsamlingen
- 20.180 digitaliserede billeder fra Billedsamlingen (bestand)

2013

- 508 gæster på Center for Kort og Billeder
- 426.120 grafiske dokumenter, nettotilvækst
- 2.063 kartografiske dokumenter, nettotilvækst
- 3.002 bestillinger fra magasin
- 1.168.299 antal elektroniske lån
- 1.489 værker digitaliseret fra Kort- og Billedsamlingen
- 2.947 sider digitaliseret fra Kort- og Billedsamlingen
- 19.960 digitaliserede billeder fra Billedsamlingen (bestand)

I foråret 2014 blev en temawebsite om Første Verdenskrig publiceret og formidlet til folkebibliotekerne som fælles digital formidling af digitaliserede Første Verdenskrigssamlinger i Det Kongelige Bibliotek som resultat af deltagelsen i EU-projektet *Europeana Collections 1914-1918* og bibliotekets digitale udstilling (<kb.dk/da/nb/tema/historie/ww1/index.html>). Den digitale eksponering af bibliotekets Første Verdenskrigssamlinger blev forstærket og medvirkede til i international sammenhæng at bidrage til forståelsen af krigens virkning på et neutralt land.

Projektet sluttede i april 2014 med oplægning af i alt 141.824 digitaliserede sider i form af bøger, kort, småtryk og billeder fra perioden 1914-1925, idet Genforeningen blev inddraget som en direkte konsekvens af krigen for Danmark. Som et delmål i formidlingen af projektet blev der produceret en skabelon til og trykning af postkort.

Som afslutning på EU-projektet afholdtes den 2. april 2014 et offentligt seminar *Ned med våbnene: Neutralitetens spor i danskernes liv under Første Verdenskrig*, hvor oplægsholdere med eksempler fra det digitaliserede materiale belyste Danmarks situation under Første Verdenskrig:

- Danmarks neutralitet under Første Verdenskrig: De tre fronter,
- Om Ingeborg Stemmanns dokumentation af de russiske krigsfanger i Danmark under Første Verdenskrig,
- Den danske hjemmefront,
- Neutralitetspolitikken og den kulturelle blomstring samt
- Danskere i den store krig.

Et andet væsentligt jubilæum var 150-året for 1864. Jubilæet blev markeret med udstillingen: "Krigens spor" om skildringen af

krigen i 1864, en af de første krige, der blev dokumenteret af fotografer, og hvor Det Kongelige Bibliotek har disse fotografier i Kort- og Billedsamlingen.

Udover de store jubilæumsudstillinger afholdt Bladtegnermuseet et seminar for bladtegnere over to dage med en af de førende franske satiretegnere, Plantu, samtidig med, at der blev udstillet 34 tegninger af Plantu på Bladtegnergangen. Også *Blækspruttens* 125-års fødselsdag blev markeret på Kirkebybroen samtidig med, at det blev satirehæftets sidste udgivelsesår.

I 2014 blev der i Nationalsamlingsafdelingen arbejdet med skiftende udstillinger i monterne, der befinder sig ved Dronningesalens indgangsparti, og som derfor er oplagte udstillingsområder, hvor mange mennesker passerer forbi og kigger på ved pauser. Det giver gode muligheder for at udstille objekter fra samlingerne i en afgrænset skala.

Som eksempler på disse udstillinger kan nævnes *Formand Mao* – en udstilling i juli 2014 – med bøger og genstande, der relaterer sig til Mao Zedong (1893-1976), som blev erhvervet af Det Kongelige Bibliotek i 1945 og befinder sig i den orientalske samling. Der var udstillet i alt 70 bøger og genstande fordelt på trykte værker, skrevet af Mao Zedong (blandt andet flere udgaver af *Maos lille røde*), plakater, bogmærker, foto-bøger relateret til Mao Zedong, Mao-emblemer, tepotter og en vase med portræt af Mao Zedong. Desuden vist også objekter forbundet med Kulturrevolutionen (1966-1972) som f.eks. en rødgardist-taske til opbevaring af politiske skrifter. I juni vist en udstilling om Richard Strauss i anledning af komponistens 150-års fødselsdag og en udstilling om komponisten Louis Glass' 150 år i december.

I tilknytning til en stor donation af arkivalier til Det Kongelige Bibliotek og et flerårigt forskningsprojekt kuraterede seniorforsker Jens Henrik Koudal udstillingen *Musik som identitet*. Udstillingen skildrede en selvbevidst musikfamilie på en større landbrugsbedrift på Kalundborg-egnen 1880–1960 ved hjælp af fotografier, malerier, noder og håndskrifter.

I Oktogonen ud for Læsesal Nord havde blandt andre Småtrykssamlingen to udstillinger med materialer med overskrifterne: *Danmark i arbejdstøjet* og *Danmarks færges og en enkelt bro*. I forbindelse med disse to udstillinger tilbød Det Nationale Fotomuseum særvisninger for skoleklasser, publikums-klubber, presse og andre besøgende.

Som årets store tilbagevendende begivenhed var der på tværs af alle samlingerne et stærkt engagement i Kulturnatten, med temaet *pop-up-bøger*.

Bibliotekets udstillinger i 2014 omtales nærmere i kapitlet om Kulturfdelingens aktiviteter i denne årsberetning.

Konferencer og netværk

Nationalsamlingen har – både qua sine medarbejdere og de mange udenlandske samlinger – et bredt samarbejde både nationalt og internationalt, ikke mindst i form af udveksling af viden og kendskab til samlingernes indhold. Derfor har Nationalsamlingens medarbejdere været engagerede i både at holde oplæg og bidrage til publikationer, nationalt såvel som internationalt.

Til eksempel har Det Nationale Fotomuseum været repræsenteret med foredrag om krigsfotografi ved forskningsbibliotekar Sarah Giersing ved Organisationen Danske Museers (ODM) internationale formidlingsseminar ”Why Exhibitions?” 11. marts 2014

og ved Landsforeningen til bevaring af Foto og Films (LFF) ”Krigens Billeder” 11. juni 2014.

Kort- og billedsamlingen

Kort- og Billedsamlingen deltog i det første møde for nordiske kortbibliotekarer på Nationalbiblioteket i Stockholm, en møderække der fortsætter i 2015 i Oslo.

Korthistorisk Selskab holdt sine seks vintermøder på biblioteket og havde blandt andet besøg af Dr. Markus Heinz fra Staatsbibliothek zu Berlin, der holdt foredrag om den tyske kortforlægger Johann Baptist Homann (1664–1724).

I anledning af en konference om geografin og sprogforskeren Gotthard Friedrich Stender (1714–1796), der producerede den berømte Stender-globe i 1764, holdt forskningsbibliotekar Henrik Dupont et foredrag om globesamlingen på Det Kongelige Bibliotek og særligt Stenders store glober i samlingen. Det foregik i september 2014, hvor Stender fejredes i Letland på grund af sin indsats for det lettiske sprog.

Dramatisk Bibliotek

Dramatisk Bibliotek holdt i løbet af året foredrag om *Magiens huse – danske teatre gennem 300 år*, og kunne fejre sit 75-års jubilæum.¹

I juni 2014 afholdtes nordisk teaterkonference i København, blandt andet med to seminarer på Det Kongelige Bibliotek.

Håndskriftsamlingen, herunder boghistorisk samling

Sammen med Center for Renæssancestudier, Københavns Universitet, arrangerede forsk-

Nationalsamlingsafdelingen, Håndskriftsamlingen

2014

- 2.357 gæster på Center for Manuskripter og Boghistorie
- 8.870 udleverede dokumenter inkl. fornysler
- 147 tilgang af håndskrifter og arkiver
- 1.130 arkivæsker ordnet
- 11 værker digitaliseret fra Håndskriftsamlingen
- 4.506 sider digitaliseret fra Håndskriftsamlingen

2013

- 2.302 gæster på Center for Manuskripter og Boghistorie
- 7.133 udleverede dokumenter inkl. fornysler
- 145 tilgang af håndskrifter og arkiver
- 265 arkivæsker ordnet
- 18 værker digitaliseret fra Håndskriftsamlingen
- 3.481 sider digitaliseret fra Håndskriftsamlingen

¹ Læs mere på <kb.dk/da/nb/nyheder/mta/breve2014/dramabib.html>.

Nationalsamlingsafdelingen, Dansk Folke-mindesamling

2014

- 2.612 forespørgsler og besøgende
- 565 publicerede sider
- 30 faglige foredrag rundt i landet
- 229 bogindkøb og gaver
- 1.230 digitaliserede bånd fra Folkemindesamlingen

2013

- 2.645 forespørgsler og besøgende
- 509 publicerede sider
- 25 faglige foredrag rundt i landet
- 265 bogindkøb og gaver
- 1.127 digitaliserede bånd fra Folkemindesamlingen

Nationalsamlingsafdelingen, Musik-samlingerne

2014

- 2.984 fysiske enheder, nettotilvækst
- 3.365 bestillinger fra magasin
- 690 værker digitaliseret fra Musiksamlingen
- 23.038 sider digitaliseret fra Musiksamlingen

2013

- 3.073 fysiske enheder, nettotilvækst
- 3.934 bestillinger fra magasin
- 280 værker digitaliseret fra Musiksamlingen
- 23.515 sider digitaliseret fra Musiksamlingen

ningsbibliotekar Anders Toftgaard seminaret ”Flersproglighed ved det danske hof i 1500- og 1600-tallet”. Boghistorisk samling deltog med foredraget ”Det italienske sprog og italianismen ved Christian IVs hof”. I september 2014 fejredes den flamske anatom og læge Andreas Vesalius’ 500-års fødselsdag ved et seminar på Panum Institutet og under seminaret fremvistes nogle af Det Kongelige Biblioteks eksemplarer af Vesalius’ værker. Vesalius, der var professor i Padova, revolutionerede anatomi med værket *De humani corporis fabrica libri septem*.

Bibliotekets forsker Jesper Düring Jørgensen og forskningsbibliotekar Anders Toftgaard fremviste i maj 2014 1700-tals encyklopædier for Dansk Selskab for 1700-talsstudier. Forskningsbibliotekar Bruno Svindborg, seniorforsker Erik Petersen og forskningsbibliotekar Anders Toftgaard præsenterede Håndskriftsamlingen samt De Boghistoriske Samlinger for Arkivnätverket i Umeå i oktober 2014.

Endelig afholdt Håndskriftsamlingen den store internationale conference ”Digital and Traditional Manuscripts: Challenges of a Great Migration” i oktober 2014. Denne conference var den 6. CERL-konference inden for manuskriptgruppen.

Dansk Folkemindesamling

Dansk Folkemindesamling afholdt en foredragsrække for Folkeuniversitetet ”Skjulte historier – indblik i såkaldt almindelige menneskers upåagtede liv og tankegang”. I denne forelæsningsrække blev forskellige glemte eller forbigåede historier fra mange såkaldt anonyme mennesker, som har levet i 1800- og 1900-tallets Danmark, trukket frem. Gennem disse fortællinger kan man få indsigt i livet og tanker hos mennesker, som ellers ikke har sat sig mange kvalitative spor i kilderne.

2014 var det sidste af fire år med fokus på tro og magi. Fokusområdet har affødt tre forskningsprojekter om henholdsvis ”Moderne hekse”, ”Overnaturlige hændelser” og ”Kloge folk”. Der er publiceret adskillige artikler og givet talrige interviews, ligesom det har affødt en del presseomtale. Netop det har været medvirkende til, at indsamlingen af materiale til projekterne har været meget tilfredsstillende. Endelig har der været afholdt to foredragsrækker i Den Sorte Diamant. Projekterne har påvist, at tro og magi også har betydning for mennesker i nutiden. Et af projekterne har dannet grundlag for et ph.d.-projekt, der er blevet bevilget.

Dansk Folkemindesamling har i årets løb haft besøg af repræsentanter fra flere nordiske traditionsarkiver, herunder Folkklivsarkivet i Lund og Det Svenske Litteraturselskab i Finland. Folkemindesamlingen er desuden medstifter af *Network of Nordic Tradition Archives*, som er blevet realiseret med støtte fra *Kulturkontakt Nord* og *Fondet for Dansk/Norsk samarbeid*. Netværkets formål er et øget samarbejde om at udforske og dokumentere folkelig kultur i en nordisk kontekst og at hjælpe hinanden til at blive bedre til at fungere som traditionsarkiver – ikke mindst i lyset af de nye digitale muligheder.

Udlån til udstillinger

Nationalsamlingsafdelingen har i 2014 bidraget med udlån af 142 enheder til 22 eksterne udstillinger på 20 museer, biblioteker og institutioner i Auning, Berlin, Helsingør, Hillerød, Holte, Humlebæk, Ishøj, Kiel, København, Lemvig, Ribe, Riga, Viborg og Vordingborg.

De udlånte enheder afspejler mangfoldigheden af Nationalsamlingsafdelingens samlinger: håndskrifter, trykte bøger, breve, fotografier, kort, en globus, papirklip, rollehæfter m.m. De har haft hver deres funktion

og særlige rolle i udstillinger, der kronologisk dækker perioden fra vikingetiden frem til nutiden.

Kortsamlingen har udlånt den store Stenderglobe udført for Frederik V til Nationalbiblioteket i Riga i forbindelse med åbningen af den nye nationalbiblioteksbygning Geismas Pils i september 2014 – foreløbig i deponering indtil november 2015. Inden den blev transporteret til Letland, gennemgik globen en omfattende restaurering på Nationalmuseets restaureringsværksted i Brede hen over sommeren 2014.

Erhvervelser

Hvert år erhverver Nationalsamlingsafdelingen en lang række samlinger og enkeltmaterialer. Materialerne indkommer såvel ved pligtaflevering som ved køb eller gave og modtages både i digital og fysisk form.

Den omfangsmæssigt største modtagelse – målt i meter og kilogram – sker naturligt nok inden for pligtafleveringen, der foruden bøger og tidsskrifter også omfatter kort og noder. Målt i terabytes (TB) er det *Netarkivet*, der dominerer den digitale modtagelse, og igen i 2014 har *Netarkivet* høstet et godt stykke over 100 TB fra den danske del af internettet, heraf en stor del i forbindelse med *European Song Contest 2014*, der blev afholdt i København i maj 2014 (se også fokusartiklen ”ESC 2014 i Netarkivet – Melodi Grand Prix 2.0”).

Tillige har den i slutningen af 2013 lanceret tjeneste *MyArchive* haft sit første hele år i drift; tjenesten gør det muligt at indsamle e-mails som en fortsættelse af de mange samlinger af brevkorrespondance, biblioteket har fra kendte personligheder fra tidligere tider. Det er i dette projekt også muligt at vedhæfte manuskripter og andre dokumenter til e-mails, således at disse også bliver bevaret.

Herudover har de enkelte samlinger i Nationalsamlingsafdelingen gennem året modtaget en lang række interessante og værdifulde materialer, af hvilke følgende fortjener at blive fremhævet:

Håndskriftsamlingen

Udover modtagelsen af tre store og meget spektakulære arkiver (efter henholdsvis forfatteren Thorkild Hansen, forlæggeren Erik Reitzel og balletdanseren Fleming Flindt), der er omtalt i direktørens forord, modtog Håndskriftsamlingen i 2014 bl.a. et Karen Blixen-manuskript: På en auktion i New York lige før jul dukkede et kladdehæfte op, som indeholdt en håndskreven ungdomsfortælling fra ca. 1905 af Karen Blixen (dengang Dinesen), og kladdehæftet købtes af Det Kongelige Bibliotek. Fortællingen hedder *Grjotgard Aalveson og Aud* og bygger på Snorre Sturlassons sagaer, som Karen Blixen og hendes søskende, især broderen Thomas Dinesen, nærmest dyrkede i deres unge år. Thomas Dinesen havde en maskinskrevet afskrift af fortællingen, og den kom med i bogen *Osceola*, Gyldendals Julebog 1962, som var det første udvalg af Karen Blixens mange ungdomsskrifter. Men forfatterens eget håndskrevne forlæg for afskriften er altså først blevet kendt nu.

Et andet håndskrift, om end af en helt anden karakter, er et *breviar* (dvs. en bønnebog), som blev fremstillet til markisen af Ferrara, Lionello d'Este (1407-1450). Det Kongelige Bibliotek har erhvervet et enkelt blad fra breviaret, der beklageligvis er adskilt, og de enkelte blade spredt for alle vinde. Håndskriftet er fremstillet i perioden 1441-1448 og smukt illumineret af tidens bogkunstnere. Det erhvervede blad indeholder bønner til jomfru Maria. På versosiden, hvor blækket er noget falmet, indeholder illuminationerne i margenen en figur af en fugl. Bladet har

Nationalsamlingsafdelingen, Dramatisk Bibliotek

2014

701 fysiske enheder, tilvækst
1.915 bestillinger fra magasin

2013

513 fysiske enheder, tilvækst
1.804 bestillinger fra magasin

Nationalsamlingsafdelingen, Orientalisk Samling

2014

256 fysiske enheder, tilvækst monografier
859 katalogiseringer (poster)
2.263 bestillinger fra magasin
18 værker digitaliseret fra Orientalisk Samling
2.243 sider digitaliseret fra Orientalisk Samling

2013

62 fysiske enheder, tilvækst monografier
831 katalogiseringer (poster)
1.181 bestillinger fra magasin
12 værker digitaliseret fra Orientalisk Samling
450 sider digitaliseret fra Orientalisk Samling

2014

- 17 fysiske enheder,
tilvækst monografier
- 17 katalogiseringer
(poster)
- 225 bestillinger fra
magasin
- 5 værker digitalise-
ret fra Judaistisk
Samling
- 891 sider digitaliseret fra
Judaistisk Samling

2013

- 17 fysiske enheder,
tilvækst monografier
- 17 katalogiseringer
(poster)
- 234 bestillinger fra
magasin

Nationalbiblioteksområdets erhvervelser (fysiske enheder) 2014

	Monografier, manuskripter og øvrige dokumenter			Periodika			I alt
	Pligtaflev- ering	Køb	Gave	Pligtaf- levering	Køb	Gave	
Bøger m.m.							
Bøger og serierpublicationer	16.079	1.914	184	1.575	115	7	19.874
Aviser				448	0	0	448
Andre materialetyper							
Manuskripter til Håndskriftssamling		147	0				147
Manuskripter til Musiksamling		24	140				164
Manuskripter til Dramatisk Bibliotek		0	461				461
Manuskripter til Orientalisk-Judaistisk Samling		420	1				421
Trykte musikaler (noder)	290	545	219				1.054
Mikroformer	0	30	0				30
AV-dokumenter	2.103	10	142				2.255
Grafiske dokumenter	5.368	500.213	457.377				962.958
Kartografiske dokumenter	298	5	1.343				1.646
Digitale dokumenter i fysisk form	108	3	3				114
Andre biblioteksmaterialer	0	0	0				0
Materiale, som ikke katalogiseres (småtryk)	103.455	0	0				103.455
Modtaget i alt	127.701	503.311	459.870	2.023	115	7	1.093.027
Dokumenter fra internettet							
Nethøstning til Netarkivet (antal objekter)							4.953.007.888

været ejet af en dansk samler og kan nu ses i udstillingen *Skatte i Det Kongelige Bibliotek*.

Håndskriftsamlingen har fra forældrene til digteren Michael Strunge (1958–1986) modtaget et supplement til Strunges efterladte papirer. Udover udkast og manuskripter indeholder supplementet en lang række stilehæfter fra Strunges skoletid samt tegninger og fotografier. Seks år efter Michael Strunges død afleverede hans forældre i to omgange størstedelen af de papirer, som Strunge selv havde bevaret, herunder de mange breve, han havde modtaget fra

forfatterkolleger og læsere, og frasorterede og utrykte digte fra digtsamlinger. Supplementet til de efterladte papirer indeholder et bind med dagbogsoptegnelser og nedskrivning af drømme fra perioden op til digterens død for egen hånd.

Endelig har Håndskriftsamlingen modtaget papirer fra en længere række kulturpersonligheder, hvoraf kan nævnes Kirsten Vinding, Janus Kodal, Ester Boserup, Knud Hjortø, Herbert Pundik, Tom Kristensen, Morten Nielsen, Sven Møller Kristensen, Ragna Nordstrand, Kaare Grønbech, Leif E. Chri-

stensen, Harald Herdal, Sven Clausen, Sigurd og Paula Trier, Ove Rode, Ove Abildgaard, Henriette Wulff, Thorkild Bjørnvig og Morten Søndergaard.

Boghistoriske samlinger

Det Kongelige Biblioteks boghistoriske samlinger har fra den danske kunstner Jo Blicher Møller blandt andet modtaget et eksemplar af en fransk kunstbogsudgave fra 2012 af Homers *Iliaden* i Leconte de Lisle's franske oversættelse. Udover *Iliadens* 24 sange indeholder denne udgave en nyskrevet sang 26, forfattet af Jean-Louis Augé. Jo Blicher Møller har bidraget til værket med originalillustrationer: et portræt af Homer og illustrationer til de fire første sange. De boghistoriske samlinger har desuden erhvervet en række kunstbøger udgivet på forlaget Pavillon Neuf Private Press med akvareller og gouacher af Barry Lereng Wilmont.

Billedsamlingen

Billedsamlingen har erhvervet flere interessante samlinger og billeder, herunder forfatteren Thorkil Hansens omfattende billedsamling fra hans liv og rejser, som kom ind i samlingerne parallelt med det store arkiv efter Hansen. Også en anden større samling erhvervedes i 2014, nemlig Preben Søborgs arkiv af sportsfotografier, særligt med motiver inden for badminton og atletik tilbage til De Olympiske Lege i 1972.

Derudover har samlingen modtaget en række enkeltfotografier, hvoraf flere har national betydning, blandt andet et *ambrotypi* (en af de tidligste fotografiformer) forestillende N.F.S. Grundtvig, optaget i 1872 af fotograf Christian Adolph Barfod Lønborg, samt en række optagelser af nogle af de tidligste flyvninger i Danmark, optaget af en af pionererne i flyvningens barndom, Alfred Nervø.

Fotomuseet

Fotomuseet har erhvervet både danske og udenlandske kunsthøfotografier, som spænder vidt i både motivvalg og æstetik. Følgende fortjener at fremhæves særskilt:

- "Old Man, Ottoshop" 1983 af Roger Ballen (født i USA, 1950). Ballen har opnået international anerkendelse for sine socialkritiske portrætter af fattige sydafrikanere, som dette værk er et eksempel på.
- "Doll Pram" 2011 og "The First Tooth" 2011 af Joakim Eskildsen (født i Danmark, 1971). Eskildsen er en stilsikker æstet med et stort socialt engagement, som i serien "Home Works" dokumenterer sin egen familie. Det Nationale Fotomuseum åbner udstilling med Eskildsen i maj 2015. Udstillingen tager udgangspunkt i hans prisbelønnede fotobøger.
- Fem fotografier fra serien "Campo Verano" 2009 af Torben Eskerod (født i Danmark, 1960). Campo Verano er den største kirkegård i Rom, og serien udforsker fotografiets status som erindringsbillede og mindesmærke.
- "Hjemstavnsbillede(r) (efter J.Th. Lundbye)" 2014 af Malene Nors Tardrup (født i Danmark, 1974). Malene Nors Tardrup sammensætter i "Hjemstavnsbillede(r)" hundredvis af privatfotografier til en collage, der mimer et guldaldermaleri. Diskussionen af fotografiets fakticitet og forholdet til kulturarven er et typisk tema for Tardrup.

Bladtegnermuseet

Museet for dansk Bladtegning har i 2014 modtaget flere samlinger fra tegnerne selv eller fra deres arvinger og tidligere arbejdspladser, herunder:

- Ca. 200 tegninger fra *Politiken*-tegneren Bo Bojesens hånd, doneret af sønnen Niels Bo Bojesen.
- Nogle hundrede tegninger fra det nu ophørte magasin *Blæksprutten*, doneret af forlaget Gyldendal.
- Ca. 700 portrættegninger af *Berlingske Tidendes* afdøde tegner Otto C. [Christensen], doneret af Vilhelm Lauritzens Tegnestue.
- 15.500 tegninger af *Politikens* tegner fra 1922-1947, Valdemar Møller.
- 7.500 tegninger af *Politikens* tegner gennem de sidste 40 år, Jørgen Saabye.

Se også fokusartiklen ”Bladtegningsprojektet afsluttet”.

Orientalisk Samling

Orientalisk Samling er i 2014 blevet beriget med civilingeniør Vagn Petersens store samling af palmebladshåndskrifter, papirhåndskrifter og metalhåndskrifter fra Sydøstasien, Indien, Sri Lanka og Tibet. Samlingen består af 440 håndskrifter og 5 trykte skrifter fordelt på 401 palmebladshåndskrifter, 37 papirhåndskrifter, 2 metalhåndskrifter og 5 trykte tekster på papir. Teksterne er på burmesisk, thai, laotisk, shan, singalesisk, orissa, sanskrit, andre indiske sprog (f.eks. gujarati og bengali) og tibetansk. Mange af håndskrifterne indeholder buddhistiske tekster med eller uden kommentarer; en del af dem er med illustrationer og har dæklader hovedsagelig fremstilet i træ. Tidsmæssigt er håndskrifterne fra 1700-tallet til 1900-tallet, dog er hovedparten fra den sene del af 1800-tallet. Deres tilstand er ganske god, men en lille del af palmebladshåndskrifterne er slidte og mangler dele af bladene. En del af teksterne er velkendte, men deres udformning gør dem interessante som kulturform, mens andre tekster er sjældne eller indeholder mindre kendte kommentarer.

Musiksamlingen

Musiksamlingen på Det Kongelige Bibliotek rummer en lang række komponistarkiver. Sidste skud på denne stamme er et større antal autografer (dvs. tekster eller noder i forfatterens/komponistens egen hånd), som biblioteket har fået overdraget fra Svend Hvidtfelt Nielsen. Autograferne stammer fra perioden frem til 1999. Svend Hvidtfelt Nielsen, der født i 1958, er uddannet organist og cand.mag. i musikvidenskab og filosofi. Derudover har han studeret komposition hos Leif Kayser, og han har solisteksamen i komposition. Endelig har Hvidtfelt Nielsen skrevet en bog om sin lærer Per Nørgårds verdenssyn og musik.

Også komponisternes forening er arkivdannende, og i marts 2014 blev størstedelen af Dansk Komponist Forenings arkiv overført til Det Kongelige Bibliotek. Der er tale om et omfattende materiale, som indeholder bestyrelsesprotokoller, korrespondance, kontrakter, cirkulærer, årsberetninger m.m., hovedsageligt materiale fra perioden ca. 1925-1990. Materialet vil være en vigtig kilde for forskningen i dansk musiks historie i det 20. århundrede.

Musiksamlingen har i 2014 også erhvervet basunisten, professor Per Gades nodesamling. Samlingen indeholder især en række trykte noder, hvor basunen indgår som et vigtigt instrument – af såvel dansk som udenlandsk oprindelse. Heri indgår bl.a. studiemateriale fra Per Gade selv samt en række koncerter, sonater og andre værker for basun foruden en del arrangementer. Blandt manuskripterne er værker af komponisterne Kjell Roikjer og Leif Kayser. Derudover ses en del noder for større eller mindre blæserensemble og endelig kammermusik for andre instrumentkombinationer.

Dramatisk Bibliotek

Dramatisk Bibliotek har i 2014 modtaget to vigtige arkiver til belysning af moderne dans i Danmark: *Living Movement – Åben Dans-arkivet* og det helt unikke *dansearkiv.dk*, som rummer den samlede historie om moderne dans i Danmark, såvel kompagnier og koreografer som dansescenens historie, både administrativt og kunstnerisk. Derudover har biblioteket modtaget solodanser Palle Jacobsens arkiv og tidens fremmeste ballet-anmelder, Henrik Lundgrens arkiv. Ud over

det skrevne materiale medfølger godt 1.200 VHS-bånd med optagelser af forestillinger. Sammen med de knapt 2.000 andre videoer, som Dramatisk Bibliotek modtog i 2013 fra KIT – Københavns Internationale Teater, er institutionen blevet den største og vigtigste formidler af audio-visuel dokumentation af moderne dans og performance i Danmark.

FOKUS

Hvad har Danmark med i Europeana?

Af direktør Erland Kolding Nielsen, bibliotekskonsulent Agnete L. Rodskjer og chefkonsulent Leif Andresen, Nationalbiblioteket

Den europæiske kulturportal *Europeana* rummer overvejende retrodigitaliseret kulturarvsmateriale fra mere end 2.500 europæiske kulturinstitutioner, projekter og partnere, og mere end 36 millioner digitaliserede objekter er nu tilgængelige på portalen. De fordeler sig på følgende medietyper:

- Billeder: malerier, tegninger, kort, billeder og fotografier af museums-genstande
- Tekster: bøger, aviser, breve, dagbøger og andet arkivmateriale
- Lyd: musik og talte ord fra cylindre, bånd, diske og radioudsendelser
- Video: film, filmjournaler og tv-udsendelser

Ifølge en opgørelse fra Europeana-kontoret fra december 2014 er der fra Danmark leveret nedenstående materiale til *Europeana* – enten som led i et Europeana-projekt eller via en aggregator:

Dataleverandør	Materialetype	Antal objekter
Arbejdersmuseet & ABA (via projektet <i>Europeana Photography</i>)	billeder	25.026
Calibrated; Denmark (via projektet <i>DISMARC-Europeana Connect</i>)	lyd	1.043
Cope Records; Denmark (via projektet <i>DISMARC-Europeana Connect</i>)	lyd	861
Cowbell Music; Denmark (via projektet <i>DISMARC-Europeana Connect</i>)	lyd	391
DR (via projektet <i>EU Screen</i>)	video	3.009
Det Danske Filminstitut (via domæne-aggregatoren <i>The European Filmgateway</i>)	billeder, tekst, video	68.982
Danske Billeder (billedplatform, som præsenterer billedsamlinger fra de deltagende arkiver og biblioteker) via Det Kongelige Bibliotek som national aggregator: Det Lokalhisoriske Arkiv i Herning, Egvad Egnshistoriske Samling, Frederiksberg Bibliotek, Lokalhisorisk Billedsamling, Hillerød Lokalkiv, Ikast Lokalhisoriske Arkiv, Lokalhisorisk Arkiv for Viborg Kommune, Lokalhisorisk Arkiv Gentofte, Lokalhisorisk Arkiv, Brande Bibliotek, Lokalhisorisk Arkiv, Engesvang, Lokalhisorisk Arkiv, Silkeborg, Midtdjurs Lokalkiv, Rødovre Kommunes Lokalhisoriske Samling, Vallengsbæk Bibliotek, Aarhus Kommunale Biblioteker, Lokalhisorisk Samling, Ørre-Sinding Sognearkiv, Aarhus Kommunes Biblioteker, Brabrand-Årslev Lokalhisoriske Arkiv, Aarhus Kommunes Biblioteker, Vejlbj-Risskov Lokalhisoriske Arkiv	billeder	67.319
Det Kongelige Bibliotek (via <i>The European Library</i> som domæne-aggregator for europæiske nationalbiblioteker; projektet <i>Europeana Collections 1914-1918</i> og projektet <i>E-Cloud</i>)	billeder, tekst	369.202
Kulturstyrelsen (via projektet <i>CARARE</i>)	tekst	301.314
Københavns Universitet (via projektet <i>BHL Europe (Biodiversity Heritage Library for Europe)</i>)	tekst	103
Polfoto (via projektet <i>EuropeanaPhotography</i>)	billeder	24.822
Roskilde Lokalhisoriske Arkiv og Sjællands Stiftsbibliotek (via Det Kongelige Bibliotek som national aggregator)	billeder, lyd, tekst, video	9.535
Scanpix (via projektet <i>EuroPhoto</i>)	billeder	97.261
Statens Naturhistoriske Museum (via projektet <i>Open up!</i>)	billeder	22.449
Svampeforeningen – Foreningen til Svampekundskabens Fremme (via projektet <i>Open up!</i>)	billeder	748
I alt		991.765

I alt har offentlige og kommercielle institutioner i Danmark således ultimo 2014 bidraget med 991.765 objekter i *Europeana*. Hertil kommer et par hundrede objekter (billeder, tekst, genstande) fra privatpersoner indsamlet som led i crowdsourcing-projektet *Europeana 1914-1918*.

Det indhold, som institutionerne bidrager med, er enten digitaliseret i forbindelse med deltagelse i et *Europeana*-projekt eller omfatter samlinger, der er digitaliseret som led i egen digitaliseringspolitik. Det digitaliserede materiale sendes til *Europeana* via en såkaldt "aggregator". En aggregator har enten status som national aggregator (leverandør af tværinstitutionelt indhold til *Europeana*), tematisk aggregator (leverandør af tematisk afgrænset materiale) eller domæne-aggregator med ansvar for institutioner inden for samme område. *The European Library* er f.eks. domæne-aggregator for de europæiske national- og forskningsbiblioteker. *The European Library* har således både aggregeret Det Kongelige Biblioteks indhold fra samlinger digitaliseret i forbindelse med deltagelse i et *Europeana*-projekt og samlinger, som biblioteket allerede havde digitaliseret som led i dets politik om at stille retrodigitaliseret materiale til rådighed i almindelighed. Her er udvælgelsen sket under hensyn til brugerefterspørgsel og hensynet til at skåne det pågældende materiale og dermed at sikre dets bevaring for eftertiden ved at lade det digitalisere.

Ud over danske offentlige og kommercielle institutioners bidrag er der fra Danmark i begrænset omfang indgået

privatpersoners genstande, breve m.v. i forbindelse med projektet *Europeana 1914-1918*,¹ et projekt som ved at organisere indsamlingssteder regionalt i en række europæiske lande opfordrede privatpersoner til at lade private minder fra Første Verdenskrig digitalisere og registrere samt publicere i *Europeana*. I Danmark er der ved indsamlinger på museet på Sønderborg Slot, Hovedbiblioteket i Aarhus og Vejle Bibliotekerne modtaget et par hundrede objekter, som er digitaliseret og publiceret i *Europeana*. Dette materiale er i *Europeana* registreret uden angivelse af nationalt tilhørsforhold og fremgår derfor ikke af foranstående oversigt.

Danmark har således bidraget med knap 1 million enheder eller objekter ud af de i alt over 36 millioner og dermed med mere end 3 pct. af det samlede indhold i *Europeana*. Opgørelsen siger imidlertid ikke meget om indholdets art, karakter eller betydning. I en årække var der både i Danmark og i andre lande fokus på at sikre et størst muligt volumen i form af "objekter" uanset, hvad de repræsenterede. Dette har betydet, at der har været lagt ringe vægt på indholdsmæssig repræsentativitet, nytteværdi eller målrettet anvendelighed. Selvom der med mere end 36 mio. objekter er tale om en væsentlig mængde digitaliseret materiale tilgængeligt via *Europeana*, er der fortsat tale om en uhomogen og for de fleste landes vedkommende lidt tilfældig sammensætning af det materiale, som er indlagt

¹ Se fokusartiklen "100-året for Første Verdenskrig og Det Kongelige Bibliotek" i denne årsberetning.

i *Europeana*. F.eks. er bøger og lignende tekster således klart underrepræsenteret.

Dette gælder også for det danske bidrag. Tabellen nedenfor viser fordelingen af det danske bidrag efter *Europeanas* meget overordnede inddeling af materialetype, da det er ikke muligt at få en mere funktionel opdeling.

Materialetype	Antal objekter
Billeder (primært fotos)	661.558
Tekst	322.954
Video (film og tv-udsendelser)	4.957
Lyd	2.297

Mere end halvdelen af billederne er fra Det Kongelige Biblioteks luftfotoportal *Danmark set fra luften – før Google*, og de fleste af teksterne er fra museernes registrering af fortidsmin-der og bygninger. Dette illustrerer et af de væsentlige problemer med opgørelse af digitaliseringer. Et enkelt foto eller postkort tæller lige så meget som en bog eller en digitaliseret årgang af et videnskabeligt tidsskrift. Eksempelvis svarer de 103 tekstenheder fra Biodiversity Heritage Library (digitaliseret af Københavns Universitet) til 75 årgange af *Botanisk Tidsskrift* og 28 numre (svarende til 14 årgange) af *Svampe*. Der er ingen diskussion om, at 75 årgange *Botanisk Tidsskrift* vejer tungere i digitaliseringsprocessen end f.eks. 75 luftfoto, og at der i den forstand er tale om en usammenlignelig målestok. Men der er indtil videre ikke fundet en tilgængelig metode i *Europeana* til at opgøre retrodigi-

taliseringer, som vil kunne give et retvisende billede af antal registrerede enheder. Antallet i de viste tabeller er benævnt som "objekter", hvilket her repræsenterer antallet af selvstændige poster i *Europeana* på f.eks. fotos eller på enkelte tidsskriftnumre, hvor sidstnævnte kategori i sagens natur består af flere underliggende digitaliseringer, der ikke fremgår af antallet af objekter.

Der er fra dansk side argumenteret for behovet for et fælles, repræsentativt og adækvat begrebsapparat og en opgørelsesmetode, som kan afspejle de forskellige materialekategorier. I det aktuelle *Europeana*-projekt (*Europeana v3.0*) er håndtering af dette spørgsmål en af de opgaver, der skal løses.

Der er aktuelt ikke nogen national politik eller strategi for præsentation af den danske kulturarv på europæisk niveau. En række danske biblioteker og institutioner har deltaget og deltager i *Europeana*-projekter og har dermed bidraget til en præsentation. Men dette er sket ud fra den enkelte institutions eget valg og ikke ud fra en samlet vurdering af indholdets betydning og eventuelle repræsentativitet.

Det Kongelige Bibliotek fik i 2011 et statsligt tilskud til etablering af en *national aggregatorfunktion*. Som det fremgår af oversigten i begyndelsen af denne fokusartikel, har det givet mulighed for, at materiale fra en række billedarkiver er blevet repræsenteret i *Europeana*. Det Kongelige Bibliotek har fortsat denne funktion², men der har i det seneste

² Se <kb.dk/dal/b/aggregator>

år kun været begrænset brug af dette tilbud.

Så længe der ikke findes en national strategi, vil Det Kongelige Bibliotek fortsætte med at vedligeholde sit bidrag og bruge *Europeana* som en kanal til at præsentere bibliotekets egne retrodigitaliserede samlinger ud fra en konkret vurdering af relevans og omkostninger.

I 2014 fokuserede biblioteket på indholdet af to særlige Europeana-projekter: *Europeana Collections 1914-1918* og *Europeana Cloud*.

Europeana Collections 1914-1918

Det Kongelige Bibliotek deltog i perioden 2011-2014 i *Europeanas* store, tværnationale digitaliseringsprojekt *Europeana Collections 1914-1918* til markering af 100-året for udbruddet af Første Verdenskrig.³ Det danske bidrag var på 8.660 digitaliserede objekter fordelt på bøger, kort, småtryk og billeder fra perioden 1914-1925, idet genforenin-

³ Se note 1.

gen med Sønderjylland blev inddraget som en direkte konsekvens af krigen for Danmark. The European Library aggregerede i sin egenskab af – i denne sammenhæng – en blanding af tematisk og domæne-aggregator materialet til *Europeanas* temaportal *Europeana 1914-1918* (ikke at forveksle med crowdsourcing-projektet af samme navn).

Europeana Cloud

Europeana Cloud er et kombineret projekt, som forløber i perioden 2013-2016. Formålet er såvel at opbygge en stabil omkostningseffektiv *cloud*-baseret infrastruktur for at sikre opbevaring, deling og adgang til kulturarvsobjekter som at sikre flere registreringer af digitalt materiale til *Europeana*.

Det Kongelige Bibliotek bidrager med registrering af forskelligt materiale. Projektet indeholder udviklingsaktiviteter for også at kunne sikre en holdbar håndtering af tidligere digitaliseret materiale. I 2014 har Det Kongelige Bibliotek bidraget med 337.456 luftfoto fra *Danmark set fra luften – før Google*.

FOKUS

Bladtegningsprojektet afsluttet¹

Af Claus Seidel, Museet for Dansk Bladtegning, Nationalsamlingsafdelingen

Det nationale bladtegningsprojekt² er blevet gennemført over en femårig periode fra 2009 til 2014 gennem et samarbejde imellem Det Kongelige Bibliotek og Den Selvejende Institution til fremme af Museet for Dansk Bladtegning på baggrund af bevillinger fra *A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal* i maj 2009 og igen i marts 2012 på i alt 4,8 mio. kr. og en særlig bevilling fra *Ny Carlsbergfondet* i december 2009 på 300.000 kr., i alt 5,1 mio. kr.

Personale

Til at lede og gennemføre projektet ansattes stifteren af Museet for Dansk Bladtegning, bladtegner Claus Seidel ved Det Kongelige Bibliotek, og kontorfuldmægtig Anne Dyhr, Kort- og Billedsamlingen, tilknyttedes som koordinator og bindeled til Det Kongelige Biblioteks samlingsfunk-

¹ Resumé af Afsluttende rapport vedrørende Projekt om ordning, digitalisering, registrering og formidling af Det Kongelige Biblioteks opbyggede, nationale samling af danske bladtegninger under Museet for Dansk bladtegning 2010-2014. *Det Kongelige Bibliotek: Museet for Dansk Bladtegning, 2015.*

² Se Erland Kolding Nielsens fokusartikel "Indsamling af bladtegninger til Museet for Dansk Bladtegning i Kort- og Billedafdelingen", *Det Kongelige Biblioteks Årsberetning 2009, 2010*, ss. 67-73. III. Løbende årlige beretninger under Kort- og Billedafdelingen i de følgende år.

tioner og tekniske områder. Direktør Pelle Sadolin knyttedes til projektet som sparringspartner og som repræsentant for tegnerens arvinger.

Fire studerende ansattes til katalogisering og registrering af de udvalgte enkelttegninger i registreringsprogrammet *Cumulus* under projektleder Claus Seidels daglige ledelse og ansvar.

Målopfylde

I henhold til projektbeskrivelsen af maj 2009 er målene blevet opfyldt og gennemført inden for den berammede tidsperiode. Projektets økonomiske ramme er ligeledes administreret og styret i fuld overensstemmelse med projektets bevil-linger og budget.

Oprindelig sigtedes på en individuel re-gistrerings- og digitaliseringsandel på 20 pct. af de omkring 200.000 indsamlede bladtegninger, men i løbet af projektpe-rioden er processen optimeret, således at 50.000 originale tegninger (dvs. over 25 pct.) nu er skannet og registreret enkeltvis og efterfølgende lagt ud på Det Kongelige Biblioteks hjemmeside under Museet for Dansk Bladtegning.

De øvrige ca. 150.000 originaltegninger er ligeledes blevet ordnet efter per-sonproveniensen, lagt i syrefrie æsker og opgjort for den enkelte tegner.

Alle ordnede samlinger samt de 50.000 digitaliserede tegninger kan efter aftale med museet og Kort- og Billedsam-lingen benyttes på Center for Kort og Billeder til gennemsyn og studier.

Bladtegneren på arbejde af
Poul Holck, Politiken

Arbejdsprocessen

Efter en grundlæggende forberedelsesperiode med opbygning af de fysiske rammer for registreringsarbejdet og tilpasningen af registreringsprogrammet Cumulus til efterfølgende at kunne omfatte og håndtere de metadata, der fastlagdes for bladtegningernes genrer og begreber, påbegyndtes arbejdet med at gennemgå de mange uordnede samlinger med tusinder og atter tusinder af originaltegninger og ordne dem efter genrer og efterfølgende placere dem i syrefrie læg og arkivkasser efter deres ophavsmand.

Herefter udvalgte i gennemsnit 20-25 pct. af en tegners produktion til digitalisering og individuel registrering i henhold til de i projektbeskrivelsen opstillede kriterier. Endelig ordnedes de resterende 75-80 pct. i en tematisk eller kronologisk-tematisk systematik.

Fire samlinger

Det stod tidligt klart, at enkelte samlinger ikke burde deles i en registreret del og en del, der kun blev ordnet, men at de burde digitaliseres og registreres i deres helhed. Fire samlinger sprang i øjnene som værende kulturhistorisk

særligt betydningsfulde, og de blev derfor registreret i deres fulde udstrækning. Det drejer sig om samlingerne efter Bo Bojesen (1923-2006), Erik Werner (1930-2011), Henning Gantziis (1918-1989) og endelig Folketingets samling af politiske bladtegninger. De omfatter tilsammen 12.305 enkeltblade.

180 bladtegnere

Alle bladtegnere er tilstræbt repræsenteret således, at det digitale udvalg loyalt dækker og favner den enkelte tegners produktion. Har tegneren arbejdet i flere genrer, er udvælgelsen foretaget således, at de forskellige genrer er repræsenteret. Har tegnerens arbejder hovedsagelig været koncentreret inden for en enkelt eller to genrer, er udvælgelsen mere omfattende inden for denne, og i flere tilfælde er der sket en kronologisk sortering. F.eks. kan udvalgte år være gennemdigitaliseret og registreret.

Der er også forsøgt anlagt et bredere perspektiv, således at der er opnået et sammenligningsgrundlag på tværs af tegnere, af tid og af historiske fikspunkter. Som eksempel kan nævnes, at det blandt den store samling af teatertegninger vil være muligt at søge meget præcist og tværgående på en specifik forestilling eller en særlig skuespiller.

Det Kongelige Biblioteks hjemmeside www.kb.dk og Museet for Dansk Bladtegning

På Det Kongelige Biblioteks hjemmeside præsenteres en række valgmuligheder: Bladtegnermuseets historie, dets samlinger og en beskrivelse af digitaliserings- og registreringsprojektet.

Under "Samlinger" kan brugeren orientere sig i en beskrivelse af de mange genrer, bladtegnernes arbejder i, eller vælge at gå på besøg i de mange tegneres værker. Hver tegner præsenteres desuden gennem en kort biografi. Om hver genre er der tillige en uddybende, faglig beskrivelse.

Synlighed og brugbarhed

Med projektet er der skabt et nyt liv og ny synlighed for 50.000 bladtegninger, der jo netop er født og tænkt til at blive præsenteret i et medie og derfor kommer til deres fulde ret i den nye, digitale verden. Brugeren kan som noget nyt også orientere sig ned i tegningens detaljer ved at bruge zoom-funktionen.

For hver enkelt tegning er der endvidere udarbejdet en systematisk katalogbeskrivelse, hvori de metadata, det har været muligt at finde frem til, er anført sammen med en kort beskrivelse af indhold og historik. Disse informationer muliggør søgning på oplysninger som dato, publikation, begivenhed, persongalleri og topografi.

Digital købsmulighed

Projektet fandt det ligeledes værdifuldt at muliggøre et salg af den enkelte digitale fil samt dens tilførte metadata. Et sådant salgssystem er udviklet i samarbejde med Image2Use/Copydan.

Integration i Nationalbibliotekets formidlingsarbejde

Formidlingen af museets samlinger har ved gennemførelsen af dette projekt og den efterfølgende præsentation og synliggørelse på Det Kongelige Biblioteks hjemmeside skabt forøget interesse

for denne den af det 19. og 20. århundredes kulturarv, som er en forholdsvis nytilkommen del af Nationalbibliotekets samlinger.

Også ud fra en forskningsmæssig betragtning har det nu afsluttede projekt være meget værdifuldt: Interessen for bladtegnerfaget set i et kulturhistorisk perspektiv er mærkbart vokset i takt med projektets forløb. Den digitale tilgængelighed og dens mange søgemu-

ligheder har åbnet for muligheder, der aldrig før har eksisteret.

Tak

Museet for Dansk Bladtegnings og Det Kongelige Bibliotek bringer afslutningsvis *A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal* og *Ny Carlsbergfondet* en dybfølt tak for at have muliggjort dette nationale projekt.

Kong Chr. X i Dyrehaven af
Holger Worm, Politiken

FOKUS

Digitalisering on demand af danske bøger – fra projekt til drift

Af forskningsbibliotekar, fil.dr. Eva-Maria Jansson, Nationalsamlingsafdelingen

Som tidligere beskrevet i en fokusartikel i 2012 (*Årsberetning 2012*, s. 81-82) igangsatte Det Kongelige Bibliotek i efteråret 2012 under rammeaftalen for perioden 2011-2014 med Kulturministeriet en brugerdreven digitalisering af læsesalsklausulerede danske monografier fra det 18. og 19. århundrede. Gennem dette projekt, *Danske bøger (1701-1900) on demand*, har lånere gratis siden 2012 kunne bestille PDF-udgaver af udvalgte titler fra Nationalbiblioteket. Når de bestilte titler er blevet digitaliseret, er der blevet oprettet links til den digitale udgave i REX, og adgang til de digitale udgaver erstatter efterfølgende fysiske udlån på læsesalen. Dermed er der også adgang til titlerne over hele landet, og benyttelsen er ikke længere begrænset til læsesalsbrug samtidig med, at den fysiske original bliver skånet for fremtiden, idet denne efter digitaliseringen kun kan bestilles til gennemsyn på læsesalen efter særlig ansøgning.

DOD-projektet overgik fra projektstatus til ordinær drift ved udgangen af 2014. Erfaringerne fra projektperioden har været meget positive: Brugerne har taget særdeles godt imod ordningen, og i 2013 og 2014 er der blevet modtaget ca. 9.000 bestillinger. Især for de lånere, som grundet bopæl uden for hovedstaden eller andre forhindringer ikke så

nemt kan besøge biblioteket jævnligt for at se ældre bøger på læsesalen, er det en stor hjælp, at man nu kan få adgang hjemme i sin egen stue til det efterspurgte materiale. Vi kan også se, at benyttelsen af de bøger, som er blevet digitaliseret, uanset betydning er støt stigende.

Det er derfor besluttet, at muligheden for at bestille gratis PDF-filer fortsætter også i 2015, nu som en af bibliotekets almindelige driftsopgaver. Ca. 125.000 titler vil p.t. være inkluderet i tilbuddet via REX, primært enkeltbindstitler, men planen er i løbet af 2015 også at gøre flerbindsværker tilgængelige for bestilling direkte via REX. Alle-rede nu kan man dog ved en mail til epub@kb.dk fremsende ønsker om bestilling af flerbindsværker, men disse vil ikke kunne forventes leveret inden for den normale tidsramme, der ellers er fastsat for bestillinger *on demand*. DOD-ordningen gælder ikke tidsskrifter og aviser.

Det skal bemærkes, at danske bøger trykt efter 1901 af ophavsretslege grunde ikke kan tilbydes digitaliseret uden videre – det er dog planen at indføre en mulighed for at inkludere titler, der er trykt i perioden efter 1900 og er uden for ophavsretsgrænsen, som en del af DOD-ordningen. En sådan ordning vil imidlertid forøge omkostningerne ganske væsentligt.

I løbet af 2015 planlægges en teknisk forbedring. De PDF-filer, som indtil nu er blevet genereret, er ofte meget store og dermed længe om at åbne, når brugeren klikker på linket i den

Alle kan nu få adgang til danske bøger trykt i 1701-1900 hjemme på egen computer-skærm takket være Nationalbibliotekets tilbud om digitalisering on demand.

På billedet arbejdes der med en bogskanner, der giver mulighed for manuel, halvautomatisk og fuldautomatisk bladrning med op til 800 sider/time.

udsendte mail eller i den bibliografiske post i REX. Fremover vil der derfor blive leveret to PDF-filer: en mindre, der er søgbar i sort/hvid, og en større i farver, som gengiver bogsiderne som faksimiler. Biblioteket håber på denne måde at forøge brugervenligheden ved,

at man selv kan vælge adgang til bogen afhængig af, hvilken teknisk platform man benytter sig af.

Mere information kan findes på <kb.dk/da/nb/samling/dod/index.html>

Bevaringsafdelingen

2014

9.065 æsker produceret
3.174 læg, omslag og
kuverter produceret
1.005 konserverede bøger
og arkivenheder
19.508 fotografiske
objekter skannet til
bevaringskopiering

2013

10.379 æsker produceret
6.051 læg, omslag og
kuverter produceret
794 konserverede bøger
og arkivenheder
1.421 fotografiske
objekter skannet til
bevaringskopiering

Billedet til højre viser et eksempel på en optagelse af et værdifuldt daguerreotypi fra Det Nationale Fotomuseum. Bemærk testkortet, som gør det muligt at kontrollere kvaliteten af optagelsen.

Opstilling af kvalitetskrav og kontrol af, om disse er opfyldt, er et vigtigt element i bevaringsdigitalisering.
Foto: Bevaringsafdelingen

Bevaringsafdelingen

OPGAVER

Bevaringsafdelingen har ansvar for bevaringen af Det Kongelige Biblioteks nationale samlinger i fysisk form.

Det er afdelingens ansvar at føre tilsyn med samlingernes opbevaring og deres bevaringstilstand. Afdelingen har også ansvar for konservering, bevaringsdigitalisering og emballering af kulturarvssamlingerne og udfører specialindbindinger i Det Kongelige Biblioteks bogsamlinger. Samtidig gennemføres der en forebyggende indsats, som retter sig mod genstandenes forhold helt fra modtagelsen i biblioteket, ved håndtering, magasinering, udstilling, digitalisering og udlån, og hvor både fysisk og kemisk nedbrydning skal forhindres eller begrænses i videst muligt omfang.

Afdelingen er nationalt videnscenter for bevaring af arkiv- og biblioteksmateriale og yder rådgivning herom til andre institutioner og enkeltpersoner.

Bevaringsdigitalisering

I 2013 fik Det Nationale Fotomuseum overdraget Keld Helmer-Petersens (1920–2013) billedarkiv på omkring 30.000 fotos, herunder også en væsentlig dias- og negativsamling. Da nogle af disse materialer viser tegn på begyndende nedbrydning, har Bevaringsafdelingen i 2014 gennemført en digitalisering af disse materialer for at sikre billedinformationen. Digitaliseringen er foretaget i høj kvalitet, og de digitale kopier er nu placeret forsvarligt i Det Kongelige Biblioteks digitale langtidsbevaringssystemer, mens de originale fotos

er omemballeret og anbragt i bibliotekets fysiske magasiner.

Skanningen af billeder fra Keld Helmer-Petersens billedarkiv er primært sket på en filmscanner, som giver mulighed for at skanne et stort antal billeder hurtigere end med en traditionel skanner. Der blev fra samlingen skannet 10.532 farvedias på filmscanner og 7.975 sort/hvide negativer på filmscanner, altså i alt 18.507 billeder fra Keld Helmer-Petersens billedarkiv.

I 2014 har Bevaringsafdelingen også taget et nyt kamera i brug til bevaringsrelateret digitalisering. Kameraet skal bruges til digitalisering af nedbrydningsstruede værker og til digitalisering af sarte eller særligt værdifulde værker. Desuden skal kameraet bruges til at dokumentere konserveringsindsatser. Som eksempel på kameraets formåen vises to nærbilleder af et konserveret arkivalie optaget med Bevaringsafdelingens tidligere kamera og med det nye kamera. Endelig skal

Konservationsdokumentation:
Øverst et nærbillede af et
arkivalie optaget med ældre
kamera. Nederst et nærbillede
af samme arkivalie optaget
med Bevaringsafdelingens nye
kamera, som er i stand til at
gengive detaljerne skarpere.

Foto: Bevaringsafdelingen

kameraet på længere sigt bruges til at lave multispektrale optagelser, der for eksempel gør det muligt at læse tekst, der på grund af nedbrydning eller brandskade ikke kan læses med det blotte øje.

Konservering og emballering

Konserveringsopgaverne har for størstedelen rettet sig mod samlinger, som løbende bliver digitaliseret i forbindelse med en *on demand* service og mod samlinger, hvor der på et tidspunkt ønskes en samlet digitalisering. Digitalisering *on demand* sker, når lånerne bestiller e-bøger af de trykte danske bøger fra perioden 1701–1900, og her er formålet med konserveringen at stabilisere eksisterende skader og forhindre nye. Derudover er den samlede inkunabelsamling (dvs. bøger trykt før år 1500) på ca. 4.500 værker gennemgået, og konserveringen vil foretages over flere år.

I inkunabelsamlingen sker der også en behovsemballering, hvor arkivæsker kan yde god beskyttelse ved transport og håndtering. Andre emballeringsopgaver er udført i Musiksamlingens orkesterpartiturer og stemmer, og en række materialer i storformat er emballeret, så de er beskyttet mod de håndteringsskader, der så nemt opstår på netop disse formater.

Antallet af konserveringer i 2014 var på niveau med året før og bestod af de mindre konserveringer i forbindelse med on demand-service og den mere tidskrævende konservering, som inkunablerne kræver. Emballeringsindsatsen er hovedsageligt efterspørgselsbestemt fra bibliotekets samlings side. I forbindelse med modtagelse af nye samlinger i Billedsamlingen er kun sekundæremballagen udskiftet, mens primæremballagen er bibeholdt. Derfor svinger antallet voldsomt fra år til år, og de behandlede samlinger var langt lavere i 2014 end i 2013.

Undersøgelse af blæk og farvers lysstabilitet ved udstilling

Når et værk udstilles i lys, mister illustrationer og tekst typisk mere eller mindre farve afhængig af deres lysfølsomhed, udstillingens længde og lysets intensitet. Dette kan ske selv under kontrollerede udstillingsforhold, hvor ultraviolet lys er filtreret fra. Hvis der sker en væsentlig udblegning, mister værket en del af sin æstetiske værdi og i sidste ende også sin informationsværdi.

En farve eller blækstregs lysfølsomhed er vanskelig at vurdere, da man sjældent ved, hvad den består af. Nogle farver er stabile, mens mange andre derimod er lysfølsomme og vil kunne udbleges ødelæggende i løbet af få udstillingsperioder. Derfor har Bevaringsafdelingen investeret i analyseudstyr, der kan undersøge, hvor lysfølsomme et værks blæk eller farver er. Disse analyser gør det muligt at give en anbefaling af, hvor længe værket kan tåle at blive udstillet over de næste 10 år uden, at en udblegning vil være synlig for det blotte øje.

Tilsvarende udstyr findes på andre kulturinstitutioner rundt om i verden, men Det Kongelige Bibliotek er den første ABM-institution i Danmark, som kan tilbyde undersøgelsen. For at lære teknikken og for at indhente erfaringer med, hvordan resultaterne kan implementeres i praksis, har konservator Birgit Vinther Hansen fra Bevaringsafdelingen været på studieophold hos National Museum of Australia, der bruger metoden som en integreret del af udstillingsarbejdet. Her har hun arbejdet tæt sammen med kemiker og lysekspert Bruce Ford, som efterfølgende har sat apparaturet op i Bevaringsafdelingen og uddannet tre af afdelingens medarbejdere til at betjene det.

Kulturnatten og udstillinger

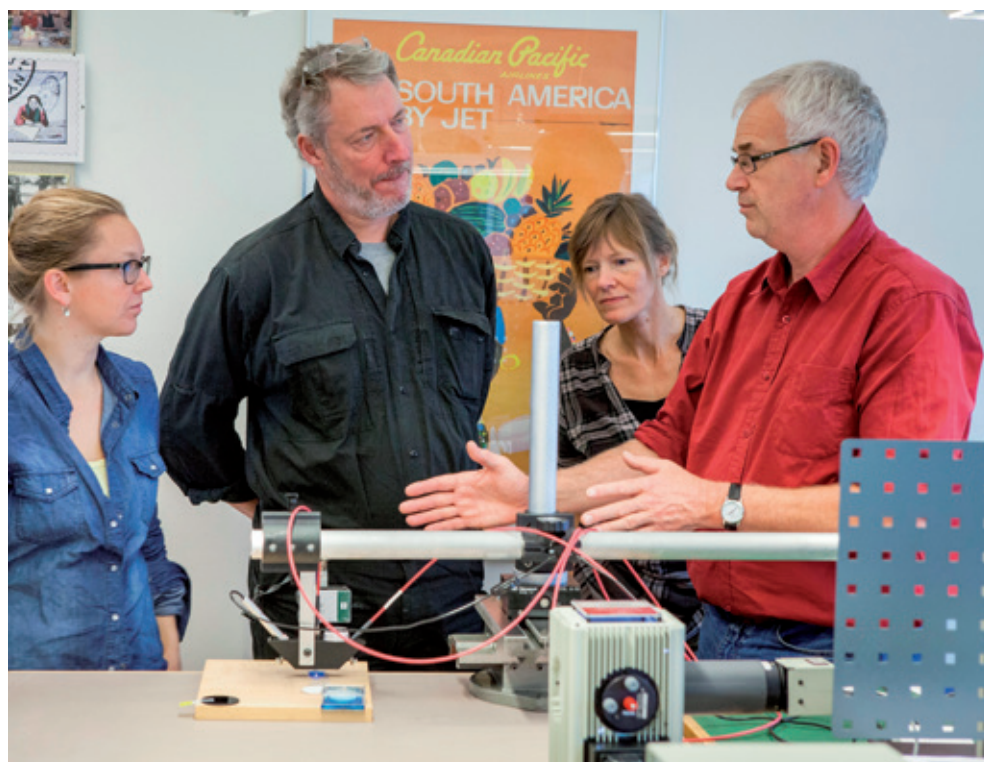
Bevaringsafdelingen deltog som vanligt i Kulturnatten, hvor årets tema var *pop-up-bøger*. Der blev fremvist værker fra samlingerne, hvor bevægelige bøger er repræsenteret så langt tilbage som midten af 1500-tallet. Publikum kunne desuden gå på opdagelse i bøger, som på forskellig vis repræsenterer nutidige og historiske pop-up-teknikker og -genrer. Der var lavet reproduktioner af illustrationerne fra de kostbare værker, så det var muligt at komme tættere på de historiske bøger, og medarbejdere fra samlingerne bidrog med den historiske baggrund for værkerne. Bannere beskrev et udpluk af pop-up-teknikker og -kunstnere, så der var mulighed for at få yderligere baggrundsviden om de udstillede værker.

I det arbejdende værksted kunne publikum selv prøve at fremstille pop-up-kort, at lave 3D-kopier af Den Sorte Diamant og få en snak med konservatorer om bevaring af pop-up-kort og -bøger. Bogbinder og kunstner Iben Andersen deltog og viste i sit kreative værksted, at pop-up ikke kun er for børn. Aftenen var præget af god stemning og dialog med husets gæster.

I løbet af året har konservatorerne også deltaget i udstillingsopsætninger, og det har indebåret monteringer af genstande, som har dækket stort set alle materialegrupper, fra breve og albumblade, fotografier og plakater, til perleklæder, geværer og granatsplinter.

Overordnede opgaver i samlingerne

Beslutningen om, at der skal bygges et nyt moderne magasin til bibliotekets kulturarvs-

Kirsten Bresler, Martin Trnka og Birgit Vinther Hansen fra Bevaringsafdelingen (fra venstre mod højre) har i et intensivt undervisningsforløb med Bruce Ford arbejdet med analyser af farveændringer, der accelereres af en kraftig lyskilde, registreres af et spektrofotometer og gengives i løbet af få minutter. Foto: Bevaringsafdelingen

Børn blev på Kulturnatten inviteret indenfor i bibliotekets verden, og de kunne sammen med Bevaringsafdelingens medarbejdere lave deres egne pop-up-kort. Imens viste andre af afdelingens medarbejdere rundt i montreurstillingen og fortalte om de mange eksempler på pop-up, som var taget frem i dagens anledning.

Foto: Bevaringsafdelingen

samlinger, er vigtig for langtidsbevaringen af disse. Magasinet er planlagt til at være et fjernmagasin, og derfor vil ekspeditionen af materiale til læsesalsbrug ændre sig i forhold til i dag, hvor dele af samlingerne er placeret i magasiner tæt på læsesalen. De meget forskelligartede samlinger har forskellige niveauer for registrering, hvilket afgør, hvorledes de kan søges og bestilles fra bibliotekets katalog. Bevaringsafdelingen har derfor stået for at beskrive alle delsamlingers registreringsniveau, så der er skabt overblik over, hvordan udflytningen vil påvirke både søgning og bestilling af materialerne.

Bogsamlingerne rummer mange interessante og smukke bogbind, men de er ikke søgbare via den elektroniske katalog. Derfor har Bevaringsafdelingen med afsæt i konserveringen af inkunabler udviklet en skabelon til registrering af historiske og tekniske karakteristika i håndindbundne bøger. Dette vil give mulighed for at koble bogbindenes teknik og materialer med de øvrige informationer, som er registreret om det enkelte værk i De Boghistoriske Samlinger.

FOKUS

Historiske håndværksteknikker genskaber Kiel-traktaten fra 1814

Af konservator Marianne Lund Pedersen
og bevaringschef Marie Vest, Bevaringsafde-
lingen

Den 14. januar 2014 var 200-årsda-
gen for freden i Kiel 1814 imellem
Danmark og Norge på den ene side
og England og Sverige på den anden
side. Freden afsluttede Danmarks al-
liance med Napoleon og krigen med
England og resulterede i afståelsen af
Norge og dermed opløsningen af den
dansk-norske union, der havde eksiste-
ret siden 1380. For Norge blev freds-
aftalen kimen til norsk selvstændighed,
idet freds aftalen ledte frem til en norsk
grundlov og en løs union med Sverige,
mens Danmark led sit største territo-
riale tab nogensinde.

I Rigsarkivet i København opbevares i
henhold til den folkeretslige praksis det
eksemplar af den originale fredstraktat,
som Sveriges konge Karl XIII (1809-
1818) underskrev. Det af Danmark-
Norges konge Frederik VI (1808-1839,
respektivt 1808-1814) underskrevne
andet eksemplar ligger i Riksarkivet
i Stockholm, hvilket vil sige, at staten
Norge, der i øvrigt ikke anerkendte
fredsslutningen i Kiel, aldrig har haft et
eksemplar af dette for Norge så afgø-
rende dokument.

Derfor fik Det Kongelige Biblioteks
Bevaringsafdeling i 2013 efter bestil-
ling fra Norges Storting til opgave at

fremstille en nøjagtig faksimile i fuld
størrelse, dvs. i storfolio, af den originale
fredstraktat. Det var en højst usædvanlig
opgave, som krævede særlig ekspertise
på en lang række områder – også ud
over, hvad der kræves i den daglige be-
varings- og restaureringsvirksomhed.

Bevaringsafdelingen skulle koordinere
hele processen med involvering af for-
skellige håndværkere fra ind- og udland.
En række underleverandører har skullet
mestre gamle håndværksteknikker som
fremstilling af skrivepergament, kalligra-
fering af teksten med jerngallusblæk og
fjerpen, fremstilling af possementsnor,
dvs. kvaster og snor, hvori der også
indgår guldbelagt sølv, fremstilling af
en sølvkapsel til seglet, der oprindeligt
blev fremstillet af voks, indfarvning
af silkefløj og silke, fletning af posse-

Kalligraf David Frank, Atelier
Frank, skriver en nøjagtig kopi
af den oprindelige tekst.

Foto: Bevaringsafdelingen

Pergamentmager og konserva-
tor Jiri Vnoucek, Bevaringsafde-
lingen, arbejder med fremstilling
af pergament til en tro kopi af
traktaten.

Foto: Bevaringsafdelingen

Possementmager og konservator Katia Johansen, Rosenborg Slot, i færd med at lave det intrikate knudeværk. t.v.

Foto: Bevaringsafdelingen

mentsnoren, indbinding og montering af seglet og en æske til hele herligheden. Kalligrafen, sølvkorpussmeden, gravøren, tekstilkonservatoren og den moderne 3D-skanning har alle bidraget til opgaven, mens Bevaringsafdelingen selv har ekspertisen inden for pergamentfremstilling, indbinding og æskefremstilling. Derudover skulle der også fremstilles demonstrationsmateriale til Stortingets besøgscenter, som skal give norske skolebørn et praktisk indblik i de forskellige håndværksteknikker.

Det praktiske arbejde involverede således en række håndværk, som i dag kun udøves af ganske få specialister. Fremstillingen af skrivepergament er et uddødt håndværk, hvor kun Bevaringsafdelingens egen specialist var i stand til at udføre opgaven således, at kalligrafen var garanteret et produkt, hvorpå skriften i jerngallusblæk kunne fæstne sig som på det originale pergament. Kalligrafen blev hentet fra Tjekkiot og kalligraferede de første sider fra originalen i Rigsarkivet, hvorefter den resterende tekst udførtes i hans eget værksted. Tråd og kvaster blev indkøbt fra en possementfabrik i Lyon i Frankrig, og possementsnoren blev flettet af en tekstilkonservator for at sikre den rigtige fasthed og tykkelse. Sølvmedefaget

udøves stadig i Danmark, og seglkapslen i sterlingsølv blev formet som en kopi af originalen og med indgraveret tekst på bagsiden. Moderne teknikker blev derimod taget i brug ved fremstillingen af voksseglet, som blev 3D-skannet og efterfølgende udført i epoxy. Boghåndværket, som også stadig lever, var repræsenteret i indbindingen og i æsken, mens indfarvningen af silken til foring af bogbindets inderside blev udført af en tekstilkonservator.

Hver enkelt håndværksmæssig opgave har budt på særlige udfordringer, men det samlede resultat er enestående og lever i materialer og håndværkskvalitet fuldt op til originalen, som blev skabt i en tid, hvor disse håndværk havde en langt mere central placering i samfundet end i dag. I Bevaringsafdelingen er der stadig udøvende håndbogbindere, og fremstillingen af skrivepergament er genoplivet gennem et projekt, som kombinerer håndværksviden og moderne videnskab. Fremstillingen af

Bogbinder og konservator Marianne Lund Petersen, Bevaringsafdelingen, bandt traktaten ind i fløj og silke præcis, som originalen ser ud. t.h.
Foto: Bevaringsafdelingen

Sølvsmide Manuel Sjødahl Andersen og Lasse Bæhring og seglstøber Michael Trøst, MOEF, fremstillede en seglkapsel i sølv og en eksakt afstøbning af det store officielle segl. På billedet ses også de smukke possementkvaster.

Foto: Bevaringsafdelingen

en sådan kopi kræver både teoretisk og praktisk viden om materialer og håndværk, men samtidig bidrager det til at levendegøre og sanseliggøre vor fælles kulturarv.

Projektet har på alle måder været enestående, og det var både en ære og en fornøjelse for Det Kongelige Bibliotek at være betroet og kunne udføre en sådan opgave ved sine dygtige medarbejdere. Den 7. januar 2014 præsenterede konservator Marianne Lund Petersen resultatet ved et seminar i Stortinget i

Oslo for arkivets medarbejdere og guider fra besøgscentret, hvor de udøvende håndværkere fortalte om detaljerne i fremstillingen af faksimilekopien. Denne indgik umiddelbart efter i Stortingets store særudstilling *Skjebneåret 1814: Fire dokumenter som formet Norge* til fejring af 200-året for det moderne Norges fødsel.

I 2015 udkommer en bog med støtte fra både Stortinget og Det Kongelige Bibliotek, som i tekst og billeder søger at fastholde traktatkopiens tilblivelse og det mangefacetterede arbejde hermed.

**Digital bevaring, pligt-
aflevering: Netarkivet**

2014

19.582.565.544 objekter i
Netarkivet
i alt
553.640 gigabytes i
Netarkivet
i alt
2.187.283 websites i alt i
Netarkivet
964.637 - heraf
ophørte
og inaktive
websites i
Netarkivet
1.081.850 aktive web-
sites i årets
nethøstning
154.305 - heraf
websites på
mere end 10
megabytes

2013

14.629.557.656 objekter i
Netarkivet
i alt
444.168 gigabytes i
Netarkivet
i alt
2.040.194 websites i alt i
Netarkivet
1.098.146 - heraf
ophørte
og inaktive
websites i
Netarkivet
1.069.331 websites i
årets nethøst-
ning
163.308 - heraf
websites på
mere end 10
megabytes

Afdelingen for Digital Bevaring

OPGAVER

Afdelingen for Digital Bevaring vare-
tager en lang række opgaver, som er
nødvendige for, at digitalt materiale også
kan ses og anvendes i fremtiden. Disse
omfatter først og fremmest:

- værktøjer til indsamling af den danske
del af internettet;
- regler og standarder for, hvilke meta-
data (data om det digitale materiale)
der skal være, for at materialet kan
tilgås i fremtiden;
- værktøjer til at udføre bevaringsaktio-
ner som f.eks. migreringer fra et gam-
melt filformat, der ikke understøttes,
til et nyt tidssvarende filformat;
- værktøjer til at sikre, at det digitale
materiale ikke ændrer sig, og at det
kan tilgås i fremtiden på rette vis;
- dokumentation og regler, som sikrer,
at det bevarede materiale kan formid-
les så tæt på den tilsigtede form som
muligt.

De metoder, som skal udvikles for, at
Nationalbiblioteket kan bevare digitalt
samlingsmateriale for eftertiden, ligner i
høj grad hinanden på tværs af national-
biblioteker verden over. Undertiden er det
kun lovgivning og et nationalt perspektiv
på, hvad det er relevant at bevare, som
adskiller dem.

Derfor er internationalt samarbejde særligt
vigtigt for Det Kongelige Bibliotek, når
det drejer sig om indsamling, bevaring og
adgangsgivning til digitalt samlingsmateriale,
både for at sikre, at Danmark får udnyttet
den viden og de løsninger, som udvikles
internationalt, men også for at sikre, at bib-

liotekets egne nationale løsninger kan indgå
i en international kontekst.

Internationalt samarbejde omfatter både
udvikling af politikker, metoder, standarder
og værktøjer, men i høj grad også etablering
af netværk og ekspertise samt deltagelse i
projekter.

I 2012 blev Det Kongelige Bibliotek invite-
ret med i et internationalt forskningsprojekt,
”Model for distribueret digital bevaring”,
en deltagelse der kunne gennemføres de
følgende år takket være støtte fra Kulturmi-
nisteriets forskningspulje.

Projektet har haft til formål at udarbejde en
teoretisk referenceramme, som kan hjælpe
med at beskrive de elementer, der indgår i
distribuerede bevaringsløsninger, som er helt es-
sentielle i denne sammenhæng:

- øget bitsikkerhed som følge af
uafhængighed mellem datakopier;
- øget sikkerhed for rettidig
databehandling, så data ikke går tabt, før
de er indgået i langtidbevaring;
- økonomiske fordele som del af
stordriftsfordele;
- bæredygtighed som følge af, at flere
organisationer er involveret.

Specielt har projektet set på, hvordan den
meget anvendte *Open Archival Information
System* (OAIS) referencemodel kan supple-
res, således at også distribuerede løsninger
til digital bevaring kan opbygges, udvælges,
analyseres og auditeres med støtte i model-
len. Auditering er en proces, hvor fagperso-
ner analyserer og vurderer et fagområde og
eventuelt kommer med forslag til forbed-
ringstiltag. Projektet havde repræsentanter
fra syv store amerikanske institutioner,
heriblandt Internet Archive og California
Digital Library.

Det Kongelige Bibliotek anvender en geografisk og teknisk distribueret lagringsløsning i sit nye bitmagasin til lagring af bibliotekets digitalt fødte samlinger. Softwaren er delvis open source og kan hentes på websitet <bitrepository.org>. Illustrationen er fra <digitalbevaring.dk>

Den udvidede referenceramme er bygget op omkring de fire mest relevante komponenter i denne sammenhæng: terminologi, roller og ansvar, modeller og auditeringsmetoder. I 2014 er en af modelkomponenterne yderligere videreudviklet og beskrevet i en artikel "Supporting the Analysis and Audit of Collaborative OAIS's Using an Outer OAIS-Inner OAIS (OO-IO) Model" af IT-konsulent i Afdelingen for Digital Bevaring Eld Zierau og leder af Curation and Preservation Services på MIT Libraries Nancy Y. McGovern. Artiklen blev præsenteret ved den årlige internationale *Conference on Digital Preservation of Digital Objects (IPRES)*. Artikelsamlingen fra IPRES 2014 er tilgængelig på <digitalbevaring.dk>.

Det Kongelige Bibliotek har haft stort udbytte af at medvirke i dette forskningsprojekt parallelt med udrulningen af bibliotekets eget bitmagasinprojekt. For eksempel blev modellen i efteråret 2013 brugt til at

udrede, hvorledes bibliotekets bitmagasin fremadrettet kan auditeres, når det netop er implementeret på tværs af fysiske maskiner og juridisk selvstændige organisationer. Ved udgangen af 2014 står biblioteket således med et nyt bitmagasin i drift, som opfylder vores krav til omkostningseffektiv risikostyring. Vi har mindst tre kopier fordelt på forskellige geografiske lokationer med meget stor fysisk afstand, og kopierne adskiller sig desuden med hensyn til lagringsmedie, platform – såvel hardware som software – og driftsorganisation.

Projektet "Udbredelse af persistente identifikatorer og videreudvikling af den danske infrastruktur" forankret i DEFF-regi (Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek) blev afsluttet i december 2014 efter flere års arbejde. I dette projekt har der været fokus på at få udbredt kendskabet til *persistente identifikatorer (PID)* i Danmark, at videreudvikle DanPID-infrastrukturen samt

<infopid.dk> er en ny webinformationstjeneste, som forklarer den nye infrastruktur, DanPID, og som drives af Det Kongelige Bibliotek.

at etablere en organisation omkring den fremadrettede service.

PID er en forkortelse af det engelske begreb *Persistent Identifier*. Konceptet bag PID er at give digitale objekter et unikt og permanent ID, hvorved det bliver muligt at referere entydigt til objektet over lang tid. Et digitalt objekt er f.eks. et dokument, et afsnit i et dokument, et billede, en lydfil, en film, et website eller et datasæt. PID'er for digitale objekter svarer til, hvad f.eks. ISBN'er er for fysiske bøger.

For at udbrede kendskabet til PID i Danmark er der etableret et informationswebsite om persistente identifikatorer i den danske

kontekst, <infopid.dk>. Implementering af brugsscenarier (*use cases*), som viser, hvordan PID kan anvendes i praksis, har været en vigtig del af dette informationsarbejde. De enkelte institutioner – Danmarks Tekniske Informationscenter, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet, Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek – har bidraget med forskellige forslag til brugsscenarier, og flere af disse er nu i produktion. Der er anvendt både DOI (*digital object identifier*), DataCite og DanPID som PID'er i de implementerede brugsscenarier.

Etableringen af <infopid.dk> er støttet med midler fra DEFF. Samtidigt har Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket ved indgåelse af en samarbejdsaftale fremover sikret organisationen DanPID. På basis af denne samarbejdsaftale er infrastrukturen for DanPID-tjenesten videreudviklet og er nu i stabil drift. Selvom det har været svært at få andre institutioner til at indgå forpligtende samarbejde om persistente identifikatorer, viste det store antal deltagere i et web-seminar om resultaterne i dette DEFF-projekt en fortsat stor interesse for PID-emnet.

I 2014 har Afdelingen for Digital Bevaring desuden gennemført to forskningsprojekter støttet af Kulturministeriet, som begge er beskrevet nærmere i fokusartiklerne ”Vanskelighederne ved at formidle gamle computerspil” og ”Udenlandsk Danica på internettet” i denne årsberetning.

FOKUS

Vanskelighederne ved at formidle gamle computerspil

Af specialkonsulent, mag.art. Jakob Moesgaard, Nationalsamlingsafdelingen og IT-konsulent, ph.d. Claus Jensen, Afdelingen for Digital Bevaring

I foråret 2014 afviklede Nationalsamlingsafdelingen og Afdelingen for Digital Bevaring et projektmodningsforløb støttet af Kulturministeriet. Projektmodningen havde til formål at skabe grobund for et egentligt forskningsprojekt om formidling af ældre digitalt materiale gennem *emulering*.

Emulering er en bevaringsstrategi, hvorigennem man afvikler computer-

programmer på en imiteret udgave af det udstyr, som oprindeligt blev brugt til at fremvise materialet.

Et godt emuleringssystem sikrer en høj grad af autenticitet i afviklingen af programmer, men netop dette forhold giver en række udfordringer for brugervenligheden: Strategien fordrer, at brugerne er i stand til at forstå og interagere med det oprindelige materiale og det oprindelige udstyr.

For at belyse udfordringerne nærmere valgte vi at foretage et mindre pilotforsøg, der involverede fire forsøgspersoner, alle studentermedhjælpere ved Det Kongelige Bibliotek. De skulle hver afprøve fire danske computerspil, der blev afviklet i fire forskellige emuleringssystemer. Computerspillene var udvalgt fra Danske Samlinger og dækkede

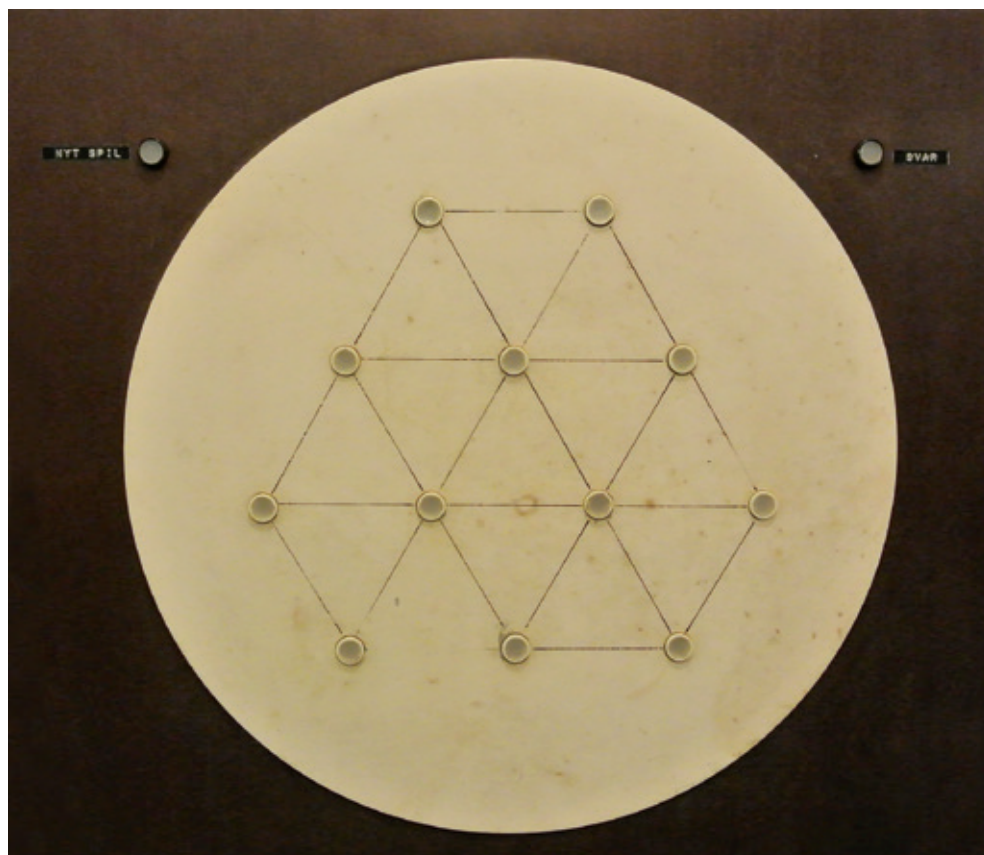

Piet Heins NIMBI er Danmarks ældste elektroniske spil. Her ses den oprindelige, køleskabsstore terminal fra 1963. Den emulerede udgave kan anes på skærmen til venstre.

Foto: Dansk Datahistorisk Forening, 2013

Den originale NIMBI-tavle. Spiller og maskine skiftes til i hvert træk at trykke på en eller flere knapper på samme linje på tavlen. Knapperne lyser herefter op og er "ude" af spillet. Den spiller, der tager den sidste knap har tabt. Prøv spillet online på <datamuseum.dk/nimbi>

Foto: Dansk Datahistorisk Forening, 2013

den danske computerspilhistorie fra Piet Heins *NIMBI*-terminal (1963) til Android-spillet *Words United* (2011).

Forsøget gav klare indikationer på, at der er en række brugervenlighedsproblemer, der må adresseres, hvis emuleringsstrategien skal udgøre en praktisk formidlingsløsning for ældre digitalt materiale. Overraskende nok var det ikke kun de studerende, som fandt øvelsen vanskelig: Senere på foråret gentog vi forsøget med en gruppe erfarne teknikere fra Digital Bevaring med et tilsvarende resultat.

Den primære udfordring består i, at afviklingen af et computerspil (eller et hvilket som helst andet computerprogram) i en emulator svarer til at afvikle det på en virtuel udgave af en anden computer eller spillekonsol. Hvis ikke man har direkte erfaring med at betjene dette andet computersystem, kan det være en nærmest umulig opgave blot at få startet og afviklet spillet. Det gælder særligt ældre computersystemer, hvis betjening ikke er intuitiv for brugere af nutidige computere og styresystemer. Hvad ville du gøre, hvis du pludselig blev

sat foran en DOS-computer fra 1987, for eksempel?

Projektmodningsforløbet demonstrerede med al tydelighed, at ældre computerspil ikke bare kan formidles uden yderligere vejledning eller udvikling af hjælpeværktøjer. Dette område er både praktisk og forskningsmæssigt under-

belyst, hvilket projektmodningsforløbet demonstrerede. Forløbet har derfor ført til udarbejdelsen af en ansøgning om et egentligt forskningsprojekt i formidlingen af computerspil via emulering. Det foreslåede projekt bærer titlen *Keeping Games in Play* og er udarbejdet i samarbejde med IT-Universitetet i København.

FOKUS

Udenlandsk Danica på internettet

Af IT-konsulent, ph.d. Eld Zierau, Afdelingen for Digital Bevaring

I 2014 gennemførte Digital Bevaring i samarbejde med Nationalsamlingsafdelingen et forskningsprojekt støttet af Kulturministeriet. Projektet havde til formål at undersøge to metoders egnethed til at lokalisere og indsamle websider, som skønnes at være en del af den danske kulturarv, men som ligger uden for det danske toplevelldomæne (.dk). Dvs. hvordan kan man finde og sikre f.eks. danske websider fra sociale medier (blogs, Facebook, Twitter etc.), fra andre domæner (f.eks. .eu, .org og .com), som er rettet mod et dansk publikum, eller fra andre nationale domæner (f.eks. .se og .no). Figuren i denne artikel illustrerer, at websider, der er omfattet af pligtafleveringsloven, både omfatter websider fra .dk-domæner og danske websider på andre domæner, f.eks. .com-domænet.

Motivationen for projektet er den øgede globalisering af verden, hvor dansk kommunikation i stadig højere grad finder sted uden for .dk-domænet. Dette materiale har i praksis ikke kunnet blive indsamlet effektivt nok med en manuel tilgang, hvilket er en stadig større udfordring. Derfor har forskningsprojektets mål været at finde automatiske måder til at indsamle og bevare disse vigtige websider uden for .dk-domænet.

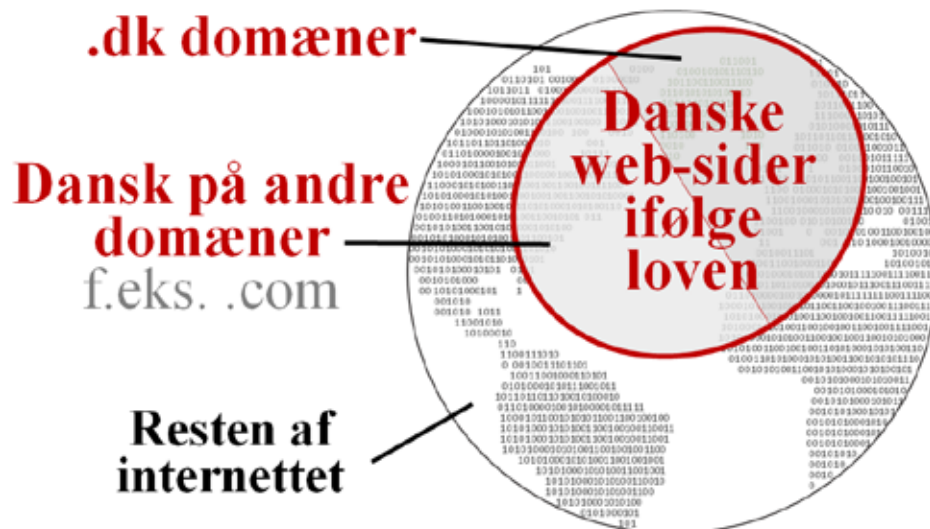
Et af projektets resultater er en metode, der hjælper med at afgøre, om en webside er dansk. Metoden består i at vurdere en webside ud fra en række skønsmæssige kriterier for danskhed. Fra disse udvælges de kriterier, som kan automatiseres. Et oplagt eksempel på et automatiserbart skønsmæssigt kriterium er, at en webside er skrevet på dansk. Det danske sprog kan til dels genkendes automatisk ved f.eks. at lede efter æ, ø og å og dernæst kontrollere, at der ikke er typiske norske ord i teksten. Et eksempel på et ikke-automatiserbart kriterium er fastslåelse af danskhed gennem billedgenkendelse. En vigtig pointe fundet i arbejdet med kriterierne er, at de ikke er konstante over tid, men ændrer sig i takt med webbens hastige udvikling. Kriterierne skal derfor gennemgås med jævne mellemrum ud fra et samlings-, forsker- og teknologisk perspektiv.

Et andet resultat er en afklaring af, hvor effektivt to forskellige indsamlingsmetoder fandt websider uden for .dk-domænet. Den ene metode søgte efter danske websider i en 362 Terabyte stor, verdensomspændende samling fra *Internet Archive*. Den anden metode søgte danske websider, som materialet i det danske *Netarkiv* linkede til. Her viste der sig at være en del udfordringer med håndteringen af de meget store datamængder. Fastlæggelsen af de ovennævnte kriterier afdækkede, at de nødvendige analyser kunne gennemføres på et afledt dataformat, hvor data kun fyldte 10 pct. af det oprindelige. I denne del af projektet havde Det Kongelige Bibliotek stor glæde af samarbejdet med *Internet Archive*, både med hensyn

til levering af relevante data, men også til generering af de afledte data, hvorpå analysen blev gennemført.

Projektets resultater vil indgå i det fremadrettede arbejde med at gøre

Netarkivet i stand til at indsamle disse kategorier af materiale fra udgangen af 2016.

Figuren illustrerer, at websider, der er omfattet af pligtafleveringsloven, både omfatter websider fra .dk-domæner og danske websider på andre domæner, f.eks. .com-domænet.

Kulturfdelingen

2014

- 64.166 udstillingsgæster
- 158 omvisninger ved Kulturfdelingens medarbejdere
- 2.123 deltagere i Kulturfdelingens omvisninger
- 19.873 gæster til koncerter og foredrag
- 1.874 medlemmer i Diamantklubben
- 9.015 medlemmer i *Students only!*
- 23 publicerede filmoptagelser fra arrangementer i Kulturfdelingen (titler)
- 972 publicerede filmoptagelser fra arrangementer i Kulturfdelingen (minutter)

2013

- 62.554 udstillingsgæster
- 205 omvisninger ved Kulturfdelingens medarbejdere
- 3.259 deltagere i Kulturfdelingens omvisninger
- 18.249 gæster til koncerter og foredrag
- 1.841 medlemmer i Diamantklubben
- 8.630 medlemmer i *Students only!*
- 49 publicerede filmoptagelser fra arrangementer i Kulturfdelingen (titler)
- 1.754 publicerede filmoptagelser fra arrangementer i Kulturfdelingen (minutter)

Kulturfdelingen

OPGAVER

Kulturfdelingen har ansvaret for Det Kongelige Biblioteks kulturelle aktiviteter, herunder indhold, idéudvikling, information om og markedsføring af disse aktiviteter. Det drejer sig om følgende områder: Koncerter, udstillinger, vandrestillinger, kulturelle arrangementer, besøg og omvisninger, videnskabelige og populære foredrag, foredragsrækker, konferencer, debatter m.v.

Afdelingen har desuden ansvaret for drift og udlejning af Dronningesalen og bibliotekets modelokaler til koncerter, møder og konferencer samt drift af Diamantinformatoren. Hertil kommer ansvaret for driften og udviklingen af *Diamantklubben* og studenternetværket *Students Only!*

I september 2014 var det 15 år siden, at Det Kongelige Bibliotek slog dørene op til Den Sorte Diamant med læsesale og referencesamlinger på åbne hylder og – mere uvant for et nationalbibliotek – med et stort kulturprogram med udstillinger, foredrag og koncerter, og i tilgift mødefaciliteter, restaurant og café. En tilbygning, der var skabt til, at gæster uanset baggrund og ærinde kunne møde en del af vores fælles hukommelse, kulturarven. I 15 år har Kulturfdelingens medarbejdere præsenteret hundredvis af kulturoplevelser i de karakteristiske rammer på Københavns havnefront med bibliotekets samlinger og forskning som klangbund.

2014 var ingen undtagelse. Traditionelle arrangementsformater som foredragsrækkerne fortsatte, Den Sorte Diamants udstillingslo-

kaler var fortsat ramme om kulturhistoriske og fotografiske udstillinger, DiamantEnsemblet gav en række koncerter, både danske og internationale forfattere kom på scenen i Dronningesalen, sammen med hele København fejrede biblioteket Kulturnatten, og Kirkebybroen bød på flere bladetegnerudstillinger.

Det fysiske møde med og sansningen af kulturarven, rumlig iscenesættelse af genstande i de stort anlagte kulturhistoriske udstillinger og glæden ved at sætte litterære, filosofiske, politiske, poetiske eller musikalske møder op, så publikum bliver både udfordret, klogere og beriget, har drevet en række af de store produktioner, Kulturfdelingen har stået for i 2014: *The Power of Poetry* på UNESCO's internationale poesidag, fotoudstillingen *Krigens spor* med billedmateriale fra 1864, et af det 20. århundredes musikalske mesterværker *Kvartet til tidens ende* med DiamantEnsemblet, samtaler om overvågningssamfundet mellem Paul Holdengräber og Slavoj Žižek samt udstillingen *Ned med våbnene*.

Ud over forfattere fra den skønlitterære scene har der i 2014 været arbejdet målrettet på, at International Forfatterscene kunne præsentere flere faglitterære forfattere i Dronningesalen; blandt navnene var to franske sværvægttere, filosofen Bernard-Henri Lévy og økonomen Thomas Piketty. Også koncertprogrammet bød på stærke navne fra den internationale scene, f.eks. pianisten Igor Levit. Internationale gæster fandt desuden vej til eksklusive arrangementer for Det Kongelige Biblioteks kulturnetværk *Students Only!* med besøg af blandt andre den amerikanske ambassadør Rufus Gifford.

Indhold og rammer gør det ikke alene, når man arbejder med kulturproduktion anno 2014. Der skal opdyrkes ekspertise, og faglige kompetencer skal styrkes inden for

formater, dramaturgi, lys- og lyddesign, ny teknik og teknologi. Disse felter er derfor væsentlige i afdelingens planlægning og produktion ikke kun af kulturaktiviteter, men også af møder, konferencer og prisuddelinger, som afdelingen er ansvarlig for. Kulturfondens tog endvidere det første skridt mod et øget fokus i de kommende år på salg på det internationale møde- og konferencemarked.

Uanset om man er konferencekunde, koncertpublikum, biblioteksbruger eller udstillingsgæst, er mødet med huset og dets personale altafgørende. I 2014 fortsatte Kulturfondens i samarbejde med Nationalbiblioteket og Universitetsbiblioteket det målrettede arbejde med servicedesign og god publikumsbetjening. Diamantklubben præsenterede en snes eksklusive arrangementer kun for medlemmer og kom i øvrigt på Facebook.

Stærke eksterne samarbejder – både lokale, nationale og internationale – med kulturinstitutioner, kunstnere, fonde, sponsorer m.fl. har i 2014 været af den største betydning for afdelingens muligheder for at præsentere et bredt kulturprogram med den tyngde, der forventes af et på samme tid moderne og traditionsrigt nationalbibliotek. Et særligt partnerskab blev indgået i de første uger af året, hvor Københavns Kommune, entreprenørvirksomheden NCC, Dansk Arkitekturcenter og Det Kongelige Bibliotek gik sammen om bygnings- og kultureksperimentet *Dome of Visions* på Søren Kierkegaards Plads.

Musik i Diamanten og DiamantEnsemblet

Igen i 2014 har musikprofilen været båret af nogle centrale søjler i programlægningen: DiamantEnsemblets koncertsæson, fyraftenskoncerter og serierne *Kor i Diamanten* og *Pianister i Diamanten*. Dertil kommer

koncerter i relation til centrale begivenheder eller aktører i dansk musikliv, f.eks. Københavns to jazzfestivaler og Øresundsfestivalen *Music Around*. I alt har 2014 budt på 42 koncerter.

Fælles for koncerterne er som altid et fundamentalt krav om høj kunstnerisk kvalitet og internationalt udsyn samt et kontinuerligt arbejde med udvikling af koncertform og med opmærksomhed på publikumsudviklingen.

DiamantEnsemblets 10-års jubilæumssæson blev rundet af med en særlig promenadekoncert i maj 2014, i salen og i Atriet med åbne døre ud til kajen og underholdende musikalske arrangementer. Året blev som altid indledt med nytårskoncert, i 2014 med skuespilleren Anne Marie Helger som konferencier. Måned efter spillede ensemblet Arnold Schönbergs klassiker *Verklärte Nacht*, og ved en koncert i marts blev der fokuseret på ensemblets cellist Øystein Sonstad. Derefter fik ensemblet besøg af tenoren Julian Prégardien og opførte et arrangement af Schuberts *Die schöne Müllerin*.

DiamantEnsemblet åbnede sin 11. sæson i september med Messiaens mesterværk *Kvartet til Tidens Ende*. Foruden den fremragende klarinettist Alessandro Carbonare, præsenterede koncerten også pianisten Marianna Shirinyan – ikke blot på scenen, men også som DiamantEnsemblets nye *Artist in Residence*. Efteråret bød også på koncert med den danske komponist Knudåge Riisagers musik i anledning af en af bibliotekets forskeres nye monografi om komponisten, og dertil en særdeles velbesøgt aften i samarbejde med Aarhus Jazz Orchestra og med komponisten Igor Stravinsky som tema. Koncerten, der blev gentaget i Aarhus, var i øvrigt en del af Øresundsfestivalen *Music Around*, og den indledtes (i København) med en særlig pre

concert-lounge med DJ Katrine Ring og live-musikere under live-transmission i DRs P2. Det Kongelige Bibliotek var desuden udset som festivalens primære københavner-platform med hele tre andre Stravinsky-koncerter i Dronningesalen på programmet, herunder med besøg af den verdenskendte strygekvartet Brodsky Kvartet.

Forårets tre *fyrraftenskoncerter* med Trio con Brio havde Schubert som tema og fandt sted i samarbejde med musikfestivalen *Schubertia-den* i Roskilde. Efterårets fyrraftenskoncerter knyttede an til bibliotekets udstillinger og foredrag med temaet *Ned med våbnene*, som musikerkollektivet Figura havde skræddersyet koncerter til med indslag af blandt andet elektronik, hjemmelavede instrumenter og kabaret.

Trio con Brio var markant til stede også i efteråret med deres *Copenhagen Chamber Music Festival*: Fire koncerter i Den Sorte Diamant, hvor trio'en blandt andre havde inviteret den franske strygekvartet Modigliani og flamenco-danserinden Selene Muñoz med på scenen. Ved festivalen var der både live frokostmusik og *Late night surprise Nachspiel* i Atriet.

Det Kongelige Bibliotek markerede sig som vanligt også til *Vinterjazz-festivalen* og *Copenhagen Jazz Festival*. Vinterjazzen præsenterede sangerinden Sinne Eeg og bandet Bentzon Brotherhood. Sommerjazzen lændede sig blandt andet op ad bibliotekets udstilling *101 Danske Digtere* og præsenterede to *Jazz&Poetry*-koncerter, hvor kombinationen af pianisten Jacob Anderskov og digteren Ursula Andkjær Olsen senere blev fremhævet som en af jazzfestivalens mest vellykkede koncerter. Der var international jazz på scenen i form af den italienske trompetist Enrico Rava og dansk jazz med trompetisten Palle Mikkelborg og guitaristen Jakob Bro.

Serien *Kor i Diamanten* fik internationalt besøg af Oslo Kammerkor, der gav en koncert med norsk folkemusik, i sin forlængelse af 200-året for adskillelsen af Danmark og Norge. Korprojektet *Eksistens* med koret Tritonus og slagtojspilleren Marilyn Mazur fejrede sin cd-udgivelse, og endelig var der koncert med DR Vokalensemblet og DR Underholdningsorkestret med et enestående Messiaen-program.

Pianister i Diamanten præsenterede en meget velbesøgt koncert med den russiske pianist Igor Levit, og dertil en koncert med den danske koncertpianist Katrine Gislinge, der i selskab med den svenske Stenhammar Quartet uropførte et værk af Bent Sørensen. I verdensklasse var også koncerten med violinstjernen Julian Rachlin på turné med Oslo Camerata.

Det Kongelige Bibliotek var med til tre fejring i 2014: Komponisten *Bo Høltens* 40-års komponistjubilæum med en koncert, der dels præsenterede Høltens som dirigent foran kammerkoret Musica Ficta, dels Arild Kvartettens uropførelse af Høltens nye strygekvartet, bestilt af Det Kongelige Bibliotek.

Pianisten *Ulrik Stærk* fejrede sine 25 år på scenen i en alsidig koncert, der bragte en række sangere og konferencier Amin Jensen på scenen. Endelig fejrede også *Jacob Gadegatet* sin årlige uddeling, der i 2014 fandt sted for 50. gang med musikalske indslag fra blandt andre Den Danske Strygekvartet.

Endelig fik operaen *Buenos Aires* sin første danske opførelse i Den Sorte Diamant. *Buenos Aires* er noget så usædvanligt som en opera stort set uden sang. Komponisten og iscenesætteren m.m.m. Simon Steen-Andersen står bag den usædvanlige opsætning, der fandt sted i samarbejde med Sekretariatet for Ny Musik og festivalen *Wundergrund*. Dette

Åbningskoncerten for Copenhagen Chamber Music Festival 17. september 2014 præsenterede også dans! Spanske Selene Muñoz gik på scenen sammen med pianisten Marianna Shiryryan og violinisten Alexander Sitkovetsky og lod flamenco-trinene lyde til musik af Ravel og De Falla.

markerede Det Kongelige Bibliotek som en vigtig aktør på den klassiske ny musikscene.

Bookingen

Det Kongelige Biblioteks Booking har haft et travlt år i 2014 med sammenlagt over 600 arrangementer såsom konferencer, møder, prisoverrækkelser og omvisninger.

Alle mødelokalerne har nu over de seneste to år fået udskiftet stole og borde, og opgraderingsprojektet er snart ved vejs ende. Udlejningsaktiviteterne er ved at konsolidere sig efter finanskrisen. Flere prestigefyldte arrangementer fortsætter med at have Den Sorte Diamant som ramme. Der er kommet flere nye kunder, og der blev arbejdet målrettet med at få flere tilbagevendende kunder. Bookingen er desuden kommet med på statsaftalen for mødefaciliteter som statens egenproduktion.

Hen mod slutningen af 2014 blev det besluttet, at den kommende markedsføringsstrategi skal fokusere på det internationale marked. Bookingen blev således optaget som medlem af MeetingPlaces under Wonderful Copenhagen i slutningen af året. Endelig blev der ansat en eventkoordinatorelev for en toårig periode.

Det Kongelige Biblioteks udlejningsvirksomhed har i 2014 haft en samlet omsætning på 3,74 mio. kr. fordelt på 3,58 mio. kr. fra udlejning af lokaler og 161.000 kroner fra omvisninger.

Diamantklubben

2014 var året, hvor Diamantklubben fik sin egen Facebookgruppe – *Diamantklubbens medlemsforum* – som er en uformel dialogplatform. Her kan Diamantklubben og dens medlemmer dele tanker, idéer, kommentarer, ris, ros, billeder og drøfte klubben generelt. I 2014 havde klubadministrationen fortsat

fokus på at gøre det nemmere for medlemmerne at benytte sig af de kulturelle tilbud i Den Sorte Diamant. Det blev blandt andet gjort muligt at bestille billetter online.

I 2014 blev der afholdt ikke færre end 19 arrangementer eksklusivt for medlemmerne af Diamantklubben. Udover en række omvisninger i Det Kongelige Bibliotek og dets udstillinger var der arrangeret besøg hos nogle af naboinstitutionerne på Slotsholmen. Endelig fik medlemmerne mulighed for at opleve, hvordan DiamantEnsemblets musikere afholder prøve dagen inden en koncert i Dronningesalen.

Diamantklubben var også til stede ved BogForum, hvor klubben især fokuserede på International Forfatterscene med en konkurrence, hvor medlemmerne skulle beskrive det arrangement i 2014, der havde gjort størst indtryk. Klubben, der har mange engagerede og loyale medlemmer, fik mange gode tilbagemeldinger, der kan bruges fremadrettet i klubbens arrangementsplanlægning. Endelig blev der i slutningen af 2014 udarbejdet en ny grafisk identitet til Diamantklubben.

International Forfatterscene

Den Sorte Diamant var igen i 2014 centrum for store verdensnavne – blandt andet takket være International Forfatterscene, der bidrog med profiler som Thomas Piketty, Salman Rushdie, Siri Hustvedt, Yasmina Reza, Chimamanda Ngozi Adichie, Bernard Henri-Lévy og Åsne Seierstad.

I'm Watching You! blev afholdt med fyldte sale to dage i træk over en maj-weekend. Den slovenske stjernefilosof Slavoj Žižek og Paul Holdengräber fra New York Public Library diskuterede emnerne overvågning, voyeurisme og selvscenestættelse på internettet. Samlet set fik arrangementet besøg af 1.200

tilskuere. De to samtaler var blevet mulige blandt andet via en betydelig støtte fra Universitetsbiblioteket, der gjorde det muligt at tilbyde billetter til særpris til medlemmerne af Studens Only! Det blev et tilløbsstykke for de studerende, og flere kom to dage i træk; det gav flere hundrede nye medlemmer til Students Only!

Kristeligt Dagblad fortsatte som sponsor for forfatterscenen, hvilket gjorde det muligt, at Winding Pix kunne filme scenens produktioner. Disse blev sendt ud dagen efter til et længere efterliv på YouTube. Flere af videoerne har hver især rundet 30.000 visninger.

International Forfatterscene bliver til via netværksaftaler og samarbejder. I 2014 var der igen eksemplariske samarbejder med ambassader, kulturinstitutter og diverse forlag, PEN, Det Danske Hus i Palæstina, DR, TV2, Kulturstyrelsen, Institut Français

og Den Franske Ambassade. Også på pres-sesiden var 2014 et godt år – med bred eksponering i både den trykte presse, på tv og i radio.

Foredragsrækker

I 2014 tilbød Det Kongelige Bibliotek tre foredragsrækker.

I foråret var der én foredragsrække: *Danmark-Norge før og efter 1814*, tilrettelagt af direktør Erland Kolding Nielsen. Otte historikere var blevet inviteret til at belyse forholdet mellem Danmark og Norge fra 1380 til 1900-tallet – i anledning af 200-året for det dansk-norske dobbelt-monarkis opløsning: *Kalmarunionen, Den dansk-norske enevælde, Skilsmissen 1814, Skandinaviske komplikationer i 1800-tallet, Det norske kongevalg 1905, København som Norges kulturelle hovedstad, Danmark og Norge 1814-1920 – nation, stat og dynasti og Freden i Kiel, Grønland og Nordatlanten 1814-2014.*

Den 25. september 2014 gæstede forfatteren Peter Høeg en fyldt Dronningesal med sin nyeste bog *Effekten af Susan*, hvor han læste, fortalte og sågar dansede for publikum.

I efteråret var der to foredragsrækker: *Den Store Fortællings Sammenbrud* og *1864*. I den førstnævnte blev der sat fokus på fortidens store krige gennem fire foredrag. Foredragsrækken *1864*, tilrettelagt af direktør Erland Kolding Nielsen, omhandlede krigen i 1864, der i løbet af efteråret blev anskuet gennem tre foredrag af tre historikere, der i henholdsvis 2011 og 2014 har bidraget med storværker og fortolkninger af forudsætningerne for 1864, samt en afsluttende debat med de tre oplægsholdere, historikerne tidl. rigsarkivar, dr.phil. Johan Peter Noack, universitetsadjunkt, ph.d. Rasmus Glenthøj og lektor emeritus Hans Vammen.

Andre ord-arrangementer

Forfatteren Niels Barfoed fortalte i februar om Benedicte Hergel i forbindelse med sin biografiudgivelse *Benedicte – en skæbne*. I september måned var forfatteren Peter Høeg gæst med sin nyeste bog *Effekten af Susan*, hvor han for en næsten fyldt Dronningesal både dansede, læste og fortalte. Med journalisten Martin Breum ved roret blev arrangementet *Danmark til Nordpolen* afviklet med fokus på Nordpolens værdi som centrum for sagn og eventyrlige fortællinger med et panel bestående af blandt andre forfatterne Ursula Andkjær Olsen, Knud Michelsen og Jens Christian Grøndahl.

På cafescenen *De unge og de tunge* var der besøg af dramatikerens Christian Lollike, som talte med lyrikeren Thomas Boberg, og forfatteren Hassan Preisler, som talte med forfatteren Knud Romer.

Students Only! 2014

Students Only! arbejdede i 2014 videre med konceptet *Town Hall Meetings*, hvor de studerende får lejlighed til at møde stærkt profilerede internationale politikere i Dronningesalen. Her holder politikerne tale, interviewes og besvarer spørgsmål fra de studerende. Flere

af arrangementerne fandt sted i samarbejde med Det Udenrigspolitiske Selskab.

I 2014 fik medlemmerne mulighed for at møde Europaparlamentets formand den tyske socialdemokrat Martin Schulz, den daværende landsstyreformand fra Grønland Aleqa Hammond, og forhenværende statsminister Anders Fogh Rasmussen, få dage efter han havde forladt posten som NATOs generalsekretær.

Desuden arrangerede Students Only! og DR Dokumania igen en række velbesøgte filmpremierer i Dronningesalen, hvor helt aktuelle debattemner blev taget op, ligesom medlemmerne af Students Only! blev tilbudt en række koncertoplevelser – ganske gratis. Endelig var de studerende inviteret til de stort anlagte samtaler *I'm Watching You*, som er omtalt ovenfor.

Udstillinger

2014 blev et år, hvor Den Sorte Diamant som udstillingssted viste muskler og mangfoldighed. Der blev lavet tolv udstillinger, gennemført publikumsaktiviteter, forsket i formidling og markedsført ad nye kanaler. Dertil kom udstillinger i Dronningesalsmontrene og Oktogonmontren. Kulturfædelingen har løftet udstillingsopgaven i fællesskab med Det Nationale Fotomuseum, Museet for Dansk Bladtegning, Nationalsamlingsafdelingen og en lang række medarbejdere fra bibliotekets øvrige afdelinger – samt gennem internationale og nationale partnerskaber.

Udstillingerne dannede baggrund for talrige arrangementer, omvisninger og foredrag. En styrket koordinering af husets forskellige kulturtilbud viste, at en tematisk sammenkædning med musikområdet og Ordscenen kunne folde udstillingernes emner ud på nye måder. Første Verdenskrigs antimilitarisme blev fortolket musikalsk af Figura Ensemble.

Krigsfotografiet blev debatteret live af den svenske fotograf Kent Klich og forsker i fotohistorie Louise Wolthers.

Publikum og anmeldere reagerede med stor opmærksomhed. Omtaler i både traditionelle og onlinemedier har skabt interesse også blandt nye publikumsgrupper, der nu opdagede udstillingerne på Instagram eller modeblogs. Årets udstilling om 1864 modtog fem stjerner fra anmelderen Bent Blüdnikow i *Berlingske*, og *Politikens* Torben Sangild gav lige så mange hjerter til *101 danske digtere – en flyvetur i blækhuis og kuglepen*. Samme anmelder fandt senere på året, at *Cooper & Gorfer: The Weather Diaries* var en af de smukkeste udstillinger, han havde set, og han fandt samtidig anledning til at kalde Den Sorte Diamant for ”danmarks mester i udstillingsdesign”!

Plantu – en fransk verdensstjerne i den satiriske bladtegning

12. februar – 26. april, Bladtegnergangen

Plantu, den franske avis *Le Monde*'s hovedtegner, som anses for at være en af de førende satiretegnere i Frankrig, blev udstillet med 34 tegninger, lånt af tegneren selv, i anledning af hans besøg i Danmark i foråret 2014.

Årets Pressefoto 2013

15. marts – 12. april, Rotunden-01 (Det Nationale Fotomuseum)

Landets bedste pressefotografier og -fotografer kåres hvert år i konkurrencen *Årets Pressefoto*, og for femte år i træk dannede Det Kongelige Bibliotek rammen om en udstilling af årets ypperste skud. Udstillingen viste foruden vinderbillederne et udvalg af de bedste blandt de mange indsendte billeder. Samtidig fik man indblik i dommernes vurderingsarbejde. Prisen for Årets Pressefoto 2013 gik til Peter Hove Olesen, hvis vinderfoto er et overbliksbillede, der viser resultaterne af tyfonen Haiyans rasen gennem et stort landområde i Filippinerne.

Dagbladet *Politikens* anmelder skrev om 101 danske digtere: "Udstillingen er en rumlig ode til håndskriften, til lyrik som grafik, til bogstavernes dobbelte karakter af billede og betydning."

Udstillingen *Krigens spor* viste en tyst side af krigen, nemlig ruinerne og de tomme slagmarker efter kampen. De lysføl-somme og små originalfotografier – fysiske levn fra 1864 – blev præsenteret i dunkle rum, mens en serie reproduktioner trak detaljer frem i lyset, som ikke tidligere har været synlige for det blotte øje.

101 danske digtere – en flyvetur i blækhush og kuglepen

3. maj – 26. juli, Rotunden-02

Udstillingen *101 danske digtere* gav et enestående øjebliksbillede af den danske litteraturscene. Her kom man tæt på tidens toneangivende danske digtere gennem håndskrevne tekster og selvvalgte portrætter. De nye tekster af blandt andre forfatterne Henrik Nordbrandt og Yahya Hassan blandede sig i udstillingen med håndskrevne manuskripter fra litteraturens historiske stemmer fra Det Kongelige Biblioteks samlinger i en scenografisk alfabet-skov med fire meter høje bogstaver. Udstillingen, der blev skabt i samarbejde med tidsskriftet *Victor B. Andersens Maskinfabrik*, blev ledsaget af en bogudgivelse og fik flotte anmeldelser.

Krigens spor

4. juni – 27. september, Rotunden-01 (Det Nationale Fotomuseum)

En udstilling om skildringen af krigen i 1864, en af de første krige, der blev do-

kumenteret af fotografer, satte fokus på de motiver – krigens steder, krigens personer og krigens begivenheder – som fotograferne valgte at skildre krigen med. I stedet for dramatiske slagscener blev det til billeder af glade soldaterkammerater, ventetiden og de arrede landskaber, der lå hen efter kampen. Det nye medium, fotografiet, blev forbundet med en ganske særlig realisme. Det blev anset for at være mere sandfærdigt end de kunstneriske fortolkninger af krigen. Materialet fra 1864 viser imidlertid, at det billede, et kamera producerer, til hver en tid afhænger af såvel æstetiske, moralske og politiske valg som af tekniske muligheder. Udstillingen rummede omkring 100 originale fotografier fra Det Kongelige Biblioteks samlinger. Dertil kom 10 kæmpemæssige forstørrelser, der takket være digitalisering af enestående høj kvalitet kunne vise de historiske fotografiers detaljer i en hidtil uset grad.

En ung pige ville være bladtegner – Dorte Kortzau 1914 – 1978

15. maj – 30. august, Bladtegnergangen (Museet for Dansk Bladtegning)

Udstillingen præsenterede en bred vifte af tegninger fra bladtegner Dorte Kortzaus succesfulde liv som freelance-tegner for ugeblade og aviser i Danmark og Sverige.

Oceans are in our hands – Niels Bugge Cartoon Award 2014

6. juni – 16. august, Kirkebybroen (Museet for Dansk Bladtegning)

For anden gang blændede Det Kongelige Bibliotek op for *Niels Bugge Cartoon Award*, der blev stiftet i 2013. Mere end 600 tegnere fra hele verden tog i år udfordringen op og indsendte forslag under temaet: ”Oceanerne på vores klode og global opvarmning”. Af de mere end 1.000 indsendte tegninger viste biblioteket 100 tegninger

med de alvorligste, morsomste og mest bidende satiriske bidrag.

Årets Bedste Bogarbejde 2013

17. juni – 30. august, Kirkebybroen

Udstillingen *Årets Bedste Bogarbejde 2013* hyldede de mest fremragende bud på godt dansk bogdesign anno 2013 inden for tekniske kvaliteter, æstetik og design. Udstillingen blev arrangeret af Forening for Boghaandværk, der siden 1888 har arbejdet for at fremme bøger håndværksmæssige kvalitet og for at udbrede kendskabet til, hvordan bøger fremstilles.

Ned med våbnene – Syv danskeres kamp for fred under Første Verdenskrig

4. september 2014 – 31. januar 2015, Rotunden-02

Da Første Verdenskrig brød ud i 1914, erklærede Danmark sig neutralt. Næsten alle

I udstillingen *Ned med våbnene* blev publikum blandt andet præsenteret for Ingeborg Stemann, der arbejdede som tolk i krigsfangelejren i Horse-rød. Her skrev hun sine egne nyhedsbulletiner for at modvirke den sovjetiske propaganda, som ellers huserede i lejren.

Den østrigsk-amerikanske kunstnerduo Cooper & Gorfers fotografier fra Nordatlantens modescene lignede eventyrlige malerier i udstillingen Cooper & Gorfer: The Weather Diaries.

Foto: Cooper & Gorfer 2014

var enige om, at krig skulle undgås, men ikke om, hvad der skulle gøres. Udstillingen *Ned med våbnene* illustrerede, hvordan de buldrende kanoner vendte op og ned på danskernes verden – neutralitet eller ej. Gennem dagbøger, breve, film, fotografier og lydoptagelser kunne man i udstillingen opleve syv konkrete og personlige fortællinger om krigsmodstandens store dilemmaer, som også er aktuelle for debatten i dag. Læs mere om udstillingen og om bibliotekets markering af 100-året for Første Verdenskrig i fokusartiklen herom i denne årsberetning.

99 lyserøde elefanter – i streg!

12. september – 1. november, Bladtegnergangen (Museet for Dansk Bladtegning)

Museet for Dansk Bladtegning udstillede en række portrættegninger og satiriske streger af betydningsfulde kvinder med titlen *99 lyserøde elefanter – i streg*. Udstillingen blev sat op i forbindelse med udgivelsen *99 lyserøde elefanter*, der skildrer 99 foregangskvinder i danmarkshistorien.

Et Nyt Verdensbillede

1. oktober – 5. november, Kirkebybroen

Udstillingen *Et Nyt Verdensbillede* var en genfortolkning af verdens første udstilling om menneskerettigheder, der blev organiseret af UNESCO i 1949 og efterfølgende vist i en rejseudgave i 50 lande. Nyopsætningen i 2014 præsenterede originalt materiale, installationsfotografier og diplomatiske korrespondancer fra rejseudstillingen samt nutidige fotografiske fortolkninger af menneskerettighederne.

Cooper & Gorfer: The Weather Diaries

1. november 2014 – 21. marts 2015, Rotunden_01 (Det Nationale Fotomuseum)

Denne velbesøgte udstilling præsenterede for første gang i Danmark den østrigsk-amerikanske kunstnerduo Cooper & Gorfer,

der gennem flere år rejste i Island, Grønland og Færøerne for at skildre den nordatlantiske modescene. I modsætning til klassiske antropologer, der brugte kameraet til videnskabligt at dokumentere fremmede folkeslag, omsætter Cooper & Gorfer deres observationer til en poetisk fortælling. Indtrykkene fra deres rejser bearbejdes i iscenesatte fotografier, som efterfølgende tilføres mange lag af farver, strukturer og symbolik. De farverige, spektakulære værker blev i udstillingen forsynet med mørke vægge og en fokuseret belysning, der fik fotografierne til at lyse som juveler. Det fik *Politikens* anmelder til at understrege, at "billederne først kommer til deres fulde ret på selve udstillingen, hvor stoffligheden brillerer, og billederne gløder intenst. Diamanten er noget nær danmarksmester i udstillingsdesign, og især brugen af lys og mørke i rummene giver disse værker det sidste skub ind i en forførende parallelverden!" (Torben Sangild, *Politiken*, 3. januar 2015). I forbindelse med udstillingen vises desuden et udvalg af nyrehvervede værker af den grønlandsk-danske kunstner Pia Arke (1958–2007).

Det Kongelige Bibliotek har nogle af Nordeuropas rigeste samlinger, og de allerstørste klenodier kan opleves i en permanent udstilling i Montanasalen. På billedet kan ses det nye skuffedarium, der gemmer småtryk, breve og fotografier fra bibliotekets samlinger.

Blæksprutten 125 år

14. november 2014 – 28. februar 2015, Kirkebybroen og Bladtegnergangen (Museet for Dansk Bladtegning)

Med udstillingen *Blæksprutten 125 år* hylkede Museet for Dansk Bladtegning det satiriske årshæfte *Blæksprutten* – en institution i dansk kulturliv, hvis udgiver desværre har besluttet, at den 125. årgang er den sidste. Udstillingen, der fulgte danmarkshistoriens udvikling gennem satiriske tegninger, blev beskrevet som skarp, velkomponeret og gennemresearchet i dagbladet *Politikens* anmeldelse, hvor den fik fem ud af seks hjerter.

Skatte i Det Kongelige Bibliotek

Permanent, Montanasalen

Det Kongelige Biblioteks permanente samlingsudstilling giver et enestående kig ned i kisten med de største skatte fra samlingerne, fra de tidligste håndskrifter på pergament til originale manuskripter fra nulevende digtere. Genstandene er iscenesat i et psykedelisk pop-univers af den russiske kunstner Andrey Bartenev. Udstillingen, der åbnede i 2012, fik i 2014 tilføjet et skuffedarium. Skufferne gemmer småtryk, breve og fotografier fra samlingerne, som udstillingens gæster kan gå på opdagelse i.

Erik Werner, Berlingske Tiden-
de – Lone Hertz.

FOKUS

"Fra 1. række" – dansk teatertegning gennem 100 år

*Af Claus Seidel, Museet for Dansk Bladteg-
ning, Nationalsamlingsafdelingen*

Teatertegningen skal bringe duften af teatret ind i avisen

Når teatrets tilskuerrum er blevet fyldt med et forventningsfuldt publikum ved den sidste generalprøve for den højtidelige premiere, har pressens tegnere også sat sig til rette på deres faste pladser på 1. række.

Lyset i salen slukkes, tæppet går og teatertegnerens arbejdsdag begynder.

I så godt som totalt mørke arbejder bladtegnere som besatte og fylder deres tegneblokke med fortællende streger og umiddelbare indtryk af aktørerne på de skrå brædder – vel vidende, at næste dag skal der i avisen være en færdig tegning, der i samspil med anmelderens kritik skal give læseren en viden om og en oplevelse af den nye forestilling.

Som en slags Don Quixote og Sancho Panza arbejder anmelderen og teatertegneren sammen i et tæt tillidsforhold, hvor anmelderens betragtninger bliver tilført tegnerens artistiske billedfortælling.

Skuespilleren, operasangeren, balletdanseren eller revystjernen skal af tegnerne indfanges på papiret. Rollens karakter og udtryk skal fastholdes gennem portrætlighed, der død og pine skal sidde

lige i skabet hver gang – et ufravigeligt krav til fagets udøvere.

Med udstillingen om teatertegnerne og deres teatertegninger var det Museet for Dansk Bladtegnings ønske at præsentere teatertegnerne gennem fagets historiske forløb og vise den artistiske spændvidde og udvikling, der har gjort denne disciplin til en af de mest værdsatte og yndede. Ikke alene hos læserne, men så sandelig også hos skuespillerne, der gerne på deres CV noterer, at de nu er blevet tegnet i avisen.

Teatertegningens historie

Grundloven af 1849 sikrer det frie ord. Aviserne blomstrer og bliver allemands-eje. Reportage og kultur kommer i fokus, og aviserne begynder at knytte forfattere, digtere og tegnere til sig. En dag i efteråret 1898 sender *Politiken* sin nye tegner, Rasmus Christiansen, hen på Kongens Nytorv for at tegne fra Det Kongelige Teaters premiere.

Rasmus Christiansens teatertegninger bringes i begyndelsen som en række små selvstændige vignetter under rubrikken "Masker" og er enkle, omhyggelige stregtegninger med stor vægt på kostume og maskering. Hen ad vejen får Rasmus Christiansen mere fornemmelse for opgavens karakter og bliver langt bedre til at skildre den enkelte forestilling.

Andre bladtegnere, som f.eks. Valdemar Andersen, dukker op i det nye århundredes første år, og herfra sker der et kvalitetsløft med artistiske og grafiske nyskabelser, og portrætligheden kommer i højsæde.

Eiler Krag, Aarhus Stiftstidende
– Erik Mørk i "Købmanden fra Venedig".

Valdemar Møller tager over efter Rasmus Christiansen på *Politiken* og adskiller sig ved selv også at være skuespiller, sågar på den kongelige scene. Hans tegnestil er bastant i streg og udtryk. Flere tegnere er inde og ude igen i disse år, hvor genren skal finde sit udtryk og bladredaktionerne finde formelen på anvendelsen af denne nye type tegning.

Hans Bendix ansættes på *Social-Demokraten* i 1922, hvor han hurtigt slår tonen an som en yderst elegant og talentfuld teatertegner.

Herluf Jensenius på Det Berlingske Officins blade kommer ligeledes stærkt med, og i det hele taget folder viften af teatertegnere sig ud i de førende aviser over det ganske land. I 1950 går Hans Bendix til *Politiken*, hvor han får bedre udfoldelsesmuligheder, og han begynder herefter hurtigt at tegne langt mere frit og direkte. Nu er det så sandelig reportagetegning på godt og ondt. Det må briste eller bære, det hele skal nu fanges i sekunderne, hvor det sker. Stregerne flyver rundt – søger for at finde. Nervestreger, som kollegaen Preben Zahle kaldte dem.

Mange store talenter følger efter og fylder avisernes spalter med fremragende teaterstemning: Eiler Krag, Erik Stender, Hans Lollesgaard og Erik Werner som oplagte eksempler.

Målet med Museet for Dansk Bladtegningens udstilling var at præsentere en

særegen, artistisk genre, skabt i avisens morgenstund og som hen ad vejen viste sig i kraft af sin umiddelbarhed og simple udtryk at ramme avisens rene puls og nerve.

Mere end 350 tegninger blev valgt ud af museets store samling af teatertegninger og hængt op i et kronologisk forløb, der gjorde det forståeligt og overskueligt at opleve tegningerne trukket ud af det normale nyheds-flow og her-og-nu-stemning.

Et fornemt bogværk med udstillingens store billedmateriale og værdifulde betragtninger om faget blev udgivet samtidigt.¹

1 Fra 1. række. Dansk teatertegning gennem 100 år. Red. af Claus Seidel & Hannibal Munk: Museet for Dansk Bladtegning, Det Kongelige Bibliotek, 2013. 179 s. ISBN 978-87-7023-003-2. Kr. 149,-

FOKUS

Carl Nielsen Værkfortegnelsen (CNW)

Af centerleder, ph.d. Axel Teich Geertinger, Dansk Center for Musikudgivelse

I efteråret 2014 offentliggjorde Dansk Center for Musikudgivelse den første fuldstændige fortegnelse over alle Carl Nielsens (1865–1931) knap 420 fuldendte kompositioner.¹ Carl Nielsen- fortegnelsen har den officielle titel *Catalogue of Carl Nielsen's Works* eller

I Catalogue of Carl Nielsen's Works. Udgivet af Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Niels Krabbe, Bjarke Moe og Elly Bruunshuus Petersen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse. 2014. <www.kb.dk/dcm/cnw.html>

kort *CNW*. Den samler trådene fra en række Carl Nielsen-projekter, men bygger først og fremmest på den samlede nodeudgave af Carl Nielsens værker, udgivet af Det Kongelige Bibliotek i årene 1998–2009.

CNW er en tematisk-bibliografisk værkfortegnelse. Det betyder, at den dels gør det muligt at identificere værkerne ved at gengive de første takter af moderne – såkaldte *incipits* – dels giver et overblik over kildematerialet til hvert værk.

Værkfortegnelser er et standardværktøj for musikere, musikforskere og studerende. De bruges til at orientere sig i en komponists samlede produktion, identificere bestemte værker eller søge oplysninger om værkernes historie eller

CNW
Catalogue of Carl Nielsen's Works

Preface Introduction Catalogue About CNW

Found 417 works 50 results per page Sort by: Work number

Keywords
Search

Year of composition
1880 1901
Search

STAGE MUSIC
● Opera
● Incidental music

INSTRUMENTAL MUSIC
● Symphony
● Concerto
● Other orchestral music
● Chamber music
● Music for one instrument

VOCAL MUSIC
● Music for vocal soloists and instruments with or without choir
● Choral music with instruments
● A cappella choral music
● Song

☐ Include anthologies

Work Number	Work Title	Year
CNW 1	Saul og David Opera i fire akter Saul and David Opera in Four Acts	1899-1901
CNW 2	Maskerade Kombisk opera i tre akter Masquerade Comic Opera in Three Acts	1909
CNW 3	Musik til Andreas Munchs skuespil "En Aften paa Giske" Music for Andreas Munch's Play "An Evening at Giske"	1889-1890
CNW 4	Musik til Holger Drachmanns melodrama "Snefrid" Music for Holger Drachmann's Melodrama "Snefrid"	1893-1899
CNW 5	Sang til Helge Rodes skuespil "Kampene i Stefan Borgs Hjem" Song for Helge Rode's Play "The Fights in Stefan Borg's House"	1901
CNW 6	Sang til Gustav Wied's og Jens Petersens skuespil "Atalanta" Song for Gustav Wied's and Jens Petersen's Play "Atalanta"	1901
CNW 7	Musik til Holger Drachmanns melodrama "Hr. Oluf han rider -" Den danske sommeren's drama i fire akter og et forspil Music for Holger Drachmann's Melodrama "Sir Oluf He Rides -" A Danish Summer-Night's Drama in Four Acts and a Prelude	1906
CNW 8	Musik til Lauritz Christian Nielsens skuespil "Willeroes" Music for Lauritz Christian Nielsen's Play "Willeroes"	1907-1908
CNW 9	Musik til Otto Benzons skuespil "Forældre" Music for Otto Benson's Play "Parents"	1908

Den digitale Carl Nielsen- fortegnelses forside med oversigt over værkerne. Menuen til venstre giver mulighed for at afgrænse søgningen på forskellig vis, f.eks. efter genre eller årstal, eller ved fritextsøgning.

Et opslag i CNW: Carl Nielsens stort set ukendte, første forsøg på at sætte musik til Adam Oehlenschlägers tekst "Underlige Aftenluft!".

kilder. Numrene i fortegnelsen gør det muligt at henvise entydigt til komponistens værker: f.eks. henviser "CNW 1" nu til Carl Nielsens opera *Saul og David* på samme entydige måde som "KV 626" henviser til Mozarts *Requiem* i den såkaldte Köchel-fortegnelse.²

2 Ludwig Ritter van Köchel: Chronologisch-thematisches Verzeichnis sämtlicher Tonwerke Wolfgang Amade Mozarts, nebst Angabe der verloren gegangenen, unvollendeten, übertragenen, zweifelhaften und unterschobenen Compositionen desselben. Breitkopf & Härtel, Leipzig 1862. Flere senere udgaver.

Hvert opslag i CNW viser begyndelsen af alle satser og giver desuden oplysning om blandt andet kompositionsår, besætning, kilder – dvs. både Carl Nielsens håndskrevne noder og samtidige, trykte udgaver – første kendte opførelse samt henvisning til breve og andet relevant materiale. Desuden oplyser fortegnelsen om forskellige versioner – f.eks. Nielsens egne korarrangementer af sange – og anskueliggør ikke mindst de mange forbindelser mellem værkerne. Sidst, men ikke mindst, indeholder hvert opslag et link til det relevante bind i *Carl Nielsen Udgaven*, som kan downloades kvit og frit, ligesom der er links til alle digitaliserede Carl Nielsen-manuskripter i Det Kongelige Bibliotek. Den engelsksprogede introduktion forklarer i detaljer fortegnelsens opbygning, brug og indhold.

Fortegnelsen er frit tilgængelig online. En trykt udgave af det vigtigste indhold i fortegnelsen er planlagt til udgivelse i 2015 i anledning af Carl Nielsens 150-års fødselsdag.

Fortegnelsen er udarbejdet med støtte fra Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat.

CNW
Catalogue of Carl Nielsen's Works

Home Introduction Catalogue About CNW

CNW 296
Carl Nielsen
Hjemvee
(Underlige Aftenluft!)
Homesickness
(Odd and unknown evening breezes)

CNW 296
CNU III-6, 427
CNS 150
Text author: Adam Oehlenschläger
► Carl Nielsen Edition (Editorial Texts)
Alternate: [Hjemvee](#) [CNU 205](#)
Composition: 14 Dec. 1914.
Nielsen composed the song while working on the first of the two collections titled *En Snes danske Viser*. According to his diary, it was finished on 14 December 1914. However, he was not satisfied with it and therefore composed a new the following day (CNU 205).
Instrumentation: voice, pf.

Andante

Edition: [Carl Nielsen Edition](#)

Sources

Score, draft
[Classification: notated music, manuscript, autograph, score, draft, complete]
DK-KR CNS 1504, ► [Facsimile](#)
CNU Source A.

Documents

Letters:
8 Apr. 1915 from Carl Nielsen to Gustav Metach, DK-KR CNA 34c, (CNU V/210)

Diary entries:
14 Dec. 1914 DK-KR CNA 3C, (CNU V/167; T Sch 394)

Last changed 2014-12-12 by atge

2014 Danish Centre for Music Publication | The Royal Library | P.O. Box 2149 | Copenhagen K, Denmark | [www.kb.dk/dkm](#)
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License

FOKUS

ESC 2014 i Netarkivet – Melodi Grand Prix 2.0

Af forskningsbibliotekar, ph.d. Henrik Smith-Sivertsen, Musik- og Teatersamlingen

Lørdag den 10. maj 2014 blev finalen ved det internationale *Melodi Grand Prix* (European Song Contest, ESC) afholdt. Det foregik som bekendt i København, fordi danske Emmelie de Forest havde vundet denne fælleseuropæiske konkurrence i popmusik i 2013. Da finalen var slut og årets vinder, østrigske Conchita Wurst, udpeget, var det samtidigt afslutningen på et halvt års hårdt arbejde for en del af personalet på Det Kongelige Bibliotek.

Siden december 2013 havde medarbejderne i *Netarkivet* nemlig knoklet for

at gemme så meget som muligt af de grandprix-relaterede aktiviteter, som foregik på internettet. I den digitale tidsalder er et Melodi Grand Prix nemlig ikke kun noget, der foregår på tv-skærmen. Det er i lige så høj grad en international internet-begivenhed, som varer mange måneder.

En lang række *websites* og *blogs* beskæftiger sig hele året med grandprixet, og brugere fra hele verden uploader løbende videoer med de enkelte sange og sågar hele shows. På de sociale medier bliver der opdateret, *tweetet* og diskuteret om alt fra de enkelte sanges kvalitet og vinderchancer til politiske emner. Stort set alle kunstnerne har profiler på de sociale medier. Her kan man ikke alene følge med i, hvad de laver og føler i øjeblikket, men også komme i kontakt med dem.

Tirsdag den 6. maj 2014 klokken 21 kunne seere fra hele verden se det første af de tre tv-shows, som udgjorde ESC 2014. ESC 2014 var i høj grad også en internetbegivenhed, og derfor var det symbolsk, at showet blev åbnet med en masse fans, der sad og sang foran deres computere derhjemme.

Foto: European Broadcasting Union (EBU) og DR

På videotjenester som Youtube kan man se, høre og vurdere sangene efterhånden, som de bliver udvalgt. I dette tilfælde blev det første bidrag fundet allerede i december 2013, da Ukraine som det første land afholdt den nationale konkurrence. Polen var dog kommet naboerne i forkøbet, fordi det polske bidrag allerede havde været offentliggjort i oktober 2013 og allerede havde været et viralt hit i månedsvis, da det blev udvalgt til grandprixet i februar 2014. Også andre bidrag blev hits på Youtube, og da man nåede til finaleugen i maj, havde en stor del af slaget allerede fundet sted på internettet.

Når man lægger alt dette sammen, har man en vidunderlig *case*, hvis man vil vide noget om, hvordan der kommunikeres på internettet i dag. Derfor valgte *Netarkivet* at fokusere på grandprixet og nærmere bestemt på, hvad der foregik på de sociale medier.

Startskuddet til indsamlingen gik i december 2013, da Danmarks Radio op til jul lancerede en ny hjemmeside, joinus.dk. Med siden og sloganet "Join us" startede DR en kampagne, hvor man inviterede onlinebrugere fra hele verden til selv at være en del af showet.

I løbet af de næste små fem måneder blev konceptet udvidet, og da den første semifinale løb af stablen tirsdag den 6. maj, kunne mange tv-seere verden over se sig selv åbne showet. På joinus.dk havde man kunnet synge sin egen version af vindermelodien fra 2013, og DR havde så klippet hundredvis af disse optagelser sammen til et stort, internationalt kor.

Da de sidste computere blev slukket og høstningerne stoppet i dagene efter finalen i maj 2014, havde *Netarkivet* erhvervet en meget stor, heterogen og unik samling. Grandprixet foregik på stort set alle tænkelige digitale platforme, og der måtte udtænkes ganske mange alternative løsninger undervejs for blot at følge nogenlunde med.

Hvis man vil dokumentere den danske kulturarv på internettet, må man også følge med i udviklingen af platforme. ESC 2014-projektet var et af de hidtil mest ambitiøse forsøg på at dokumentere, hvordan en stor begivenhed finder sted på internettet. Projektet kastede mange erfaringer af sig, og de data, som blev indsamlet, er allerede blevet genstand for flere forskningsprojekter.

FAKTA om ESC 2014 i Netarkivet

ESC 2014 har på alle parametre været den største begivenhedshøstning til dato. *Netarkivets* ESC-arkiv omfatter i alt ca. 3,6 terabyte data, herunder blandt andet:

- **Twitter:** En kæmpemæssig samling af udvalgte tweets (eksempelvis 2,5 mio. #Eurovision-tweets)
- **Daglige høstninger** af omkring 192 forskellige domæner eller 14.600 url'er (inkl. kunstnernes facebook- og twitterprofiler)
- **Youtube:** 11.465 youtube videoer, 12.868 Youtube-forsider (watch-URL'er) og 370 forsider til kanaler/playlists
- **Skærmfilmninger** af aktiviteter på blandt andet dr.dk's sociale greenroom og de sociale medier under pressemøder og konkurrencer

Forskningsafdelingen

OPGAVER

Forskningsafdelingen varetager den løbende forvaltning af Det Kongelige Biblioteks forskningsaktiviteter. Som forskningsinstitution er det bibliotekets opgave at udføre forsknings- og udviklingsarbejde inden for bibliotekets fag- og funktionsområder. Forskningsområderne er principielt universelle, men bibliotekets forskningsindsats rettes overvejende mod de humanistiske fag samt biblioteks-, dokumentations- og informationsvidenskab, og i mindre grad mod de samfunds-, natur- og sundhedsvidenskabelige fag. Bog-, biblioteks- og videnskabshistoriske studier er særligt prioriterede områder. Afdelingen forestår udarbejdelsen af *Dansk Historisk Bibliografi* og *Bibliografi om Danmark 1940-45*. Afdelingen varetager tillige en række forskningsformidlende opgaver; dels produktionen af institutionens formidlingstidsskrift, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, dels afviklingen af bibliotekets deltagelse i det årlige *Bogforum* samt ikke mindst de forsknings- og samlingsrelaterede udstillinger i *dronningenssamlingen*.

Forskningsafdelingen har siden den store omorganisering af Nationalbiblioteket i 2013 (se Årsberetningen 2013) bestået af en mindre stab tilknyttet forskningschefen samt alle de domicilerede forskere. Staben varetager den centrale *forskningsadministration* (også for de fastansatte forskere i bibliotekets andre afdelinger) og ikke mindst *forskningsformidling*. Således producerer afdelingen såvel udstillinger som videnskabelige og formidlende udgivelser, jf. manchetten.

Ordningen med domicilerede forskere, hvor Det Kongelige Bibliotek typisk administrerer en fondsbevilling til et forskningsprojekt, er i disse år i nettovækst. Dels har mange bibeholdt domicileringen med et nyt projekt eller har fået forlænget et allerede igangværende projekt, dels har afdelingen i 2014 taget imod otte nye forskere. Antallet af domicilerede forskere, der sidder på fondsmidler, har i nogle år ligget langt over antallet af fastansatte forskere på finanslovsmidler, og denne gruppe vil forventeligt fremover fortsat være i overtal.

Forskningsudvalg

Det Kongelige Biblioteks rådgivende forskningsudvalg blev nybeskikket tilbage i 2013, og udvalget består af:

- Lektor, dr.phil. Charlotte Appel, Roskilde Universitet
- Professor, dr. phil. Michael Harbsmeier, Roskilde Universitet
- Lektor, cand.phil. Charlotte Rørdam Larsen, Aarhus Universitet
- Seniorforsker, dr.phil. Jens Henrik Koudal, Det Kongelige Bibliotek
- Forskningsbibliotekar, mag.art., ph.d. Anders Toftgaard, Det Kongelige Bibliotek (formand for udvalget)
- Tilforordnet udvalget er forskningschef, dr.phil. John T. Lauridsen, Det Kongelige Bibliotek
- Sekretær for udvalget er forskningsbibliotekar, cand.mag. Lene Eklund-Jürgensen, Det Kongelige Bibliotek

Autorisationslister

Seniorforsker, mag.art., ph.d. Claus Røllum-Larsen har igennem 2014 fortsat deltaget i musikfaggruppen nedsat af Styrelsen for Forskning og Innovation efter indstilling fra SEDIRK med henblik på udarbejdelsen af autoritetslister for videnskabelige tidsskrifter og videnskabelige forlag (se *Årsberetning*

2008). Der har i 2014 fortsat været tale om en justeringsfase, idet etableringen af forskningsevalueringsystemet lader vente på sig. Arbejdet ligger uden for Kulturministeriets område, men det vil givetvis også få virkning her. Derfor bliver arbejdet fulgt af alle forskere og forskningsinvolverede på arkiver, biblioteker og museer (ABM-institutionerne).

Forskningsformidling

Boghistorisk seminar

For særligt interesserede og andre forskere blev det årlige Bogseminar, det 20. i rækken, afholdt 31. oktober 2014, hvor fem forskere præsenterede igangværende eller afsluttede projekter på området. Programmet var følgende:

- Caroline Nyvang, forsker, ph.d., Det Kongelige Bibliotek: *Det gode måltid i 400 år. Danske trykte kogebøger 1616-1970.*
- Krista Stinne Greve Rasmussen, ph.d.-stipendiat, videnskabelig assistent, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet: *Lyriske transponeringer mellem førsteudgaver og samlede digte hos Inger Christensen og Per Højholt.*
- Johan Møhlenfeldt Jensen, museumschef, cand.mag., Museum Vestfyn: *Christiern Pedersen: humanistisk reformator eller reformatorisk humanist?*
- Karen Skovgaard-Petersen, seniorforsker, ledende redaktør, dr.philos, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab: *Ludvig Holbergs samlede skrifter i en ny tekstkritisk og kommenteret udgave. Et dansk-norsk samarbejdsprojekt.*
- Ulrik Kristoffer Schmidt, ph.d.-stipendiat, SAXO-Instituttet, Københavns Universitet: *Holberg som plagiator? Åbenlyse og skjulte kilder i Holbergs Heltehistorier.*
- Kamilla Rahbeks botaniske vennekreds (Kirsten Dreyer og Lene Eklund-Jürgensen) 6.1.–2.2.
- Maleren Preben Fjederholt (Lisbeth Bonde og Lene Eklund-Jürgensen) 3.2.–2.3.
- Dramatisk Bibliotek 75 år og Shakespeare i Danmark (Alette Scavenius og Lene Eklund-Jürgensen) 13.3.–4.4.
- Kronprinsens store værk. Folkeslag og -kulturer i Østrig-Ungarn op til udbruddet af Første Verdenskrig (Erland Kolding Nielsen og Lene Eklund-Jürgensen) 7.4.–27.4.
- Dansk Melodi Grand Prix. 1964 og 2014 (Henrik Smith-Sivertsen, Lisbet Crone Markussen og Lene Eklund-Jürgensen) 28.4.–18.5.
- Richard Strauss 150 år (Claus Røllum-Larsen og Lene Eklund-Jürgensen) 19.5.–15.6.
- Musik som identitet (Jens Henrik Koudal og Lene Eklund-Jürgensen) 16.6.–6.7.
- Iben Andersen. "Det var min drøm at blive håndbogbinder". Det Kongelige

Seminaret havde deltagelse af ca. 60 personer, heraf en del kolleger fra Norge og Sverige.

Udstillingsvirksomhed

I 2014 har der i udstillingsområdet ved Dronningesalen været en række særudstillinger. Udstillingerne er oftest af kortere varighed og omhandler samlingsmateriale og aktiviteter, herunder forskning, i biblioteket. I 2014 har der været udstillinger om udgivelser, der er udkommet fra eller i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek; koncerter og andre arrangementer, som har været afholdt i Dronningesalen; samt et par jubilæumsudstillinger. Udstillingerne er primært kurateret af Forskningsafdelingen og andre ansatte på biblioteket (kuratorer er nævnt i parentes).

Bibliotek og indbinding af bøger (Iben Andersen og Lene Eklund-Jürgensen) 7.7.–24.8.

- Det lille land & den store krig. Danmark under Første Verdenskrig (Lene Eklund-Jürgensen) 28.8.–21.9.
- Ellen & Adam (Morten Møller og Lene Eklund-Jürgensen) 22.9.–19.10.
- Christiær Pedersen. Mellem middelalder og renæssance? (Johan Møhlenfeldt Jensen og Lene Eklund-Jürgensen) 20.10.–30.11.
- Louis Glass (Claus Røllum-Larsen og Lene Eklund-Jürgensen) 1.12.–7.1.2015.

Domicilerede forskere

Det Kongelige Bibliotek har en lang tradition for domicilering af forskningsprojekter, og i 1994 blev dette sat i system, idet der specifikt blev afsat kontorfaciliteter, it-udstyr og administrative ressourcer til formålet. Biblioteket huser som hovedregel kun eksterne forskningsprojekter, som ligger inden for den givne forskningsplans prioriterede forskningsområder. De domicilerede projekter falder i to næsten lige store grupper:

Den ene gruppe af domicilerede projekter er kommet til biblioteket efter *eksternt ønske* eller *på opfordring*, idet de er blevet bedømt både relevante for Det Kongelige Biblioteks prioriterede forskningsprofil og som en berigelse af forskningsmiljøet. Her er især den domicilerede musikvidenskabelige forskning kommet til.

I den anden gruppe er forskere, der selv har henvendt sig til Det Kongelige Bibliotek med ønske om at indgå i forskningsmiljøet. Denne gruppe er mere varieret, men der er i hvert tilfælde som det første taget stilling til relevansen i forhold til bibliotekets forskningsplan. Derudover er der lagt vægt på, at udnyttelsen af Det Kongelige Biblioteks samlinger er væsentlig for realisering af

forskningsprojektet, ligesom det kan være relevant at se på projektets kvalitet, hvis ikke et råd eller en fond i forvejen har taget stilling dertil. Dertil kommer, at alle domicilerede forventes at bidrage til Det Kongelige Biblioteks publikationer eller anden forskningsformidlingsvirksomhed. Endelig er det naturligvis et spørgsmål om kapacitet. Antallet af interne forskerpladser er begrænset. Er alle pladser optaget, henvises ansøgere til læsesalene. I 2014 har der kun i kortere perioder været en enkelt forskerplads ledig.

Ansøgning om domicilering behandles af forskningschefen, der afgiver indstilling til direktøren. Forskerledergruppen orienteres løbende om alle domicileringer. Alle domicilerede underskriver en kontrakt for domicileringsperioden, hvoraf det fremgår hvilke rettigheder og forpligtelser, der er forbundet dermed. Det forventes blandt andet, at de domicilerede aktivt indgår i forskningsmiljøet, møder op til møder, på opfordring holder foredrag i faglige sammenhænge og bidrager til institutionens publikationer. Standardkontrakten findes gengivet på Forskningsafdelingens hjemmeside.

De domicilerede forskere var i 2014: Hanne Abildgaard, Lisbeth Ahlgren Jensen, Marianne Alenius, Dan H. Andersen (ny), Niels Barfoed, Marianne Bech (ny), Poul Behrendt, Bent Boel, Lisbeth Bonde, Niels W. Bruun, Anne Burchardi, Hartmut Büscher (ny), Karsten Christensen, Kirsten Dreyer, Jesper Düring Jørgensen, Elisabeth Fabritius, Vibeke P. Gether (ny), Lennart Gottlieb, Christian Graugaard, Steffen Heiberg, Kristian Hvidt, Ole Kongsted, Jørn Lund, Eleonora Mattia (ny), Knud Michelsen (ny), Paolo Muntoni (ny), Johan Møhlenfeldt Jensen, Morten Møller, Badeloch Vera Noldus, Merete Pedersen, Stig T. Rasmussen, Benedikte Fogh Rostbøll (ny), Marina Vidas, Louise Zeuthen.

Derudover var Lene Halskov-Hansen og Lars Christian Kofoed Rømer domicileret i Dansk Folkemindesamling, og Dansk Center for Musikudgivelse, som i sin helhed er domicileret under Forskningsafdelingen, bestod i 2014 af Niels Bo Foltmann, Peter Hauge, Eva Hvidt, Niels Krabbe, Tøke Lund Christiansen, Bjarke Moe, Birthe Skou (ny), Inger Sørensen og Axel Teich Geertinger.

Forskningsmiljø og forskernetværk

Forskerne på Det Kongelige Bibliotek er spredt geografisk, fagligt og med hensyn til afdelingsplacering. De fleste af forskerne må og skal derfor rette opmærksomheden udad, når der skal etableres faglige sammenhænge, og det gøres uden undtagelse. Adskillige deltager i etablerede faglige netværk, og alle tilskyndes dertil. Det er en tendens i tydelig vækst; for hvert år ses flere og flere relationer mellem bibliotekets forskere og forskellige inden- og udenlandske forskernetværk. En oversigt følger her:

Lene Vinther Andersen, Dansk Folkemindesamling, har sammen med Audun Kjus (*Norsk etnologisk gransking / Norsk Folkemuseum*), Fredrik Skott (*Dialekt, ortnamns- och folkminnesarkivet i Göteborg / Institutet för språk och folkminnen*) Susanne Österlund-Pötzsch (*Folk Kultursarkivet / Svenska litteratursällskapet i Finland*) i 2014 taget initiativ til dannelsen af *Network of Nordic Tradition Archives*. Det er ønsket at samarbejde om at udforske og dokumentere folkelig kultur i en nordisk kontekst og at hjælpe hinanden til at blive bedre til at fungere som traditionsarkiver – ikke mindst i lyset af de nye digitale muligheder. Netværket er blevet realiseret med økonomisk støtte fra *Kulturkontakt Nord* og *Fondet for Dansk/Norsk samarbeid*. Netværket planlægger at afholde to seminarer i 2015: Det første seminar vil finde sted 13.-15. april i Lysebu ved Oslo. Det andet seminar

vil finde sted på Det Kongelige Bibliotek i forbindelse med afholdelsen af den nordiske etnologi og folkløse konference i august 2015.

Christina Back og Maja Gro Gundersen, Kulturstofteafdelingen, er i 2014 indgået i et samarbejde i forskningsklyngen *Bæredygtighedens Prisme*, som består af Statens Museum for Kunst, Kunstmuseet Trapholt, Medicinsk Museion og Det Kongelige Bibliotek, som gennem løbende samarbejde, workshops, seminarer mv. undersøger udstillingsdesign.

Morten Møller, Forskningsafdelingen, har i 2014 deltaget i et tværinstitutionelt og internationalt forskingssamarbejde om adgang til og udgivelse af kilder om danske kommuner, politikere og kulturpersonligheder fra Kominternarkivet i Moskva. Netværket har haft deltagelse af forskere fra Syddansk Universitet, Roskilde Universitet, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv og Det Kongelige Bibliotek samt forskere og arkivarer fra flere russiske institutioner, herunder Det Russiske Statsarkiv for Socio-Politisk Historie (RGASPI). I tilknytning hertil har Morten Møller også deltaget i et tværinstitutionelt forskingssamarbejde med forskere fra Roskilde Universitet og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv vedrørende den yderste venstrefløjshistorie 1917-1991.

Øvrige forskernetværk, som institutionens forskere i 2014 har deltaget i, er:

- *Arbeitskreis für Hausforschung* (Esslingen). Deltager: Badeloch Vera Noldus.
- *Center for the Study of the Golden Age* (Amsterdam). Deltager: Badeloch Vera Noldus.
- *Centre for Renaissance Studies*. Deltagere: Peter Hauge (medl. af styrekomiteen), Bjarke Moe, Anders Toftgaard og Marina Vidas.

- *Collaboration to Clarify the Cost of Curation (4C)*. Et EU forskningsprojekt. Deltager: Ulla Bøgvad Kejser.
- *Comité Internationale de Paléographie Latine*. Deltager: Erik Petersen.
- *Danish Network for the History and Sociology of Scientific Fieldwork and Expeditions*. Deltager: Palle Ove Christiansen.
- *Dansk byhistorie*. Deltager: John T. Lauridsen (medl. af bestyrelsen).
- *Dansk Koldkrigsforskning*. Deltager: Bent Boel, John T. Lauridsen & Morten Møller.
- *Dansk Medicinsk-historisk Selskab*. Deltager: Niels W. Bruun
- *Dansk selskab for 1700-talsstudier*. Deltager: Lisbeth Ahlgren Jensen.
- *Dansk Selskab for Musikforskning*. Deltager: Jens Henrik Koudal, Anne Ørbæk Jensen (medl. af bestyrelsen), Peter Hauge (medl. af bestyrelsen) og Bjarke Moe (sekretær).
- *Dansk Selskab for Oldtid og Middelalder (DSOM)*. Deltager: Johan Møhlenfeldt Jensen.
- *Det danske 1814-netværk (Bearbejdelsen af tabet af Norge i 1814)*. Deltager: Jens Henrik Koudal.
- *Emotions & Public Affairs Network*. Deltager: Caroline Nyvang.
- *European Anthropological Studies Association (EASA)*. Deltager: Marianne Holm Pedersen.
- *European Association of Japanese Resource Specialists*. Deltager: Merete Pedersen.
- *Fiktionalitets-netværket/Unnatural Narratology*. Deltager: Poul Behrendt.
- *Forskergruppen i Forfatter- og Fortællestudier*. Forskningsleder og deltager: Poul Behrendt.
- *Forskernetværk med Jean Sibelius Udgaven*. Deltagere: Medarbejdere ved DCM.
- *Forskningsplatformen Tivl*. Deltagere: Lars Christian Kofoed Rømer, Marianne Holm Pedersen og Kirstine Munk.
- *Forum for Islamforskning (FIFO)*. Deltager: Marianne Holm Pedersen.
- *Freemasonry and Cultural Dynamics*. Deltager: Lisbeth Ahlgren Jensen.
- *Health and Life Conditions* (Københavns Universitet). Deltager: Lars Christian Kofoed Rømer.
- *HISkis Netværk*. Deltager: Stig Svenningsen (formand).
- *International Association of neo-Latin Studies*. Deltager: Niels W. Bruun.
- *Konfrontation, kollaboration og flugt i Europa 1933-45*. Deltagere: John T. Lauridsen, Jakob K. Meile og Morten Møller.
- *Landskab & Forsk*. Deltager: Stig Svenningsen.
- *Lærde kvinder i renæssancen*. Deltager: Marina Vidas.
- *MEI (Music Encoding Initiative) Council*. Deltager: Axel Teich Geertinger.
- *Militærhistorisk Kommission*. Deltagere: Jesper Düring Jørgensen og Stig Svenningsen.
- *Moderne positioner efter 1940 – Omkring Heretica, Per Højholts arkiv og Arkiv for Ny Litteratur*. Deltager: Bruno Svindborg (medl. af styregruppen).
- *NETLAB (Infrastructure Project for the Study of Internet Materials)*. Deltager: Henrik Smith-Sivertsen.
- *Netværk for nordisk boghistorie*. Deltagere: Ivan Boserup, Jesper Jakobsen, John T. Lauridsen og Karsten Christensen.
- *Netværket Første Verdenskrig – Hvem forsker i hvad*. Deltagere: Jesper Düring Jørgensen og Mette Kia Krabbe Meyer.
- *New Nordic Network of Renaissance Studies*. Deltager: Steffen Heiberg og Marina Vidas.
- *Norencowar* (Nordic and North/Central European Network of Cold War researchers). Deltager: John T. Lauridsen.
- *Norden-gruppen (netværk for antropologer med Norden som arbejdsfelt)*. Deltager: Marianne Holm Pedersen.

- *Nordic Avant-Garde Network*. Deltager: Hanne Abildgaard.
- *Nordic Musical Heritage Network*. Deltagere: Axel Teich Geertinger og Peter Hauge.
- *Nordisk forskernetværk for vokal folkemusik*. Deltager: Lene Halskov Hansen.
- *Nordisk forum for boghistorie*. Deltager: Anders Toftgaard.
- *Nordisk Forum for Folkemusikforskning og -dokumentation (tidl. Netværk for nordiske musiketnologer og folkemusikforskere)*. Deltagere: Jens Henrik Koudal og Henrik Smith-Sivertsen.
- *Nordisk Netværk for Editionsfilologer*. Deltager: Lisbeth Ahlgren Jensen og Niels W. Bruun.
- *Reformationshistorisk netværk*: Deltager: Morten Fink-Jensen (medl. af styregruppen).
- *Renaissance Society of America*. Deltagere: Anders Toftgaard og Badeloch Vera Noldus.
- *Research Network for Studies in the Curatorial*. Deltager: Caroline Nyvang.
- *Skandinavisk forskningsnetværk for studiet af islam som levet religion*. Deltager: Marianne Holm Pedersen.
- *Social Cohesion and Ethnic Diversity*, koordineret af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 2010–14. Deltager: Marianne Holm Pedersen.
- *Societas Latina Danica*. Deltager: Niels W. Bruun.
- *The BioHistory Group*. Deltager: Caroline Nyvang.

Udarbejdelse af fagbibliografier

I Forskningsafdelingens regi udarbejdes følgende to fagbibliografier:

Dansk Historisk Bibliografi. 1990ff. En online-bibliografi. Red. af Lene Eklund-Jürgensen og Mette Colding Dahl.

Samarbejde og modstand. Danmark under den tyske besættelse 1940-45. En bibliografi. Red. af John T. Lauridsen. Bibliografien rummer bøger, artikler, film, plader, bånd m.m. udsendt siden maj 1945 om Danmark under den tyske besættelse. Det gælder også skønlitteratur og fiktionsfilm om besættelsestiden.

Afsluttede og igangværende forskningsprojekter

Følgende projekter er i gang eller afsluttet i 2014, opstillet i alfabetisk orden efter forsker inden for hvert af de strategiske satsningsområder i Det Kongelige Biblioteks forskningsplan 2012–2015. Fortegnelsen rummer bibliotekets *forskning* som helhed. For en fuldstændig fortegnelse over publicerede arbejder, herunder mere formidlende værker af institutionens medarbejdere, henvises til årsberetningens afsluttende oversigt over udgivelser af institutionen og alle dens medarbejdere.

Bog-, biblioteks-, litteratur- og lærdomshistorie

Marianne Alenius: *Feminae Doctae*. Nordens internationale, intellektuelle kvinder (1500–1800) (2012–17).

Marianne Bech: *I Cavalli di San Marco* (2012–16).

Poul Behrendt: 1) *Fra skyggerne af det vi ved. Ved selvfremsstillingens grænse* (2014–16), 2) *Vintereventyrets status hos Firmaet Dinesen & Blixen* (2010–20).

Niels W. Bruun: 1) *Udgivelse af Thomas Bartholin den ældres brevveksling med engelsk oversættelse* (2010–15), 2) *Omkring Steno-Fallots tetralogi* (2013–15), 3) *Nye oplysninger vedr. Adrian Coclicos ophold ved det mecklenburgske hof i 1555* (2011–15).

Karsten Christensen: 1) Danske bogbind i 1500-tallet (2008-), 3) udgivelse af Peder Syvs auktionskatalog (-2015), 4) Herluf Trolle og Birgitte Gøyes bøger (katalog) (2008-15).

Kirsten Dreyer: Kamma Rahbek og livet på Bakkehuset (2009-15).

Christian Graugaard: "En saadan Kjæmpemagt i Naturen" – aspekter af seksualitetens medicinhistorie (2008-15).

Steffen Heiberg: Europas kulturhistorie ca. 1350-1700 (2010-16).

Jørn Lund: 1) Truede ord; om ord på vej ud af det danske sprog (2012-15), 2) Trap Danmark, 6. udg. (2015-20).

Eleonora Mattia: 1) En undersøgelse af Plutarchs "De Parallele Liv" i Det Kongelige Bibliotek, GkS 2145 (2014-15); 2) Italienske illuminerede fragmenter i Det Kongelige Bibliotek: To nyfundne blade fra Lionello d'Este Breviarium (2014-15).

Knud Michelsen: Knud Rasmussen, belyst gennem breve og andre kilder, bind 3 (2014-16).

Johan Møhlenfeldt Jensen: Christiern Pedersen – en dansk intellektuel mellem midaldre og reformation (ph.d.-afhandling) (2013-15).

Erik Petersen: 1) Autografe Erasmus af Rotterdam-manuskripter (2010-16), 2) Erasmus af Rotterdam-biografi (2010-16), 3) Gudiana Hauniensia (2013-15).

Stig T. Rasmussen: 1) Hovedredaktion af *Catalogue of Oriental Manuscripts in Danish Collections*, a) (med Merete Pedersen og Bent Lerbæk Pedersen): vol. 10 Japanske og koreanske manuskripter og sjældne bøger (2011-

14, afsluttet), b) vol. 11 Supplementsbind (2012-14, afsluttet), c) vol. 6.3 Tibetan Texts, Initiation Cards, Prayer Flags, and Manḍalas in The Royal Library and The National Museum (2013-15), 2) *Orientalisk Samling. Guide* (2011-15), 3) *Klassisk arabisk litteratur*, annoteret indledende antologi i dansk oversættelse (2014-16).

Benedikte F. Rostbøll: Karen Coffee Company Ltd. En brevveksling mellem Karen Blixen, Aage Westenholz og andre (1914-1931) (2014-15).

Torsten Schlichtkrull: Universitetsbibliotekets samlingshistorie (2013-15)

Anders Toftgaard: 1) La collection de Mazarinades de la Bibliothèque Royale, Copenhague (2014-15), 2) *Emblem Books* at The Royal Library, Copenhagen (2014-15).

Marina Vidas: Jews and Judaism in Medieval Illuminated Manuscripts Made for Christian Noblewomen (-2015).

Louise Zeuthen: Biografi om Suzanne Brøgger (2009-14, afsluttet).

Musik- og teatervidenskab

Dansk Center for Musikudgivelse (Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Niels Krabbe, Bjarke Moe, Katarina Smitt Engberg, Niclas Nørby Hundahl): 1) Kritisk-videnskabelig udgave af Paul von Klenaus 9. symfoni (1945). Udgivelse af partitur, klaverudtog og orkesterstemmer (-2014, afsluttet), 2) Tematisk-bibliografisk fortegnelse over Carl Nielsens kompositioner (CNW). 1. fase (digital publicering af første version) (-2014, afsluttet).

Lisbeth Ahlgren Jensen: En upåagtet pionér. Hortense Panums indsats i dansk musikvidenskab (2014-15).

John Fellow: Redaktion af *Carl Nielsen Brevudgaven* 1-12 (2002-14, afsluttet).

Eva Hvidt: Kommenteret udgivelse af Paul von Klenaus erindringer (2010-15).

Ole Kongsted: 1) Den danske hofmusiks historie ca. 1515 – ca. 1611 (1994-), 2) Udgivelse af Gregorius Trehous værker i Biblioteca Apostolica Vaticana (2000-), 3) Katalog over musiktryk og musikmanuskripter fra 1500-tallet i Universitätsbibliothek Rostock (m. incipits) (1991-), 4) Udgivelse af det ikke hidtil udgivne fra Flensborg-samlingen i Stadtbibliothek, Flensburg (1990-), 5) Udgivelse af Abraham Praetorius 25 Davids Psalmer, Greifswald 1592 (2001-).

Bjarke Moe: Udgivelse af Niels W. Gades værker for kor (2014-18).

Paolo Muntoni: 1) Carl Nielsen i Italien (2014, afsluttet); 2) Saul and David and Italian opera 1890-1925 (2014, afsluttet).

Bendt Viinholt Nielsen: Rued Langgaards klaver- og orgelmusik – kritisk udgave efter principperne for Rued Langgaard Udgaven (2014-17).

Claus Røllum-Larsen: 1) Louis Glass. En glemt dansk komponist (2012-16), 2) Træk af dansk Bach-reception indtil 1950 (2012-15).

Alette Scavenius: 1) Not for Pleasure Alone. The Dramatic Societies and the Theatre Craze 1770-1850 (2014-15), 2) Mapping Theatre Building: A Response to the Public's Cry for Culture and the Mayor's Cry for Self-Glorification? (2014-15).

Henrik Smith-Sivertsen: 1) Populærmusik i Netarkivet (2014-15), 2) Pop, ungdomsmusik og P3. Bogkapitel om P3's oprettelse

(2013-14, afsluttet), 3) The sound of (good) music: Cultural and linguistic hybridity in Scandinavian popular music 1945-2012 (2013-14, afsluttet), 4) Sangoversættelse – klangens betydning i populærmusikalske sangtekster (2013-17), 5) Music Charts in/ and DR from early 1960's to mid-1990's (2013-17).

Inger Sørensen: 1) Udarbejdelse af tematisk-bibliografisk fortegnelse over J.P.E. Hartmanns værker (2011-15), 2) Tematisk-bibliografisk fortegnelse over Niels W. Gades værker (2014-17).

Dansk historie

Hanne Abildgaard: 1) "Barbermaleren" John Christensens værk, virksomhed og status i 1930'ernes danske kunsthver (2013-14, afsluttet), 2) "Nørrebro's Chagall". En biografi om John Christensen, kaldet "Barbermaleren" (2014-15).

Dan H. Andersen: Store Nordiske Krig 1709-1720 (2014-16).

Niels Barfoed: 1) Erik Scavenius og Israel (2013-14), 2) Jolande. Emil Noldes anden hustru (2013-14).

Bent Boel: 1) Western Support for Dissidents in the Soviet Bloc, 1968-1989 (2012-17), 2) Reporting from Beyond the Iron Curtain. Western journalists and Soviet Bloc Dissidents during the Cold War (2014-16).

Lisbeth Bonde: 1) Følelsen er alt – en biografi om maleren Preben Fjederholt (2013-15); 2) Hvert sprog til sin tid – om Kirsten Justesens kunst (2014, afsluttet); 3) I liden-skabernes vold – om Pipilotti Rists video-installation Sip my Ocean (2014, afsluttet).

Jesper Düring Jørgensen: 1) Biografi over presseattaché Gustav Meissner (2011-15),

2) Monografi om tysk kulturpropaganda i Danmark mellem 1914 og 8. april 1940 (2014-18).

Elisabeth Fabritius: Anna og Michael Anchers breve (2009-15).

Vibeke P. Gether: Gunnar Aagaard Andersens kunstpraksis og billedkunstens udviklede felt, fra værk til projekt, nationalt og internationalt. Fra 1940'erne og frem til i dag (2006-16).

Lennart Gottlieb: Edvard Weie. Modernismen, naturfølelsen og den poetiske kultur (2012-14, afsluttet).

Kristian Hvidt: Danmarkshistorien ifølge Erik Skram. Hovedstrømninger i politik og kultur 1848-1918 (2011-14, afsluttet).

John T. Lauridsen: 1) Udgivelse af trafikminister Gunnar Larsens dagbog 1941-43, sammen med lektor, ph.d. Joachim Lund (2003-15), 2) Vilhelm Bergstrøms dagbøger 1939-45 i samlet digital udgave (2005-15), 3) Tyske akter vedrørende kommunist- og modstandsbekæmpelse i Danmark 1941-42 (2012-17), 4) Tyske stemningsberetninger fra Danmark 1941-42 (2010-15), 5) red. af og bidrag til "Hitlers mænd i Danmark" (2009-15), 5) Hagekors over Danmark (2003-15), 6) Tysk besættelsespolitik i Danmark 1940-45 (2006-17), 7) udgivelse af Søren Kams erindringer, sammen med adjunkt, ph.d. Mikkel Kirkebæk (2011-).

Morten Møller: 1) "Med hilsner fra Moskva" – en dansk kvindes liv i 1930'ernes Sovjetunionen (2012-14, afsluttet), 2) Helvedes forgård – danskere i Den Spanske Borgerkrig 1936-39 (2014-16).

Badeloch Vera Noldus: Arkitekt Philip de Lange (1705-66) (2012-14, afsluttet).

Caroline Nyvang: 1) Børnekogebøger (2014-15), 2) Sites of Memory/Mindesider på nettet (2014-16).

Dansk fotohistorie og kartografi

Mette Kia Krabbe Meyer: Krigserfaring formidlet i fotografier fra Første Verdenskrig i Det Kongelige Biblioteks Billedsamling (2013-15)

Stig Svenningsen: Kilder til landskabet 1800-2000 (ph.d.-projekt) (2011-15).

Kulturstudier

Palle Ove Christiansen: 1) Evald Tang Kristensen om jysk kulturhistorie (2012-14, afsluttet), 2) En københavnsk embedsmænds private verden 1880-1930 (2013-14, afsluttet).

Maja Gro Gundersen: Exhibition design as an interpretive language (2014-15).

Lene Halskov Hansen: På godt og ondt – humor og skæmt hos den danske almue i 1800-tallet (2014-15).

Marianne Holm Pedersen: 1) Fritidsaktiviteter og lokal inklusion blandt teenagere og deres forældre i Valby (2012-14, afsluttet), 2) Iraqi women in Denmark: Ritual performance and belonging in everyday life. (2012-14, afsluttet).

Jens Henrik Koudal: 1) Musikkultur på en større sjællandsk gård 1880-1960 (2012-15), 2) Musikkens betydning i danske selvbiografier fra det 19. og 20. århundrede (2012-15), 3) Redigering af doktordisputatsens "For borgere og bønder. Stadsmusikantvæsenet i Danmark" (2014-16).

Kirstine Munk: "Jeg ved ikke hvordan – men det virker." Sygdomsopfattelser og sundhedspraksis blandt kloge folk og deres klienter i nutiden (2011-14, afsluttet).

Lars Christian Kofoed Rømer: Når et spøgelse banker på (2013-14, afsluttet).

Lene Vinther Andersen: Iscenesættelse af fortiden – om folkemindesamleren og forfatteren Helene Stranges liv og forfatterskab (2012-17).

Bevaring af fysiske og digitale samlinger

Ulla Bøgvad Kejser: Collaboration to Clarify the Cost of Curation (4C) (2013-15).

Eld Zierau: Indsamling af dansk online-kulturarv uden for.dk-domænet (2014, afsluttet).

FOKUS

100-året for Første Verdenskrig og Det Kongelige Bibliotek

Af forskningsbibliotekar, ph.d. Mette Kia Krabbe Meyer, Nationalsamlingsafdelingen, og chefkonsulent, fhv. nationalbibliotekar Steen Bille Larsen

I 2014 var det 100 år siden, at mordet i Sarajevo på den østrigske tronfølger 28. juni 1914 startede en lavine af begivenheder. Første Verdenskrig brød ud, og den vendte op og ned på den sociale, politiske, økonomiske og geografiske orden i verdenssamfundet. Krigen havde enorme menneskelige omkostninger med 17 millioner døde eller savnede samt 20 millioner sårede eller lemlæstede.

I 100-året dækkede aviser, TV og radio de historiske begivenheder med reportager og baggrundshistorier. Desuden satte kulturinstitutioner over hele landet fokus på krigen og dens samfundsmæssige konsekvenser. Mange udstillinger og arrangementer var samlet under Golden Days-festivalens paraply under overskriften *Krig No. 1* i perioden 5.-21. september 2014.

Det Kongelige Bibliotek så det som sin opgave at belyse, hvorledes de dramatiske begivenheder ude i Europa indvirkede på befolkningens bevidsthed, og hvorledes verdenskrigen ikke blot ændrede landkortet, men også de politiske, sociale og økonomiske forhold i samfundene. Flere af arrangementerne brugte titlen på den østrigske fredsfor-

kæmper og pacifist Berthe von Suttners berømte bog fra 1889 *Die Waffen nieder!* (*Ned med våbnene!*) Dette var for at give udtryk for neutralitetsbestræbelserne og den aktive krigsmodstand i Danmark under Første Verdenskrig.

Det Kongelige Bibliotek blev involveret i markeringen af 100-året allerede i marts 2010, hvor biblioteket på initiativ af EU's kulturportal, *Europeana*, blev deltager i et europæisk digitaliseringsprojekt, som i januar 2014 mandede ud i en europæisk hjemmeside *Europeana 1914-1918* på <europeana1914-1918.eu>. Her tilgængeliggjorde otte nationalbiblioteker og forskellige andre store europæiske kulturinstitutioner deres samlinger om Første Verdenskrig. Det er alt fra bøger, aviser og soldaterberetninger til kort, sange, fotografier og plakater m.m.

Som en del af projektet udviklede British Library læringssitet *World War One*, <bl.uk/world-war-one>, som Det Kongelige Bibliotek også bidrog til. Danmarks neutralitetshistorie blev på den måde både en del af den digitale hovedsamling og af et omfattende læringstilbud.

Det Kongelige Biblioteks markering rakte imidlertid videre. Som nationalbibliotek medvirkede biblioteket til at formidle samlingerne, at understøtte forskning og bidrage med materiale til undervisning for elever i folkeskolens ældste klasser og gymnasiet.

Formidlingen havde udstillingen *Ned med våbnene: Syv danskernes kamp for fred* som omdrejningspunkt. Udstillingen, der var kurateret af forskningsbiblio-

tekarerne Jacob Helms Langkilde og Mette Kia Krabbe Meyer, blev vist i Den Sorte Diamant 4. september 2014 – 31. januar 2015. Den belyste Første Verdenskrig og forskellige holdninger til krig og magtanvendelse gennem syv kendte og mindre kendte personer.

Marie Nielsen var socialistisk internationalist. Hun agiterede for, at arbejdere i alle lande havde mere til fælles med hinanden end med borgerskabet, og at de derfor ikke skulle slå hinanden ihjel i skyttegravene. Da arbejderne gjorde oprør i krigens sidste år, holdt hun på, at en socialistisk verdensomvæltning skulle ske fredeligt, men fik alligevel i 1918 en dom for sine kampvibrige artikler i *Klassekampen*.

P. Munch var landets forsvarsminister. Han var egentlig fortalere for nedrustning, men endte med at acceptere indkaldelsen af den største styrke i nyere tids danmarkshistorie, den såkaldte Sikringsstyrke. Han fastholdt sin ikke-voldspolitik, da arbejderne gik i gaderne og demonstrerede i 1918, for så vidt som han afviste at sætte militæret ind over for demonstranterne.

Christian Campradt var dansksindet men født i Tyskland og blev derfor indkaldt til krigen. Han troede ikke på, at krig kunne afskaffes – han ville bare gerne hjem til Haderslev.

Ingeborg Stemmann var tolk i krigsfangelejren i Horserød og gjorde en humanitær indsats for særligt de flygtede russiske krigsfanger. Hun kom til at tage stilling til verdensrevolutionen, da bolsjevikkerne overtog ledelsen i lejren.

Andreas Fritzner var radikaliseret venstreorienteret, samtiden kaldte ham og hans meningsfæller for syndikalister, han var indædt modstander af militæret og endte i fængsel for at nægte militærtjeneste. Da revolutionen brød ud i Rusland og i Tyskland var han imidlertid ikke i tvivl: Vold kunne forsvares i det, han mente var den gode sags tjeneste.

Eline Hansen var optaget af kvindernes vilkår. Hun arbejdede for en bedre verden med mere indflydelse til kvinderne og en verden, hvor konflikter kunne løses ved retssager frem for krige. Men hun var også radikal og forsvarede et muligt militært forsvar af neutraliteten.

Georg Brandes var tidens mest kendte kulturperson, en rationel intellektuel

Udstillingen "Ned med våbenene" præsenterede publikum for syv personer og deres til tider komplekse forhold til vold under Første Verdenskrig. En af dem var syndikalist Andreas Fritzner, der som venstreorienteret kom i fængsel for at nægte militærtjeneste og var med til at stifte Foreningen for Konsekvente Antimilitarister. Da den russiske revolution brød ud, var han imidlertid ikke i tvivl om, at vold kunne og skulle anvendes i det, han mente var den gode sags tjeneste.

Revolutionerne i Rusland og Tyskland i 1917-1918 styrkede den sociale og politiske utilfredshed. I efteråret 1918 var der demonstrationer mange steder i København. Her taler syndikalist Thøger Thøgersen fra en lygtepæl på Israels Plads.

med et bredt udsyn og forbindelser til mange lande. For ham var krigens nationalisme afskyelig og grundene til den tåbelige. Vold kunne dog også forsvares for Brandes, der skrev en beundrende biografi om Julius Cæsar. Den russiske revolution reagerede han umiddelbart på med glæde, men tog snart afstand fra bolsjevikernes voldsherredømme.

I udstillingen skabte personlige genstande som dagbøger, breve og fotografier en oplevelse af at komme tæt på hovedpersonerne, mens andre fotografier samt bøger, tidsskrifter, plakater, løbesedler, aviser og film var med til at skabe en samfundsmæssig kontekst. Arkitektonisk var udstillingen bygget

op med zoner til hver enkelt person og med stemningsfuld lydkulisse og projektioner af fotografi og film på søjlesalens endevægge. Udstillingens kuratorer formidlede udstillingen i aviser, fagblade og TV, heriblandt Golden Days' og DR K's 12 timers maraton om Første Verdenskrig, der blev sendt 6. september 2014.

Sammen med udstillingen præsenterede Det Kongelige Bibliotek en egen hjemmeside med titlen *Første Verdenskrig 1914-1918* på kb.dk/da/nb/tema/historie/ww1. Den danske side er en temaside, som bygger på udstillingen, men som samtidig indeholder links til det danske indhold af digitaliserede samlinger, bøger, småtryk,

kort og billeder, i alt 147.000 sider.¹ Hjemmesiden indeholder også undervisningsmateriale til fagene dansk og historie og kan anvendes af skoler i forbindelse med undervisning i Første Verdenskrig.

Der blev også arrangeret en foredragsrække, *Den Store Fortællings Sammenbrud*, der tematiserede, hvordan krigen rakte ud over slagmarken og påvirkede kunst, tænkning og samfund. Det skete i fire foredrag:

- 11. september: *Krigen i billeder*. Samtale mellem kunsthistoriker Louise Wolthers og fotograf Kent Klich.

¹ Der er redegjort for Det Kongelige Biblioteks deltagelse i EU-projektet i Steen Bille Larsen "Europeana Collections 1914-1918, – et digitalt monument over første verdenskrig", Magasin fra Det Kongelige Bibliotek, 27. årg., 2014, nr. 4, side 45-50.

Forskningsbibliotekar, ph.d. Mette Kia Krabbe Meyer var moderator.

- 6. oktober: *Krigen og kristendom – om den tyske teolog og modstandsmand Dietrich Bonhoeffer*. Foredrag ved forfatter og filosof Peter Tudvad.
- 3. november: *Krigens kulturhistoriske konsekvenser*. Foredrag ved lektor i historie, forfatter og anmelder Henrik Jensen.
- 19. november: *Krig og revolution – sammaritaneren Ingeborg Stemann*. Foredrag ved forskningsbibliotekar, ph.d. Mette Kia Krabbe Meyer.

Alle foredrag var velbesøgte af et spørge- og debatlystent publikum.

Musikalsk blev 100-året markeret med koncertrækken *Ned med våbnene*. Den var tilrettelagt som tre fyraftenskoncer-

Udstillingen "Ned med våbnene" handlede om antimilitarisme og neutralitet under Første Verdenskrig. Den fortalte historien om mange forskellige former for krigsmodstand. Samtidig viste den også, at den renlivede pacifisme ikke fandtes. Nogle ville forsvare neutraliteten militært, andre tænkte positivt om fortidens krigsherrer, og andre igen var fortalere for vold i revolutionens navn.

ter med ensemblet *Figura* og gæsteoptrædende:

- 23. september: Ensemblet *Figura* med skuespilleren og sangeren Josef Bierbichler samt pianisten og komponisten Timo Kreuser.
- 28. oktober. *Slagmarken*, Ensemblet *Figura* med trio Jeppe Just Institutet som gæster.
- 18. november: *Freden*. Ensemblet *Figura* med den tyske musiker Matthias Loibner som gæst, som optrådte med sit guitarlignende instrument *hurdy gurdy*.

Som *forskningsaktiviteter* arrangerede Det Kongelige Bibliotek to seminarer:

- Det første var et offentlig seminar 2. april 2014 med titlen *Ned med våbnene: Neutralitetens spor i danskernes liv under Første Verdenskrig*. Keynote speaker var dr.phil. Bo Lidegaard, ansvarshavende chefredaktør for *Politiken*. Emnet var at belyse verdenskrigens indflydelse på dagligdagen samt bidrage til et overblik over resultaterne af den moderne forskning om Første Verdenskrig.

- Det andet seminar *Krigsfanger på Det Kongelige Bibliotek* var et seminar 17.-18. september over to dage om dansk-russiske forhold under Første Verdenskrig. Seminaret var arrangeret af forskningsbibliotekarerne Mette Kia Krabbe Meyer og Jakob K. Meile i samarbejde med filologen Bernadette Preben-Hansen og ph.d.-studerende ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet Kim Frederichsen.

Biblioteket har også medvirket i koordinerende aktiviteter. Mette Kia Krabbe Meyer har været medlem af Golden Days' Advisory Board. Europeana-digitaliseringsprojektet har haft sin egen projektgruppe under ledelse af Staatsbibliothek zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz, og heri sad bibliotekskonsulent Agnete Rodskjer og chefkonsulent og tidligere nationalbibliotekschef Steen Bille Larsen. De samme to var kontaktpersoner til *Europeanas* lokale koordinering i Danmark, som blev varetaget af Kulturstyrelsen.

Nationalbibliografien

OPGAVER

Under "Tjenester" på <kb.dk> findes en beskrivelse af hele den danske nationalbibliografi, dens enkelte dele og deres udgivelsesformer gennem tiderne. Det Kongelige Bibliotek udarbejder følgende dele af Nationalbibliografien:

- Dansk Kortfortegnelse
- Dansk Musikfortegnelse
- Dansk Periodicafortegnelse
- KulturPerler

Det Kongelige Bibliotek bidrager desuden til følgende internationale bibliografier og baser:

- Index Translationum
- ISMN (International Standard Music Number)
- ISSN (International Standard Serial Number)

Dansk Kortfortegnelse

Dansk Kortfortegnelse er den danske nationalbibliografi for kartografisk materiale. Den udarbejdes af Det Kongelige Biblioteks Kortsamling på grundlag af Kortsamlingens registreringer til REX. I Dansk Kortfortegnelse, der tilstræber fuldstændighed, optages geografiske og tematiske atlas og kort – både enkeltudgivelser og kortserier – udgivet i Danmark og indgået i Kortsamlingen i løbet af året. Fortegnelsen registrerer også kartografisk materiale udgivet på cd-rom. Materialet modtages hovedsagelig via pligt-aflevering til Det Kongelige Bibliotek. Den indkomne mængde af kartografisk materiale har i 2014 været på 268 fysiske enheder. Til opgaven er i 2014 anvendt 92 løntimer.

Dansk Kortfortegnelse er tilgængelig via

- REX
- DANBIB
- bibliotek.dk

Dansk Musikfortegnelse

Dansk Musikfortegnelse udarbejdes af Det Kongelige Biblioteks Musiksamling og er den danske nationalbibliografi for musikaler (noder). Fortegnelsen registrerer alle musikaler, der er udgivet i Danmark, samt så vidt muligt udenlandske musikaler, som på en eller anden måde har relation til Danmark. Registreringen af udgivelserne sker dels på grundlag af Dansk BiblioteksCenters poster, dels med udgangspunkt i trykkeriernes og udgiverens pligtaflevering samt Musiksamlingens udenlandske accession. I 2014 blev der registreret 436 noder.

Dansk Musikfortegnelse er tilgængelig via

- REX
- DANBIB
- bibliotek.dk

Dansk Periodicafortegnelse

Dansk Periodicafortegnelse (DPF) er den danske nationalbibliografi for periodika, dvs. tidsskrifter, aviser og årspublikationer. Den udarbejdes af Nationalsamlingsafdelingen, dels på grundlag af materiale modtaget via pligtaflevering til Det Kongelige Bibliotek, dels i forbindelse med anmodning om ISSN til nye tidsskrifter. Desuden modtager Det Kongelige Bibliotek materiale fra Dansk BiblioteksCenter til registrering i DPF. Fortegnelsen registrerer nye og ophørte periodika uanset medium udgivet i Danmark.

Registreringen til DPF, ISSN og til Det Kongelige Biblioteks egen base REX sker i én arbejdsgang, således at der oprettes én post til alle tre formål. Der er fælles opta-

gelseskriterier til DPF og ISSN, dvs. at alle periodika, der optages i DPF, også får tildelt ISSN.

I 2014 blev der registreret 486 nye titler og 616 ophørte. Nye og ophørte poster til DPF offentliggøres ugentligt i periodicafortegnelse på Dansk Bibliotekscenters hjemmeside.²

Udarbejdelsen af DPF omfatter også opdatering af løbende titler, når der sker større ændringer som f.eks. tilføjelse af varianttitler eller nye udgivere. Dansk Bibliotekscenter indsender ugentligt periodika, der skal opdateres – resten opdages under behandling af de pligtafleverede tidsskrifter. I 2014 blev der opdateret 1.144 titler. Der blev i 2014 i alt brugt 2.335 løntimer til Dansk Periodicafortegnelse, til ISSN og til REX.

Dansk Periodicafortegnelse er tilgængelig via

- REX
- DANBIB
- bibliotek.dk

Index Translationum

Index Translationum er en international bibliografi over alle oversættelser, uanset sprog og emne, baseret på indberetninger fra de enkelte lande af oversættelser, som er udgivet i det pågældende land. Bibliografien er gratis tilgængelig online på <portal.unesco.org/culture/en> (søg på "index translationum").

Det Kongelige Bibliotek har via sin pligtafleveringsfunktion ansvaret for at indberette den litteratur, som er oversat fra et sprog til et andet sprog og udkommet i Danmark. I

2014 blev 3.451 titler registreret, hovedparten af Dansk Bibliotekscenter som led i en samarbejdsaftale om registrering af pligtafleverede monografier både til Dansk Bogfortegnelse og til REX.

Da der betales en fast pris pr. enhed, hvori registrering til Index Translationum indgår, kan antal løntimer brugt til denne opgave ikke opgøres.

Index Translationums danske del er tilgængelig via

- REX
- DANBIB
- bibliotek.dk

ISMN

ISMN (International Standard Music Number) tildeles som entydig universel identifikation alle trykte noder, uanset om de er til salg, til leje eller til gratis distribution, og uanset om det drejer sig om et partitur, en stemme eller en del af et multimediesæt. Mens det centrale Internationale Agentur (Berlin) er ansvarlig for vedligeholdelsen af ISMN-systemet, sørger de nationale centre for tildelingen af numre, der identificerer de enkelte forlag. Sidstnævnte administrerer – som regel selv – titelnumrene ud fra de tildelte kvoter.

Det danske ISMN-kontor er på Det Kongelige Bibliotek tilknyttet Musik- og Teaterafdelingen, som i forvejen har ansvaret for Dansk Musikfortegnelse. Ca. 87 danske forlag er tilsluttet ordningen, og der er i 2014 tildelt i alt 32 ISMN. Arbejdet med tildeling af danske ISMN-numre har beslågt i alt ca. 4 løntimer.

De danske ISMN-poster er tilgængelige (hvis man bruger søgefeltet "ISBN-nummer") via

² Se <dbc.dk/nationale-opgaver/nationalbibliografi-og-bibliotekskatalogisering/materialer/dansk-bogfortegnelses-ugefortegnelse>

- REX
- DANBIB
- bibliotek.dk

ISSN

ISSN (International Standard Serial Number) tildeles periodika (tidsskrifter, aviser og årspublikationer) uanset medium og tjener til entydig identifikation af periodikatitler via en international base over alle de titler, der har fået ISSN. Regler for tildeling og katalogisering af titler, der får ISSN, fastsættes af ISSN Network, som er et internationalt center i Paris med ansvar for den fælles database, *ISSN Register*, samt regionale og nationale centre, der hver især er ansvarlige for registrering af periodika udgivet i deres område. Det nationale center i Danmark, ISSN Danmark, er på Det Kongelige Bibliotek tilknyttet Nationalsamlingsafdelingen.

Centret tildeler ISSN til danske periodika og registrerer disse i Det Kongelige Biblioteks database, REX. Tildelingen af ISSN sker enten efter anmodning fra udgiveren inden udgivelsen af første nummer eller på baggrund af materiale modtaget via pligtaflævering til Det Kongelige Bibliotek. Anmodninger om ISSN ekspederes fra dag til dag, således at ISSN kan medtages i første

nummer af periodikummet. Hovedparten af materialet udgives stadig i papirform, men der registreres også udgivelser i andre medier, herunder internettet, som får stadig større betydning på periodikaområdet. I 2014 blev der i alt registreret 531 nye titler og foretaget 1.165 opdateringer.

ISSN-centerarbejde inkl. selektion, registrering, klassifikation og ledelse indgår i de løntimer, der blev brugt til nationalbibliografisk periodikaregistrering i Nationalsamlingsafdelingen (se under *Dansk Periodicafortegnelse*).

De danske ISSN-poster er tilgængelige via

- REX
- DANBIB
- bibliotek.dk
- ISSN Register

Hele den internationale database, *ISSN Register*, er online tilgængelig i DANBIB og bliver opdateret hver måned. Desuden kan man mod betaling få adgang til *ISSN Register* via *ISSN Portal* på internettet. Der er en forventning om, at forholdet mellem fysisk udgivne tidsskrifter og online-tidsskrifter vil forskydes fremover. I 2011-2014 var fordelingen af registreringer således:

Statistik for tidsskrifter – trykte vs. digitale

	2014	2013	2012	2011
Nye				
Nye (fysiske)	398	373	423	393
Nye (digitale)	255	245	272	281
Nye i alt	653	618	695	674
– heraf nye, som er både trykte og digitale	93	79	89	350
Ophørte				
Ophørt helt (fysiske)	583	431	890	637
Ophørt helt (digitale)	151	113	176	235
Ophørt fysisk, men fortsat digitalt	51	25	51	45

KulturPerler

KulturPerler <kulturperler.kb.dk> er en onlinefortegnelse over den digitaliserede kulturarv i Danmark. Den lanceredes af Det Kongelige Bibliotek i april 2009 – udsprunget af det forberedende arbejde med Kulturministeriets rapport, *Digitalisering af kulturarven* – med det formål at give et overblik over digitaliseringssituationen i Danmark.

I KulturPerler optages retrodigitaliserede samlinger, dvs. samlinger af fysiske materialer (arkivalier, bøger, tidsskrifter, håndskrifter, noder, billeder, kort, lyd- og filmmedier m.m.) som er blevet gjort tilgængelige på nettet. Digitaliserede samlinger fra danske hjemmesider samt udenlandske med væsentligt dansk indhold kan optages. Udgiverne er såvel offentlige institutioner som private foreninger eller personer.

Siden lanceringen har KulturPerler været en interaktiv tjeneste baseret på indberetninger fra udgiverne. Samlingsbeskrivelser udarbejdes af Det Kongelige Bibliotek på basis af de modtagne oplysninger. Samlinger med løbende tilvækst opdateres mindst en gang årligt, ligesom det generelt tilstræbes, at alle samlingsbeskrivelser er opdaterede.

KulturPerler indeholdt ved udgangen af 2014 godt 300 samlingsbeskrivelser, hvoraf 48 er kommet til i løbet af året. Et mindre antal samlingsbeskrivelser er i årets løb udgået, enten fordi samlingen er blevet fjernet fra nettet eller lagt sammen med andre.

Omkring halvdelen af de registrerede samlinger i KulturPerler er under løbende eller

lejlighedsvis digitalisering. Den primære tilvækst af digitaliserede enheder ligger derfor i de allerede registrerede samlinger.

Foruden Det Kongelige Bibliotek har blandt andre følgende institutioner bidraget med nye samlinger i årets løb: Danmarks Kunstmuseer, Statsbiblioteket, Københavns Biblioteker, Nationalmuseet, Museet for Samtidskunst, Museum Sønderjylland, Det Danske Filminstitut, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Grundtvig Centeret ved Aarhus Universitet, Nordisk Forskningsinstitut ved Københavns Universitet, Statens Arkiver, Københavns Stadsarkiv, Aarhus Stadsarkiv, 12 lokalarkiver, Mediehuset Ingeniøren, Foreningen DIS-Odense og Historisk Samfund for Fyn.

Alt i alt har KulturPerler registreret e-samlinger fra 91 udgivere, som fordeler sig således: 8 biblioteker, 12 museer, 24 arkiver, 11 andre offentlige institutioner, 12 universitetsinstitutter og 24 private institutioner/foreninger/personer.

Alle samlingsbeskrivelser er i årets løb blevet opdateret med aktuelle oplysninger om vækst samt om eventuelle andre ændringer.

KulturPerler har i løbet af 2014 publiceret 3 nyhedsbreve. Der er i løbet af året blevet anvendt ca. 275 løntimer på KulturPerler. KulturPerler er tilgængelig online på adressen <kulturperler.kb.dk> samt via REX, DANBIB og <bibliotek.dk>.

FOKUS

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi som database

Af chefkonsulent Leif Andresen, Nationalbibliotekets Stab

Parallelt med Nationalbibliografiens forskellige fortegnelser (i dag i databaseform) skabtes i løbet af det 20. århundrede en række såkaldte hovedfagbibliografier inden for de største videnskabsfag, først og fremmest historie, retsvidenskab, økonomi, sociologi, litteraturhistorie, musikvidenskab, kunst, og udenlandske litterære klassikere på dansk.¹

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi (DLB) er litteraturvidenskabens og litteraturhistoriens hovedfagbibliografi over, hvad der er udgivet om danske skønlitterære forfattere og litteraturvidenskabens som sådan. Bibliografien går bibliografisk-indholdsmæssigt tilbage til 1967, men indeholder også bibliografier udkommet tidligere i 1900-tallet.

DLB har gennem alle årene været udarbejdet af litteraturhistorikeren, cand. mag. Aage Jørgensen (f. 1938), og den repræsenterer en enorm bibliografisk præstation igennem mere end en menneskealder. Ud over DLB har han siden 1960'erne blandt andet udarbejdet en række store fagbibliografier over litteraturen om en række fremtrædende danske forfattere: H.C. Andersen (1970,

¹ Se <kb.dk/da/materialer/netguide/netguide_undersider/danske_fagbibliografier.html>

1995, 2007; videreført i tidsskriftet *Anderseniana*), Karen Blixen (1993, 1998; tilgængelig i ajourført form på Karen Blixen Museets hjemmeside), N.F.S. Grundtvig (1986; videreført i tidsskriftet *Grundtvig-Studier*), Johannes V. Jensen (1998, 2005; videreført på Johannes V. Jensen Forums hjemmeside), Søren Kierkegaard (2009; suppleret i *Kierkegaard Studies Yearbook*, 2012) og Adam Oehlenschläger (1966, 2015).

DLBs indhold

DLB medtager bøger, tidsskriftartikler, artikler i bøger og web-publiceringer. Registreringerne af bøger suppleres af henvisninger til anmeldelser i tidsskrifter. Derimod medtages avispubliceret materiale ikke.

DLB er inddelt i otte systematiske grupper:

- Bibliografier m.v.
- Samleværker
- Litteraturkritik og -teori
- Didaktik
- Enkelte forfattere: bøger og artikler om pågældende
- Antologier: tekstsamlinger af flere forfattere
- Miscellanea

Efter i 12-13 år at have været online-publiceret af Dansklærerforeningen blev DLB for nogle år siden opgivet af denne og taget af foreningens hjemmeside, men en kopi af databasen blev overdraget til Det Kongelige Bibliotek. Efter en omfattende konvertering har DLB siden oktober 2014 været tilgængelig som en delbase i Det Kongelige Biblioteks katalogsystem REX. Det er en af de største retro-

konverteringer af fagbibliografier, der er foretaget.

Konverteringen

En analyse af det modtagne datasæt viste, at kun få informationer var lagret systematisk: grupper jf. ovenfor, omtalt forfatter og udgivelsesår. Resten lå som én lang tekst med titel, forfatter og andre bibliografiske data samt ofte en indholdsbeskrivelse. Analysen viste, at der var ca. 10 pct. dubletter, og at alene en *delvis* automatisk konvertering var mulig, idet opstilling og tegnsætning, takket være den mangeårige redaktør Aage Jørgensen, havde en høj grad af systematik.

Dette indebar, at konverteringsopgaven både var meget lig med digitalisering af en bibliografi direkte fra en trykt bog, og samtidig skulle der håndteres fejl og mangler opstået i et database-miljø. En udfordring var f.eks. at skulle lokalisere tegn, som ikke giver mening i en database, men som er meget nyttige redskaber i en trykt bibliografi. En bestemt placering af asterisk'en betød f.eks., at materialet var registreret uden adgang til originalmateriale. Dette er så konverteret til en umiddelbar læsbar tekst frem for: *.

Der måtte også foretages en udvidet dubletkontrol. Den tidligere database viste sig nemlig at indeholde over 2.000 dubletter, hvoraf langt størstedelen var fejl. Disse fejl-dubletter er slettet, og et mindre antal dobbeltplaceringer blev integreret i én post. Herefter blev der specificeret, programmeret og gennemført en automatisk konvertering. Resultatet af konverteringen

blev gennemgået systematisk for fejl i forfatter/titel-feltet, herunder forhold, som konverteringsprogrammet ikke kunne afslutte. Derefter blev alle poster visuelt kontrolleret og mangler justeret inkl. forskellige koder, som ikke kunnet håndteres automatisk (f.eks. ikke-danske landekoder og sprogkoder). På denne måde er DLB nu registreret i standardbiblioteksformatet danMARC2. Den systematiske gennemgang er blevet fulgt op af forskellige former for kvalitetskontrol med efterfølgende justeringer og en særlig korrektur fokuseret på de sidste femten år.

Publicering

DLB-basen havde 19.626 poster ved åbningen af basen i oktober 2014. Det Kongelige Bibliotek viderefører herefter *Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi*, og der er nu over 20.000 poster i basen, dækkende årene 1967-2014. Informations-specialist Susanne Willaing (Det Kongelige Bibliotek og Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet) har overtaget redaktionen, og Aage Jørgensen fungerer som konsulent den første tid.

Projektet har været muligt takket være støtte fra Retrokonverteringspuljen under Kulturstyrelsen.

En nærmere beskrivelse af DLB kan ses på Det Kongelige Biblioteks hjemmeside.²

² <kb.dk/da/nb/materialer/e-ressourcer/omdlb.html>

KØBENHAVNS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

OPGAVER

Københavns Universitetsbibliotek (KUB) er hovedbibliotek for Københavns Universitet og leverer faglig og videnskabelig biblioteksservice på højest niveau til støtte for uddannelse og forskning. Herudover stiller biblioteket informationsressourcer til rådighed for offentligheden, herunder erhvervslivet og den offentlige sektor.

Service

KUBIS¹ yder en omfattende biblioteksbetjening af Københavns Universitet. Benyttelsen af bibliotekets videnressourcer har aldrig været højere: I 2014 blev der leveret 16.847.300 digitale benyttelsesenheder og 615.967 trykte benyttelsesenheder. Der sker fortsat en markant forskydning fra trykte til digitale ressourcer.

Studiemiljøerne er velbesøgte, men der er dog sket et mærkbart fald i de fysiske besøg fra 1,52 mio. i 2013 til 1,44 mio. i 2014. Hertil kommer 1,4 mio. virtuelle besøg på bibliotekernes hjemmesider.

De personlige vejledningsfunktioner benyttes livligt: Hver fjerde af universitetets studerende har deltaget i bibliotekernes brugerundervisning, og 216.000 har været i personlig kontakt med biblioteket i 2014.

Benyttelse af bibliotekets digitale vejledninger, *LibGuides*, der omfatter fakultetsbibliotekernes hjemmesider, fagsider og vejledninger

om tværgående emner, androg i alt 509.000 sidevisninger i 2014.

Økonomi

De samlede udgifter til biblioteksbetjeningen af Københavns Universitet androg i 2014 308 mio. kr., heraf 195,7 mio. kr. ved Universitetsbiblioteket under Det Kongelige Bibliotek og 112,3 mio. kr. ved de universitetsejede biblioteker. De direkte udgifter beløb sig til 141,4 mio. kr. og de indirekte til 166,5 mio. kr. Af de direkte udgifter gik 62,7 mio. kr. til anskaffelse af videnressourcer i digital og trykt form (henholdsvis 55,5 mio. kr. og 7,2 mio. kr.).

Udvikling

KUBIS-strategien for 2014-2016 har hovedfokus på udviklingen af "Det Digitale Universitetsbibliotek". Af markant serviceudvikling på det *generelle område* kan nævnes den fortsatte overgang til systematisk og brugerdreven anskaffelse af bøger i digitalt format i stedet for trykt format. Denne strategiske satsning slår også igennem i det faktiske benyttelsesmønster, idet benyttelsen af digitale bøger i årets løb steg med 32 pct.: fra 888.390 i 2013 til 1.171.966 i 2014.

På området *særlig forskerservice* er den vigtigste udvikling etableringen af et bibliometrisk beredskab, der gør det muligt for universitetsbiblioteket at levere årlige bibliometriske analyser på fakultetsniveau og institutniveau.

På området *særlig studentservice* er den vigtigste udvikling igangsættelsen af et projekt vedrørende det intelligente studiemiljø, omfattende *datalabs* og nye højteknologiske studiemiljøer ved tre fakultetsbiblioteker.

Der er endvidere i perioden december 2014 – januar 2015 gennemført et forsøg med døgnåbning ved Det Samfundsviden-

KUB: Tilvækst, bestand og benyttelse

2014

- 6.670.737 elektroniske lån fra KUBs elektroniske ressourcer
- 277.640 bestillinger fra magasin (KUB-samlinger)
- 10.047 deltagere til undervisning
- 19.004 bøger accessioneret
- 647 tidsskriftabonnementer (fysiske)
- 40.094 tidsskriftabonnementer (elektroniske)

2013

- 5.937.440 elektroniske lån fra KUBs elektroniske ressourcer
- 288.463 bestillinger fra magasin (KUB-samlinger)
- 6.299 deltagere til undervisning
- 22.259 bøger accessioneret
- 1.264 tidsskriftabonnementer (fysiske)
- 38.308 tidsskriftabonnementer (elektroniske)

¹ KUBIS skiftede 1. juni 2015 navn til Københavns Universitetsbibliotek (KUB).

skabelige Fakultetsbibliotek. Der blev ikke konstateret behov for døgnåbning, men snarere behov for lange åbningstider i eksamensperioder.

Kvalitet

Københavns Universitets trivselsundersøgelse i 2014 viste for andet år i træk udbredt tilfredshed med biblioteksområdet, idet 84 pct. af universitetets ansatte svarede ”meget enig” eller ”enig” til udsagnet ”Jeg er tilfreds med de bibliotekstjenester, som jeg løbende bruger (inkl. e-tidsskrifter, e-håndbøger, e-bøger mv.)”.

Kommunikationen med bibliotekets brugere er styrket ved etablering af en ordning for meddelelser om biblioteksfunktionen dels via Københavns Universitets intranet KUnet, dels som direkte mails til bibliotekets brugergrupper ved universitetet.

Organisation

I 2014 er der gennemført to organisatoriske ændringer:

For det første er Det Farmaceutiske Bibliotek blevet organisatorisk integreret i Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek på Nørre Allé.

For det andet er de interne procesafdelinger blevet organisatorisk og fysisk samlet i Afdelingen for Informationsressourcer, der har til opgave at anskaffe, forvalte og tilgængeliggøre bibliotekets informationsressourcer.

Udviklingsaktiviteter

En række af Universitetsbibliotekets aktiviteter og projekter i 2014 er beskrevet nærmere i de følgende afsnit.

Mediestream

På vegne af Københavns Universitet har biblioteket etableret adgang for universite-

tets studerende og ansatte til onlineportalen *Mediestream*, hvor man kan *stream*e Statsbibliotekets digitale samlinger af radio og tv samt tv- og biografreklamer. Indholdet er unikt og giver adgang til hele sendeflader fra DR1, DR2, TV 2, TV 2 News, P1, P3 og P4 – og ikke blot enkelte udsendelser fra kanalerne. Samlingerne rummer over 1,4 millioner radio- og tv-udsendelser sendt på danske kanaler fra 2005 og frem til nu, samt reklamefilm fra perioden 1954-2005. Det er tilladt at vise udsendelserne i undervisningsbrug, men det er en forudsætning for brug af *Mediestream*, at formålet er forskning, studier eller undervisning.

Loeb Classical Library

Københavns Universitetsbibliotek har købt online-adgang til Loeb Classical Library <loebclassics.com.ep.fjernadgang.kb.dk> for alle ansatte og studerende ved Københavns Universitet.

Adgangen dækker elektronisk fuldtekst adgang til hele samlingen af klassiske tekster fra den antikke verden. Man har nu hurtigt og nem adgang til alle udgaver i den kendte samling direkte på computer eller tablet, og man kan søge på alle ord i den græske og latinske litteratur. Man kan f.eks. søge efter det berømte Cæsar-citat: ”Terningerne er kastet” på både engelsk (*The die is cast*) og latin (*Iacta alea est*) og finde hele konteksten: ”Tunc Caesar: ‘Eatur,’ inquit, ‘quo deorum ostenta et inimicorum iniquitas vocat. Iacta alea est,’ inquit”.

Brugere af Loeb Classical Library’s trykte bøger vil genkende opsætningen, hvor originalsprog og engelsk oversættelse præsenteres sideløbende. Der er mulighed for at printe eller kopiere fra teksterne, hvis man vil indsætte et citat i artikler eller opgavebesvarelser.

Forskeres informationsadfærd

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek har i efteråret gennemført en undersøgelse af forskeres på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet informationsadfærd. Undersøgelsen var en kvalitativ undersøgelse baseret på strukturerede interviews med 15 forskere og 15 ph.d.-studerende ved fakultetet.

Blandt rapportens konklusioner fremhæves følgende:

- Der er generelt stor tilfredshed med bibliotekets service, og en stor del af forskerne opfatter biblioteket som en grundlæggende forudsætning for, at de kan udføre deres arbejde. Der er ligeledes generelt stor tilfredshed med udbuddet af akademisk materiale såvel fysisk som online.
- Det er især kerneydelsen – tilgængeliggørelsen af akademisk information – som vægtes højt. Bibliotekets øvrige tilbud såsom kursustilbud og andre services er mindre præsente i forskergruppens bevidsthed.
- Google Scholar er det suverænt mest udbredte informationsværktøj. 24 ud

af de 30 respondenter anvender således Google Scholar som et primært eller *det* primære søgeværktøj.

- 15 ud af de 30 forskere anvender REX som et af de primære søgeværktøjer. Workflow-faktorer som et besværligt log-in, stor case-sensitivitet, lange load-tider og det at skulle klikke mange gange får dog nogle respondenter til at søge over på Google/Google Scholar i stedet.

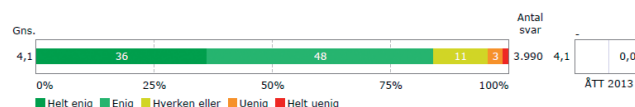
De øvrige konklusioner og ikke mindst rapportens anbefalinger kan man læse om i projektrapporten. Se også fokusartiklen i denne årsberetning.

Forsøg med døgnåbent

I KUBIS-brugertilfredshedsundersøgelsen fra 2013 var der et udtalt ønske om mere fleksible åbningstider på KUBIS-bibliotekerne. Derfor besluttede Biblioteksudvalget at gennemføre et forsøg med døgnåbent i eksamensperioden på et af KUBIS-fakultetsbibliotekerne. Valget faldt på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek på grund af dettes centrale placering, og biblioteket blev gjort tilgængeligt døgnet rundt for alle KU-studerende og ansatte fra 1. december 2014 til 18. januar 2015.

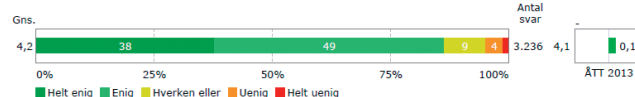
Resultater for alle ansatte

Jeg er tilfreds med de bibliotekstjenester, som jeg løbende bruger

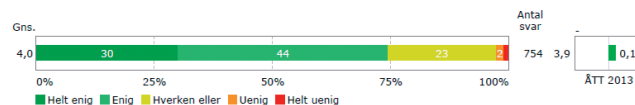
Resultater for VIP-ansatte

Jeg er tilfreds med de bibliotekstjenester, som jeg løbende bruger

Resultater for TAP-ansatte

Jeg er tilfreds med de bibliotekstjenester, som jeg løbende bruger

Billedet viser et udpluk af resultater fra Københavns Universitets seneste tilfredshedsundersøgelse på biblioteksområdet. Gennemsnittet måles på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er "helt enig" (maksimum) og 1 er "helt uenig" (minimum). Alle spørgsmål er stillet, så en høj vurdering er positiv.

Som led i forsøget blev det konstateret, at der i gennemsnit var 9 studerende i biblioteket kl. 24.00, mod 2,7 kl. 03.00 og 0,8 studerende kl. 06.00.

Det har kostet ca. 90.000 kr. i studenterbemanding at holde fakultetsbiblioteket døgnåbent i perioden. Hertil skal lægges ressourcerne brugt på rekruttering og administration af studentermedhjælpere samt markedsføring af tiltaget. Ud fra brugsstatistikken kan man nok konkludere, at studerende gerne vil have deres nattesøvn ligesom alle andre mennesker, og at tilbuddet om døgnåbent ikke står mål med udgifterne. Dog kan man se, at der i nogen af ugerne har været ganske velbesøgt omkring midnat, og man bør overveje at udvide åbningstiden til kl. 24 eller 01 i eksamensperioden.

Kvalitet

Ligesom i 2013 har Københavns Universitet i 2014 gennemført en trivselsundersøgelse af sine ansatte og de studerende. I undersøgelsen indgik spørgsmål om de forskellige serviceområder ved universitetet, herunder biblioteksområdet.

Spørgsmålet vedrørende biblioteksservice lød: ”Jeg er tilfreds med de bibliotekstjenester, som jeg løbende bruger (inklusive e-tidsskrifter, e-håndbøger, e-bøger mv.)”. Af 3.990 besvarelser blandt ansatte ved Københavns Universitet svarede hele 84 pct. ”meget enig” eller ”enig” på spørgsmålet. Dette er på samme høje niveau universitetets tilfredshedsundersøgelse i 2013. Biblioteksservicen er den service, der leveres for universitetets ansatte, som scorer højest.

Københavns Universitetsbibliotek Syd

Københavns Universitetsbibliotek Syd (KUB Syd) består af Det Humanistiske Fakultetsbibliotek, Det Juridiske Fakultetsbibliotek og IT-Biblioteket. Hertil kommer i kraft af KUBIS-samarbejdet otte institutbiblioteker under Det Humanistiske Fakultet ved Københavns Universitet. Seneste skud på stammen af institutbiblioteker er biblioteket på Det Informationsvidenskabelige Akademi, IVA, tidligere kendt som Danmarks Biblioteksskole, der i foråret 2013 blev integreret i Det Humanistiske Fakultet på Københavns Universitet.

Det Humanistiske Fakultetsbibliotek

E-bogsprojektet

Humaniorastuderende ved Københavns Universitet har udnyttet e-bogsmulighederne i meget stort omfang. På længere sigt giver benyttelsen anledning til at se nærmere på budgettets opdeling i trykte og elektroniske bøger.

LibGuides

Afprøvning af LibGuides som intranetplatform med henblik på kommunikation og interaktion: Hensigten var at undersøge, om LibGuides kan være et supplement til den eksisterende intranetløsning på tværs af institutionsgrænser (mellem Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek), især med hensyn til at fremme kommunikation, videndeling og kompetenceudvikling.

LibGuides har sin styrke i tilgængelighed. Desuden har det rimelige sikkerhedsfunktioner hvad angår fildeling generelt, men funktionerne er omstændelige at benytte, hvis det drejer sig om at dele fortrolige filer mellem parter, uden at alle andre kan se med. LibGuides er tænkt og bygget som et præsentationsværktøj til et ikke-deltagende publikum. Der mangler basale sociale funktioner, hvorfor kommunikation omkring et samarbejde ikke vil flyde naturligt og ubesværet.

Konklusionen er, at det ikke kan anbefales at satse på LibGuides som internt kommunikationsværktøj.

Det Humanistiske Fakultetsbibliotek (Amager)

2014

578 studiepladser
62 ugentlige åbnings-timer
75.405 udlån
217.804 besøgende
32.120 personlige henvendelser (fremmøde)

2013

578 studiepladser
62 ugentlige åbnings-timer
77.819 udlån
251.092 besøgende
30.547 personlige henvendelser (fremmøde)

Hovedtal om den generelle service i 2014

Benyttelse af digitale informationsressourcer (enheder)	3.906.137
heraf	
e-bøger (min.)	363.309
e-tidsskrifter (max.)	1.708.464
Udlån af trykte bøger og tidsskrifter via fakultetsbiblioteket	78.465
Personlige henvendelser (fremmøde, telefonisk, mail mv.)	32.462
Sidevisninger på fakultetsbibliotekets hjemmeside	139.893
Hits på fakultetsbibliotekets fagguides	34.815
Outreach-aktiviteter	21
Deltagere i outreach-aktiviteter	777

Biblioteksbetjening af eksterne masterstuderende

Projektet vedrørende biblioteksbetjening af eksterne masterstuderende er gennemført, og der er udarbejdet en LibGuide på dansk og engelsk som er publiceret på <kubis.kb.dk>. Guiden er – med universitetets terminologi – målrettet ”efter- og videreuddannelsesstuderende”, henholdsvis ”continuing and professional education”.

Academic Writing in a Global Perspective

Projektet ”Academic Writing in a Global Perspective” er en videreførelse fra 2013. Det har nu fundet sin form med en blog-hjemmeside <academicwriting.blogs.ku.dk> og med workshops på fakultetsbiblioteket. De internationale studerende er glade for projektet og får individuel hjælp og vejledning på biblioteket og via mentornetværket *The QA Programme*. Projektet er et samarbejde mellem Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS) og fakultetsbiblioteket. Der arbejdes desuden sammen med ph.d.-skolen og studievejlederne for de internationale studerende. Aktiviteten vil fremover fortsætte som drift.

Akademisk udlån

Der er i løbet af 2014 etableret akademisk udlån fra de institutbiblioteker, hvor det teknisk og logistisk var muligt (Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Saxo-Instituttet, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, Institut for Kunst- og Kulturvidenskab og Polarbiblioteket). Efter nogle indkøringsproblemer synes akademisk udlån nu at fungere efter hensigten, og det må formodes at mange KU-biblioteksbrugere må være glade for ordningen. Projektet har desuden medvirket til at styrke samarbejdet mellem institutbiblioteker og Det Humanistiske Fakultetsbibliotek.

Få besøg af en informationsspecialist

Tilbuddet ”Få besøg af en informations-specialist” er blevet optimeret: Ordningen promoveres med en folder, der lægges i forskernes/undervisernes dueslag, gennem opsøgende arbejde på det enkelte institut, via institutternes nyhedsbreve, i forbindelse med undervisningen på de enkelte fag samt ved deltagelse i faste møder på de enkelte institutter om fagsider og undervisning. Fremover vil en introduktion til værktøjet for informationshåndtering *Zotero* blive tilbudt som en del af ordningen.

Det Juridiske Fakultetsbibliotek

Flytningen til Søndre Campus nærmer sig, og arbejdet med tilpasningen af samlingerne har som forventet fyldt en del også i 2014. Fokus blev rettet mod bibliotekets tidsskriftssamling: Alle tidsskrifter, som enten var tilgængelige online eller tilgængelige via udlån af KB-eksemplar, blev derfor kasseret. Der er blevet kasseret mere end 100 hylde-meter bestående af 180 titler.

Det Juridiske Fakultetsbibliotek har fortsat arbejdet med optimering af studiemiljøet. For at komme nærmere til de studerende er personalekontorerne rykket ind i biblioteksområdet. Håndbogsamlingen er flyttet til et

nærmagasin, hvilket har muliggjort skabelsen af et stort antal studiepladser. Da de allerfleste studerende ejer en bærbar computer, er computerundervisningslokalet, der var forsynet med stationære computere, blevet nedlagt og erstattet med et mere moderne seminarlokale, hvor de studerende let kan anvende deres egne maskiner.

Siden juni 2014 har biblioteket taget sig af modtagelse af specialer. Tidligere blev opgaven varetaget af Studieinformation. Dette er det første skridt i retning af en integration mellem biblioteksservice og fakultetets studieinformationsservice til de studerende. Integrationen fortsætter i 2015, når studieinformation samt studievejledningen flytter ind til biblioteksområdet.

Det Juridiske Fakultetsbibliotek (Studiestræde)

2014

386 studiepladser
82 ugentlige åbnings-timer
17.669 udlån
154.344 besøgende
27.816 personlige henvendelser (fremmøde)

2013

441 studiepladser
84 ugentlige åbnings-timer
15.442 udlån
149.080 besøgende
24.791 personlige henvendelser (fremmøde)

Øverst: En studerende har fået "eget kontor" i grupperummet Tingstedet, der tidligere var EDB-undervisningslokale.

Nederst: Et speciale bliver afleveret på Det Juridiske Fakultetsbibliotek. Her ses studentermedhjælper Tobias (t.h.) i aktion, lige inden han kan overrække det velfortjente specialebolsje.
Foto: Det Juridiske Fakultetsbibliotek

Foto: Det Juridiske Fakultetsbibliotek

FOKUS

Copyright Service ved Københavns Universitets Biblioteksservice (KUBIS)

Af specialkonsulent, cand.jur. Bo Søgaard Jensen, Det Juridiske Fakultetsbibliotek og informationsspecialist, cand.scient.bibl. Tilda Skarby Stallknecht, Københavns Universitetsbibliotek / KUBIS

Det Juridiske Fakultetsbibliotek lancerede 1. januar 2014 forprojektet "KUBIS Copyright Service (KCS)" på baggrund af et stigende antal henvendelser om ophavsret.

Ophavsret – et komplekst vidensområde

Universitetsbiblioteket har ophavsretten tæt inde på livet. Brugen af undervisningsmateriale har ændret sig meget gennem de seneste år. Førhen var undervisning præget af bøger, tavleundervisning og trykte kompendier. Nu er undervisningsmaterialet ofte digitaliseret via overheads og e-læring, og forelæsninger kan optages både af underviseren og af de studerende. Det giver nye ophavsretsmæssige problemstillinger, herunder en række ophavsretlige problemstillinger i samspillet mellem forsker, universitet og forlagsbranche.

Ophavsretten er et kompliceret juridisk regelsæt. Komplexiteten stiger ved, at der ofte ikke er noget klart svar på de juridiske spørgsmål. Det forstærkes yderligere af, at der mange gange ikke vil være domspraksis på området til at belyse den specifikke problemstilling.

Traditionelle bøger og opslagsværker om ophavsret er skrevet til jurister og af jurister, og andre får ofte kun udbytte af dem, hvis man i forvejen har kendskab til juridiske regler og begreber.

Formidling af kompliceret juridisk fagområde

Formålet med Copyright Service er at øge kendskabet til og udbrede forståelsen af de ophavsretlige regler på Københavns Universitet. En af de største udfordringer i den forbindelse er at undgå at komme med omfattende udredninger om gældende ret som svar på konkrete henvendelser, men derimod formidle ophavsretten på et præcist og letforståeligt sprog, uden at informationen udvander reglerne eller er mangelfuld.

Information – ikke juridisk rådgivning

Det er vigtigt, men samtidig en udfordring, at definere og kommunikere, hvad servicen kan svare på, og hvad den *ikke* kan svare på.

Copyright Service *kan* svare på spørgsmål om indholdet af bestemmelserne i ophavsretsloven, hvor det klart fremgår af loven, forarbejderne eller af domstolens praksis på området. Vi kan hjælpe med generel information om hvilke typer af værker, der efter gældende ret kan være beskyttet. Derudover kan vi henvise til, hvor i lovgivningen man kan finde svar på sit spørgsmål.

Copyright Service *kan ikke* optræde som rådgiver i konkrete sager. Vi skal passe på ikke at udtale os om forståelsen af regler i ophavsretsloven, der er

åbne for fortolkning, f.eks. hvad der er god skik i forbindelse med citater i en konkret sag. Vi kan heller ikke vurdere konkrete forhold, f.eks. om et specifikt værk er beskyttet efter ophavsretsloven som et fotografisk billede eller et fotografisk værk.

I mange henvendelser efterspørges et konkret svar eller konkret rådgivning, men det er desværre ikke altid muligt. Vi har hurtigt fundet ud af, at servicen må tage sine forholdsregler, så spørgeren ikke er i tvivl om, at Copyrights Service er en service, der giver *information* og ikke *juridisk rådgivning*. Vi har derfor i samarbejde med lektor, cand.jur., ph.d. Clement Salung Pedersen udformet følgende *disclaimer*, der knyttes til alle svar på henvendelser:

"KUBIS Copyright Service har til formål at give generel information om ophavsretlige spørgsmål. KUBIS Copyright Service tilbyder ikke juridisk rådgivning, og vores information om ophavsret kan ikke erstatte konkret juridisk rådgivning. KUBIS Copyright Service fraskriver sig ethvert ansvar for handlinger eller konsekvenser af handlinger, der foretages på grundlag af oplysninger indhentet fra KUBIS Copyright Service."

På grundlag af projektets erfaringer er der nu etableret en copyrighttjeneste, der er blevet optaget som en særlig opgave i Det Kongelige Biblioteks rammeaftale med Kulturministeriet for 2015-2018.

Har man som studerende spørgsmål om ophavsret eller spørgsmål til brug af tekst og billeder fundet på nettet, kan man få hjælp fra KUBIS Copyright Service.

Se mere på kubis.kb.dk/c.php?g=91724&p=591299

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek (Gothersgade)**2014**

263 studiepladser
82 ugentlige åbnings-
timer
59.487 udlån
193.885 besøgende
32.855 personlige henven-
delser (fremmøde)

2013

267 studiepladser
82 ugentlige åbnings-
timer
65.065 udlån
209.560 besøgende
41.452 personlige henven-
delser (fremmøde)

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek**Projekt "Døgnåbent"**

I KUBIS-brugertilfredshedsundersøgelsen fra 2013 var der et udtalt ønske om mere fleksible åbningstider på KUBIS-bibliotekerne. Derfor besluttede KUBIS i samråd med Studenterrådet at lave et forsøg med døgnåbent i eksamensperioden på et af KUBIS-fakultetsbibliotekerne. Valget faldt på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek grundet dets centrale placering, og biblioteket blev gjort tilgængeligt døgnet rundt for alle KU-studerende og -ansatte fra 1. december 2014 til 18. januar 2015.

Formålet med projektet var at undersøge det reelle behov for øget tilgængelighed til bibliotekets studiemiljø og samlinger i eksamensperioden ved at gøre biblioteket døgnåbent i en afgrænset periode. Ud fra brugsstatistikken kan man konkludere, at studerende gerne vil have deres nattesøvn ligesom alle andre mennesker, og at tilbuddet om døgnåbent ikke står mål med udgifterne. Dog kan man se, at der i nogle af ugerne har været ganske mange besøg omkring midnat, og man bør derfor overveje at udvide åbningstiden til kl. 24 eller 01 i eksamensperioden.

Værktøjet NVivo til kvalitative analyser (pilotprojekt)

To informationsspecialister har dygtiggjort sig i det kvalitative analyseværktøj NVivo og har udviklet et undervisningsforløb til studerende. Undervisningen har været integreret i kurser på Institut for Statskundskab. Projektet har været ganske værdiskabende og har fået gode tilbagemeldinger fra både studerende og undervisere. I 2015 er der aftalt lignende forløb med Sociologi, Antropologi og Statskundskab.

Udvikling af bibliometrisk service

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek har brugt en del ressourcer på kompetenceudvikling indenfor det bibliometriske område og har bidraget til den fælles udvikling på området. Herudover har man også udført konkrete bibliometriske analyser for fakultetet.

Der er endvidere blevet udført en større bibliometrisk analyse på individniveau for fakultetet i forbindelse med besættelsen af et professorat på Institut for Statskundskab. Der blev udarbejdet en bibliometrisk analyse på ansøgerne baseret på både Google, h-index (et indeks, der måler den videnskabelige produktivitet og den tilsyneladende videnskabelige betydning af en videnskabsmand

Hovedtal om den generelle service i 2014

Benyttelse af digitale informationsressourcer (enheder)	2.419.285
heraf	
e-bøger (min.)	225.017
e-tidsskrifter (max.)	1.058.145
Udlån af trykte bøger og tidsskrifter via fakultetsbiblioteket	59.487
Personlige henvendelser (fremmøde, telefonisk, mail mv.)	36.798
Sidevisninger på fakultetsbibliotekets hjemmeside	76.842
Hits på fakultetsbibliotekets fagguides	443.382
Outreach-aktiviteter	5
Deltagere i outreach-aktiviteter	1.190

eller forsker baseret på citationer) og almetrics (et indeks, der måler den videnskabelige produktivitet og den tilsyneladende videnskabelige betydning af en videnskabsmand eller forsker baseret på omtale på sociale medier, blogs og i aviser).

Kvalitativ undersøgelse af forskere og underviseres service- og informationsbehov (psykologi og statskundskab)

Projektet havde til formål at indsamle og formidle viden om forskerbrugergruppen og dens behov: Hvilke behov har forskerne med hensyn til informations- og dataindsamling, og hvordan bærer de sig i praksis ad. Der blev udført 30 kvalitative interviews med forskere på tværs af alle fem institutter og på basis heraf udarbejdet en analyse af deres service- og informationsbehov. Resultaterne var interessante og munder ud

i konkrete initiativer i 2015. Herudover er der aftalt lignende undersøgelser på de andre KUBIS-biblioteker. Se også fokusartiklen herom.

Formidling af ph.d.-afhandlinger

For at skabe øget fokus på den samfundsvidenskabelige ph.d.-forskning iværksatte biblioteket i 2014 konceptet "VidensFernis". VidensFernis er et arrangement, hvor tre samfundsvidenskabelige ph.d.-studerende præsenterer deres projekter i form af et kort oplæg af ca. 15-20 minutters varighed. Herefter er der diskussion. Der er i 2014 blevet afholdt to arrangementer af denne type med samlet 30 deltagere. Konceptet fortsætter i 2015, hvor der er planlagt fire arrangementer.

Faste vejledningstider

For at øge synligheden af muligheden for faglig vejledning og samtidig minimere ressourceforbruget ved planlægning af vejledningstider, har biblioteket i 2014 forsøgt sig med faste vejledningstider i relation til henvendelser angående Zotero og statskundskab. Zotero-vejledningen har været en stor succes med 70 henvendelser, mens man stadig afventer evalueringen fra statskundskab. Konceptet sættes i drift i 2015.

"Welcome to SAMF": Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek valgte i 2014 at supplere sin formidling til nye studerende med en LEGO-introfilm. Ideen var at benytte LEGO's stærke og genkendelige brand til at formidle de basale biblioteksydelser i en genkendelig kontekst, som ganske givet også vækker genklang hos de mange udenlandske studerende. Filmen har været en stor succes og kan ses af alle på Youtube.

De tre forfattere bag et kvalitativt studie af 30 forskeres informationsadfærd på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek (fra venstre til højre): cand.psych. Mads Korsgaard, cand.scient.pol. Ulrik Mads Hansen og cand.scient.soc. Anders Bonatto Fisker.
Foto: Marc Sales

FOKUS

Forskernes informationsadfærd

Af informationsspecialisterne cand.psych. Mads Korsgaard, cand.scient.pol. Ulrik Mads Hansen og cand.scient.soc. Anders Bonatto Fisker, Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek

"[Biblioteket] er en del af blodkredsløbet i et akademisk virke – specielt med digitaliseringen. Man kan tænke på det som en vidensinfrastruktur. Man lægger ikke mærke til det, før det bryder sammen." Ph.d. om bibliotekets betydning

I takt med, at den teknologiske udvikling eskalerer og nye digitale muligheder opstår, er moderne menneskers informationsadfærd under konstant forandring – ikke mindst i forskningsver-

denen, hvor det at opsøge og behandle information er en primær del af den daglige praksis. For en organisation som Københavns Universitets Bibliotekservice (KUBIS), hvis kerneopgave er at levere informationsressourcer samt support og services til universitetet, er det derfor essentielt at holde sig opdateret om det lokale forsknings-workflow, så udviklingen af organisationens services kan rodfæstes i brugergruppens reelle behov og faktiske adfærd.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek gennemførte i 2014 en større undersøgelse af informationsadfærden hos 30 forskere ansat på institutterne under Det Samfundsvidenskabelige Fakultet. Formålet med undersøgelsen var at lave et kvalitativt studie af forskernes aktuelle informationsadfærd med henblik på udvikling og kvalificering af bibliotekets forskerservice ud fra denne brugergruppes subjektive oplevelse af aktuelle behov, problematikker og potentialer. Resultatet er blevet en omfattende rapport, hvoraf meget formentlig vil være beskrivende for en generel udvikling i forskningsverdenen, hvorimod andre tematikker vil omhandle lokalt bestemte forhold.

Datamaterialet afspejler en høj grad af tilfredshed med KUBIS' service. Biblioteket opleves som en central og uundværlig samarbejdspartner. Studiet viser, at KUBIS-organisationen med dens informationsvidenskabelige kompetencer spiller en særdeles vigtig rolle i forhold til at kvalificere institutternes akademiske arbejde, som forandres i takt med den digitale udvikling, hvilket i sidste ende også kan frigøre reel forsk-

ningstid og dermed fremme produktion af viden.

Forskernes nuværende informationspraksis, hvor der primært søges i citationsnetværket frem for gennem mere systematiske søgninger, medfører i et større perspektiv en vis social bias i vidensproduktionen generelt, hvor forskning bliver mere anvendt, hvis andre også har brugt den, frem for at det primært er det konkrete indhold af en given bog eller artikel, der er styrende for medtagelsen. En endnu større udbredelse af akademiske søgeteknikker og værktøjer i universitetsverdenen ville kunne hjælpe med at modvirke denne bias i forskningsverdenen som helhed. En vigtig pointe, som en ph.d.-forsker fremdrog under et interview, er, at universitetets største styrke i undervisningen også er dets svaghed, da det ofte kræves, at der er et substantielt fagligt element i al undervisning, og der derfor ikke udbydes generiske værktøjsfag i særlig grad:

"Når man kommer efter bachelorniveau, det er alle de ting, man ville ønske, man kunne, men som man ikke rigtigt kan lære på universitetet, fordi universitetet vil sige, at der skal være et fagligt substantielt indhold (...) Det er federe at sige, ok, så tager jeg nogle substanskurser på universitetet, og så tager jeg nogle meget mere generiske redskabsfag, og det synes jeg biblioteket (kunne udbyde)."

Biblioteket har således en oplagt mulighed for at supplere universitetets undervisning med mere generisk og værktøjsfokuseret læring – herunder især udviklingen af informationskompetencer. En oplagt vej synes at være en tættere integration mellem KUBIS og de enkelte institutter, hvilket i højere grad ville sikre, at folk i systemet modtager den rigtige viden og får tillært sig de nødvendige kompetencer på de rigtige tidspunkter i processen, så man i højere grad kunne undgå den situation, hvor en forsker tænker, at *"det skulle jeg have vidst fra starten af"*.

Der ligger således både væsentlige udfordringer og væsentlige potentialer for KUBIS i fortsat at levere en højt værdsat service, der favner en kompleks og differentieret brugergruppe. En service, der kombinerer både fysisk og virtuel værdiskabelse med den personlige menneskelige kontakt på trods af strukturelle dogmer, og hvor man samtidigt på den bedst mulige vis formidler de relevante services til de rigtige mennesker gennem universitetets komplekse kommunikationskanaler. Selvsagt bør udviklingen af tiltag og services overvejes i forhold til de disponible ressourcer, som organisationen på nuværende tidspunkt råder over.

Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek (Nørre Allé)**2014**

489 studiepladser
76 ugentlige åbningstimer
28.476 udlån
385.225 besøgende
28.599 personlige henvendelser (fremmøde)

2013

489 studiepladser
76 ugentlige åbningstimer
42.386 udlån
410.859 besøgende
31.370 personlige henvendelser (fremmøde)

Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek**Kontakt Biblioteket**

Der er gennemført en tilfredshedsmåling af servicen Kontakt Biblioteket. Målingen viser meget stor tilfredshed med både svartider og serviceniveau. Der er grund til at rose denne tværgående service, der i 2014 besvarede 12.404 mails og 12.980 telefonopkald fra brugerne (i alt 25.384 henvendelser vedrørende KUBIS-services).

Lektier Online

KUB Nord – en fællesbetegnelse for de afdelinger, der huses i bygningskomplekset på hjørnet af Nørre Allé og Tagensvej – afsluttede et treårigt projektførløb, hvor frivillige universitetsstuderende gratis hjælper folkeskoleelever fra 6.-10. klasse fra socialt udsatte boligområder med at læse lektier via en webportal.

I slutningen af 2014 blev der underskrevet en ny treårig samarbejdsaftale med Statsbiblioteket om et *KB Lektier Online callcenter*. Det interessante for Københavns Universitet i den nye aftale er et gradvist ryk over mod gymnasial lektiehjælp – altså at arbejde direkte med vores kommende brugere

og derigennem kunne præge deres informationskompetenceniveau, inden de begynder på universitetet.

Farmaceutisk bibliotek

En servicereport med gennemgang af samtlige aktiviteter på Det Farmaceutiske Bibliotek blev udarbejdet og afleveret til Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Rapporten har efterfølgende dannet grundlag for en implementeringsplan, der blev udarbejdet over sommeren 2014 og gennemført fra oktober og frem. Implementeringsplanen indeholder delopgaver vedrørende betjeningsfunktioner, back office-funktioner (herunder magasinfunktion), vagtfunktion og kommunikationsfunktioner, og størstedelen er gennemført i 2014 med fokus på en hurtig integration af Farmaceutisk bibliotek i KUB Nord.

Outreach

KUB Nord ønsker i højere grad at anvende Infosalen på Nørre Allé til arrangementer målrettet Københavns Universitet. Arrangementsrækken *Stjernestunder* (en særlig forelæsningsrække, der afholdes i samarbejde med Folkeuniversitetet København) er et eksempel på anvendelse af Infosalen til præsentationer og oplæg med bredspektret fagligt indhold. I 2014 blev der udarbejdet en

Hovedtal om den generelle service i 2014

Benyttelse af digitale informationsressourcer (enheder)	5.834.005
heraf	
e-bøger (min.)	542.620
e-tidsskrifter (max.)	2.551.673
Udlån af trykte bøger og tidsskrifter via fakultetsbiblioteket	28.476
Personlige henvendelser (fremmøde, telefonisk, mail mv.)	29.752
Henvendelser til <i>Kontakt Biblioteket</i> (telefonisk, mail)	24.542
Sidevisninger på fakultetsbibliotekets hjemmeside	338.585
Hits på fakultetsbibliotekets fagguider	29.956
Outreach-aktiviteter	4
Deltagere i outreach-aktiviteter	300

Den 2. oktober 2014 var 120 nye internationale studerende og deres mentorer indbudt til en storslået Candle Light Dinner i Malerisalen på Nørre Allé. Formålet var at holde et arrangement, hvor danske mentorer og deres udenlandske mentees kunne lære hinanden bedre at kende – og på den måde at understøtte integrationen af de internationale studerende.

plan for flere tiltag og bredere anvendelse af salen. De første spæde skridt blev taget med værtskab for et *research funding*-arrangement for KU Science samt et storslået *Library Candle Light Dinner* for internationale studerende arrangeret i samarbejde med Studenterrådet.

Det Farmaceutiske Bibliotek har i samarbejde med de farmaceutstuderendes organisation påbegyndt foredragsrækken "fagligt seminar", hvor udvalgte forskere fra de farmaceutiske institutter fortæller om deres forskning. Der blev afholdt to arrangementer i 2014.

**KUB Diamanten
(Slotsholmen)****2014**

- 461 studiepladser
(Læsesal Øst +
Læsesal Nord +
Infosal)
- 72 ugentlige åbnings-
timer
- 38.752 udlån
- 301.055 besøgende (Læsesal
Øst + Læsesal
Nord)
- 32.876 personlige henven-
delser (fremmøde)

2013

- 461 studiepladser
(Læsesal Øst +
Læsesal Nord +
Infosal)
- 72 ugentlige åbnings-
timer
- 40.480 udlån
- 303.259 besøgende (Læsesal
Øst + Læsesal
Nord)
- 37.828 personlige henven-
delser (fremmøde)

**Afdeling for
informationsressourcer (AIR)**

AIR blev i 2014 udvidet og organisatorisk konsolideret således, at AIR fremover er en tværgående afdeling for hele Universitetsbiblioteket. Afdelingen varetager alle former for informations- og materialefremskaffelse for Universitetsbibliotekets brugere og i bredt omfang også for Nationalbiblioteket.

Afdelingen består nu af fem sektioner:

- **KB-Fællesfunktion for Biblioteks-faglige Systemer (AIR-KBF)** varetager drift og vedligehold af ALEPH bibliotekssystemet omfattende de ni KUBIS-biblioteker, Nationalbiblioteket samt de biblioteker, der drives i form af indtægtsdækket virksomhed.
- **Elektronisk materiale (AIR-e)** varetager anskaffelse, administration og løbende fornyelse af licenser til elektroniske ressourcer samt styring af økonomien på dette område. Derudover er sektionen ansvarlig for arbejdsgange og workflow forbundet med formidling af og adgang til elektronisk indhold, herunder brugerdriven anskaffelse af online-ressourcer – de såkaldte PDA-aftaler (Patron Driven Acquisition) samt anskaffelse af elektroniske ressourcer på basis af brugsstatistikker (evidensbaseret anskaffelse, eller EBA).
- **Trykt materiale (AIR-t)** varetager indkøb af trykt materiale, herunder klargøring (accession, katalogisering, indbinding m.v.) af trykte bøger og tidsskrifter.
- **Indlånt materiale (AIR-i)** varetager indlån af materiale fra andre biblioteker. Arbejdet indbefatter behandling af brugeres indlånsbestillinger modtaget via forskellige platforme som f.eks. bibliotek.dk, direkte e-mail bestillinger samt Det Kongelige Biblioteks egen bestil-

lingsfunktionalitet ”Skaf”, som giver brugerne mulighed for at skaffe materiale, der ikke kan bestilles på normale vilkår, eller som ikke findes i bibliotekets samlinger.

- **Logistik / magasin / udlån (AIR-mag)** varetager al magasinforvaltning for Det Kongelige Bibliotek samt logistik-håndtering i KUB – herunder rykker-administration, institutlån og fjernlån til andre biblioteker.

I 2014 fokuserede AIR overordnet på afdelingskonsolidering (administrativt, ved fysiske flytninger, samt strategiforankring i afdelingen).

**KB-Fællesfunktion for
Biblioteks-faglige Systemer (KBF)**

I foråret 2014 gennemførte AIR-KBF en tilfredshedsundersøgelse for de 37 forskningsbiblioteker, Det Kongelige Bibliotek driver ALEPH-bibliotekssystemløsningen for. På spørgsmålene indenfor aftaleforhold, skriftlig og mundtlig kontakt samt håndtering af supportsager og opgraderinger viste undersøgelsen en tilfredshed på mellem 90 pct. og 95 pct. på alle områder. Den efterfølgende evaluering affødte enkelte forbedringstiltag i forhold til opgavehåndtering – tiltag, som nu er implementeret.

Elektronisk materiale

AIR-e har i 2014 løftet sektionsmedarbejdernes kompetencer til i langt højere grad at kunne arbejde med softwaren SFX, et linkresolver-system, der sikrer adgang fra søgning i REX til eksternt fuldttekstindhold. Derudover har sektionen ressourceoptimeret faglige arbejdsprocesser ved at rykke dem fra ALEPH-bibliotekssystemet til SFX-systemet, herunder arbejdet med emneindgange på e-tidsskrifter, som nu håndteres automatisk i SFX.

Endelig har AIR-e arbejdet med ny metadatapolitik for elektronisk indhold, håndteret flytning af licensaftaler som følge af udbyderen Swets' konkurs i 2014 samt etableret nye aftaler om nye ressourcer til gavn for brugerne. Her skal fremhæves streamingtjenesten *Mediastream*, som nu giver studerende og ansatte på Københavns Universitet adgang til Statsbibliotekets arkiv med mere end 1,4 mio. radio- og tv-udsendelser udsendt på danske kanaler fra 2005 og frem til i dag.

Trykt materiale

AIR-t har forberedt et skift af tidsskriftleverandør på det trykte område og implementeret e-fakturerings fra den tyske/romanske bogleverandør Delbanco.

Indlånt materiale

AIR-i flyttede medio oktober arbejdet med størstedelen af det digitale indlån – og hermed det meste af sektionens personale – til Nørre Allé. Indlånsarbejdet med modtagelse

og returnering af fysiske materialer varetages fortsat i Den Sorte Diamant. Desuden har indlånspersonalet i hele 2014 dækket vagtbemandingen i informationsskranken på Kirkebybroen, på Læsesal Øst og indtil november i Diamantinformatoren, alle i den Sorte Diamant.

Antallet af ekspederede bestillinger vedrørende opslag og indlån har i 2014 ligget på stort set samme niveau som året før.

Logistik / magasin / udlån

AIR-mag har overtaget administrationen af flere institutbibliotekers samlinger mht. at forestå flytning, opbevaring og ekspedition. Yderligere er driften af fjernlån til andre biblioteker for hele Det Kongelige Bibliotek overgået til AIR-mag. Og rykket mod øget indkøb af e-ressourcer, der stilles til rådighed for bibliotekets brugere, har givet anledning til kassation af det trykte materiale, som kasseres i takt med anskaffelse af fuld e-adgang.

Digital Infrastruktur og Service (DIS)**2014**

3.120.568 sider digitaliseret på DIS' udstyr
 4.687.386 besøg på KB's webservere
 35.751.597 sidevisninger på KB's webservere
 97 % opetid på REX
 10.266.880 poster i REX med tilfredsstillende svartid
 696.386 indlogninger til fjernbrugeradgang via password
 888 pc'er, der understøttes (publikumspc'er og personalepc'er)

2013

3.049.782 sider digitaliseret på DIS' udstyr
 4.940.906 besøg på KB's webservere
 59.918.358 sidevisninger på bibliotekets webservere
 98 % opetid på REX
 8.105.369 poster i REX med tilfredsstillende svartid
 796.834 indlogninger til fjernbrugeradgang via password
 800 pc'er, der understøttes (publikumspc'er og personalepc'er)

FÆLLESOMRÅDET

Digital Infrastruktur og Service

OPGAVER

Digital Infrastruktur og Service (DIS) har ansvaret for drift og videreudvikling af Det Kongelige Biblioteks digitale infrastruktur i bred forstand.

Dette betyder, at DIS har ansvaret for en række systemer, som er nødvendige for at sikre, at Det Kongelige Bibliotek kan betjene sine kunder på det digitale område. Desuden har området ansvaret for retrodigitalisering og arbejder på at sikre brugervenlighed i de tilbudte systemer.

2014 var året, hvor det store rammeaftaleprojekt, SIFD (System til indsamling og formidling af data) blev afsluttet, og hvor DIS kom langt med at gøre hele bibliotekets webinfrastruktur *responsive*, dvs. brugbar på alle typer af platforme. Det var også året, hvor DIS tog hul på et meget stort DEFF-projekt omkring tidsskriftsplatformen, herunder arbejdet med at udvikle og implementere værktøjer til understøttelse af retrodigitaliseringsworkflowet. Endelig var 2014 året, hvor DIS systematiserede arbejdet med brugerinddragelse gennem etableringen af et UX-team.

Nedenfor er disse samt nogle få andre aktiviteter beskrevet nærmere.

System til Indsamling, Formidling og Forvaltning af Digitalt materiale, tidligere SIFD, nu Chronos

Visionen bag SIFD-projektet, nu *Chronos*, handler om at gøre Det Kongelige Bibliotek klar til at operere og fungere som digitalt

bibliotek med samme effektivitet, kvalitet og sikkerhed i processer og ydelser, som er opbygget i det fysiske bibliotek. Chronos skal således, når det er færdigudviklet, i princippet spænde fra indsamling over forvaltning og bevaring af digitale samlinger til en platform for digital formidling. Konkret har udviklingsarbejdet i den første 4-års periode (2011–2014) fået implementeret en struktur, som er basis for at understøtte forskellige processer. Det absolut vigtigste strategiske mål i forhold til processen er at kunne understøtte digital pligtaflevering, dvs. modtage, arkivere og bevare digitalt fødte publikationer, herunder de digitale trykforlæg for fysiske bøger. For yderligere beskrivelse, se fokusartiklen om Chronos i denne årsberetning.

Nyt design til hjemmesiden

I 2014 har arbejdet med <kb.dk> haft fokus på udvikling og implementering af nyt, *responsive design*, således at hjemmesiden fungerer godt på forskellige platforme. Dette skridt er nødvendigt i og med, at tablets og mobiltelefoner er blevet en integreret del af hverdagen. Med det nye <kb.dk> bliver der taget hensyn til de anderledes måder, webben bruges på, og som inddrager opdaterede præmisser for godt webdesign. Designdelen af projektet blev gennemført af firmaet Bysted, som blev valgt efter en udbudsrunde. Den nye forside gik i luften den 6. februar 2015.

På forsiden er der introduceret et nyt begreb nemlig *deck*. Et deck er en form for container, der kan indeholde emner, som institutionen gerne vil profilere sig i forhold til. Forsiden er inddelt i decks for nyheder, samlinger, udstillinger og aktuelt. Der er mulighed for at sætte særlig fokus på et element ved at vise det på tværs af hele skærmen med en farvet baggrund.

Introduktion af UX-team

Biblioteket har løbende haft forskellige tiltag i forbindelse med brugerinvolvering og brugbarhedstest. Dette er nu sat i system gennem etablering af et UX-team.

UX står for *User Experience*, hvilket hentyder til, at brugeroplevelsen skal i fokus. UX-teamets første opgave tog afsæt i en brugerstorm efter introduktion af nye, tidsbegrænsede passwords til bibliotekets systemer. Disse passwords, som var blevet oprettet i december 2013, skulle ændres midt i 2014, og biblioteket frygtede en lignende brugerstorm angående de skærbilleder, som en bruger bliver mødt af, når vedkommendes adgangskode skulle fornyes. Først blev der lavet *mockups*, som blev gennemgået flere gange med interne eksperter. Derefter blev det implementeret og brugertestet på to studerende og en underviser. Efter brugertesten blev teksterne ændret, så forklaringen blev mere intuitiv. Resultatet var væsentlig færre henvendelser til Kontakt Biblioteket end forventet. Faktisk var der næsten ingen henvendelser, og alarmberedskabet kunne afblæses.

Det er vigtigt at få brugerens perspektiv på bibliotekets tjenester for at se, om de tanker, der ligger bag, overhovedet kommer ud til brugeren. Ud fra brugerens oplevelser og behov bliver IT-systemerne optimeret. I UX-processen kommer brugerne selv med løsningsforslag. Det at få nogle nye øjne til at se på tjenesterne er bogstavelig talt en øjenåbner. Brugere har ikke den samme indforståede tilgang. Ved at anvende UX-metoder finder man ud af, om brugere tænker og reagerer på samme måde, som udviklerne forestiller sig.

Styring af retrodigitalisering

I de senere år har omfanget af retrodigitalisering været i stærk vækst, hvilket har ført til

Et øjebliksbillede af forsiden til <kb.dk> taget i marts 2015. Den lange forside indeholder emneinddelte "decks" med nyheder, samlinger, kulturperler, udstillinger, aktuelt m.fl., som tilpasser sig automatisk efter skærmens brede.

et stigende behov for en effektiv systemunderstøttelse af arbejdsprocesser. I 2014 blev der derfor gennemført et projekt, som skulle analysere behov og løsningsmuligheder for effektivisering, kvalitetssikring og transparens af disse processer. Som en del af projektet rejste en gruppe medarbejdere til London, hvor de besøgte Wellcome Trust og British Library. Formålet var at se, hvordan disse to steder understøttede retrodigitaliseringen med henholdsvis et kommercielt produkt og et *open source*-produkt (*Goobi*). På basis af et større udredningsarbejde og på basis af erfaringerne fra London-besøget pegede projektdeltagerne på systemet Goobi som rammesystem for udarbejdelse af digitale workflows.

Goobi er delvis baseret på *open source* og har en aktiv brugerskare. Systemet er åbent for integration med andre systemer og passer godt til bibliotekets behov og giver mulighed for at bruge eksisterende tekniske løsninger. I slutningen af året blev det derfor besluttet, at Goobi skulle overgå fra at blive testet til at være basis for bibliotekets processtyring. Efterfølgende er projekter omkring workflows for tidsskriftsdigitalisering gennemført og sat i drift. Der er desuden udviklet et Goobi-baseret workflow for *Danske bøger on Demand*, og et workflow til at understøtte digitalisering af *fragmenter* er på vej.

Samarbejde med andre biblioteker

Arbejdet med IT-understøttelse af biblioteket og med nye digitale tjenester sker i meget stort omfang gennem samarbejde med andre, herunder andre forskningsbiblioteker i DEFF-sammenhæng og gennem deltagelse i *open source communities*.

I 2014 har biblioteket været aktiv indenfor specielt fem områder:

Forskningsdatamanagement, hvor bibliotekets medarbejdere har deltaget i det nationale strategiarbejde, som førte til en national strategi, nu vedtaget af universiteterne og bevaringsinstitutionerne

- ledet DEFF-projektet ”Forskningsdata i praksis”
- deltaget i LIBERs (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries) arbejdsgruppe om forskningsdata

Open Access-arbejdet, hvor DIS-medarbejdere, sammen med andre fra biblioteket, har været aktive i de to grupper, som blev nedsat af Uddannelses- og Forskningsministeriet. Arbejdet resulterede i to indstillinger, som efterfølgende er blevet godkendt og som har ført til, at Det Kongelige Bibliotek får ansvaret for den tekniske platform for understøttelse af tidsskriftspublicering.

Hydrasamarbejdet er et internationalt samarbejde mellem dem, som arbejder med HYDRA, som på Det Kongelige Bibliotek er basis for Chronos.

International Image Interoperability Framework (IIIF), som er et standardiseringsinitiativ vedrørende billedformater.

Bibliotekssamarbejde, hvor en række biblioteker undersøgte muligheden for at etablere en fælles løsning for en biblioteksinfrastruktur.

Nedenfor er to af disse aktiviteter beskrevet, nemlig det afsluttede projekt om forskningsdata og samarbejdet om en fælles biblioteksinfrastruktur.

Afsluttet DEFF-projekt om forskningsdata

Forskningsbibliotekerne indgår i stigende grad i aktiviteter og strategiudvikling om forvaltning, bevaring og genbrug af forskningsdata. Her tænkes ikke alene på forskningspublikationer, men især på de datasæt, annotationer, workflows mm. som ligger bag publikationerne, og som i stigende grad bliver indsamlet og stillet til rådighed for verifikation og genbrug i nye projekter.

Det Kongelige Bibliotek har ledet og indgået i undersøgelsesfasen af DEFF-projektet "Forskningsdata i praksis". Her har en gruppe eksperter fra forskellige partnerinstitutioner arbejdet med at afdække et antal udenlandske organisationer og tjenester. Perspektivet har været at identificere tjenester og software, dækkende forskningsdatas livscyklus, som egner sig til brug i en dansk sammenhæng. Projektet peger således direkte på implementeringsfasen, der vil indgå i et kommende DEFF-projekt "Data management i praksis", som igangsættes i marts 2015.

Fælles biblioteksinfrastruktur

Samtlige universitetsbiblioteker og de to nationalbiblioteker i Danmark indledte i foråret 2014 et samarbejde i forsøg på at undersøge mulighederne for at understøtte et fællesskab om udbud og implementering af et nyt bibliotekssystem. Initiativet blev stimuleret dels af Det Kongelige Biblioteks behov for at konkurrenceudsætte sit eget bibliotekssystem, dels af et ønske om rationalisering gennem konsolidering.

De fem mål, som blev opsat var at:

- etablere en modulær fælles biblioteksinfrastruktur
- etablere samarbejde om vedligeholdelse af informationer

- etablere samarbejde om leverancer
- etablere en brugervenlig biblioteksbetjening med fokus på forskningsbibliotekernes slutbrugere
- forenkle og ensrette arbejdsgange og processer

Som det første trin blev en faglig gruppe bedt om at undersøge muligheden for at anskaffe et fælles system i form af en fleksibel og modular model. I kommissoriet hedder det blandt andet, at "den faglige koordinationsgruppe skal udarbejde et beslutningsgrundlag for metode til et samlet udbud af et modulært opbygget, komplet systemkompleks, som effektivt kan understøtte alle funktioner og arbejdsgange, som er nødvendige for at drive et moderne bibliotek". Og videre i samme kommissorium: "Som led i udarbejdelsen af beslutningsgrundlaget, skal koordinationsgruppen gennemføre en screening af markedet gennem brug af "request for information", som sendes til alle relevante total- og dellerandører. På basis af denne screening udarbejder den faglige koordinationsgruppe en prioriteret liste over mulige løsninger."

En arbejdsgruppe med deltagere fra samtlige forskningsbiblioteker blev nedsat og formulerede et *Request for Information*, som blev distribueret bredt. Ved tidsfristens udløb havde gruppen modtaget ti svar fra mulige leverandører. Besvarelsesne blev evalueret, og der blev afholdt møder med de ti leverandører.

Hovedkonklusionen baseret på denne udredning var, at udbuddet af et fælles bibliotekssystem udsættes i 3-5 år, fordi en gennemført markedsundersøgelse viste, at markedet netop nu er inde i en rivende udvikling, og de store traditionelle bibliotekssystemleverandører og enkelte nye spillere har nye produkter på vej med forventet *release* i

2015. Dette fik den faglige arbejdsgruppe til at observere, at det her og nu er vanskeligt at pege på den udviklingspartner, som kan sikre et fremtidssikret, skalerbart og økonomisk attraktivt bibliotekssystem. Da rigtig mange af de ubekendte vil blive afklaret indenfor de næste par år, anbefalede gruppen, at man udsatte en så langtrækkende beslutning i 3-5 år. Styregruppen bag projektet godkendte denne anbefaling.

Drift og support

DIS arbejder ikke kun med projekter, som skal være med til at profilere Det Kongelige Bibliotek i den digitale verden, men også med at sikre, at biblioteket oplever en sikker drift og får god opbakning til at løse opståede problemer.

For langt de fleste tjenester sikrer DIS en tilgængelighed på over 99 pct., og er uheldet ude, bliver problemer oftest løst hurtigt. Alle kritiske systemer overvåges, og er der problemer, vil overvågningssystemet sikre, at der sker en relevant handling; som oftest er denne at genstarte systemer, men overvågningen gælder også andre parametre, som f.eks., at diske er ved at være fyldte.

At ting på overfladen synes at fungere er imidlertid ikke ensbetydende med, at der ikke er brug for assistance til bibliotekets personale. I 2014 blev der behandlet 7.585 sager i sagshåndteringssystemet OTRS, hvilket svarer til 632 om måneden. Til sammenligning var der 4.501 sager i 2013, hvilket næsten er en fordobling. Forklaringen er, at bibliotekets Servicedesk også tidligere har løst cirka samme antal sager, men i 2014 er man blevet bedre til at registrere alle sager, der kommer ind på forskellig vis. Der er ikke tale om en reel forøgelse af arbejdet, men for DIS er registreringen vigtig. Det giver mulighed for mere systematisk at følge op på problemer og identificere grupper af problemer.

Servicedesk har mange berøringsflader. Man er i kontakt med medarbejdere, leverandører, konsulenter og lånere. Opgaverne spænder vidt: Man udruller software, sørger for computere i publikumsområderne, håndterer printproblemer og medarbejdernes pc'er. Servicedesk tager sig også af driften af en række programmer som Sharepoint og bibliotekets antivirussystem.

FOKUS

Fra SIFD til Chronos

Af vicedirektør, ph.d. Birte Christensen-Dalsgaard, Digital Infrastruktur og Service

I århundreder har Det Kongelige Bibliotek indsamlet, formidlet og bevaret materialer i fysisk form. Biblioteket har udviklet en stor ekspertise i at lagre, katalogisere og genfinde materialerne, og processerne, der ligger bag bibliotekets daglige drift og betjening, er blevet udbygget og forfinet.

I løbet af de seneste årtier er processerne i høj grad blevet digitale. Det gælder brugernes interaktion med biblioteket, dvs. måden man finder og bestiller materialer på, og det gælder selve dokumentleveringen, som især på tidsskriftområdet er blevet altoverskyende digital. Desuden har biblioteket siden midten af 1990'erne været meget aktiv med at digitalisere og formidle ældre materialer på nettet. Og den danske del af internettet er blevet høstet til *Netarkivet* siden 2005.

Men hvad gør vi som bibliotek, når mere og mere efterhånden bliver publiceret digitalt, på alle mulige formater og på andre platforme end de traditionelle forlag? Og hvad betyder det, at også de trykte publikationer bliver produceret digitalt? Det spørgsmål er blevet stillet i en årrække nu, og siden 2009 har Det Kongelige Bibliotek haft en strategi om at blive et egentligt *digitalt bibliotek*. Dvs. at fokus, ud over formidling, i særlig grad rettes også mod digital indsamling,

forvaltning og langtidsbevaring, først og fremmest inden for nationalbiblioteksområdet.

I 2011 blev *SIFD*-projektet (systemet for indsamling og formidling af digitalt materiale) etableret som led i rammeaftalen for 2011-2014. Projektet har frem til udgangen af 2014 først arbejdet med behovsafløsning og efterfølgende på at etablere en samlet infrastruktur, der kan danne grundlag for det digitale nationalbibliotek. Denne infrastruktur kaldes nu *Chronos*, og den består af dele til såvel forvaltning, langtidsbevaring og formidling.

Sigtet er, at digitale samlingsforvaltere i et og samme system kan foretage alle forvaltningshandlinger, styre bevarings- og formidlingsniveau, rettigheder osv. uanset materialetype. I første fase har *SIFD*-projektet arbejdet på at gøre det muligt, at forlag kan aflevere digitale trykforlæg til trykte bøger til langtidsbevaring på Det Kongelige Bibliotek. Det skal bane vejen for på længere sigt at kunne erstatte pligtaflevering af fysiske bøger med indsamling af de filer, bøgerne er trykt efter.

Man kan sige, at visionen bag *Chronos* er at skabe et lige så velfungerende kompleks af digitale biblioteksprocesser, som der over lang tid er skabt i det fysiske bibliotek. Det skal kunne bruges lige fra indsamling af de digitale materialer til, at bibliotekets brugere får dem i hånden på en mobiltelefon, computer eller fremtidige digitale medier, som vil fremkomme. *Chronos* skal være den stabile ramme om de digitale samlinger, som giver mulighed for til stadighed

at videreudvikle tidssvarende måder at interagere med materialerne på.

I perioden 2015–2018 vil Chronos blive videreudviklet til at understøtte flere materialetyper som led i Det Kongelige Biblioteks nye rammeaftale med Kulturministeriet. På kort sigt tages Chro-

nos i brug til flere litterære projekter, blandt andre *Arkiv for Dansk Litteratur*, den samlede udgave af Søren Kierkegaards *Skrifter*¹ og *Den Nationale Brevbase*.

¹ Se fokusartiklen "Den digitale udgave af Søren Kierkegaards Skrifter overdraget til Det Kongelige Bibliotek", *Årsberetning 2013*, ss. 86-88.

Administrationsafdelingen

OPGAVER

Administrationsafdelingen varetager den overordnede administrative, organisatoriske, økonomiske og personalemæssige forvaltning af Det Kongelige Bibliotek.

Økonomi

Årets driftsresultat

Det Kongelige Biblioteks årsregnskab for 2014 fremgår af nedenstående oversigt.

Indtægter

Biblioteket havde en bevilling på årets finanslov og tillægsbevillingslov på 348 mio. kr. Hertil kunne der efter aflæggelsen af regnskabet 2013 lægges en overført opsparing på 0,8 mio. kr. I løbet af regnskabsåret havde biblioteket endvidere supplerende indtægter på 53,6 mio. kr. Samlet set havde biblioteket derfor et disponibelt beløb i 2014 på 402,4 mio. kr.

Omkostninger

Bibliotekets samlede omkostninger i 2014 var på i alt 402,3 mio. kr. Heraf vedrørte 176,5 mio. kr. lønninger og 225,9 mio. kr. øvrige omkostninger. Af de samlede omkost-

ninger på 402,3 mio. kr. kunne ca. 120 mio. kr. svarende til 31 pct. henføres til bibliotekets bygninger.

Opsparing til 2015

Opsparingen til videreførsel til 2015 udgør i alt 0,1 mio. kr. Denne videreførsel er resultat af en negativ opsparing under den ordinære virksomhed på -1,1 mio. kr., som opvejes af, at opsparingen under indtægtsdækket virksomhed er positiv med 1,2 mio. kr. ved udgangen af 2014.

Tilskudsfinansierede aktiviteter

I regnskabet er bibliotekets virksomhed inden for aktiviteterne tilskudsfinansieret forskning og andre tilskudsfinansierede aktiviteter resultatmæssigt neutral.

Omsætningen på de to aktivitetsformer var i 2014 på ca. 14,1 mio. kr. Der var tale om omkostninger, som alle blev dækket gennem tilskud, fortrinsvis fra private donatorer som fonde, legater og lignende.

Besparelser som følge af faldende bevillinger

Som det fremgik af årsberetningen for 2013, havde biblioteket gennemført de frem til 2015 nødvendige besparelser, mens der fremadrettet forestod et betydeligt arbejde med at lægge budgettet for 2015, hvor der

Regnskab 2014 (mio. kr.)	Ordinær virksomhed	Indtægtsdækket virksomhed	Tilskudsfinansierede aktiviteter	I alt
Opsparing fra 2013	-3,3	4,1	-	0,8
Indtægtsført bevilling	348,0	-	-	348,0
Indtægter 2014	30,5	9,0	14,1	53,6
Til rådighed 2014 i alt	375,2	13,2	14,1	402,4
Løn	159,0	7,1	10,3	176,5
Øvrige omkostninger	217,2	4,8	3,8	225,9
Omkostninger 2014 i alt	376,2	12,0	14,1	402,3
Opsparing ultimo 2014	-1,1	1,2	0	0,1

dels er yderligere bevillingsfald, dels må forventes at ske en omfordeling af anvendelsen af de midler, som indgår i rammeaftalen.

I 2014 blev der udarbejdet et budget for 2015, hvor nødvendige tilpasninger af medarbejderstaben blev gennemført ved hjælp af naturlig afgang. I 2015 vil der blive gennemført tilpasninger for årene 2016-2017. Tilpasningerne vil dels skulle sikre plads til ansættelse af kompetencer, som biblioteket ikke har eller ikke har i et tilstrækkeligt omfang, dels sikre balance mellem udgifter og indtægter.

Revision

Revisionen af årsregnskabet 2013 var anmærkningsfri.

Personale

Medarbejderstaben i årsværk

Personalestaben omfatter medarbejdere ansat under ordinær virksomhed (finanslovsbevillingen), indtægtsdækket virksomhed, tilskudsfinansieret forskning og andre tilskudsfinansierede aktiviteter. Ordinær virksomhed omfatter desuden andre indtægter, herunder indtægter i relation til kulturproduktionen og tjenesteydelser leveret til Københavns Universitet samt refusionsfinansierede årsværk i relation til ansatte på særlige vilkår.

I 2014 har der samlet set været ansat medarbejdere svarende til 424,8 årsværk. Årsværkene fordeler sig således inden for ordinær virksomhed, indtægtsdækket virksomhed, tilskudsfinansieret forskning og andre tilskudsfinansierede aktiviteter:

Ordinær virksomhed	383,4 årsværk
Indtægtsdækket virksomhed	19,5 årsværk
Tilskudsfinansieret forskning	12,0 årsværk
Andre tilskudsfinansierede aktiviteter	9,9 årsværk
I alt	424,8 årsværk

Faldet i antal årsværk i 2014 målt i forhold til 2013 ligger dels inden for ordinær virksomhed, hvor det er et udtryk for tilpasning af lønudgifterne til faldende bevillinger, dels inden for indtægtsdækket virksomhed, hvor det skyldes lavere omsætning.

Af de 383,4 årsværk, der er medgået inden for ordinær virksomhed, er kun ca. 322 finansieret af finanslovsbevillingen, mens den øvrige aktivitet skyldes bibliotekets salg af ydelser og deltagelse i beskæftigelsen af ansatte på særlige vilkår.

Udviklingen målt i årsværk inden for de fire finansieringsformer i perioden 2010-2014 ser således ud:

Årsværk fordelt på bevillingsform	2010	2011	2012	2013	2014
Ordinær virksomhed	395,1	399,7	403,2	395,2	383,4
heraf finanslovsfinansierede årsværk	342,1	339,7	340,0	331,8	322,4
heraf finansieret af indtægter under OV	30,0	36,0	36,0	39,0	42,0
heraf ansatte på særlige vilkår	23,0	24,0	27,2	24,4	19,1
Indtægtsdækket virksomhed	9,2	9,2	9,8	23,2	19,5
Tilskudsfinansieret forskning	13,2	13,0	10,8	12,0	12,0
Andre tilskudsfinansierede aktiviteter	8,0	8,1	5,4	7,1	9,9
I alt	425,5	430,0	429,2	437,5	424,8

De 424,8 årsværks fordeling på faggrupper fremgår af nedenstående tabel, hvor også udviklingen i årene 2010-2014 ses:

Antal årsværk	2010	2011	2012	2013	2014
Chefer/afdelingsledere	26,6	26,9	27,1	25,6	20,7
Akademikere	98,4	101,9	109,7	108,8	108,2
Bibliotekarer og cand.scient.bibl.	84,5	85,2	79,2	76,2	72,9
Bogbindere/konserveringsteknikere	16,9	16,6	17,2	18,8	16,4
Betjente	46	46,8	46,0	44,6	43,8
Fotografer	3,5	3,6	6,0	7,8	6,3
Kontorfunktionærer/biblioteksassistenter	97,6	98,3	89,7	88,8	85,0
IT-medarbejdere (Prosa)	14,6	15,1	14,6	13,8	14,9
Teknisk-administrative tjenestemænd	2	1,8	1,0	1,0	0,5
Studenter	20,9	20,3	22,3	32,5	36,5
Elever	3,2	3,1	5,8	6,1	5,7
Specialister og andre	11,3	10,7	10,7	13,5	14,0
I alt	425,5	430,1	429,0	437,5	424,8

Medarbejderstaben i personer

De 424,8 årsværk svarer til, at der i 2014 var ansat 668 personer på biblioteket. I nedenstående tabel ses de 668 personers fordeling inden for faggrupper, ligesom udviklingen i årene 2010-2014 er gengivet:

Antallet af ansatte er steget med 13 personer i 2014 målt i forhold til 2013-niveauet. Stigningen skyldes alene, at flere studentermedhjælpere har været ansat i en periode af året.

Antal personer	2010	2011	2012	2013	2014
Chefer/afdelingsledere	28	28	28	27	21
Akademikere	122	129	139	132	146
Bibliotekarer og cand.scient.bibl.	97	101	91	85	80
Bogbindere/konserveringsteknikere	19	19	19	22	20
Betjente	53	49	51	47	46
Fotografer	5	5	7	9	7
Kontorfunktionærer/biblioteksassistenter	115	115	103	106	100
IT-medarbejdere (Prosa)	16	17	13	15	16
Teknisk-administrative tjenestemænd	2	2	1	1	1
Studenter	115	110	141	187	206
Elever	4	5	7	7	9
Specialister og andre	17	11	12	18	16
I alt	593	591	611	656	668

Til- og fratrådte

I alt 131 medarbejdere er fratrådt og 122 medarbejdere er tiltrådt i 2014. En væsentlig del af af- og tilgangen er sket inden for gruppen af korttidsansatte medarbejdere som studenter, projektansatte og lignende. Hertil kommer en vis af- og tilgang blandt de fastansatte. Biblioteket har ikke haft problemer med at håndtere udskiftningen i personalestaben.

Kompetenceudvikling

Intern og ekstern kompetenceudvikling

Med baggrund i handleplaner fra medarbejderudviklingssamtalerne har biblioteket i 2014 iværksat og gennemført kompetenceudvikling internt og eksternt for bibliotekets medarbejdere. Der er arbejdet med at få større udnyttelse af e-læringskurser, som medarbejderne har adgang til via systemet *Campus*, det offentlige læringsløsning, der drives af Moderniseringsstyrelsen.

Pædagogisk-didaktisk

kompetenceudvikling af underviserne ved Københavns Universitetsbibliotek – KUBIS

Biblioteket har i samarbejde med Københavns Universitet i 2014 gennemført et fælles uddannelsesforløb ved hjælp af midler fra FUSA (Fonden til udvikling af statens arbejdspladser): Pædagogisk-didaktisk kompetenceudvikling af underviserne ved Københavns Universitetsbibliotek – KUBIS med deltagelse af 48 medarbejdere.

Højnelse af undervisningskvaliteten er et højt prioriteret strategisk mål på Københavns Universitet. Som en væsentlig understøttende institution er det vigtigt, at KUBIS (Københavns Universitets Biblioteksservice) også tilbyder undervisning af høj kvalitet til universitetets studerende og ansatte. Derfor ønskede KUBIS et kompetenceudviklingsforløb til styrkelse af undervisningskompe-

tencerne for de KUBIS-medarbejdere, der til dagligt udfører undervisningsopgaver.

Det har været et meget værdifuldt forløb, der blandt andet har resulteret i, at KUBIS' undervisere leverer en bedre undervisning, at de har fokus på egen præstation og aktivt bruger de tillærte kompetencer, at KUBIS anvender nye fælles retningslinjer for evaluering og kollegialsparring, at netværket mellem underviserne er blevet styrket på tværs af organisationen, samt at ideer vedrørende markedsføring og innovation af kurser deles og anvendes i organisationen.

ISO 27000

Statens institutioner skal fra januar 2014 følge ISO/IEC 27001:2013-standarden i forbindelse med den ledelsesmæssige styring af informationssikkerhed.

Det Kongelige Bibliotek har derfor påbegyndt overgangen til denne standard, som indeholder en række specifikke krav til etablering af et ledelsessystem til styring af informationssikkerhed (ISMS). Dette system består af en række politikker, processer og aktiviteter, som skal sikre den overordnede styring af informationssikkerheden i organisationen.

Arbejdet er påbegyndt med etablering af overblik over organisationens aktuelle modenhedsniveau i forhold til sikkerhed/sikring, samt hvilke aktiviteter og processer, der allerede er eksisterende på sikkerhedsområdet.

Et af kravene i standarden er, at biblioteket med afsæt i risikoprofil og trusselsbillede udarbejder et *Statement of Applicability* (SoA), der er en oversigt over de kontroller, som organisationen arbejder med som en af forudsætningerne for et fungerende ledelsessystem for informationssikkerhed. SoA-

dokumentet beskriver, hvilke af standardens kontroller, der er implementeret i organisationen, og hvad status er på implementeringen af dem.

Biblioteket har ligeledes som et led i arbejdet med overgang til ISO 27001:2013 gennemført en trusselsvurdering. Trusselsvurderingen skal supplere de risikovurderinger, som biblioteket har foretaget på informati-

onsaktivniveau. I trusselsvurderingen er der gennemført en vurdering af, hvilke eksterne og interne trusler, der kan forårsage de risici for tab af tilgængelighed, integritet og fortrolighed, som identificeres i de kritiske informationsaktiver. Trusselsvurderingen går således på tværs af systemer og processer og identificerer, hvilke områder biblioteket overordnet bør prioritere i forhold til det samlede sikringsarbejde.

FOKUS

Målopfylde for rammeaftalen 2011-2014

Af administrationschef, vicedirektør Bodil Henriksen

2014 var sidste år i bibliotekets rammeaftale 2011-2014 med Kulturministeriet. I nedenstående oversigt er målopfylde sammenfattet for hele rammeaftaleperioden.

Som det fremgår, har der været i alt 56 resultatmål i perioden. Heraf er 53 svarende til ca. 95 pct. blevet opfyldt, mens de resterende tre er delvist opfyldt. Biblioteket betragter dette som en tilfredsstillende målopfylde i relation til den samlede rammeaftale.

Bibliotekets overordnede strategiske indsatsområde i rammeaftalen 2011-2014 har været *videreudviklingen af det digitale bibliotek*. Det digitale bibliotek er en institution, der i alle afgørende henseender styres, forvaltes og administreres digitalt. Det betyder, at indgangene eller adgangene er digitale, så informationerne og den personuafhængige formidling om biblioteket, dets opgaver, indhold og funktioner i

tilstrækkeligt eller udtømmende omfang sker digitalt. Det betyder endvidere, at kommunikationskanalerne både internt og til brugere og myndigheder er digitale og i juridisk forstand forpligtende og bindende. Endelig betyder det, at væsentlige dele af indholdet kan findes digitalt.

Biblioteket har gennem årsrapporterne for de fire år dokumenteret, at indholdet i det digitale bibliotek er forøget betydeligt, og at den infrastruktur, der skal understøtte det digitale bibliotek, er blevet udviklet og styrket væsentligt i rammeaftaleperioden. Inden for de økonomiske rammer, der har været til rådighed, er det derfor efter bibliotekets opfattelse i høj grad lykkedes at realisere strategien om at videreudvikle det digitale bibliotek.

Samlet set har biblioteket levet op til sin mission og til de mål, der blev sat for denne rammeaftaleperiode. En uddybning af rammeaftalens krav og resultater kan blandt andet ses i de årlige årsrapporter til Kulturministeriet og Finansministeriet, specielt den sidste i aftaleperioden for 2014.

Det Kongelige Biblioteks årsrapporter kan findes på kb.dk/da/kb/aarsrapport

Resultatmål	2011	2012	2013	2014	I alt
Opfyldt	14	13	12	14	53
Delvist opfyldt	0	1	2	0	3
Ikke opfyldt	0	0	0	0	0
I alt	14	14	14	14	56

Teknikområdet

Teknikområdet består af Bygningsdriftsafdelingen, Sikringsafdelingen og Driftsafdelingen.

2014 har været præget af en række arbejder i relation til det kommende fællesmagasin, mange renoveringssager og forhandlinger med Styrelsen for Slotte og Kulturrejendomme om driften af bibliotekets ejendomme.

Bygningsdriftsafdelingen

Bygningsdriftsafdelingens opgave er at forvalte, drive, vedligeholde og tilpasse bibliotekets bygningsmasse således, at bibliotekets funktioner altid kan opretholdes bedst muligt. Afdelingen råder over 7,85 årsværk, men anvender naturligvis også en lang række eksterne samarbejdspartnere til løsning af de mangeartede opgaver, der spænder lige fra rensning af toiletter til gennemførelse af voldgiftssager.

Foruden afdelingens egentlige kerneopgaver og det naturlige samarbejde med Teknikområdets øvrige afdelinger, er der et meget tæt samarbejde med Kulturstyrelsen om især udstillingsopbygninger og afvikling af større enkeltstående arrangementer. Afdelingen har også et tæt samarbejde med Bevaringsafdelingen om sikring af de rette opbevaringsforhold for bibliotekets samlinger.

Endelig samarbejder Bygningsdriftsafdelingen med eksterne organisationer såvel indenfor museums- og kulturverdenen som inden for bygningsdrift og -vedligehold med videndeling og erfaringsudveksling.

Årets større projekter

Renovering af Læsesal Vest

Bygningsdriftsafdelingen har i 2014 gennemført en mindre renovering af Læsesal Vest. Gulvtæpperne var efter 15 års brug

nedslidte, og samtidigt har læsesalen været hårdt plaget af varme om sommeren. Varmeproblemet hidrørte til dels fra belysningsanlægget i læsesalen, der i høj grad var opbygget med lysarmaturer oven på reolerne, der lyste op i loftet. Denne belysning har altid været særdeles energikrævende og varmeudviklende.

Bygningsdriftsafdelingen har derfor i samarbejde med et rådgivende ingeniørfirma med speciale i belysning designet en ny belysning, hvor alle lamper er traditionelt placeret i loftet. Samtidig har den teknologiske udvikling betydet, at LED-lamper i dag kan give et betydeligt bedre lys ved et lavere energiforbrug, og følgelig er der valgt en LED-belysning til læsesalen.

Udskiftning af såvel gulvtæpper som belysningsanlæg blev gennemført i sommerperioden i et forbilledligt samarbejde med læsesalens personale, der havde etableret sig på E-etagen, mens arbejderne stod på. Resultatet har til fulde indfriet forventningerne, og læsesalen fremstår i dag med et langt bedre lys og pæne nye gulve.

Ny belysning i Diamanten

På baggrund af de gode erfaringer med LED-belysning af Læsesal Vest, har Bygningsdriftsafdelingen fortsat med udskiftning af belysning i dele af publikumsområderne i Diamanten. Den eksisterende belysning i disse områder er ved at være udtjent. Lamperne er tændt i store dele af døgnet, og det betyder, at de efterhånden giver flere og flere fejl. Med LED-belysning opnås bedre økonomi og bedre belysning. Det meste af Diamantens A-plan har i årets løb fået skiftet lamper.

Renovering af Café Øieblikket

Café Øieblikket oplever en stadig stigende kundetilstrømning, og kapaciteten har været

Café Øieblikket fik i 2014 en ny skranke, der giver bedre kapacitet, og som er indrettet med to betjeningssteder. Caféens "maskinpark" blev også fornyet, så Øieblikket fortsat kan fremstå som én af de attraktive caféer i hjertet af København.

under pres. Den eksisterende skranke med tilhørende indretning var ved at være udtjent, og en udskiftning var ønskelig.

Bygningsdriftsafdelingen har derfor i tæt samarbejde med restauratøren og ved medvirken af en ekstern arkitekt gennemført en udskiftning af den eksisterende skranke til en ny og større, der både giver bedre kapacitet til drikke- og madvarer, og som er indrettet med to betjeningssteder.

Der er samtidig foretaget både udskiftning og udvidelse af caféens "maskinpark", så den fortsat kan fremstå som en af de attraktive caféer i byen.

Nyt kobbertag på Nørre Allé

Som beskrevet i årsberetningen for 2013, blev en stor del af kobbertaget på hovedbygningen på Nørre Allé 49 revet løs af stormen "Allan". Bygningsdriftsafdelingen foretog derfor i foråret 2014 en nødvendig udskiftning af hele taget. Under arbejdet viste det

sig imidlertid, at det resterende tag var i en dårligere forfatning end ventet, og det kunne ikke udelukkes, at der ville ske skader på det resterende tag ved en eventuel ny storm.

Det blev derfor besluttet at foretage en udskiftning af det resterende tag på hovedbygningen, bortset fra kuplen på midten af taget, der fik ny kobberbeklædning i 1991 og er i en udmærket stand. Arbejdet forventes afsluttet omkring 1. april 2015.

Nyt belysningsanlæg i magasinerne på Lergravsvej

Belysningen i bogmagasinerne på Lergravsvej 55+65 var 30 år gammel, og antallet af fejl stigende. Samtidig var den utidssvarende, idet lysudbyttet ikke var optimalt, og lyset skulle tændes og slukkes manuelt.

Der er derfor igangsat et moderniseringsprojekt, hvor alle lysarmaturer udskiftes med nye og bedre, og der installeres bevægelsesmeldere, så lyset kun er tændt, når der er

personer i magasinerne. Den nye belysning, der står færdig i foråret 2015, forventes at føre til et noget lavere energiforbrug og langt færre vedligeholdelseskostninger end hidtil.

Facadearbejder på Holm-bygningen

Holm-bygningens facader er medtaget af vind og vejr, samtidigt med at der gennem årene er opstået en del sætningsskader. På den ældste del af bygningen, Galejhuset, var der tillige udbredte problemer med frostsprængte sten.

Der har i 2014 været gennemført murværksreparationer af Galejhuset, hvor over 1000 skadede mursten er fjernet ved nænsom udhugning for ikke at skade nabosten og erstattet af nye sten. Efter indmuring er de nye sten blevet patineret, så de fremstår med samme udtryk som de originale sten. Det

har været et meget stort arbejde på grund af de specielle hensyn, der er taget til den historiske bygning.

I samme arbejdsgang er Holm-bygningens vestfacade blevet gennemgået. En meget stor del af murværkets fuger er blevet udskiftet, ligesom sætningsrevner er blevet genmuret. Vestfacaden er særligt udsat for nedbrydning på grund af vestenvindene, som ofte er saltholdige på grund af nærheden til havnen.

Renovering af kviste og tagvinduer på Holm-bygningen

Holm-bygningens tagkonstruktion indeholder et større antal kobberklædte kviste og tagvinduer, der igennem årene løbende er renoveret. I 2014 er de sidste tre tagkviste og et større antal små tagvinduer renoveret. Arbejdet er udført over store dele af 2014 og et par måneder ind i 2015.

Et billede af Læsesal Vest efter renoveringen, der omfattede udskiftning af gamle gulvtæpper og opførelse af ny LED-belysning.

Foto: Bygningsdriftsafdelingen.

Det Kongelige Bibliotek samler i 2015 skanningsaktiviteterne i nyindrettede lokaler på Lergravsvej. I 2014 gik ombygningen i gang.

En hel etage i bibliotekets bygning på Lergravsvej blev ryddet, og nyt betongulv støbt. Det omfattende byggearbejde vil blandt andet resultere i en vedligeholdsløs, robust og komfortabel gulvoverflade.

Foto: Bygningsdriftsafdelingen

Alle tagkviste og vinduer er nu relativt nyistandsatte, og den del af tagkonstruktionen må forventes at holde i mange årtier uden større indgriben.

Skanning på Lergravsvej

Det Kongelige Bibliotek har i gennem en række år haft en stor skanningsaktivitet, idet stadig større dele af samlingerne bliver tilgængeliggjort digitalt, ligesom man udfører skanninger for andre institutioner som indtægtsdækket virksomhed.

Skanningsopgaverne har hidtil været fysisk spredt flere steder i bibliotekets bygninger, og ingen af de anvendte lokaler har været indrettet specifikt til opgaven.

Der er derfor truffet beslutning om at samle skanningsaktiviteterne i dertil nyindrettede lokaler på Lergravsvej. Denne bygning er oprindeligt en industribygning med få bærende vægge. Lokalerne er derfor meget store og kan indrettes fleksibelt.

Bygningsdriftsafdelingen har i samarbejde med kollegerne i Digital Infrastruktur og Service samt eksterne arkitekter og ingeniører udarbejdet et ombygningsprojekt, der blev igangsat sidst på året. Parallelt med udarbejdelsen er der foretaget en rydning af den valgte etage. Sidst på året blev det eksisterende 60 år gamle gulv brudt op, og et nyt plant betongulv blev støbt. Gulvet vil blive påført en 2 mm polyurethan-belægning, når alle øvrige byggearbejder er afsluttet, således at der bliver en vedligeholdelseslet, robust og komfortabel gulvoverflade at færdes på.

De øvrige arbejder, som blandt andet omfatter etablering af klimastyring, montering af solafskærmning, ny belysning og opgradering af IT-netværk udføres i første halvdel af 2015.

Opførelsen af magasin til bibliotekets samlinger

Biblioteket skal sikre, at samlingerne opbevares i tidssvarende klimastyrede magasiner med særlig vægt på, at de nationale samlinger opbevares i bevaringsmæssigt korrekt klima. Biblioteket råder endnu ikke i fornødent omfang over klimastyrede magasiner, hvilket er særlig kritisk i relation til bevaring af Nationalbibliotekets samlinger. Aktuelt opbevares 52 pct. af de nationale samlinger, som behøver klimastyring, fortsat i magasiner, hvor klimaet ikke kan styres. Den manglende klimastyring fremskynder nedbrydningen af materialerne, ikke mindst af de materialer, som er fremstillet på syreholdigt papir. Hertil kommer, at væsentlige dele af opbevaringen i klimastyrede magasiner er af ren midlertidig karakter ved genhusning i Rigsarkivets magasiner på Kalvebod Brygge.

Brugsaftalen med Rigsarkivet udløber ved udgangen af 2018, hvor bibliotekets samlinger efter tidligere planer skulle have været flyttet ind i et nyopført klimastyret magasin. Magasinet planlægges opført til Nationalmuseet, Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet (Statens Naturhistoriske Museum og Medicinsk Museion).

I 2014 blev et færdigt aktstykke i sagen sat i bero af Finansministeriet med henblik på gennemførelse af en analyse af, om byggesagen var egnet til at blive udbudt som *OffentligtPrivatPartnerskab* (OPP). OPP-analysen er gennemført af Bygningsstyrelsen, der afgav rapport til Kulturministeriets departement i december 2014. Biblioteket forventer, at byggesagen herefter genstartes.

Den opstående situation er kritisk for biblioteket, der med Rigsarkivet har drøftet mulighederne for, at biblioteket kan forlænge genhusningen i Rigsarkivets magasiner. Det er aftalt, at Det Kongelige Bibliotek kan benytte

Styrelsen for Slotte og Kulturrejendomme (SLKE) overtager i 2015 dele af bibliotekets bygningsdrift, men den daglige, interne drift varetages stadig af Bygningsdriftsafdelingen i samme form som hidtil.

den ledige kapacitet, der måtte være, indtil biblioteket kan flytte ud i sit nye magasin.

Slipper kapaciteten op på et tidspunkt efter udgangen af 2018 som følge af vækst i Rigsarkivets accession og/eller overflytningen af arkivalier fra Slotsholmen til Kalvebod Brygge, er det Det Kongelige Bibliotek, der foretager en hel eller delvis fraflytning, men sådan at der ikke udflyttes mere end højst nødvendigt.

Aftale mellem Det Kongelige Bibliotek og Styrelsen for Slotte og Kulturrejendomme

I december 2013 meddelte Kulturministeriet, at ansvaret for dele af drift og vedligeholdelse af bibliotekets ejendomme i løbet af 2014 skulle overdrages til Styrelsen for Slotte og Kulturrejendomme (SLKE) som led i en generel reorganisering af området.

De konkrete forhandlinger mellem SLKE og Det Kongelige Bibliotek om, hvad styrelsen skulle overtage af bibliotekets bygningsdrift, fandt sted igennem hele 2014, og der er fundet en – efter omstændighederne – brugbar løsning for begge parter. Styrelsen indtræder

i en række kontrakter, som Det Kongelige Bibliotek har indgået med eksterne leverandører om udvendig og indvendig drift og vedligeholdelse. Næste gang disse arbejder skal udbydes, vil Styrelsen stå for udbudsforretningerne. Derved bliver det muligt at udbyde bibliotekets opgaver sammen med kollegainstitutionernes tilsvarende opgaver. Det er bibliotekets forventning, at disse fælles udbud allerede på kort sigt vil give besparelser til alle de deltagende institutioner. Varetagelsen af den daglige drift i relation til leverandørernes tilstedeværelse i bibliotekets bygninger køber styrelsen af Det Kongelige Biblioteks egen Bygningsdriftsafdeling.

Ordningen skyldes, at biblioteket har varetaget sine opgaver gennem en massiv outsourcing til fremmede entreprenører og håndværkere. Det er bibliotekets politik ikke at ansætte håndværkere, men i stedet basere sig på eksterne tjenesteydelser. Dermed er det alene forvaltningen af leverandørernes tilstedeværelse, som varetages af statsansatte.

Sikringsafdelingen

Sikringsafdelingen har ansvaret for det daglige sikringsmæssige beredskab, herunder

især at forebygge brand, tyveri og øvrige trusler mod bibliotekets samlinger. Opgaven løses af afdelingens medarbejdere i tæt samarbejde med institutionens øvrige medarbejdere og relevante myndigheder, primært brandvæsen og politi.

Sikringsafdelingens overvågning og betjening af de sikringstekniske installationer i alle bibliotekets bygninger, primært detektering af brand og tyveri, adgangsforhold, tryghedsalarmer og tv-overvågning, sker på Det Kongelige Biblioteks kontrolcentral, som er bemandet døgnet rundt, alle årets dage.

Sikringsafdelingens medarbejdere er alle ansat på biblioteket og kender derfor alle bygningernes betjeningssteder, magasiner og administrative områder særdeles godt. Et grundigt bygningskendskab er forudsætningen for et effektivt og hurtigt reagerende *eggetberedskab*, som kan iværksættes meget hurtigt for at forebygge eller begrænse skader på personer og bibliotekets bygninger.

Gennem udførelsen af natlige runderinger og daglige tilsyn i alle bygninger opbygges og vedligeholdes det nødvendige, indgående kendskab til alle bygningers indretning, "normalbillede" og funktion. Dette medvirker i høj grad til, at vagtpersonalet i de situationer, hvor der forekommer akutte og unormale situationer, umiddelbart kan iværksætte effektive modforanstaltninger og derved standse, eller i det mindste reducere, skader på personer og bygningsdele.

Det indgående lokalkendskab er, sammen med den beredskabsmæssige uddannelse, også afgørende i tilfælde af brand eller indbrud, idet en hurtig og effektiv indsats er afgørende for det videre forløb, og i sidste ende omfanget af den skade, som biblioteket påføres. I disse situationer kan afdelingens personale og materiel indsættes som "gui-

der" for det tilkaldte brandvæsen eller politi og assistere i det videre forløb.

I de tilfælde hvor der er tale om en reel brand, stiller Sikringsafdelingen én eller flere ikklædte hjælperøgdykkere til rådighed for brandvæsnet, som derved kan ledes den nemmeste vej til brandstedet og i øvrigt assistere på stedet med afsøgning efter personer, oplåsning af døre, fremføring af udstyr samt videregivelse af relevante oplysninger, for eksempel muligheder for røgventilation, stigrørspacering og meget andet.

Alle Sikringsafdelingens vagtgående medarbejdere er uddannede hjælperøgdykkere, beredskabsvagter og førstehjælpere og vedligeholder disse uddannelser hvert andet år. Derudover gennemgås og afprøves bibliotekets beredskabsmateriel (primært generatorer, pumper og vandstøvsugere) jævnligt.

For at kunne opretholde en høj grad af parathed i forhold til unormale hændelser, så som brand, indbrud, røveri, tilskadekomst af personer, forsyningssvigt, oversvømmelse i bygninger, stormskader med mere, er det af afgørende betydning, at Sikringsafdelingens samarbejde med politi og brandvæsen vedligeholdes og øves med relativt korte mellemrum.

Heldigvis har Det Kongelige Bibliotek et særdeles velfungerende samarbejde med de to myndigheder og afvikler realistiske øvelser med både brandvæsnet og politiet ved enhver given lejlighed.

I 2014 gennemførtes tre større øvelser med udrykningshold Københavns Brandvæsen og deltagelse af alle disponible hjælperøgdykkere fra Sikringsafdelingen. Øvelserne blev afviklet i de to områder i bibliotekets bygninger, som er forhåndsgodkendt til dette brug af brandvæsenets arbejdsmiljøorganisa-

Særlige hændelser og indsatser i årets løb	2014
Indsats i forbindelse med brand og brandtilløb	7
Førstehjælpsindsats i forbindelse med større uheld og ulykker	3
Indsats i forbindelse med ordenshåndhævelse og bortvisninger	36
Indsats og assistance i forbindelse med større arrangementer og fremvisninger	9
Indsats i forbindelse med større vandskader, stormskader, rørbrud og lignende	3
Indsats i forbindelse med, eller forsøg på, tyverier og indbrud (bibliotekets ejendom)	6

tion, idet det ligger alle implicerede på sinde at undgå personskader i forbindelse med øvelser.

Alle øvelser gav et godt udbytte og viste, at samarbejde, bygningskendskab og god kommunikation i forening giver en hurtig og effektiv indsats, specielt i Det Kongelige Biblioteks, i visse områder, svært tilgængelige bygningsmasse.

Ligeledes gennemførtes i 2014 en uvarslet, natlig indbrudsøvelse i en af bibliotekets bygninger på Slotsholmen i samarbejde med politiets patruljer. Også denne øvelse gav et godt udbytte og god læring for de implicerede vagtbetjente, politifolk og hundeførere.

Sikringsafdelingens erfaring er, at regelmæssige, realistiske øvelser er nødvendige for alle parter for at vedligeholde den høje parathed og den lave reaktionstid i forbindelse med hændelser. Afdelingen vil naturligvis fortsætte med at arrangere øvelser i udvalgte dele af beredskabsspektret i størst muligt omfang.

Et velfungerende egetberedskab kræver veluddannet personale, gode procedurer og godt materiel. Afdelingens materiel er sædvanligvis godt og vedligeholdt, men af og til kræver situationen og udviklingen en udskiftning eller opgradering. I 2014 gennemførte biblioteket en udskiftning af radiosystemet, idet det hidtidige, analoge system ikke længere var tidssvarende. Et nyt digitalt

system er i løbet af året blev indkørt parallelt med, at det gamle system blev udfaset.

I forbindelse med udskiftningen blev det nye radiosystem opbygget på en sådan måde, at der blev mulighed for at benytte systemet i andre af bibliotekets operative afdelinger i forbindelse med afvikling af større arrangementer, ligesom der blev åbnet mulighed for at centrale medarbejdere på alle bibliotekets betjeningssteder vil kunne benytte sig af en håndbåren radio. Denne mulighed kan vise sig værdifuld fremover i forbindelse med svigt eller udfald af det offentlige telefonnet (herunder mobilnettet), som oftest forekommer i forbindelse med større hændelser. I disse situationer kan radiosystemet benyttes som en sikker primær- eller alternativ kommunikationslinje til bibliotekets kontrolcentral og derved give denne mulighed for at give de nødvendige informationer i situationen, som kan give kontrolcentralen et godt overblik og danne baggrund for de beslutninger, der gør det muligt at sætte ind med mest mulig kvalificeret hjælp, så skader og driftsforstyrrelser minimeres.

Driftsafdelingen

Driftsafdelingen består af en transportsektion og et driftssekretariat, som sammen varetager en del af de tværgående funktioner i forbindelse med Det Kongelige Biblioteks praktiske drift, herunder indkøbsfunktion, kørsel, postforsendelse, intern transport, rengøring mv. Opgaverne skal udføres til den

fastsatte tid, i den fastsatte kvalitet og inden for rammerne af det fastlagte budget.

Transportsektionens primære kørselsopgaver i 2014 har været fire daglige rundture mellem bibliotekets egne adresser, samt leveringer og afhentning på 51 institutter/centre under Københavns Universitet.

Derudover er der i 2014 oprettet flere faste ture i forbindelse med Det Kongelige Biblioteks skanningsopgaver for andre institutioner. Dette er blandt andet blevet til en fast ugentlig kørsel mellem Det Kongelige Bibliotek og Statens Arkiver. Denne kørsel bestod i 2014 af transport af 160 bure med arkivalier til skanning. Endvidere køres der hver 14. dag en fast kurérkørsel mellem Det Kongelige Bibliotek og Nationalmuseet med materiale til skanning.

I alt har transportsektionen i 2014 tilbagelagt 89.908 km i bibliotekets tjenestevogne.

Transportsektionens andre opgaver har blandt andet bestået af affaldshåndtering, både i forbindelse med den daglige udskillelse og kildesortering, samt ved større oprydningsopgaver for andre afdelinger.

En af årets store flytteopgaver foregik på Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek på Nørre Allé, hvor der i alt blev flyttet arbejdspladser for 35 medarbejdere, både internt på adressen, men også i form af rokering fra andre adresser til Nørre Allé, hvor transportsektionen deltog i planlægning, udførelse og evaluering af hele forløbet.

Bibliotekets postforsendelse sendte i årets løb biblioteksmaterialer for 437.987 kr. via den nationale og nordiske kørselsordning. Den nordiske del af kørselsordningen ophørte dog i midten af 2014, hvilket har betydet, at

Ifølge Lov om pligtaflevering skal alt trykt materiale afleveres til Det Kongelige Bibliotek. En del af dette materiale er småtryk, dvs. firmaer, foreninger og institutioners interne trykte sager som årsberetninger og regnskaber, udstillingskataloger og personaleblade, prislister over varer og meget andet. Her ses to motiver fra Det Kongelige Biblioteks Småtryks-samling udgivet som postkort i 2014: Forsiden af "Hotel Guide for Danmark, 1969" og en udstillingsplakat "Jylland i København" fra 1949.

en del af dette materiale fra da af er blevet sendt med PostDanmark. I alt er der i 2014 blevet sendt breve og pakker med PostDanmark for 1.447.058 kr. samt sendt bure med materiale fra Pligtaflæveringen til Statsbiblioteket i Aarhus for 40.956 kr.

Driftssekretariatet har i 2014 gennemført 482 indkøb, hvoraf 302 af indkøbene har kunnet foretages via Moderniseringsstyrelsens forpligtende indkøbsaftaler, primært indenfor kategorierne inventar, kontorartikler og printertonere.

I slutningen af 2013 og starten af 2014 gennemførte biblioteket et EU-udbud om vinduespolering på bibliotekets adresser. Den nye aftale trådte i kraft den 1. april 2014.

Igen i år har Det Kongelige Bibliotek været en populær *location* til foto og film, f.eks. bryllupsbilleder, reklamefilm og spillefilm. Biblioteket har blandt andet lagt lokaler til den amerikanske kærlighedsfilm *Copenhagen*.

Samlet regnskab for materialeanskaffelser

Regnskab for anskaffelser i 2014, dvs. regnskabet for køb af bøger, tidsskrifter og andre materialetyper i fysisk og elektronisk form samt indbinding var i alt 48,9 mio. kr. Af beløbet anvendtes knap 4,5 mio. kr. til nationalbiblioteksopgaven og 44,5 mio. kr. til universitetsbiblioteksopgaven.

En stor del af anskaffelserne til *nationalbiblioteksopgaven* afspejles ikke i regnskabstallene, idet den overvejende del af materialet erhverves via pligtaflevering og gaver. Især skal fremhæves, at der via pligtafleveringen erhverves digitale dokumenter i eksempelvis cd-rom m.m.) og digitale værker, som publiceres på internettet. Dette sker via nethøstning. Til Danske Samlinger er der i alt indkøbt materialer for 1.684.987 kr. Til anskaffelse af de særlige materialetyper – manuskripter, arkivalier, billeder, kort, noder, nodemanuskripter, immateriel kulturarv (Dansk Folkemindesamling), orientalia og judaica – er anvendt 1.591.971 kr. Til centrene og fagdelte anskaffelser er der indkøbt håndbøger og referenceværker for 256.405 kr. Bevaringsafdelingen har til indbin-

dingsmaterialer og bedre bevaringsforhold anvendt 462.778 kr., som bruges i henhold til aftalte kvoter. I alt blev der til nationalbiblioteksopgaven anvendt 4.448.376 kr. i form af materialeanskaffelser.

Regnskabet for *universitetsbiblioteksopgaven* er for de trykte dokumenters vedkommende opdelt på fagkonti, som modsvarer de fagområder ved Københavns Universitet, som Det Kongelige Bibliotek betjener. I alt blev der til universitetsbiblioteksopgaven anvendt 44.498.045 kr., hvor langt den største post udgøres af udgiften til digitale dokumenter, nemlig 41.126.993 kr. Udgiften til digitale dokumenter udgør nu 92,4 pct. af de samlede udgifter, mens udgiften til trykte dokumenter, inkl. udgift til indbinding, udgør 7,6 pct.

Som det ses, satser Det Kongelige Bibliotek fortsat stærkt på opbygning af digitale samlinger og adgang til digital information. Ud af det samlede regnskab for såvel nationalbiblioteksopgaven som universitetsbiblioteksopgaven udgør udgiften til digitale dokumenter nu 85 pct., svarende til en stigning på tre procentpoint siden 2013.

Regnskab for anskaffelser og indbinding 2014 (bøger, tidsskrifter, digitale dokumenter m.m.)

	Monografier, manuskripter og øvrige dokumenter	Tidsskrifter og serier	Digitale dokumenter	Indbinding & bevaring	I alt
Nationalbiblioteksopgaven	2.591.627	98.852	452.324	1.305.572	4.448.376
Danske Samlinger	785.446			842.794	1.628.240
Danske Samlinger (aviser og mikrofilm)		20.248			20.248
Danske Samlinger (Udenlandske Danica)	34.231	2.178			36.409
Håndskriftsamlingen og Boghistorie	689.549	14.143			703.692
Kort- og Billedsamlingen	49.075	19.167			68.242
Det Nationale Fotomuseum	250.716				250.716
Musik- og Teatersamlingen	479.510	11.980			491.490
Orientalisk og Judaistisk Samling	30.501	2.557			33.058
Dansk Folkemindesamling	44.773				44.773
Håndbøger m.m. til centre og læsesale	189.971	28.579			218.550
Fagdelte anskaffelser	37.855				37.855
E-tidsskrifter, -bøger, databaser			452.324		452.324
Bevaringsaktiviteter, fælles				462.778	462.778
Universitetsbiblioteksopgaven	2.945.790	392.580	41.126.993	32.682	44.498.045
Humaniora	1.308.893	221.615			1.530.509
Fælles (dansk litteratur)	252.437				252.437
Samfundsvidenskab	946.660	56.423			1.003.083
Jura	270.922	102.346			373.268
Teologi	97.973	16.363			114.337
Naturvidenskab	42.543	4.544			47.087
Sundhedsvidenskab	26.361	-8.712			17.649
Digitale dokumenter			41.126.993		41.126.993
Indbinding fælles				32.682	32.682
Anskaffelser i alt	5.537.417	491.432	41.579.317	1.338.254	48.946.421

Kunstforeningen

Af formand for Kunstforeningen, Sten Tulinius

Formandens årsberetning for 2013-2014

Formanden bød velkommen til den 35. generalforsamling, og mindedes Erik Kofoed og Ib Meiding, der døde henholdsvis 2. november 2013 og 22. maj 2014, og tilføjede, at Ib som bestyrelsesmedlem i 1980'erne og 1990'erne var med til at gøre Kunstforeningen til en rejsende kunstforening med de mange ture han arrangerede, samt med det berømte ekstra lotteri, som gik rundt i alle afdelinger. Det betød blandt andet, at medlemstallet steg fra 46 til 180 medarbejdere. Foreningen har holdt niveauet og har i 2014 haft 183 medlemmer.

Udstillingerne i Den Sorte Diamants kantine i den forløbne sæson var af fotograf Henrik Bøegh og malerne Morten Tøgern, Hans Helge Nielsen og Bodil Brems, men som det fremgår, har vi haft færre udstillinger i kantine end normalt. Bestyrelsen har nemlig taget en beslutning om at prioritere udstillingsudflugter i stedet.

Oddur Hansen arrangerede en spændende tur på Nørrebro, hvor vi besøgte flere gallerier. De billeder vi købte, kan ses på udstillingen i Diamantens kantine, hvor der under generalforsamlingen var udstillet en række genstande, der i det følgende refereres til. Jette Mazanti førte os ud til Søborg i *Gyn-gemose Ateliers*, hvor vi besøgte fem lokale kunstnere, hvoraf to udstiller hos os. Sten Tulinius tog os med til Stubbekøbing hos maleren Hans Meyer Petersen, og rejsen gik videre med båd til Bogø og videre til Møn til *Galleri Fanefjord*, hvor vi købte glas, som kan ses i montren. Et besøg på *Kulturkajen Docken* var måske ikke den helt store oplevelse, men fotografierne af Henrik Bøegh var et hit!

Vi må ikke glemme Tove Krag, der på årets ti gallerivandring har ført os rundt i det indre København til et utal af gallerier. Her skal tilføjes til bestyrelsens forretningsorden, at der ved hvert regnskabsår afsættes et beløb på 5.000 kr. til disposition for indkøb på gallerivandringerne. Dersom beløbet ikke udnyttes fuldt ud i et givent regnskabsår, tilføjes det resterende beløb til foreningens kasse. På seks bestyrelsesmøder har den fået gennemført syv arrangementer, ét teaterbesøg og en rejse til Baltikum:

Den 16. november 2013 var vi på rundvisning på Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot og se udstillingen *Danmark og zarernes Rusland 1600-1900*, en fyldig og informerende udstilling. Kirsten Thomsen arrangerede turen, som sluttede med et godt måltid.

Den 20. december 2013 havde Jette Mazanti og Pia Verseput ført os til Louisiana på julebesøg for at se udstillingen *Arktis*, og var man i god tid, kunne man supplere med udstillinger af Asger Jorn og Jackson Pollock. *Arktis* er netop nu aktuelt, hvor der er fokus på klimaforandringer, og der arrangeres klimakonferencer i flere lande, blandt andet i Danmark. Julemiddagen indtoges – som sædvanligt – på restaurant Bolettes Gæstebud.

Den 12. januar 2014 besøgte Kunstforeningen Tivolis Koncertsal, hvor Teater Republique inviterede til forestillingen *La Vérité* med Salvador Dalis store originale vægtæppe: Nycirkus i festlig iklædning med over 80 tilmeldte fra foreningen. Efter forestillingen blev tæppet rullet ned i tilskuerrummet, hvor det kunne ses på nært hold.

Den 8. marts 2014 besøgte vi Arken, der viste udstillingen om den østrigske maler Friedensreich Hundertwasser. Han var

en streng kultur- og arkitekturkritiker, og han arbejdede overordnet med økologiske principper. Hans billeder kendetegnes ved poetisk naivitet og stærke, klare farver.

Den 11. maj gik turen til Statens Museum for Kunst, der ved en udstilling markerede Asger Jorns 100-årsdag. Jørn var vild, politisk og manisk i sine ekspressive billeder. Bagefter havde Pia Verseput og Jette Mazanti arrangeret en fin menu på restaurant Bistrordinare.

Den 15. august 2014 var vi Grønnegårds-teatret og så *De lystige koner i Windsor* af Shakespeare. Kirsten Thomsen havde sørget for billetterne til denne fine forestilling.

I september tog vi på alle tiders tur til de baltiske lande. I en litauisk bus førte vores fremragende guide Loretta os fra Tallinn til øen Ødsel videre til "det lettiske Schweiz", Sigulda, og storbyen Riga. Senere passerede vi grænsen til Litauen og besøgte byerne Kaunas og Vilnius. Vejret var pragtfuldt, og det fremmede indtrykkene af Tallinn og Riga gamle bydele. Derudover var vi på herregårdsbesøg og så også det nye kunstmuseum lidt udenfor Tallinn og – selvfølgelig – det nye nationalbibliotek i Riga, en by, der også indeholder et helt kvarter i Jugendstil. Vi så også det skønne Vilnius Universitet, som er præget af gotik, klassicisme og barok. Endelig var vi i det jødiske kvarter, der erindrer os om de tre baltiske landes tragiske historie. En stor tak til Jarle Aadna for hans initiativ.

Den 26. september 2014 var Kunstforeningen igen på Louisiana til den store Emil

Nolde-udstilling med malerier, akvareller, tegninger og grafik. Noldes sammensatte og mangfoldige kunstneriske virke udfoldede sig fuldt på denne imponerende udstilling. Tak til Lene Kjellesberg og Henrik Tang.

Foreningen havde fuldt hus til alle arrangementerne, dvs. 30 personer, som er det maksimale, hvis sådanne ture skal fungere. På Syriensrejsen i 2013 var der over 20, men på de øvrige rejser var der kun mellem 10 og 15 tilmeldte. Måske er vi sent ude med meldingerne, eller også har vi rejst for meget på kanten af krigszoner!

Kunstforeningen er stadig medlem af Corner, Galleri Egelunds Kunstforening og Dansk Raderforening. Vi var tre fra bestyrelsen til Egelunds generalforsamling; i år vandt vi ikke, men modtog årstryk af Maria Topp. På Corner købte vi Gustav Hansens *Roser*.

Afslutningsvis takkede formanden Det Kongelige Biblioteks ledelse og ikke mindst driftschef Leo Poulsen, transportchef Flemming Havre og resten af Driftsafdelingen samt Personaleforeningen og restauratør Jens Heding fra Søren K, for et godt samarbejde i det forgangne år. Herefter løftede formanden sløret for mulige kommende arrangementer, herunder et julearrangement på Louisiana, en række rejser til Lissabon, Nordjylland, Vilnius og Minsk, og i 2016 skal vi til Færøerne med Oddur Hansen! Første udstilling i den nye sæson bliver malerier af Frank Stelvig.

Personaleforeningen

Af formanden for Personaleforeningen, Heidi Justesen Nielsen

Årets første arrangement var et besøg på konditoriet La Glace i København 3. februar 2014. Her fik deltagerne serveret alt, hvad der overhovedet kunne indtages, af kaffe, varm chokolade og naturligvis ikke mindst lækre kager.

Generalforsamlingen 27. februar 2014 forløb planmæssigt, og der blev foretaget enkelte udskiftninger i bestyrelsen. Efter den mere formelle del var overstået, kom vicensational-samlingschef Else Marie Kofod og underholdt med foredraget "Traditionsændringer gennem 200 år", hvor vi blandt andet hørte om danskernes festmønstre og traditioner. Herefter var der fællesspisning med smørrebrød og hyggeligt samvær.

Arrangementet "Ghosttour" skulle oprindeligt have været afholdt i oktober 2013, men blev aflyst pga. en af de store efterårsstorme. I stedet blev turen afholdt 29. april 2014, hvor en guide fra ghosttour.dk tog foreningen med på en spændende tur rundt i København med spøgelseshistorier fra gamle dage.

Den 28. marts var der lagt op til en fornøjelig aften med bowling i World Cup Hallen i Rødovre. Vi lagde ud med to timers bowling; en god dyst mellem øvede og uøvede medlemmer. Bowlingen blev efterfulgt af den obligatoriske medaljeuddeling og ikke mindst hyggelig fællesspisning.

I maj måned kunne vi igen invitere på "den hemmelige rundvisning" med bibliotekets driftschef Leo Poulsen som guide. Han viste rundt i udvalgte afsnit af Diamanten, Hansen- og Holm-bygningerne, hvor vi fik lov til at se dele af biblioteket, der ikke normalt

er adgang til, krydret med gode historier og højt humør. Arrangementet sluttede af med en aperitif på taget af Diamanten, hvor vi kunne nyde den smukke udsigt i højt solskin.

Årets skovtur 6. september 2014 gik til Hven. Trods det sene tidspunkt på året var vejret alligevel med os, og turen foregik i strålende solskin. Vi begyndte med fælles morgenmad på båden, og efter ankomst var der mulighed for at udforske øen på egen hånd, både før og efter omvisning og smagsprøver på det lokale whiskydestilleri *Spirit of Hven*. På destilleriets restaurant fik vi en lækker frokostbuffet, inden turen igen gik hjemad.

Personaleforeningens udflugt i september gik til Hven og bestod i en dejlig sejltur i højt solskin og en tur på whiskydestilleri med rundvisning og smagsprøver.

Foto: Personaleafdelingen

I oktober var vi på slentretur i indre by med Torben Frandsen fra *Weirdwalks*. Han underholdt os dels med den officielle historie om udvalgte steder i byen, dels med sjove skrøner og mystiske, skumle beretninger om, hvad der engang foregik bag de forskellige facader og murer. En særdeles fornøjelig tur, hvor vi alle blev lidt klogere, ikke mindst på de mere skumle sider af den indre by.

Foreningens julearrangement blev afholdt i Hansens Gamle Familiehøve på Frederiksberg den 21. november. Efter spisningen var der rig mulighed for at udfolde sig på dansegulvet til lyden af live musik. Medlemmerne mødte talstærkt op, og vi havde en festlig aften.

Den 11. november var vi på rundvisning i Dansk Jødisk Museum for at se særudstil-

lingen "Hjem" under ledelse af en meget entusiastisk og fortællelysten guide.

Medlemmer

Personaleforeningen havde ved udgangen af 2014 175 medlemmer, heraf 33 forhenværende medarbejdere. 14 nye medlemmer kom til og fem meldte sig ud.

Bestyrelsen i 2014

Heidi Justesen Nielsen (formand)
Elzbieta Blazejowski (næstformand)
Line Fagerlind (kasserer)
Gitte Steenberg
Marie-Christine Levassor
Sarah Ditlev
Signe Strecker
Hans Lütze

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

STATISTIK OVER BIBLIOTEKET'S YDELSER

Noter

2014

2013

PUBLIKUMSBETJENINGEN

ALMENE TJENESTER

Åbningstider			
Nørre Allé, timer pr. uge.....		76	76
Slotsholmen, timer pr. uge		67	67
Amager, timer pr. uge.....		62	62
Gothersgade, timer pr. uge		82	82
Stu-di-stræ-de, timer pr. uge.....	1)	82	84
Besøgende på betjeningsstederne, antal personer			
Nørre Allé.....		385.225	410.859
Slotsholmen		336.497	350.471
Amager		217.804	251.092
Gothersgade		193.885	209.560
Stu-di-stræ-de.....	1)	154.344	149.080
Besøgende i alt.....		1.287.755	1.371.062
REX: Bestand af bibliografiske data			
REX, bibliotekets egne bibliografiske poster i bibliotekssystemet.....	2)	3.958.607	4.090.382
Eksterne biblioteker i REX.....		3.661.797	3.670.259
Bibliografier i REX.....		425.656	413.906
REX-Web		358.042	358.042
REX i alt		8.404.102	8.532.589
REX, vært for eksterne biblioteker		37	40
Benyttelse af bibliotekets website			
Antal besøg.....	3)	4.687.386	4.624.325
Antal sider vist.....	3)	35.751.597	38.206.138

STATISTIK

Statistikken omfatter Det Kongelige Bibliotek, Danmarks Nationalbibliotek og Københavns Universitetsbibliotek.

Anmærkning: Det Kongelige Biblioteks statistik følger retningslinjerne i Danmarks Statistiks "Vejledning om indberetning af statistik for forskningsbiblioteker".

Følgende symboler er anvendt i skemaerne:

* Tal kan i sagens natur ikke forekomme

** Tal haves ikke, da opgørelsesmåden er ændret

*** Oplysninger foreligger ikke

1) Det Juridiske Fakultetsbibliotek i Studiestræde er først fra 2013 et fakultetsbibliotek under Det Kongelige Biblioteks Universitetsbiblioteksfunktion.

2) Faldet i antal bibliografiske poster hænger sammen med konsolidering (samkøring) af poster fra forskellige samlinger til én post med flere eksemplarer.

3) Tal for besøg og sidevisninger 2013 er efterfølgende revideret.

2012

2011

Notes

The statistics comprise The Royal Library, National Library and University of Copenhagen Library.

Annotation: The Royal Library's statistics follow the guidelines in Statistics Denmark's publication "Vejledning om indberetning af statistik for forskningsbiblioteker" (Guidelines for the reporting of statistics for research libraries).

The following symbols are used:

* Figures cannot in the nature of things occur

** Figures not available as the method of counting has been altered

*** No information available

1) In 2013 the Faculty of Law Library in Studiestræde became a faculty library under The Royal Library's University Library function.

2) The reduction in the number of records is due to consolidation of records from separate collections.

3) The figures for 2013 have been revised.

USER SERVICES

GENERAL SERVICE

2012	2011	Notes	
76	76		Opening hours
68	68		 Nørre Allé, hours per week
62	62		 Slotsholmen, hours per week
82	82		 Amager, hours per week
*)	*)	1)	 Gothersgade, hours per week
			 Studiestræde, hours per week
452.859	448.698		Visitors at the locations, number of people
397.240	340.256		 Nørre Allé
226.292	234.055		 Slotsholmen
228.701	158.172		 Amager
*)	*)	1)	 Gothersgade
			 Studiestræde
1.305.092	1.181.181		 Total number of visitors
			REX: Number of bibliographic records
4.025.271	4.056.473	2)	 REX, the library's own bibliographic records
3.752.601	3.586.813		 External libraries in REX
389.070	380.141		 Bibliographies in REX
358.042	358.042		 REX-Web
8.524.984	8.381.469		 REX total
40	44		 REX, host to external libraries
			Usage of the library's website
4.357.779	4.085.564	3)	 Number of visits
23.626.330	27.090.877	3)	 Number of pages shown

PUBLIKUMSBETJENINGEN

DOKUMENTLEVERING

Antal lånere

Aktive lånere i REX i indeværende år	32.881	33.965
Antal indlogninger via Fjernadgang	696.386	796.834
Crowdsourcing i Danmark set fra Luften (antal metadatarettelser).....	301.801	228.447
Antal aktive brugere i brugerbasen.....	77.334	56.567

Behandling af rekvisitioner i magasiner

(antal rekvisitioner)

Rekvisitioner til ekspedition i samlingerne.....	342.060	348.752
Bestillinger på danske bøger, som biblioteket ikke havde.....	5	5

Registrering i REX som led i edb-udlån

Antal værker beholdningsregistreret i REX inden udlån.....	31.243	27.898
--	--------	--------

Søgninger i webbaser (medregnes ikke som udlån)

Søgninger i bibliografiske webdatabaser på biblioteket	1.864.499	2.379.454
Søgninger i fakta-webdatabaser på biblioteket	3.665.521	3.445.130
Søgninger i webbaser på biblioteket i alt	5.530.020	5.824.584

Udlån, fordelt på udleveringsfunktioner

(antal fysiske enheder)

Hjemlån, direkte til låner.....	189.112	195.997
Udlån effektueret som kopi, selvkopiering og bestilte kopier	66.658	68.523
Elektroniske udlån, direkte til låner		
- af bibliotekets egne digitaliserede materialer	1) 4.103.352	3.346.549
- af licensressourcer	2) 6.683.039	5.937.440
Institutionslån, direkte lån		
- institutter under Københavns Universitet	31.290	32.211
- andre forskningsinstitutioner	2.891	4.095
Indlån, direkte til låner.....	37.871	39.427
Interurbane udlån	65.720	68.247
Udlån effektueret som kopi via interurbanlån	7.834	8.368
Læsesalslån	81.103	81.142
Læsesalslån effektueret som kopi, inkl. selvkopiering.....	26.253	27.289
Udlån i alt, eksklusive fornyelser	11.295.123	9.809.288
- heraf postforsendte direkte lån.....	206	265

1) Heri indgår downloads af e-bøger (målt som antal hele bøger).

2) Heri indgår downloads af e-bøger (målt som antal enkelt-kapitler)

2012

2011

Notes

1) Includes downloads of
e-books (number of titles)2) Includes downloads of
e-books (number of chapters)**USER SERVICES**
DOCUMENT DELIVERY

			Number of borrowers
33.681	35.702		 Active borrowers in REX current year
803.088	675.926		 Number of log-ins via remote access
35.920	*)		 Crowdsourcing in <i>Denmark Seen from the Air</i>
***)	***)		 (number of metadata corrections)
			 Number of active users in user base
			Handling requests from stacks
			(number of requests)
338.245	346.330		 Requests for materials from the collections
8	5		 Requests for Danish books not available in the library
			Registration in REX as part of loans through the library system
29.089	23.830		 Number of documents barcoded in REX before loans
			Searches in webbases (not counted as loans)
1.918.698	2.113.386		 Searches in bibliographic web databases in the library
2.715.618	2.121.525		 Searches in facts web databases in the library
4.634.316	2.125.425		 Total number of searches in webbases in the library
			Loans, distributed on issuing functions
			(number of physical units)
182.197	183.374		 Loans, direct lending for use outside the library
64.829	55.214		 Loans effected as copy, self copying and requested copies
			Electronic loans, direct lending
2.611.825	2.047.970	1)	 - of the library's own digitised materials
4.777.704	4.063.825	2)	 - of license resources
			Direct loans to institutions
29.011	31.164		 - institutes under the University of Copenhagen
5.245	5.155		 - other research institutions
36.789	39.653		 Loans from other libraries, directly to borrower
66.248	77.840		 Interlibrary loans
7.543	10.772		 Loans effected as copy via interlibrary loans
95.160	99.444		 Reading room loans
32.538	23.717		 Reading room loans effected as copy, incl. self copying
7.909.089	6.638.128		 Total number of loans, excl. renewals
370	348		 - of which loans sent by post

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

STATISTIK OVER BIBLIOTEKET'S YDELSER

Noter

2014
2013
PUBLIKUMSBETJENINGEN
DOKUMENTLEVERING

Indlån fra andre biblioteker (antal fysiske enheder og kopier)			
Indlån fra danske biblioteker	26.062	27.265	
- heraf fra danske folkebiblioteker	3.025	3.036	
- heraf fra danske forskningsbiblioteker	23.037	24.229	
Indlån fra nordiske biblioteker	3.217	3.741	
Indlån fra øvrige udenlandske biblioteker	8.099	7.841	
Indlån fra kilder, der ikke er biblioteker	493	580	
Indlån i alt	37.871	39.427	
Fotokopier på papir (antal ark)			
Fremstillet i udlånsskranker/læsesale m.v. eller ved selvkopiering	784.927	799.981	
Fremstillet i forbindelse med interurbanlån	70.523	77.846	
Fotokopier i alt	855.450	877.827	

STATISTIK

2012

2011

Notes

USER SERVICES

DOCUMENT DELIVERY

			ILL from other libraries
			(number of physical units and copies)
25.166	26.741		 Loans from Danish libraries
2.686	3.007		 - of which from Danish public libraries
22.480	23.734		 - of which from Danish research libraries
3.779	5.114		 Loans from Nordic libraries
7.320	7.164		 Loans from other foreign libraries
524	634		 Loans from non-library sources
36.789	39.653		 Total number of loans
			Photocopies on paper
			(number of sheets)
			Produced at circulation desks/reading rooms
823.296	612.342		etc. or by self-copying
72.875	87.142		 Produced in connection with interlibrary loans
896.171	699.484		 Total number of photocopies

PUBLIKUMSBETJENINGEN**INFORMATION- OG DOKUMENTATIONSYDELSER**

Samling på åbne hylder (antal hyldemeter)	1)	9.339	11.081
Antal tidsskrifttitler på åbne hylder		337	680
Antal læse- og studiepladser			
- på Nørre Allé		489	489
- på Slotsholmen, Læsesal Vest		165	165
- på Slotsholmen, Læsesal Øst og Nord og E Vest		314	314
- i Centerlæsesale og på læsepladser i samlingerne		58	58
- på Slotsholmen, øvrige		176	176
- på Amager		578	578
- i Gothersgade	2)	263	267
- i Studiestræde		386	441
I alt pladser på læsesale og i centre		2.429	2.488
Antal læsesalgæster i Nationalbiblioteket på Slotsholmen (læsesale, centre og afdelinger)			
- på Læsesal Vest		17.128	19.026
- i Centerlæsesale og på læsepladser i samlingerne		3.351	3.663
I alt gæster på Nationalbibliotekets læsesale, i centre og samlinger		20.479	22.689
Informations- og dokumentationsopgaver			
Antal mundtlige forespørgsler inkl. e-mail/telefon		265.288	257.825
Antal besvarede referenceopgaver		3.662	6.591
Brugerundervisning			
Antal lektioner	3)	827	635
Antal deltagere		10.667	6.919

1) Faldet i hyldemeter på åbne hylder skyldes en omprioritering af publikumsarealerne fra bog-samlinger til nye studiefaciliteter (FabLab), navnlig på Nørre Allé.

2) Tallet for læsepladser i Gothersgade for 2012 var forkert i årsberetningen for det år. Tallene for 2011 og 2013 er korrekte. Der er indrettet 15 ekstra læsepladser i Gothersgade 2013.

3) Til og med 2012 er tallet opgjort i timer. 2013 er opgjort i lektioner à 45 min. Tallet for 2013 svarer til 476 klokke-timer.

1) The migration to electronic literature plus a shift in use of the physical library space from spaces with book collections to spaces with study environment has lead to new kinds of study facilities (FabLabs) – and caused a significant fall in the amount of collections on open shelves.

2) The figure for study seats at Gothersgade for 2012 was incorrect in the annual report of that year. The figures for 2011 and 2013 are correct. 15 extra study seats have been established at Gothersgade in 2013.

3) Up to and including 2012 the figure is counted in lessons of 45 min. The figure for 2013 is the equivalent of 476 hours.

2012	2011	Notes	
USER SERVICES			
INFORMATION AND DOCUMENTATION SERVICES			
10.935	10.769	1)	Collection on open shelves (number of shelf metres)
722	772		Number of periodical titles on open shelves
489	491		Number of reading room seats and study seats
165	165		 - at Nørre Allé
314	245		 - at Slotsholmen, Reading Room West
56	85		 - at Slotsholmen, Reading Room East and North and E West
176	176		... - in Centre reading rooms and study seats in the collections
554	554		 - at Slotsholmen, others
252	252	2)	 - at Amager
*)	*)		 - at Gothersgade
2.006	1.968		 - at Studiestræde
			. Total number of seats in reading rooms and in centres
			Number of reading room guests in The National Library at Slotsholmen (reading rooms, centres and departments)
20.717	21.179		in Reading Room West
3.238	4.478		...in Centre reading rooms and at study seats in the collections
23.955	25.657		Total number of guests in The National Library's
			reading rooms, in centres and collections
			Information and documentation requests
194.147	164.061		Number of orbal enquiries incl. e-mail/phone
4.644	5.204		 Number of reference requests answered
			User instruction
528	353	3)	Number of lessons
6.563	3.856		Number of participants

KONVENTIONELLE MATERIALETYPER

BESTAND – FORDELT PÅ MATERIALEKATEGORIER

Bestand i fysiske enheder			
Bøger og seriepublikationer		6.358.449	6.278.949
Manuskripter og arkiver		179.618	178.428
Musikaler		312.988	311.934
Mikroformer	1)	192.423	205.620
AV-dokumenter		86.615	81.571
Grafiske dokumenter		19.916.082	18.953.125
Kartografiske dokumenter		329.896	328.286
Digitale dokumenter i fysisk form	2)	13.674	13.568
Andre biblioteksmaterialer		679	679
Fysiske enheder i alt, katalogiserede materialer		27.390.424	26.352.160
Materiale, som ikke katalogiseres		7.760.666	7.657.211
Fysiske enheder i alt		35.151.090	34.009.371
Bestand i hyldemeter			
Bøger og seriepublikationer		160.519	158.879
Manuskripter og arkiver	3)	9.458	9.115
Musikaler		2.325	2.529
Mikroformer		1.615	1.442
AV-dokumenter og digitale dokumenter i fysisk form		887	912
Grafiske og kartografiske dokumenter		15.716	15.435
Andre biblioteksmaterialer		11	11
Hyldemeter i alt, katalogiserede materialer		190.531	188.323
Materiale, som ikke katalogiseres		7.643	7.549
Hyldemeter i alt	4)	198.174	195.872

1) Differencen i antal mikroformer 2013-2014 skyldes en nyoptælling af mikroformer i NB.

2) Digitale dokumenter, som foreligger på fysiske lagringsmedier (disketter, cdrom, bånd, dvd-plader m.fl.)

3) Faldet i antal hyldemeter i 2014 skyldes nyopmåling af Musiksamlingen.

4) Faldet i hyldemeter 2013 skyldes nyopmålinger i Nationalbibliotekets samlinger.

2012

2011

Notes

THE ROYAL LIBRARY

STATISTICS OF THE LIBRARY'S SERVICES

1) The reduction in the number of microforms in 2013-2014 is due to a new inventory in the National Library Collections.

2) Digital documents on physical media (disc, tape, CD, DVD etc.)

3) The decrease in the number of shelf metres in 2014 is due to a new survey of The Music Collection.

4) The decrease in the number of shelf metres is due to a new survey of the National Library Collections.

CONVENTIONAL MATERIAL TYPES STOCK – DISTRIBUTED ON PHYSICAL CATEGORIES

				Stock in physical units	
6.118.047	6.177.019			Books and serial publications	
175.808	173.215			 Manuscripts and archives	
310.930	290.058			 Music	
205.590	204.590	1)		 Microforms	
81.184	80.407			 AV-documents	
18.527.015	18.307.819			Graphic documents	
326.223	325.598			 Cartographic documents	
13.200	12.988	2)		Digital documents in physical form	
679	679			Other library documents	
25.758.676	25.572.373			Physical units in total, catalogued documents	
7.550.795	7.454.333			Documents that are not to be catalogued	
33.309.471	33.026.706			 Physical unities in total	
				Stock in shelf metres	
159.052	161.947			Books and serial publications	
8.725	8.687	3)		 Manuscripts and archives	
3.720	3.714			 Music	
1.845	1.707			 Microforms	
828	794			 AV-documents and digital documents in physical form	
15.055	14.861			 Graphic and cartographic documents	
11	6			Other library documents	
189.235	191.716			 Shelf metres in total, catalogued documents	
6.982	6.888			Documents that are not to be catalogued	
196.217	198.604	4)		 Shelf metres in total	

KONVENTIONELLE MATERIALETYPER**TILVÆKST (BRUTTOTILVÆKST) – FORDELT PÅ MATERIALEKATEGORIER**

Bruttoanskaffelse (antal fysiske enheder)			
Bøger og seriepublikationer		39.807	44.345
Manuskripter og arkiver		1.193	2.620
Musikaler	1)	1.054	984
Mikroformer		30	32
AV-dokumenter		2.255	456
Grafiske dokumenter	2)	962.958	426.120
Kartografiske dokumenter		1.646	2.063
Digitale dokumenter i fysisk form		115	381
Andre biblioteksmaterialer		0	0
Fysiske enheder i alt, registrerede materialer		1.009.058	477.001
Materiale, som ikke katalogiseres		103.455	106.416
Fysiske enheder i alt		1.112.513	583.417

1) Stigning i bruttoanskaffelser af musikaler afspejler ajourføring og opsamling af ældre pligtaflævering.

2) Stigningen i antal grafiske dokumenter 2013 skyldes hovedsageligt modtagelsen af 417.578 luftfotonegativer fra Cowi/Geoplan.

2012

2011

Notes

1) The increase in gross acquisition of sheet music reflects an update and collection of older legal deposit material.

2) The increase in number of graphic documents in 2013 is mainly due 417,578 aerial photographs donated by Cowi/Geoplan.

CONVENTIONAL MATERIAL TYPES**ADDITIONS (GROSS) – DISTRIBUTED ON MATERIAL CATEGORIES**

				Gross acquisition (number of physical units)
52.508	48.040			Books and serial publications
2.593	1.412			Manuscripts and archives
636	912	1)		Music
41	48			Microforms
3.423	2.818			AV-documents
216.660	386.175	2)		Graphic documents
625	27.722			Cartographic documents
212	108			Digital documents in physical form
625	678			Other library materials
277.323	467.913			Physical units in total, registered materials
102.272	114.077			Documents that are not to be catalogued
379.595	581.990			Physical units in total

ELEKTRONISKE VÆRKER

BESTAND – FORDELT PÅ MATERIALEKATEGORIER

Pligtafleveringsserveren (antal titler)			
Elektroniske seriepublikationer		1.497	1.497
Digitale tekstdokumenter		9.460	9.460
Pligtafleveringsserveren i alt		10.957	10.957
KBs egne digitaliserede værker (antal titler)			
Elektroniske seriepublikationer	1)	54	54
Digitale tekstdokumenter, e-bøger	2)	16.808	14.749
Digitale tekstdokumenter, e-noder		20.096	19.436
Digitale tekstdokumenter, e-musikmåtryk		0	0
Digitale tekstdokumenter, e-småtryk		5.202	3.837
Digitale tekstdokumenter, e-manuskripter i codex-form		1.148	450
Digitale tekstdokumenter, e-manuskri., enkeltblads/fåblads-		17.924	17.208
Digitale AV-dokumenter, e-fotos og e-billeder (portrætter, andre billeder)	2)	204.302	183.614
Digitale AV-dokumenter, e-luftfotos		365.289	246.906
Digitale AV-dokumenter, e-film (levende billeder)		84	0
Digitale AV-dokumenter, e-multimedie		0	0
Digitale AV-dokumenter, e-kortmateriale		29.702	28.273
Digitale AV-dokumenter, lyd		33	27
Bibliografiske baser og faktabaser	3)	7	7
KBs egne digitaliserede værker i alt		660.649	514.561
Licensressourcer (antal titler)			
Elektroniske seriepublikationer		40.094	38.308
Digitale tekstdokumenter		656.881	526.567
Digitale AV-dokumenter		0	0
Bibliografiske baser og faktabaser		1.474	1.513
Licensressourcer i alt		698.449	566.388
Bestand af elektroniske værker i alt (antal titler)		1.370.055	1.091.906

1) Omfatter: tidsskrift.dk (20 titler), Det Virtuelle Musikbibliotek (18 titler), WWI i Europa-projekt (9 titler) samt følgende syv enkelttidsskrifttitler oplagt på bibliotekets egne servere: "Illustreret Tidende" årgang 1859-1924, "Klingen" årgang 1917-20, "Clarté" årgang 1926-27 (komplet), "Kritisk Revy" årgang 1926-28 (udvalg), "Bogens Verden" årgang 1994-, "Vejen frem" årgang 1943-45 (ufuldstændig), "Theses and other publications of the University of Copenhagen".

2) Differentieringen i materiale-typer er først for alvor gennemført fra 2013. Tallet for e-bøger rummer frem til og med 2012 også de andre typer af digitale tekstdokumenter (e-noder og tildels e-småtryk, e-manuskripter (codex og enkelt-/fåblads). Tallet for Digitale AV-dokumenter rummer frem til og med 2012 også tallene for de andre digitale AV-dokumenter (e-luftfotos, e-kortmateriale).

3) Der lå 2011 ff. 7 baser på Det Kongelige Biblioteks servere: Dansk Juridisk Bibliografi 1988-98 og 1999-2005., Dansk Musikfortegnelse 1899-1930, Dansk Sociologisk Bibliografi 1987-1995 og 1996-2004, Dansk Historisk Bibliografi, Håndskriftafdelingens brevbase, Håndskrifter-hvervelser, Manju-samling.

2012

2011

Notes

1) Comprises: tidsskrift.dk (20 titles), The Virtual Music Library (18 titles), WWI in the European project (10 titles) as well as the following individual periodical titles on the library's own servers: "Illustreret Tidende" volume 1859-1924, "Klingen" volume 1917-20, "Clarté" volume 1926-27 (complete), "Kritisk Revy" volume 1926-28 (selection), "Bogens Verden" volume 1994-, "Vejen frem" volume 1943-45 (incomplete), "Theses and other publications of the University of Copenhagen".

2) The differentiation in document types has only been completed from 2013. The figure for e-books comprises up to and including 2012 also the other types of digital text documents (e-music and some e-pamphlets, e-manuscripts (codex and single/few sheets). The figures for Digital AV-documents comprise up to and including 2012 also the figures for the other digital AV-documents (e-aerial photos, e-map material).

3) There were 201 iff. 7 bases on The Royal Library's servers: Dansk Juridisk Bibliografi 1988-98 and 1999-2005, Dansk Musikfortegnelse 1899-1930, Dansk Sociologisk Bibliografi 1987-1995 and 1996-2004, Dansk Historisk Bibliografi, Håndskriftafdelingens brevbaser, Håndskrifterhvervelser, Manjusamling.

DIGITAL WORKS

STOCK – DISTRIBUTED ON MATERIAL CATEGORIES

	2012	2011		
	1.497	1.497		Legal deposit server (number of titles)
	9.460	9.460		Electronic serial publications
	10.957	10.957		Digital text documents
				Legal deposit server in total
				RL's inhouse digitisation (number of titles)
42	17	1)		Electronic serial publications
20.669	29.582	2)		Digital text documents, e-books
***)	***)			Digital text documents, e-music
***)	***)			Digital text documents, e-music leaflets
3.402	***)			Digital text documents, ephemera
13.538	***)			Digital text documents, e-manuscripts in i codex form
***)	***)			Digital text documents, e-manuscripts, single/few sheets
353.871	191.793	2)		Digital AV-documenter, e-photos and e-pictures
***)	***)			(portraits, other pictures)
***)	***)			Digital AV-documents, e-aerial photos
***)	***)			Digital AV-documents, e-film (moving pictures)
***)	***)			Digital AV-documents, e-multimedia
27	27			Digital AV-documents, e-maps
7	7	3)		Digital AV-documents, sound
371.468	223.271			Bibliographical databases and facts bases
				RL's inhouse digitised documents in total
				License resources (number of titles)
35.321	33.001			Electronic serial publications
449.851	400.734			Digital text documents
0	0			Digital AV-documents
1.419	1.425			Bibliographical databases and facts bases
506.672	454.871			License resources in total
889.097	689.099			Stock of electronic documents in total (no. of titles)

ELEKTRONISKE VÆRKER**BESTAND – FORDELT PÅ MATERIALEKATEGORIER**

Bestand på egne servere (antal gigabytes, GB)			
Pligtaflæveringsserveren		83	83
KBs andre servere.....		99.881	72.722
Bestand af elektroniske værker i alt (GB)		99.964	72.805
- heraf samlinger til langtidsbevaring (GB).....		26.500	24.000
- heraf igen langtidsbevaringssamlinger, der er lagret korrekt....		17.100	14.500
- korrektlagrede langtidsbevaringssamlinger i pct.....		64%	60%
Netarkivet			
Bestand, antal objekter	19.582.565.544		14.629.557.656
Bestand, antal gigabytes	553.640		444.168
Bestand, antal websites i alt.....	2.187.283		2.040.194
- heraf antal ophørte og inaktive websites	1.098.146		964.637
Antal aktive websites i årets nethøstning.....	1.081.850		1.069.331
- heraf antal websites på mere end 10 megabytes.....	154.305		163.308

SERIETITLER:**(KONVENTIONELLE OG ELEKTRONISKE SERIETITLER)**

Bestand serietitler			
Tidsskrifter.....		58.008	57.581
Aviser		366	370
Serietitler i alt		58.374	57.951
- heraf bestand af fysiske serietitler		17.914	19.273
- heraf bestand af elektroniske serietitler.....		40.094	38.308

2012

2011

Notes

THE ROYAL LIBRARY

STATISTICS OF THE LIBRARY'S SERVICES

ELEKTRONIC WORKS

STOCK – DISTRIBUTED ON MATERIAL CATEGORIES

			Stock on own servers (number of gigabytes)
83	83		Legal deposit server
67.284	42.702		RL's other servers
67.367	42.785		Stock of digital documents in total (gigabytes)
21.500	21.500		... - of which collections for long-term preservation (gigabytes)
12.000	5.590		... - of which again long-term pres. collections, stored correctly
56%	26%		 - correctly stored long-term pres. collection in pct.
			Danish Internet Archive
10.752.009.217	7.648.250.000		 Total number of objects
325.525	236.983		 Total size in gigabytes (GB)
1.741.235	1.591.368		 Total number of websites
741.838	634.544		 - of which no. of dead or inactive websites
992.822	956.824		 Web harvesting present year, number of active websites
149.141	140.633		 - of which no. of websites of more than 10 megabytes (MB)

SERIAL TITLES:

(CONVENTIONAL AND ELECTRONIC SERIAL TITLES)

			Stock serial titles
54.417	53.092		 Periodicals
362	362		 Newspapers
54.779	53.454		 Serial titles in total
19.096	20.090		 - of which stock of conventional serial titles
35.321	33.002		 - of which stock of electronic serial titles

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

STATISTIK OVER BIBLIOTEKETS YDELSER

Noter

2014

2013

BIBLIOGRAFISKE YDELSER

REGISTRERING TIL KATALOGER (antal bibliografiske poster/enheder)

Registrering til andre bibliotekers kataloger			
Institutsamlinger v/ Københavns Universitet:			
Registreringer i alt.....		6.595	10.880
Antal institutbiblioteker v/Københavns Universitet, hvor Det Kongelige Bibliotek udfører registrering		9	12

BIBLIOGRAFISKE YDELSER

 REGISTRERING TIL NATIONAL-, FAG- OG SPECIALBIBLIOGRAFIER
(antal bibliografiske poster/enheder)

Nationalbibliografisk registrering			
Dansk Periodicafortegnelse		486	473
Dansk Kortfortegnelse (fysiske enheder)	1)	268	1.093
Dansk Musikfortegnelse	2)	436	814
ISSN		531	530
Index Translationum		3.451	3.242
Dansk Periodicafortegnelse II (småtryk)		527	562
ISMN		32	95
Kulturperler		48	24
Registreringer i alt.....		5.779	6.833

BIBLIOGRAFISKE YDELSER

Fagbibliografisk registrering

Dansk Historisk Bibliografi		1.675	1.747
MUSICAT (RISM)		37	44
rilm		19	79
Dansk Musiklitterær Bibliografi		6	24
Danish Contributions to Classical Scholarship		0	0
Besættelsestidsbibliografien		370	**)
Catalogue of Oriental Manuscripts (COMDC)		262	199
Yao håndskrifter		37	*)
Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi		20.004	*)
Registreringer i alt.....		22.040	2.093
Retroregistreringsopgaver af katalogdata til maskinlæsbare medier			
Oplagt til REX og www i alt		21.327	32.951

STATISTIK

1) Stigningen fra 2012 til 2013 skyldes, at Nordisk Korthandel har afleveret et eksemplar af kortserierne 1:25 000, 1:50 000 og 1:100 000. Det sker hvert 5. år.

2) 2013-tallet omfatter 338 pligtafleverede noder fra 2013 + 476 ældre danske noder katalogiseret i 2013.

2012

2011

Notes

1) The increase from 2012 to 2013 is due to Nordisk Kort-handel having submitted a copy of the map series 1:25 000, 1:50 000 and 1:100 000. This happens every five years.

2) The figure comprises 338 legal deposit music sheets from 2013 + 476 older Danish music sheets catalogued in 2013.

BIBLIOGRAPHIC SERVICES

REGISTRATION FOR CATALOGUES (number of bibliographic records/units)

			Registration for other libraries' catalogues
			Collections at University of Copenhagen Institutes:
13.954	11.754		Registrations in total
9	15		Number of libraries at University of Copenhagen Institutes, where The Royal Library carries out cataloging

BIBLIOGRAPHIC SERVICESNATIONAL-, SUBJECT AND SPECIAL BIBLIOGRAPHIES
(number of bibliographic records/units)

			Registrations for the National Bibliography
516	502		Danish Periodicals Index
220	237	1)	Danish Map Index (physical units)
204	289	2)	Danish Music Index
559	585		ISSN
3.605	3.797		Index Translationum
487	486		Danish Periodicals Index (pamphlets)
41	69		ISMN
15	***)		Cultural Treasures
5.647	5.965		 Registrations in total

BIBLIOGRAPHIC SERVICES

REGISTRATIONS FOR SUBJECT BIBLIOGRAPHIES

1.519	2.524		Danish Historical Bibliography
22	0		MUSICAT (RISM)
125	102		rilm
292	306		Bibliography of Danish Musicology
0	314		Danish Contributions to Classical Scholarship
**))	**))		Cooperation and Resistance
326	145		Catalogue of Oriental Manuscripts (COMDC)
*))	*))		Yao Manuscripts
*))	*))		Danish Bibliography of Literary History
2.284	3.391		 Registrations in total
			Retrospective Catalogue Conversion
22.761	35.323		Registered for REX and www in total

BEVARINGSOPGAVER**BEVARINGSAFDELINGEN****FORBEDRING AF BEVARINGSTILSTANDEN**

Antal enheder flyttet fra skadeskategori C/D til skadeskategori A/B gennem konservering.....

1.005

1.065

Antal enheder flyttet fra skadeskategori C/D til skadeskategori A/B gennem emballering.....

15.551

12.474

Antal enheder flyttet fra skadeskategori C/D til skadeskategori A/B i alt

16.556**13.539**

Antal enheder fastholdt i skadeskategori gennem emballering

1)

10.100

300.000

FOREBYGGENDE BEVARING

Futteraler, kassetter og æsker.....

9.064

10.379

Lommer, mapper og omslag.....

15.974

6.051

Passepapirmontering

60

5

Afrensning af samlinger (hyldemeter).....

25

89

AKTIV KONSERVERING:

Indbinding (antal bind)

9

89

Konservering af bøger

- antal bind.....

956

794

- antal blade.....

20.344

27.722

Konservering af kort/billeder/fotos

(antal kort/billeder/fotos).....

40

182

Nationalsamlingsafdelingen m.fl.

Bind afsendt til indbinding på eksterne bogbinderier

2)

1.720

2.636

Kapslinger i bibliotekets afdelinger

16.234

15.954

Bevaringskopiering

Bevaringskopiering (substitutionsdigitalisering)

3)

19.508

1.421

1) Tallet afhænger af udsving i tilvæksten i de nationale samlinger, navnlig Billedsamlingen.

2) Nedgangen i 2014 skyldes, at bibliotekets mangeårige leverandør er ophørt.

3) Tallet i 2014 (19.508 billeder i alt) omfatter 18.057 billeder skannet på filmskanner.

2012

2011

Notes

THE ROYAL LIBRARY

STATISTICS OF THE LIBRARY'S SERVICES

1) This figure follows the growth in the National Collections, specifically the Collection of Prints and Photographs.

2) The reduction in 2014 is due to the fact that a main supplier has ceased operation.

3) Out of the total number (19,508 pictures) 18,057 pictures were scanned on a film scanner in 2014.

PRESERVATION TASKS DEPARTMENT OF PRESERVATION

2012	2011	Notes	
			IMPROVEMENT OF STATE OF PRESERVATION
1.621	2.255		Number of units moved from damage category C/D todamage category A/B through conservation
90.759	16.753		Number of units moved from damage category C/D to damage category A/B through housing
92.380	19.008		Number of units moved from damage category C/D to damage category A/B in total
***)	***)	1)	Number of units maintained in damage category through housing
			PREVENTIVE CONSERVATION
13.733	10.068		 Cases, cassettes and boxes
8.620	8.478		 Envelopes, files and folders
15	33		Passepartout mounting
10	44		Cleaning of collections (shelf metres)
			CONSERVATION:
407	358		Binding (number of volumes)
1.127	1.791		 Conservation of books
22.426	19.253		 - number of volumes
			 - number of leaves
87	107		Conservation of maps/graphic art/photographs (number of maps/graphic art/photographs)
			National Collection Department et.al.
2.906	2.609	2)	 Volumes dispatched for binding at external binderies
21.674	19.432		Housing in the library's collections
			Preservation copying
3.305	5.549	3)	Preservation digitisation

KULTURFORMIDLING

Besøg, rundvisninger m.v.

Antal grupper	309	308
- heraf grupper med udenlandske gæster	77	78
Antal deltagere	5.020	4.735

Udstillingsvirksomhed

Antal hovedudstillinger	6	6
Udstillingsgæster i Montanasalen	56.407	51.967
Udstillingsgæster i Rotunden	15.518	21.174
Antal gæster i hovedudstillinger	1) 64.166	62.554
Antal eksponater i hovedudstillinger	2) 989	1.129
Antal aktualitetsudstillinger	20	22
Antal eksponater i aktualitetsudstillinger	661	558

Bidrag til andre institutioners udstillinger

Antal udstillinger i øvrigt, hvortil der er ydet bidrag	22	26
Antal eksponater til andre institutioners udstillinger	130	103

Arrangementer

Antal koncerter	37	44
Antal koncertgæster	9.499	8.833
Antal foredrag	63	46
Antal gæster til foredrag/arrangementer	11.151	9.416

Diamantklubben (antal medlemmer)	1.874	1.841
---	-------	-------

Udlejning af lokaler**Dronningesalen**

Antal udlejninger	134	137
Antal udlejningstimer	1.464	1.479
Antal belægningstimer	3) 1.921	1.947

Mødelokaler

Antal udlejninger	551	455
Antal udlejningstimer	550	566
Antal belægningstimer	3) 1.921	1.947

1) For at undgå dobbelttælling er det samlede besøgstal baseret på et skøn, idet det antages, at en gæst ofte vil besøge begge udstillingsområder.

2) Tallet for eksponater er nu fordelt på hovedudstillinger og aktualitetsudstillinger.

3) Belægningstimer er det faktiske antal udlejede timer plus buffertimer til opstilling og nedtagning. (Udlejnings- og belægningstimer omfatter både interne og eksterne arrangementer) Beregningen af belægningstimer er revideret 2012.

2012

2011

Notes

1) In order to avoid double counting, the total number of visitors is based on an estimate, as it must be assumed that a guest will often visit both exhibition areas.

2) The number of exhibits has in 2014 been split in exhibits in main exhibitions and exhibits in minor exhibitions.

3) Occupancy hours is the actual number of letting hours plus buffer hours for mounting and dismantling. (Letting and occupancy hours comprise both internal and external events.) The calculation of occupancy hours is revised in 2012.

CULTURAL ACTIVITIES

				Visits, guided tours etc.
232	254			Number of groups
65	75			 - of which number of groups with foreign guests
3.599	3.863			Number of participants
				Exhibition activities
7	5			 Number of main exhibitions
***)	***)			Exhibition visitors in The Montana Hall
***)	***)			Exhibition visitors in The Rotunda
47.041	50.242	1)		 Total number of visitors in main exhibitions
912	421	2)		 Number of exhibits in main exhibitions
15	19			Number of minor exhibitions
235	560			Number of exhibits in minor exhibitions
				Contribution to other institutions' exhibitions
				Number of other exhibitions to which contributions
23	2			 have been made
330	5			Number of exhibits to other institutions' exhibitions
				Events
33	27			 Number of concerts
8.436	7.575			 Number of concert guests
40	50			Number of lectures and talks
7.013	8.850			 Number of guests at lectures/arrangements
1.819	1.366			 The Diamond Club (number of members)
				Rentals: Meeting rooms and conference facilities
				The Queen's Hall
120	262			Number of rentals
1.230	2.458			Number of letting hours
1.640	3.352	3)		 Number of occupancy hours
				Conference rooms
427	618			Number of rentals
447	3.887			Number of letting hours
1.640	4.955	3)		 Number of occupancy hours

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

STATISTIK OVER BIBLIOTEKET'S YDELSER

Noter

2014
2013
FORSKNING
Antal medarbejdere

Ordinær finanslovsbevilling.....	1)	15	15
Tilskudsfinansieret og domicileret forskning.....		44	35
Dansk Center for Musikudgivelse.....		10	10
I alt.....		69	60

Antal forskningsårsværk

Ordinær finanslovsbevilling.....	1)	4,2	4,7
Tilskudsfinansieret og domicileret forskning.....		31,1	25,8
Dansk Center for Musikudgivelse.....		5,5	5,1
I alt.....		40,8	35,6

Forskningsproduktion

- antal bøger.....		7	9
- antal artikler.....		97	86
- antal sider i videnskabelige publikationer.....		3.031	4.395

STATISTIK

1) Inkl. Dansk Folkemindesamling.

2012

2011

Notes

1) Including the Danish Folklore Collection.

RESEARCH

				Number of employees	
17	15	1)		Ordinary National Budget Grant	
30	28			Grant-aided and domiciled research	
8	5			Danish Centre for Music Publication	
55	48			Total	
				Number of research FTE	
6,2	4,7	1)		Ordinary National Budget Grant	
24,8	21,5			Grant-aided and domiciled research	
5,4	5,0			Danish Centre for Music Publication	
36,4	31,2			Total	
				Research production	
9	3			- number of books	
107	94			- number of articles	
8.404	2.637			- number of pages in scientific publications	

RÅD OG UDVALG

Fortegnelse over eksterne organisationer, råd, udvalg og selskaber, hvori Det Kongelige Bibliotek eller dets medarbejdere var repræsenteret i 2014.

De i parentes anbragte tilføjelser efter de enkelte navne angiver hvilken institution eller organisation, der har udpeget de pågældende.

American Library Association

International Interlibrary Loan Committee

- » Poul Erlandsen (pers. udpeget)
– Chair – fra juli 2014

H.C. Andersen-Samfundet i København

- » Kirsten Dreyer (pers. valgt)
– næstformand

Den Arnemagnæanske Kommission

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)

Beredskabskommissionen for København

- » Claus Friis (pers. udpeget)

Bibliotek for Læger

Det videnskabelige panel

- » Christian Graugaard (pers. udpeget)

Bibliotekarforbundet (BF)

Statsgruppens bestyrelse

- » Lis Nielsen (pers. valgt)
– formand
- » Karen Marie Iversen (pers. valgt)
– bestyrelsesmedlem

Faggruppen for Medicinsk Information

- » Elsebeth Alstrup (pers. valgt)
– bestyrelsesmedlem

Politisk revisor

- » Lis Nielsen (pers. valgt)

Carl Nielsen Brevudgaven

Styregruppen

- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)
– formand

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
- » Anne Ørbæk Jensen (Det Kongelige Bibliotek)

Carl Nielsen 2015-Netværket

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Lotte Svenningsen (Det Kongelige Bibliotek) – indtil 1. april 2014
– sekretær
- » Joana M. Nørskov (Det Kongelige Bibliotek) – fra 1. april 2014
– sekretær

CEN, European Committee for Standardisation

TC 346 Conservation of Cultural Property

- » Marie Vest (Dansk Standard)
- TC 346 / WG 4 Environment*
- » Ulla Bøgvad Kejser (Dansk Standard)

CERL, Consortium of European Research Libraries

Executive Committee

- » Ivan Boserup (pers. valgt, repr. Det Kongelige Bibliotek)

Advisory Task Group

- » Ivan Boserup (pers. udpeget)
– chairman

CERL Security Network

- » Charlotte Rohde (Det Kongelige Bibliotek),
– Library Security Network administrator
- » Claus Friis (Det Kongelige Bibliotek)

CERL Portal Advisory Board

- » Ivan Boserup (pers. udpeget)
– chairman

CIRIUS (Undervisningsministeriet)

Beskikelsesnævnet

- » Marie Vest (pers. udpeget)

Comité Internationale de Paléographie Latine

- » Erik Petersen (pers. valgt)

Comparative Oriental Manuscript Studies (COMSt), European Science Foundation Steering Committee

- » Stig T. Rasmussen (Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation)
– Steering Committee member

Conference of Directors of National Libraries (CDNL)

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)

Conference of European National Librarians (CENL)

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)

CENL Network and Working Group on Copyright

- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)

Dacapo

Bestyrelsen

- » Claus Røllum-Larsen (pers. udpeget)

Danish e-Infrastructure Cooperation, DeIC Programkomiteen for DeIC konference 2014

- » Christian Ertmann-Christiansen (pers. udpeget)

Danish Group of ExLibris Users (DANGELU)

- » Ole Holm (Det Kongelige Bibliotek)

Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF)

Styregruppen

- » Birte Christensen-Dalsgaard (Kulturministeriet / Det Kongelige Bibliotek)
- LUF, Licensgruppen for Universiteter og Forskningsinstitutioner*
- » Britt Ansbjerg Hansen (Det Kongelige Bibliotek)

Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker (DFFU)

Bestyrelsen

- » Michael Cotta-Schönberg (pers. valgt) – indtil september 2014
– formand

REVY

- » Christian Ulrich Lauersen (pers. udpeget)
– redaktør

Forum for Brugerundervisning

- » Jesper Mørch (pers. valgt)
– formand

Forum for e-ressourcer

- » Inge-Berete Moltke (pers. valgt)
– bestyrelsesmedlem

Forum for Fjernlån

- » Thurid Petersen (pers. valgt)
– bestyrelsesmedlem

Forum for Registrering

- » Henrik H. Tang (pers. valgt)
– bestyrelsesmedlem

Danseteatret BalCon

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
– bestyrelsesformand

Dansk BiblioteksCenter

DK5-redaktionsgruppen

- » Katrine Schrøder (Det Kongelige Bibliotek)

Rådgivende udvalg for netressourcer

- » Jakob Moesgaard (Det Kongelige Bibliotek)

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab

- » Steen Bille Larsen (pers. valgt)
– bestyrelsesmedlem
– redaktør af *Bibliotekshistorie*

Dansk Dansehistorisk Arkiv

Bestyrelsen

- » Anders Chr. N. Christensen (Det Kongelige Bibliotek)

- » Anne Ørbæk Jensen (Det Kongelige Bibliotek)

Dansk Forfatterforening

- » Lotte Thrane (pers. valgt)
– hovedbestyrelsen

Dansk Forening for Bogbind

- Komiteen for Jubilæumsudstilling*
- » Marie Vest (pers. udpeget)

Dansk Komite for Byhistorie

- Repræsentantskabet*
- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

Dansk Landskabsøkologisk Forening *Bestyrelsen*

- » Stig Roar Svenningen (pers. valgt)
– kasserer

Dansk Militærhistorisk Kommission

- Styrelsen*
- » Stig Roar Svenningsen (pers. valgt)
– kasserer

Dansk nationalkomité for ICTM (International Committee for Traditional Music)

- Bestyrelsen*
- » Lene Halskov Hansen (pers. valgt)
– næstformand

Dansk Personalebladsforening

- » Ole Henrik Sørensen (Det Kongelige Bibliotek)
– revisor

Dansk Selskab for Historisk Kemi

- » Christian B. Knudsen (pers. valgt)
– sekretær

Dansk Selskab for Musikforskning

- Bestyrelsen*
- » Bjarke Moe (pers. valgt) – indtil marts 2014
- » Peter Hauge (pers. valgt) – fra marts 2014

Dansk Selskab for Oldtid og Middelalder (DSOM)

- » Ivan Boserup (pers. valgt)
- » Karsten Christensen (pers. valgt)
- » Johan Møhlenfeldt Jensen (pers. valgt)
- » Erik Petersen (pers. valgt)

Dansk Slavistforbund

- » Hans Kristian Mikkelsen (pers. valgt)

Dansk Sprognævn

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
– formand

Dansk Standard

S24 Information og Dokumentation

- » Leif Andresen (pers. udpeget)
– formand

S24 u4 (Teknisk interoperabilitet)

- » Birgit Nordsmark Henriksen (Det Kongelige Bibliotek)

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

S24/u8 (Biblioteksstatistik)

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

S24/u9 (Identifikation og beskrivelse)

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

- » Katrine Schrøder (Det Kongelige Bibliotek)

S24/u10 (Fysisk bevaring)

- » Marie Vest (Det Kongelige Bibliotek)
– formand

S388 (Bevaring af Kulturarven)

- » Marie Vest (Det Kongelige Bibliotek)
– formand

Det Danske Akademi

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Den Danske Historiske Forening

Bestyrelsen

- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

Det Danske Kulturinstitut*Repræsentantskabet*

- » Erland Kolding Nielsen (Det Kongelige Bibliotek)

Den Danske Nationalkomité for Geografi

- » Henrik Dupont (Det Kongelige Bibliotek)
– komitémedlem 2012–2015

Det Danske Orgelselskab

- » Claus Røllum Larsen (pers. udpeget)
– ansvarsh. redaktør
- » Jakob K. Meile
– redaktør af *Orglet*

Danske Risikorådgivere

- » Claus Friis (pers. valgt)

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

- » Ivan Boserup (pers. valgt)
- » Karsten Christensen (pers. valgt)
- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » Jørn Lund (pers. valgt)
- » Erik Petersen (pers. valgt)
- » Bruno Svindborg (pers. valgt)
- » Inger Sørensen (pers. valgt)

Danskernes Digitale Bibliotek*Faggruppen for Infrastruktur*

- » Leif Andresen (pers. udpeget; indstillet af Det Kongelige Bibliotek) – fra december 2014

DigDag, Digitalt Atlas over Danmarks historisk-administrative inddeling*Følgegruppen*

- » Henrik Dupont (Det Kongelige Bibliotek)

DIGHUMLAB – Digitalt Humaniora*Laboratorium**Styregruppen*

- » Birte Christensen-Dalsgaard (Det Kongelige Bibliotek)

Projektledergruppen

- » Anders Conrad (Det Kongelige Bibliotek)

Dramatisk Bibliotek*Kontaktudvalget*

- » Alette Scavenius (Det Kongelige Bibliotek)
- » Anne Ørbæk Jensen (Det Kongelige Bibliotek)

Dublin Core Metadata Initiative (DCMI)*Advisory Board*

- » Leif Andresen (pers. udpeget)

Technical Board

- » Leif Andresen (pers. udpeget) – siden etableringen maj 2014

Standards and Liaison Committee

- » Leif Andresen (pers. udpeget) – siden etableringen maj 2014
– chair

EROMM, European Register of Microform Masters*Steering Committee*

- » Ivan Boserup (Det Kongelige Bibliotek)
– chairman

European Association of Sinological Librarians (EASL)

- » Bent Lerbæk Pedersen (Det Kongelige Bibliotek)

European Federation of Video Game Archives, Museums and Preservation projects (EFGAMP)

- » Jakob Moesgaard (Det Kongelige Bibliotek)

European Historical Bibliographies

- » Lene Eklund-Jürgensen (Det Kongelige Bibliotek)

The European Library*Management Committee*

- » Erland Kolding Nielsen (CENL)

Contacts Working Group

- » Pernille Drost (Det Kongelige Bibliotek)

Marketing & Editorial Working Group

- » Agnete Rodskjer (Det Kongelige Bibliotek)

Den Europæiske Union*Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation*

- » Birte Christensen-Dalsgaard (Kulturministeriet)

FFUs DDB kontaktgruppe

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

Fondet For Dansk-Islandsk Samarbejde

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
– formand

Forening for Boghaandværk

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)
– landsformand
- » Karsten Christensen (pers. valgt)
– hovedbestyrelsen
- » Mads Brunsgaard (pers. udpeget)
– landssekretær

Foreningen Danmarks Folkeminder*Styrelsen*

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
– formand
- » Anders Chr. N. Christensen (pers. udpeget)
- » Else Marie Kofod (pers. udpeget)
– Forretningsudvalget

Foreningen Danmarks Folkeminders**Støttefond***Bestyrelsen*

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
- » Marianne Holm Pedersen (pers. udpeget)

Foreningen af Eksaminerede Sikringsledere

- » Claus Friis (pers. valgt)

Forhandling om en aftalelicens om digitale**fotografier på internettet mellem Copydan Billedkunst og Arkiver, Biblioteker og Museer***Faglig følgegruppe*

- » Erland Kolding Nielsen (Det Kongelige Bibliotek)
- Teknikergruppe*
- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)
- » Mette Kia Krabbe Meyer (Det Kongelige Bibliotek)
- » Jacob Larsen (Det Kongelige Bibliotek)

Forlaget Kragen*Bestyrelsen*

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
- » Marianne Holm Pedersen (pers. udpeget)

Forsknings- og Innovationsstyrelsen*Bibliometriske Faggruppe for Dans, Teatervidenskab og Drama. Musikvidenskab*

- » Claus Røllum Larsen (Forsknings- og Innovationsstyrelsen, SEDIRK og Rektor-kollegiet)

Forskningsbibliotekernes Chefkollegium (FC)

- » Michael Cotta-Schönberg (ex officio)
- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)

FC-Statistikudvalget

- » Charlotte Rohde (Det Kongelige Bibliotek)

Fortiden set fra himlen – luftfotoarkæologi i Danmark*Faglig følgegruppe*

- » Henrik Dupont (pers. udpeget)
- Luftfotos i Danmark. Redaktionen*
- » Henrik Dupont (pers. udpeget)

Geo-Data Info.dk Følgegruppe

- » Henrik Dupont (pers. udpeget)

Georg Brandes-Skolen*Repræsentantskabet*

- » Bruno Svindborg (Det Kongelige Bibliotek)

Golden Days*Advisory Board*

- » Christian Graugaard (pers. udpeget)
- » Mette Kia Krabbe Meyer (pers. udpeget)

Heiberg-Selskabet

- » Kirsten Dreyer (pers. valgt)
 - formand
- » Lene Eklund-Jürgensen (pers. valgt)
 - bestyrelsesmedlem

**Historisk Kartografisk Informationssystem
Initiativgruppe (HisKIS)**

- » Henrik Dupont (pers. udpeget)

HK/Hovedstaden*Repræsentantskabet*

- » Sheku Amadu Jalloh (pers. valgt)

HK/Stat, Hovedstaden*Bestyrelsen*

- » Sheku Amadu Jalloh (pers. valgt)

Hydra partnerskab (open source software)*Power Steering Group*

- » Anders Conrad (Det Kongelige Bibliotek)

**ICOM-CC, The International Council of
Museums, International Committee for
Conservation***Working Group Graphic Documents og Working
Group Preventive Conservation*

- » Marie Vest (pers. valgt)
 - co-coordinator

**IFLA, International Federation of Library
Associations and Institutions***Cataloguing Section*

- » Henriette Fog (Det Kongelige Bibliotek)
 - Standing Committee

**IIIF – International Image Interoperability
Framework***Working Group*

- » Anders Conrad (Det Kongelige Bibliotek)

**Interlending and Document Supply (publ. by
Emerald)***Advisory Editorial Board*

- » Poul Erlandsen (pers. udpeget)

**International Conference on the History of
Cartography***Early Curators*

- » Henrik Dupont (pers. valgt)
 - formand

International Group of ExLibris Users (IGeLU)*Primo Product Working Group*

- » Knut Anton Bøckman (Det Kongelige
Bibliotek)

**International Internet Preservation
Consortium***Executive Steering Committee*

- » Birgit Nordsmark Henriksen (Netarkivet)

**International Alliance of Research Universities
(IARU)***IARU Librarians Contact Group*

- » Michael Cotta-Schönberg (pers. udpeget)

**Internationale Arbeitsgemeinschaft der Archiv-,
Bibliotheks- und Graphikrestauratoren (IADA)***Bestyrelsen*

- » Birgit Vinther Hansen (pers. valgt)
- Journal of Paper Conservation*
- » Birgit Vinther Hansen (pers. valgt)
 - redaktionsmedlem

**Den Internationale Carl Nielsen
Kammermusik Konkurrence 2015***Organisationskomiteen*

- » Bette Thomas (pers. valgt)
 - formand – indtil november 2014

**ISO, International Organization for
Standardization***TC 42 (Photography), JWG 26 (Digitizing
Cultural Heritage Materials)*

- » Ulla Bøgvad Kejser (Dansk Standard)

TC 46 (Information and documentation)

- » Leif Andresen (Dansk Standard)

TC 46/SC4 (Technical interoperability)

- » Leif Andresen (Dansk Standard)
- liaison til DCMi (pers. valgt)

TC 46/SC 4/WG 11 RFID in Libraries

- » Leif Andresen (Dansk Standard)
- convener (indtil maj 2014) (pers. valgt)

TC 46/SC 4/WG 12 WARC – ISO 28500 WARC File format

- » Birgit Nordmark Henriksen (Dansk Standard)

TC 46/SC 4/WG 14 Interlibrary Loan Transactions

- » Leif Andresen (Dansk Standard)
- convener (pers. valgt)

Joint JTC 1/SC 34-TC 46/SC 4-IEC/TC 100/TA 10 WG: EPUB:

- » Leif Andresen (pers. valgt)

Jacob Gades Legat

- » Ole Kongsted (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem

Jeppe Aakjærs Bibliotek på Jenle

- » Bruno Svindborg (Det Kongelige Bibliotek)
- tilsynsførende

Journal of Interlibrary Loan, Document Delivery & Electronic Reserve Editorial Board

- » Leif Andresen (pers. valgt)

*J.P.E. Hartmanns Udvalgte Værker (Hartmann Udgaven)**Hovedredaktør*

- » Niels Krabbe (ex officio)

Redaktionsrådet

- » Claus Røllum-Larsen (pers. valgt)
- » Inger Sørensen (pers. valgt)

Klassikerdagens komité

- » Bruno Svindborg (pers. valgt)

*Klassisk – Magasinet for musikelskere**Redaktionskomitéen*

- » Maria Frej (pers. udpeget)
- » Bette Thomas (pers. udpeget)

*Knowledge Exchange**Research Data Expert Group*

- » Christian Ertmann-Christiansen (pers. udpeget)

*Kommissionen for Registrering af Litterære Kilder til Dansk Historie**Registreringskommissionen*

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- formand

Kong Olav Vs Fond

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
- formand

*Det Kongelige Danske Vajsenhus**Kuratelet*

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Det Kongelige Biblioteks eksterne forskningsudvalg

- » Anders Toftgaard (pers. valgt)
- formand
- » Jens Henrik Koudal (pers. valgt)

Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie

- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)
- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

*Det Kongelige Danske Musikkonservatorium**Bruger- og aftagerpanel*

- » Bette Thomas (pers. udpeget)

Korthistorisk Selskab

- » Henrik Dupont (pers. valgt)
- formand
- » Vivi Gade Rønsberg (pers. valgt)
- sekretær

Kulturministeriets Fordelingsudvalg for Bladpuljen

- » John T. Lauridsen (Det Kongelige Bibliotek)

Kulturministeriets Forskningsudvalg

- » Else Marie Kofod (Det Kongelige Bibliotek)

Visionspanel af yngre forskere

- » Henrik Smith-Sivertsen (pers. udpeget)

Kulturministeriets Sikringsudvalg

- » Bodil Henriksen (Kulturministeriet)
– formand
- » Claus Friis (Statens Arkiver og Det Kongelige Bibliotek)

Kulturministeriets tremandsgruppe vedr. sikringsspørgsmål

- » Claus Friis (pers. udpeget)
– formand

Kulturnatten*Styregruppen*

- » Lise Bach Hansen (Det Kongelige Bibliotek)

Kulturstyrelsen*Biblioteksrådet*

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Pernille Drost (stedfortræder)

Bibliografisk Råd

- » Henriette Fog (Kulturstyrelsen)
– formand

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

Bibliografisk Råd. Arbejdsgruppe om rettigheder til metadata

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)
- Bibliografisk Råd. BIBFRAME-arbejdsgruppe*
- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)
– formand
- » Henriette Fog (Det Kongelige Bibliotek)
- » Knut Anton Bockman (Det Kongelige Bibliotek)

- » Hanne Møgelberg (Det Kongelige Bibliotek)

Biblioteksfagligt udvalg for bibliotek.dk

- » Leif Andresen (Forskningsbibliotekernes Chefkollegium)
– danZIG ILL arbejdsgruppe
- » Leif Andresen (pers. udpeget)
– tovholder (indtil august 2014)

Kulturværdiudvalget

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
– formand 1995–
- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)
– juridisk sekretær

Kungliga Gustav Adolfs Akademien, Uppsala

- » Palle Ove Christiansen (pers. indvalgt)

Kungliga Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historie

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)

Kurt Weill Edition, New York*Advisory Board*

- » Niels Krabbe (pers. valgt)

KVINFO, Center for Information om Kvinde- og Kønsforskning*Bestyrelsen*

- » Michael Cotta-Schönberg (Det Kongelige Bibliotek)

København Læser*Bestyrelsen*

- » Lise Bach Hansen (pers. udpeget)

Københavns Universitet*Kommunikationsafdelingen, Webredaktion**for KUnet (Intranet for Studerende og ansatte på Københavns Universitet)*

- » Birgitte Munk (Det Kongelige Bibliotek)
- Det Humanistiske Fakultet, Saxo-Instituttets aftagerpanel*
- » Erik Petersen (pers. udpeget)

Det Humanistiske Fakultets aftagerpanel

- » Lise Bach Hansen (pers. udpeget)

Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, Geografisk biblioteksudvalg

- » Niels-Ole Prægel (Det Kongelige Bibliotek)

Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Center for Renæssancestudier

- » Peter Hauge (pers. udpeget)
 - » Anders Toftgaard (pers. udpeget)
- Institut for Kunst og Kultur, aftagerpanel*
- » Bette Thomas (pers. udpeget)

Købstadsmuseet "Den gamle By" Følgegruppen for "Den moderne By"

- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

Landbohistorisk Selskab

- » Palle Ove Christiansen (pers. indvalgt)

*Landsforeningen til Bevaring af Fotografier og Film, LLF**Bestyrelsen*

- » Lene Vinther Andersen (pers. valgt)
- » Mette Kia Krabbe Meyer (Det Kongelige Bibliotek)

*Lasson Andersens Fond**Bestyrelsen*

- » Ole Kongsted (pers. valgt)

Letterstedtska Föreningens danske afdeling

- » Kristian Hvidt (pers. valgt)

*LIBER, Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche**Groupe de Cartothécaires*

- » Henrik Dupont (pers. valgt)
 - bestyrelsesmedlem
 - national representative 2013-2015
 - medlem af Study Group Copyright
- LIBER Advisory Group on Possible European Digitisation*
- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)

LIBER Architecture Group

- » Kira Stine Hansen (pers. valgt)

LIBER Steering Committee on Scholarly Communication

- » Birte Christensen-Dalsgaard (pers. valgt)
 - Member of the Working Group on E-Science

*Linnaeus Link Project**Union Catalogue*

- » Henriette Fog (Det Kongelige Bibliotek)

Management Group COST Programme (Uddannelses- og Forskningsministeriet)

- » Birte Christensen-Dalsgaard (pers. udpeget)

Martin Andersen Nexø Fonden

- » Bruno Svindborg (pers. valgt)
- » Esther Kielberg (pers. valgt)

MELCOM International, Middle East Librarians' Committee International

- » Stig T. Rasmussen (pers. medlem)

*Music Encoding Initiative, MEI**MEI Board*

- » Axel Teich Geertinger (pers. valgt)

*Museum Tusculanums Forlag**Bestyrelsen*

- » Karsten Christensen (pers. valgt)

*Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samlings Fond**Bestyrelsen*

- » Claus Røllum-Larsen (pers. valgt)

Niels W. Gade Udgiven

- » Niels Bo Foltmann (pers. udpeget)
 - executive editor
- » Anne Ørbæk Jensen (pers. udpeget)
 - leder af Niels W. Gade-Arkivet

Nordens Sprogråd

Ekspertgruppen

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Nordic Network on Ephemera / Nordisk Netværk for Småtrykssamlinger

- » Therese Høeg Jacobsen (Det Kongelige Bibliotek)

Nordiske Bogbind

- » Marianne Lund Petersen (pers. udpeget)

Nordisk forening for folkedansforskning *Bestyrelsen*

- » Anders Chr. N. Christensen (pers. valgt)

Nordisk ophavsretsgruppe

- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)

NORON, Nordiske Rigs- og Nationalbibliotekschefer

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Pernille Drost (ex officio)
 - stedfortræder

Det norske Akademi for Sprog og Litteratur

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Det norske Videnskapsakademi

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

OCLC

Global Council

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
 - medlem af Executive Committee
 - medlem af Nominating Committee
 - medlem af Membership Committee

Europe, Middle East & Africa Regional Council

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
 - Chair – fra juni 2014

OCLC SHARES Program

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
 - medlem af Best Practices Working Group

Orbis Terrarum. Institut til belysning af Middelhavsområdets Kulturelle Arv

- » Erik Petersen (pers. valgt)

Platonselskabet. Nordisk Selskab for Antikkens Idétradition

- » Erik Petersen (pers. valgt)

Preservation Metadata: Implementation Strategies – PREMIS – Editorial Committee

- » Eld Zierau (pers. valgt)

Referencegruppen vedr. projektet "Anbragte børn 1945-80"

- » Christian Graugaard (pers. udpeget)

Refugiet Klitgaarden

- » Niels Barfoed (pers. udpeget)
 - ambassadør
- » Christian Graugaard (pers. udpeget)
 - ambassadør

Rethinking Resource Sharing Initiative *Steering Committee*

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
 - past chair

Rilm, Répertoire International de Littérature Musicale

- » Anne Ørbæk Jensen (pers. valgt)
 - formand i den danske komité

RUNAS, Rådet for Udvikling af Nationalt ABM-Samarbejde

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Søren Clausen (pers. udpeget)
 - sekretær

Rungstedlundfonden

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
 - formand

Samfundet Dansk Kirkesang

- » Claus Røllum-Larsen (pers. udpeget)

Sankt Andreas Bibliotek*Bestyrelsen*

- » Henriette Fog (pers. udpeget)

Saugmann Bjerregaards Fond*Bestyrelse*

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
– suppleant

SEDIRK, Sektorforskningens Direktørkollegium*Bestyrelsen*

- » Erland Kolding Nielsen (repr. ABM-området)

Selskabet for Dansk Jødisk Historie

- » Eva-Maria Jansson (pers. valgt)
– bestyrelsen

Selskabet for Dansk Kulturhistorie

- » Karsten Christensen (pers. valgt)
- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
– formand
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)

Selskabet for Dansk Teaterhistorie

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
– formand

Selskabet for Historie, Litteratur og Kunst

- » Jesper Düring Jørgensen (pers. valgt)
- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)
- » Ole Kongsted (pers. valgt)
- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)

Selskabet for Historiske Kildeskrifters*Oversættelse*

- » Ivan Boserup (pers. valgt)
– sekretær

Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie (Kildeskriftselskabet)

- » Jakob Kyril Meile (pers. valgt)
– styrelsen

- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie (SFAH)

- » Morten Møller (pers. valgt)
– bestyrelsen

Den selvejende Institution til fremme af Museet for Dansk Bladtegnings*Bestyrelsen*

- » Claus Seidel (pers. udpeget)

Den selvejende Institution Hald*Repræsentantskabet*

- » Jesper Düring Jørgensen (pers. valgt)

SIBMAS Société Internationale des Bibliothèques et des Musées des Arts du Spectacle*Bestyrelsen*

- » Alette Scavenius (pers. valgt)

Slotsholmssamarbejdet

- » Anne Louise Nygaard Westtoft (Det Kongelige Bibliotek)

Statens Kunstfond*Projektstøtteudvalget for musik*

- » Maria Frej (Kulturministeriet)

Statens Udvalg til fremme af samarbejde mellem private arkiver i offentlige institutioner (Statens Privatarkivudvalg)

- » Mette Kia Krabbe Meyer (Det Kongelige Bibliotek)
- » Lene Vinther Andersen (Det Kongelige Bibliotek)
– stedfortræder

Underudvalg vedr. indsamling og prioritering af landsdækkende, regionale og lokale forenings- og organisationsarkiver

- » Bruno Svindborg (Det Kongelige Bibliotek)

Svend Grundtvigs og Axel Ollriks Legat

- » Palle Ove Christiansen (pers. udpeget)
– efor

Tage Brandts rejselegat

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
– formand

Teaterforeningen Cecilie Ullerup Schmidt

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
– bestyrelsesformand

Teaterforeningen SIGNA

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
– bestyrelsesformand

T.E.R, Maison Antoine Vitéz (Frankrig)

Læsekomité

- » Lise Bach Hansen (pers. valgt)

Topdanmark Fonden

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
– formand

Trap Danmark

Trap Danmarks Faglige Råd

- » Birte Christensen-Dalsgaard (pers. udpeget)
- » Erland Kolding Nielsen (pers. udpeget)

Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde, UBVA

- » Pernille Drost (pers. udpeget)

Undervisningsministeriet

Styregruppen for markeringen af skolens 200-årsdag i 2014

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

UNESCO International Council of Experts for the Project of the National Library of Latvia

- » Erland Kolding Nielsen (pers. udpeget)

UNESCO Memory of the World Programme (MOW)

Dansk nationalkomité

- » Erland Kolding Nielsen
– formand

Vetenskaps societeten i Lund

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

VL-1 (Virksomhedsledergruppe 1)

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)

Weyse Fonden

- » Anne Ørbæk Jensen (pers. valgt)

WorldCat Koordinationsgruppen

- » Poul Erlandsen (pers. udpeget)

ØresundsOperan / Nordic Opera

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
– bestyrelsesformand

Årets Reumert

Juryen

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)

Aarhus Universitetsforlag

Bestyrelsen

- » Birte Christensen-Dalsgaard (pers. udpeget)

I. Institutionspublikationer

(trykte såvel som elektroniske)

A. Generelle publikationer

Det Kongelige Bibliotek: *Årsberetning 2013*.

Red. af Lotte Svenningsen, Joana M. Nørskov og Jakob K. Meile. [2014]. 213 s. Ill. ISBN 978-87-7023-127-5. ISSN 0909-9093. Også på web-adr.: www.kb.dk/da/kb/aarsberetning.

Det Kongelige Bibliotek: *Årsrapport 2013*.

[2014] På web-adr.: www.kb.dk/da/kb/aarsrapport.

DiamantEnsemblet. Koncertsæson 2014/2015.

Red. af Maria Frej og Max Artved. Det Kongelige Bibliotek [2014, 20 s.] Ill.

Forskning på Det Kongelige Bibliotek. Årsberetning for 2013. Red. af Jakob K. Meile.

2014. 50 s. Ill. ISBN: 978-87-7023-128-2. ISSN 1603-4694.

Catalogue of Carl Nielsen's Works (CNW).

Red. af Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Niels Krabbe, Bjarke Moe og Elly Bruunshuus Pedersen. Dansk Center for Musikudgivelse, Det Kongelige Bibliotek, 2014. www.kb.dk/dcm/cnw.html.

COMDC vol. 8.1: *Catalogue of Persian*

Manuscripts : Codices Persici Arthur Christenseniani, Codices Simonseniani Persici, Codices Persici Additamenta / Irmeli Perho. Copenhagen: NIAS, Det Kongelige Bibliotek, 2014. vi, 506 p. ISBN: 978-87-7694-135-2. [Series Editor: Stig T. Rasmussen]

COMDC vol. 9: *Catalogue of Chinese Manuscripts and Rare Books* / Bent Lerbæk

Pedersen. Copenhagen: NIAS, Det Kongelige Bibliotek 2014. xiii, 753 p. ISBN:

978-87-7694-136-9. [Series Editor: Stig T. Rasmussen]

COMDC vol. 10.1: *Catalogue of Japanese*

Manuscripts and Rare Books / Merete Pedersen. Copenhagen: NIAS, Det Kongelige Bibliotek 2014. xxxiii, 446 s., ill. ISBN: 978-87-7694-147-5. [Series Editor: Stig T. Rasmussen]

COMDC vol. 10.2: *Catalogue of Korean*

Manuscripts and Rare Books / Bent Lerbæk Pedersen. Copenhagen: NIAS, Det Kongelige Bibliotek 2014. xiii, 249 s.: ill. ISBN: 978-87-7694-148-2. [Series Editor: Stig T. Rasmussen]

Nodeudgivelser fra Dansk Center for Musikudgivelse

Nedenstående udgivelser af *Dansk Center for Musikudgivelse* kan bestilles som papirudgaver eller frit downloades fra webadressen: www.kb.dk/dcm/udgivelser.

Paul von Klenau: *Symfoni Nr. 9 / Symphony No. 9*. Red. af Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Niels Krabbe og Bjarke Moe. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2014. *Partitur*: XXXII + 371 sider. Fol. Paperback. (DCM 014). ISMN 979-0-9001827-4-6. Kr. 960,- *Orkesterstemmer*: I alt 629 sider. 30 PDF-filer samlet i en ZIP-fil. (DCM 019). Gratis. *Klaverpartitur*: Red. af Niels Bo Foltmann. 174 sider. PDF-fil. (DCM 017). Gratis. På web-adr.: www.kb.dk/dcm/udgivelser/klenau/9_symfoni.html.

B. Nationalbibliografier

Dansk Kortfortegnelse 2014. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Kortsamling. 2014: 268 titler. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret).

Dansk Musikfortegnelse 2014. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Musik- og Teatersamling. 2014: 436 titler. Online tilgængelig via REX og DANBIB (akkumuleret).

Dansk Periodicafortegnelse 2014. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Pligtafleveringsafdeling. 2014: 486 nye titler og 1.144 opdaterede titler. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret). Ugentlig fortegnelse på Dansk BiblioteksCenters hjemmeside på <www.dbc.dk/nationale-opgaver/nationalbibliografi-og-bibliotekskatalogisering/materialer/dansk-bogfortegnelses-ugefortegnelse#2014>.

Dansk Periodicafortegnelse II. Småtryksperiodica 2014. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Pligtafleveringsafdeling. 2014: 527 nye titler og 1.441 opdaterede titler. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret)

ISSN Register 2014. Dansk bidrag udarb. af Det Kongelige Biblioteks Pligtafleveringsafdeling. 2014: 531 nye titler og 1.165 opdaterede titler. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret).

KulturPerler. Den digitaliserede kulturarv 2014. Udarb. af Det Kongelige Bibliotek ved Mikala Brøndsted. 2014: 48 nye samlingsbeskrivelser. I alt 300 opdaterede samlingsbeskrivelser. På web-adr.: <www.kulturperler.kb.dk>.

C. Fagbibliografier, registraturer, kataloger

Bibliografi over Musikfilologisk Litteratur. Red. Peter Hauge. Tilkomne poster 2014: 0 Poster i alt: 563 titler. URL:

<www.kb.dk/da/kb/nb/mta/dcm/udgivelser/bibliografi.html>.

Dansk Historisk Bibliografi 2014. Red.: Lene Eklund-Jürgensen og Mette Colding Dahl. Tilvækst 2014: 1.675 poster. Totalt: 1990-2014: 61.556. Online-udgave tilgængelig via REX.

Dansk Musiklitterær Bibliografi. Red.: Anne Ørbæk Jensen. Tilkomne poster 2014: 17. Totalt 1993-2014: 4.146. Online udgave tilgængelig via REX.

Samarbejde og modstand. Danmark under den tyske besættelse 1940-45. En bibliografi. Red.: John T. Lauridsen. Tilkomne poster 2014: 370. Poster i alt: 13.009.

D. Tidsskrifter og serier

Diamanten. Kulturbld fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen. 12. årgang nr. 1-4. 2014. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,- (løssalg). Gratis for Diamantklub-medlemmer.

Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger. Red. af John T. Lauridsen. Bind 53, 2014. 477 s. Ill. [With summaries] ISSN 0069-9896. Kr. 500,- (abonnement), 400,- (løssalg)

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Jakob K. Meile. 27. årg. Nr. 1-4. 2014. 80 s. pr. nr. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg).

Nyheder fra Musik og Teater [Elektronisk Nyhedsbrev]. Redaktion: Henni Kanstrup. Web-adr.: <www.kb.dk/da/nb/nyheder/mta>.

Nyhedsbrev fra Kort- og Billedsamlingen [Elektronisk Nyhedsbrev]. Redaktion: Mette Kia Krabbe Meyer og Jacob Helms

Langkilde. Web-adr.: <www.kb.dk/da/kb/nb/kob/nyhedsbrev.html>.

Nyheder i KulturPerler [Elektronisk nyhedsbrev]. Redaktion: Mikala Brøndsted. På webadr.: Web-adr.: <www.kb.dk/da/materialer/kulturarv/Nyheder_Kulturperler.html>.

Nyhedsbrev – Manuskripter og Boghistorie [Elektronisk Nyhedsbrev]. Redaktion: Bruno Svindborg. Web-adr.: <www.kb.dk/da/kb/nb/ha/center/nyhedsbrev.html>.

G. Kildeudgivelser på nettet

1. Vesterlandske håndskrifter

Fabr.: 26 2°: *Glossarium latinum "Abavus"* (udg. af Erik Petersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/71/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/71/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

GKS 1340 4°: *Cyprianus, De mortalitate. De patientia. De virginibus* (udg. af Erik Petersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/54/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/54/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

GKS 1341 4°: *Ps. Cyprianus, De aleatoribus. (Ps.) Tertullianus, Adversus Iudaeos* (udg. af Erik Petersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/85/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/85/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

GKS 2015 4°: *Comment. in opera Ovidii & Ciceronis. Definitiones* (udg. af Erik Pe-

tersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/375/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/375/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

GKS 2024 4°: *Lucanus, Pharsalia* (udg. af Erik Petersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/316/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/316/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

GKS 2031 4°: *Iuvenalis, Saturae* (udg. af Erik Petersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/614/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/614/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

GKS 2032 4°: *Iuvenalis, Saturae* (udg. af Erik Petersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/319/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/319/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

GKS 454 2°: *Chronica* (udg. af Erik Petersen), <www.kb.dk/permalink/2006/manus/247/eng/>, <www.kb.dk/permalink/2006/manus/247/>, <www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html>.

2. Østerlandske håndskrifter

OA 93-52/Mus: *Katakiuchi suminoe zōshi* (udg. af Bent Lerbæk Pedersen), <www.kb.dk/books/ortsam/2011/mar/ostryk/object80975/da/>.

- OA 93-55/*Mus: Kōkoku bukōroku* (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/books/ortsam/2011/mar/ostryk/object80723/da/>.
- OA 93-958/*Mus: Kōtei Ise monogatari zuo* (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/books/ortsam/2011/mar/ostryk/object80535/da/>.
- JT12:*Thod rgal – rDzogs pa chen po, series 1-3* (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object80763/da/>.
- PP22-1: Yañ gsañ bla [m]ed rdzogs [ch]en bai ro tas na'i sñan rgyud bar pa (udg. af Bent Lerbæk Pedersen), <www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object80985/da/>.
- PP22-2: Yañgsañbla [m]ed rdzogs [ch]en ya[n] dag don gyi sñan rgyud (udg. af Bent Lerbæk Pedersen), <www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object81052/da/>.
- PP23-1: sÑiñpo bcud bsduṣ rig pa'i dbaṅ zēs bya ba (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object81081/da/>.
- PP22-2: Gegs sel nor bu rin [po che]'i md-zod (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object81099/da/>.
- PP22-3: Man ñag gsaṅ ba'i sgron me (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object81119/da/>.
- PP22-4: Kun grol rdo tje sems dpai'i brgyud zēs ba (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object81123/da/>.
- PP22-5: Rañbyuñrañsar rtsa ba'i brgyud (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object81176/da/>.
- PP22-6: sKu gsum bstan la dbab pa (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object81190/da/>.
- Cod. Iran 1: Wendidād (from chapter 5.26 to end) (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object84205/da/>.
- Cod. Iran 3a: Vendīdād (V. 1.1–2.33) (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object82997/da/>.
- Cod. Iran 3b: Vendīdād (V. 1.1–2.18) (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object83034/da/>.
- Cod. Iran 19: *Khorda Avesta* (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object83693/da/>.
- Cod. Pers. 37: *Ladhdhat-al-Nisa – Kitāb al-Idāḥ fī asrār an-nukāḥ* (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object82615/da/>.
- Cod. Hind 7: *Tuti-nama* (udg. af Bent Lerbæk Pedersen),
<www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object82954/da/>.

II. Medarbejderpublikationer

(trykte såvel som elektroniske)

A. Bøger, artikler, anmeldelser, bidrag til samleværker m.m.

Abildgaard, Hanne: "En glemt kosmopolit.

Kunstneren Astrid Holm", I: Charlotte Glahn (red.): *100 års øjeblikke – Kvindelige Kunstneres Samfund*, 2014, s. 76-97. ISBN 978-87-7081-041-8.

Ahlgren Jensen, Lisbeth og Erich Wolfgang Partsch (red.): *Institutionalizing Musical Media: Musical Institutions in Copenhagen in Biedermeier*, 2014. 12 s.

Andersen, Lene Vinther: "Familieminder og folkeminder: En introduktion til Dansk Folkemindesamling for slægtsforskere", *Slægt & Data*, 2014:2, s. 20-23.

Andersen, Lene Vinther: "Hvem var mor-deren? Helene Strange og 'den uskravne histories dom' om et giftmord i 1755", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:4, 2014, s. 3-15.

Andersen, Leif & Hanne Hørl Hansen:

"Standardisering og fælles fodslag : kataloiseringsregler og teknisk samspil", I: *Veje til viden – bibliotekssamarbejde i 75 år*. 2014, s. 76-81. Også på web-adr.: <www.dbc.dk/filer/tekstfiler-pdf-mm./veje-til-viden-bibliotekssamarbejde-i-75-ar>.

Andersen, Leif & Preben Aagaard Nielsen:

Biblioteksstandarder i Danmark – november 2014. Udvikling og implementering af standarder på biblioteksområdet i Danmark. 2014, 35 s. På web-adr.: <www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/publikationer/andre_publikationer/Biblioteksstandarder_i_Danmark_2014.pdf>.

Andersen, Leif (sammen med Clare Mackeigan og Ed Davidson (editors)): *ISO 18626:2014 Information and documentation – Interlibrary Loan Transactions*. 2014, v + 32 s.

Andersen, Leif: "More than just MARC", *Scandinavian Library Quarterly*, 2014:3, s. 14-15. Også på web-adr.: <slq.nu/?article=volume-47-no-3-2014-15>.

Andersen, Leif: "Ny statistik for bogproduktionen", *Danmarks Biblioteker*, 2014:2, s. 20. Også på web-adr.: <www.db.dk/artikel/ny-statistik-bogproduktionen>.

Andersen, Leif: "Schema.org – søgemaskinernes metadataformat", *Revy*, 37:2, 2014, s. 17-18. Også på web-adr.: <rauli.cbs.dk/index.php/revy/article/view/4287>.

Andersen, Leif: *Danish ISO 18626 profile for ILL transactions*. 2014. På web-adr.: <biblstandard.dk/ill/dk/docs/Danish_ISO_18626_profile_for_ILL_transactions.htm>.

Andersen, Leif: *Forberedelse af migration fra Z39.50 – Opdateret og udvidet udgave november 2014*. 2014. På web-adr.: <biblstandard.dk/danzig/z3950-migration_nov2014.htm>.

Andersen, Leif: *Look-up of holdings information*. 2014. På web-adr.: <biblstandard.dk/ill/dk/docs/Look-up_of_holdings_information.htm>.

Barfoed, Niels: [bidrag til] *Min barndom i 40'erne*. 2014. 238 s.

Bech, Marianne: "Giorgione, Hyrdernes tilbedelse", I: Grazia Mirabelli (red.): *Italia – JaTak*. Danmark, 2014.

- Behrendt, Poul: "Anmeldelse af Marianne Stecher: The Creative Dialectic in Karen Blixen's Essays", *Danske Studier*, 586, 2014, s. 289-302.
- Behrendt, Poul: "Dobbelteksistensen.: Firmaet Dinesen & Blixen i det 21. århundrede", *Kritik*, 210, 2014, s. 23-42.
- Bille Larsen, Steen: "Europeana Collections 1914-1918 – et digitalt monument over Første Verdenskrig", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:4, 2014, s. 45-50.
- Bille Larsen, Steen: "Le Diamant noir, 1999-2012. changements fonctionelles réalisés à la Bibliothèque royale du Danemark pour répondre aux de numérique". I: *Bibliothèques d'aujourd'hui. À la conquête de nouveaux espaces*. Nouvelle édition. Ed. sous la dir. de Marie-Françoise Bisbrouck. Éditions du Cercle de la librairie (Paris), 2014, pp. 420-428.
- Bille Larsen, Steen: Den Sorte Diamant 1999-2013. Funktionelle ændringer for at møde IT-udfordringerne", *Bibliotekshistorie*, 11, 2014, ss. 135-152.
- Bille Larsen, Steen: Europeana 1914-1918 – et digitalt monument. Oplæg på Det Kongelige Biblioteks seminar *Ned med våbnene! Neutralitetens spor i danskernes liv under 1. Verdenskrig*, 2. april 2014. På web-adr: <www.billelar.dk/textindex.htm>.
- Bille Larsen, Steen: *Krigssamlinger om første verdenskrig 1914-1918. I forbindelse med 100-året for udbruddet af første verdenskrig*. 2014. Oplæg fra møde i Dansk Bibliotekshistorisk Selskab 26. november 2014. På web-adr: <www.billelar.dk/textindex.htm>.
- Boel, Bent: "Bible Smuggling and Human Rights in the Cold War", I: Luc Roulin van Dongen og Giles Stéphanie Scott-Smith (red.): *Transnational Anti-Communism and the Cold War: Agents, Activities, and Networks*. 2014, s. 263ff.
- Boel, Bent: "Dansk støtte til dissidenterne i Østblokken under den kolde krig", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 53, 2014, s. 369-403.
- Bonde, Lisbeth og Nils Ohrt Hansina Iversen: *Anything is a mirror*. Tórshavn, 2014.
- Bonde, Lisbeth: "Contemporary Art from Denmark: Danish art – a New Golden Age?", I: Britta von Campenhausen (red.): *European Central Bank*. Luxembourg, 2014, s. 15-18.
- Bonde, Lisbeth: "Hvert sprog til sin tid: – om Kirsten Justesens billedverden", I: *100 års øjeblikke: Kvindelige kunstneres samfund*. 2014, s. 260-276.
- Bonde, Lisbeth: "Skulpturer som livsytringer: om Pontus Kjerrmans kunst". I: *Skulpturfortællinger*. 2014, s. 181-204.
- Büscher, Hartmut: Anmeldelse af: Bruno Lo Turco: *Mokṣopāya-Ṭṭkā of Bhāskarakaṇṭha. The Fragments of the Nīrvāṇaprakaraṇa. Part I. Critical Edition*. Halle, 2011. *Orientalistische Literaturzeitung*, 109:2, 2014, s. 154-157.
- Christiansen, Palle Ove (red.): *Dagligliv i 1800-tallets Jylland: Evald Tang Kristensen om mennesker og landskaber*. 2014.
- Cotta-Schönberg, Michael: "The orations of Enea Silvio Piccolomini", No. 7, 17. Edited and translated by Michael von

- Cotta-Schönberg. *Orations of Enea Silvio Piccolomini (Pius II)*, 2014, <hprints.org>.
- Cotta-Schönberg, Michael: "Verdensbibliotekets historie fra år 2015 til 2075", I: *Vejle til viden – Bibliotekssamarbejde i 75 år*, 2014, s. 104-113.
- Dreyer, Kirsten: "Lübeck ligger syd for Kassel. Omkring to breve fra Kamma Rahbek og et mindedigt af Friederike Brun", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 2014, s. 169-207.
- Eklund-Jürgensen, Lene: "'Da bedstefar var dreng og Danmark var i krig': Almindelige danskeres erindringer og selvbiografier om Besættelsen 1940-45", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 2014, s. 405-426.
- Fabritius, Elisabeth: "Kjære – Nedslag i brevvekslingen mellem Ancher og Krøyer", I: Christian Høholt Gether og Camilla Stine Jalving (red.): *Michael Ancher og P.S. Krøyer, venner og rivaler*, 2014, s. 47-62.
- Fabritius, Elisabeth: "Martin Rørbye og Skagen", I: Birgitte Folsach og Sidsel Maria von Søndergaard (red.): *Martin Rørbye: Det nære og det fjerne*, 2014, s. 117-134.
- Fabritius, Elisabeth: "Tuxen og de frie studieskoler", I: Mette Bøgh Jensen (red.): *Tuxen – farver, friluft og fyrster*, 2014, s. 26-39.
- Geertinger, Axel Teich: "Turning Music Catalogues into Archives of Musical Scores – or Vice Versa: Music Archives and Catalogues Based on MEI XML", *Fontes Artis Musicae*, 61:1, 2014, s. 61-66.
- Graugaard, Christian: "Alderen ved første samleje har ligget stabilt siden 1960'erne", *Ugeskrift for Læger*, 2014:176.
- Graugaard, Christian: "High linkage to care", *Sexually Transmitted Diseases*, 41:3, 2014, s. 209-14.
- Graugaard, Christian: "Kønslivskamæleoner", I: Marie B. Heinskou (red.): *Byens og blikkets lyst*, 2014, s. 147-160.
- Graugaard, Christian: "Sundhed og trivsel blandt danske LGBT-personer", *Månedsskrift for Praktisk Lægegerning*, 92:9, 2014, s. 735-743.
- Hauge, Peter: "Musical creativity in Restoration England", *Seventeenth Century*, 29:3, 2014, s. 305-307.
- Hauge, Peter: "Thomas Salmon: Writings on Music", *Seventeenth Century*, 29:3, 2014, s. 435-437.
- Kejser, Ulla Bøgvad et al.: "State of the Art of Cost and Benefit Models for Digital Curation", *Archiving Conference 2014*, 2014, s. 144-149. ISSN (Trykt): 2161-8798.
- [Kejser, Ulla Bøgvad:] Davidson, J., S. Jones, L. Molloy og U.B. Kejser: "Emerging Good Practice in Managing Research Data and Research Information within UK Universities", *Procedia Computer Science*, 33, 2014, s. 215-222. ISSN (Trykt): 1877-0509.
- [Kejser, Ulla Bøgvad:] Grindley, Neil, Ulla Bøgvad Kejser og Hervé L'Hours: "New Perspectives on Economic Modeling for Digital Curation", *International Conference on Preservation of Digital Objects*, 11, 2014, s. 29-38.

- [Kejser, Ulla Bøgvad:] Smith, Kari R., Sarah Saunders, og U.B. Kejser: "Making the Case for Embedded Metadata in Digital Images", *Archiving Conference 2014*, 2014, s. 52-57. ISSN (Trykt): 2161-8798.
- Koch, Carl Henrik: "Dänemark und Norwegen". I: *Grundriss der Geschichte der Philosophie des 18. Jahrhunderts*. Bd. 5,2. Basel 2014, s. 1506-1529.
- Koch, Carl Henrik: *Isaac Newton. Geniet og mennesket*. 2. udg. København 2014. (1. udg. 2013).
- Krabbe, Niels: "Paul von Klenau og hans niende symfoni. Kilderne, værket, receptionen", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 53, 2014, s. 436-445.
- Lind, John H.: "Tissø-Kiev-Konstantinopel: danske netværk i øst?". I: Henriette Syrach Lyngstrøm (ed.): *Vikingetidens aristokratiske miljøer*. Københavns Universitet, print on demand, 2014, ss. 69-76.
- Lind, John H.: *Danes and the Battle on the Ice of Lake Peipus*, Paper read at The Danish-Estonian Historical Conference 2005 at Tartu University. På web-adr.: <www.academia.edu/9285260/Danes_and_the_Battle_on_the_Ice_of_Lake_Peipus>.
- Lind, John: Anmeldelse af Lars P. Poulsen-Hansen (ed.): *Den Ryssiske Lov 1649. Oversat og kommenteret af Rasmus Æreboe 1721*. 2013. *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 53, 2014, s. 436-445.
- Michelsen, Knud: "Fair embedsmandslogik eller magtspil", *Grønland*, 62:3, 2014, s. 172-184. Ill.
- Michelsen, Knud: *Vejen til Thule: Knud Rasmussen, belyst gennem breve og andre kilder, 1902-1910*. 2014, 357 s. Ill. ISBN 978-87-88802-32-0. Kr. 295,-
- [Mikkelsen, Hans Kristian:] Laursen, Henrik Hovgaard og Hans Kristian Mikkelsen: "An evaluation of support for researchers by HT Libraries in connection with HTRQ14", I: *HTRQ14: An Evaluation of Research at the Joint Faculties of Humanities and Theology, Lund University*. Edited by Marianne Thormählen. Lund 2014, s. 329-350.
- Moe, Bjarke: "Matthias Weckmann på Nykøbing Slot. Historien om en musiker og en musiksamling", *Custos – Tidsskrift for tidlig musik*, 12:3, 2014, s. 16-18.
- Moe, Bjarke: "Tysk kirkemusik på farten", *Custos – Tidsskrift for tidlig musik*, 12:4, 2014, s. 14-15.
- Munk, Hannibal: "Dansk bladtegning og nazismen", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:2, 2014, s. 55-63.
- Møller, Morten: "Koder, kapital og kurerer: Nye vinkler på Kominterns hemmelige apparat", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 53, 2014, s. 285-342.
- Møller, Morten: *Ellen og Adam: En fortælling om kærlighed og terror i Stalins Moskva*. Gyldendal, 2014.
- Møller, Morten: Датские кадры Москвы в сталинское время. Избранные документы из личных дел датчан в архиве Коминтерна. Syddansk Universitetsforlag, 2014.

- Nyvang, Caroline: "I den gode smags tjeneste: Den gastronomiske bevægelse i danske trykte kokebøger 1950-70", *Tidsskrift for Kulturforskning*, 2014:3-4, s. 64-81.
- Nyvang, Caroline: "Kokebog for Soldaten i Felten", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:4, 2014, s. 16-18.
- Nyvang, Caroline: Anmeldelse af: *Historisk kokebog – Kogekunst i Danmark 1616-1910*, <www.historie-online.dk>.
- [Pedersen, Marianne Holm:] Rytter, Mikkel og Marianne Holm Pedersen: "A decade of suspicion: Islam and Muslims in Denmark after 9/11", *Ethnic and Racial Studies*, 37:13, 2014, ss. 2303-2321.
- Pedersen, Marianne Holm: "Den private religion: Fortolkninger af muslimske børns religiøse tilhørsforhold i en dansk folkeskole", *Tidsskrift for Islamforskning*, 8:2, 2014, ss. 57-76.
- Pedersen, Marianne Holm: Anm. af Lara Deeb & Mona Harb: *Leisurely Islam. Negotiating geography and morality in Shi'ite South Beirut* (2013). *Social Anthropology*, 22:3, 2014, ss. 369-370.
- Pedersen, Marianne Holm: *Iraqi women in Denmark: Ritual performance and belonging in everyday life*. Manchester: Manchester University Press. 2014. 197 s. (*New Ethnographies*). ISBN 978-0-7190-8958-9. £ 70,-
- Rasmussen, Stig T.: Anmeldelse af: *Tusind og én Nat*. Udg. af Ellen Wulff & Kim Witthoff. 2013. *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 53, 2014, s. 429-436.
- Røllum-Larsen, Claus: Anmeldelse af: *Krigens musik – hos venner og fjender: 1864*. Slesvigske Musikkorps dirigeret af Jesper Juul Windahl. *Reveille. Tidsskrift for International Military society. Danske Afdeling*, 34:2, 2014.
- Røllum-Larsen, Claus: *Carl Philipp Emanuel Bach 1714 – 8. marts – 2014*. 2014.
- Røllum-Larsen, Claus: *Louis Glass: Symphonie Nr. 3. Sommerleben (Suite)*. 2014.
- Røllum-Larsen, Claus: *Rosenkilde Helvig Larsen 6. marts 1914 – 6. marts 2014*. 2014.
- Rømer, Lars Christian Kofoed: "Hængende mellem himmel og jord: Om overskridelse, offentlig hemmelighed og uafsluttede mellemværender i forhold til danske spøgelse", *Antropologi*, 68, 2014, s. 35-53.
- Scavenius, Alette: "Slaget mellem adel og borger om Odense Teater", *Meddelelser*, 2014, s. 16-25.
- Schlichtkrull, Torsten: "'Pop op'-bøger ... eller to tidlige bevægelige bøger i Det Kongelige Bibliotek", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:3, 2014, s. 10-16.
- Schlichtkrull, Torsten: "Universitetsbibliotekets logo 100 år", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:4, 2014, s. 33-43.
- Smith-Sivertsen, Henrik: "'Over in the Glory Land' – The Story Behind a Real New Orleans Traditional", I: *Jazz, Gender, Authenticity: Proceedings of the 10th Nordic Jazz Research Conference, Stockholm August 30-31 2012*. 2014, s. 186-209.
- Smith-Sivertsen, Henrik: "Et vaskeægte Myspace-fænomen – Sys Bjerre". I: *Netarkivet*, 2014.

Svenningsen, Stig Roar og Mette Colding Dahl: "De Slesvigske Kriges kort", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:1, 2014, s. 21-32.

[Svenningsen, Stig Roar:] Brandt, Jesper, Stig Roar Svenningsen og Lone Søderkvist Kristensen. "Agerlandets småbiotoper i landskabsøkologisk belysning", *Jord og Viden*, 2014:6.

[Svenningsen, Stig Roar:] Brandt, Jesper, Stig Roar Svenningsen og Lone Søderkvist Kristensen: "Småbiotoperne er under pres", *Skov & Land*, 2014:7, s. 16 – 19.

[Svenningsen, Stig Roar:] Aagaard Christensen, Andreas et al.: "New Multifunctional Hunting Landscapes in Denmark", *Geografisk Tidsskrift*, 114:1, 2014, s. 25-40.

Svenningsen, Stig Roar: "Forsvarets arealer i historisk perspektiv". I: *Forsvaret og Naturen: Udvalgte artikler om naturen på Forsvarets arealer*. 2014, s. 32-35.

Svenningsen, Stig Roar: "Krigen og landskabet: 250 års dansk militærgeografi", *Krig og Fred – Dansk Militærhistorisk Kommissions Tidsskrift*, 2014:2, s. 11-58.

Svindborg, Bruno: "H.O. Lange-prisen 2013 til Hans Hertel. Motiveringstale ved tildelingen", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:1, 2014, s. 3-10.

Sørensen, Inger: "Et Mozartportræt i Danmark. Løsningen på en gåde II", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 27:3, 2014, s. 3-9.

Toftgaard, Anders : "Proverbi italiani nell'Europa del nord: Il significato d'alquanti proverbi dell'italica favella di Giacomo Castelvetro". i : Giuseppe

Crimi og Franco Pignatti (red.) : *Il proverbio nella letteratura italiana dal XV al XVII secolo: Atti delle Giornate di studio Università degli studi Roma Tre – Fondazione Marco Besso Roma 5-6 dicembre 2012*. 2014, s. 367-393.

Toftgaard, Anders: "Blandt talende statuer og manende genfærd: Mazarinader i Det Kongelige Biblioteks samlinger", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 53, 2014, s. 57-111.

Vidas, Marina: "Resemblance and Devotion: Image and Text in a Parisian Early Fourteenth-Century Book of Hours (Copenhagen, Royal Library, Ms Thott 534 4°) Made for a French Noblewoman", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 53, 2014, s. 33-55.

Zierau, Eld og Nancy McGovern: "Supporting Analysis and Audit of Collaborative OAIS's by use of an Outer OAIS – Inner OAIS (OO-IO) Model", *International Conference on Preservation of Digital Objects*, 11, 2014, s. 209-218.

B. Tidsskrifter

Bibliotek for læger. Chefredaktør: Christian Graugaard.

Bibliotekshistorie. I redaktionen: Steen Bille Larsen

Carl Nielsen Studies. I redaktionen: Peter Hauge.

Danish Yearbook of Musicology. I redaktionen: Peter Hauge.

Journal of Paper Conservation. I redaktionen: Birgit Vinther Hansen

Kulturstudier. I redaktionen: Else Marie Kofod

Orglet. Udgivet af Det Danske Orgelselskab. I redaktionen: Jakob K. Meile & Claus Røllum-Larsen (ansv. red.).

C. Wikipedia-artikler

Nedenstående artikler i dansk Wikipedia er resultatet af Det Kongelige Biblioteks medarbejders bidrag i 2014. Det er en udløber af, at biblioteket tidligere har haft en såkaldt *Wikipedia in Residence* (se fokusartiklen i *Årsberetning 2012* herom). Der er tale om nye artikler eller større ændringer af eksisterende artikler:

Bertha von Suttner
<da.wikipedia.org/wiki/Bertha_von_Suttner>.

Carl Nielsens værker digitalt (Link til CNU's 35 digitale værker)
<da.wikipedia.org/wiki/Carl_Nielsens_v%C3%A6rker_digitalt>.

Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek
<da.wikipedia.org/wiki/Danmarks_Natur_og_L%C3%A6gevidenskabelige_Bibliotek>.

Europeana
<da.wikipedia.org/wiki/Europeana>.

Evald Tang Kristensen
<da.wikipedia.org/wiki/Evald_Tang_Kristensen>.

Flora Danica
<da.wikipedia.org/wiki/Flora_Danica>.

Flora Danica Det er: Dansk Urtebog
<da.wikipedia.org/wiki/Flora_Danica_Det_er:_Dansk_Urtebog>.

Hamborgbibelen
<da.wikipedia.org/wiki/Hamborgbibelen>.

H.C. Andersens breve og manuskripter
<da.wikipedia.org/wiki/H.C._Andersens_breve_og_manuskripter>.

Inka-kroniken – El primer nueva corónica y buen gobierno
<da.wikipedia.org/wiki/Inka-kr%C3%B8niken_%E2%80%93_El_primer_nueva_cor%C3%B3nica_y_buen_gobierno>.

Ligprædiken
<da.wikipedia.org/wiki/Ligpr%C3%A6diken>.

Linné-samlingen
<da.wikipedia.org/wiki/Linn%C3%A9-samlingen>.

Pligtaflevering
<da.wikipedia.org/wiki/Pligtaflevering>.

Stereoskopbillede
<da.wikipedia.org/wiki/Stereoskopbillede>.

Sven Türck (fotograf)
<da.wikipedia.org/wiki/Sven_T%C3%BCrck>.

Søren Kierkegaard Arkivet
<da.wikipedia.org/wiki/S%C3%B8ren_Kierkegaard_Arkivet>.

Trap Danmark
<da.wikipedia.org/wiki/Statistisk-topografisk_Beskrivelse_af_Kongeriget_Danmark>.

Øresundstoldregnskaberne (Memory of The World)

<[da.wikipedia.org/wiki/
%C3%98resundstoldregnskaberne](http://da.wikipedia.org/wiki/%C3%98resundstoldregnskaberne)>.

Personaleoversigt pr. 31. december 2014

Det Kongelige Biblioteks Direktion

Direktør Erland Kolding Nielsen

Vicedirektør Pernille Drost

Vicedirektør Michael Cotta-Schönberg

Vicedirektør Birte Christensen-Dalsgaard

Vicedirektør Bodil Henriksen

Direktørens Stab

Direktør Erland Kolding Nielsen

Chefsekretær Mads Brunsgaard

Chefkonsulent Søren Clausen

Direktionskonsulent Sine Lebech fra

01.10.2014

Direktionssekretær Joana M. Nørskov fra

01.04.2014

Kommunikationskonsulent Jytte Kjærgaard
Pedersen

Assistent Britt Hougaard Petersen

Direktionssekretær Lotte Svenningsen orlov
fra 14.06.2014

Direktionskonsulent Anette Wad til
30.06.2014

NATIONALBIBLIOTEK

Vicedirektør Pernille Drost

Nationalbibliotek Stab

Nationalbibliotekschef Pernille Drost

Chefkonsulent Leif Andresen

Kontorfuldmægtig Annette Hansen

Bibliotekskonsulent Christian Kaatmann

Bibliotekskonsulent Agnete L. Rodskjer

Nationalsamlingsafdelingen

Nationalsamlingschef Anne Ørbæk Jensen til
31.12.2014

Vicenationalsamlingschef Else Marie Kofod

Vicenationalsamlingschef Lone Gyldendal
Stefansen

Accession- og Magasinenheden

Nationalsamlingschef Anne Ørbæk Jensen til
31.12.2014

Studertermedhjælp Lena Kista Abelsen

Studertermedhjælp Anders Bech Aktor

Assistent Jeppe Plum Andersen

Studertermedhjælp Thelma Fuglestved Boje

Studertermedhjælp Helle Brochmann fra
01.09.2014

Overassistent Iben Brodersen

Afdelingsbibliotekar Susanne Budde

Studertermedhjælp Sabine Christensen til
30.06.2014

Informationsspecialist Marie Mærsk De-
leuran orlov til 24.01.2014

Kontorfuldmægtig Anne Nøddebo Dyhr

Specialist Jón Eiríksson

Afdelingsbibliotekar Anne Marie Furbo til
31.12.2014

Arkivmedarbejder Kirsten Welling Hansen
20.01. – 30.09.2014

Studertermedhjælp Mette Jensen orlov
15.08. – 15.12.2014

Studertermedhjælp Radhika Vang Jensen

Informationsspecialist Tanja Kate Jensen til
31.01.2014

Kontorassistent Erik Breyt Joensen

Overassistent Henni Kanstrup

Studertermedhjælp Maja Ahnfeldt Kjeldsen
til 31.08.2014

Studertermedhjælp Martin Kristensen

Studertermedhjælp Solveig Krag Kristensen
fra 01.05.2014

Kontorfuldmægtig Ulla Mickelsen

Specialkonsulent Jakob Moesgaard

Bibliotekar Susanne Benedicte Mortensen

Bibliotekar Vibeke Loch Nielsen

Assistent Birgit Nielsen

Studertermedhjælp Lene Nielsen

Biblioteksassistent Christian Nimb

Studertermedhjælp Michael Pallisgaard

26.05. – 31.12.2014

Digital Samlingsforvalter Mads P.G. Rasmus-
sen

Studertermedhjælp Rie Gyldholm Rasmusen fra 01.11.2014

Studertermedhjælp Johanne Sparre Rickers til 07.09.2014

Konsulent Jan Rittmeyer

Akademisk medarbejder Merethe Ross fra 01.11.2014

Studertermedhjælp Julie Marie Stokkendal til 20.09.2014

Forskningsbibliotekar Nikolaj Strands fra 01.05.2014

Forskningsbibliotekar Bruno Svindborg
Kontorfuldmægtig Ole Henrik Sørensen
Studertermedhjælp Amanda Kistrup Vallys fra 01.09.2014

Studertermedhjælp Clara Kirk Werner fra 01.11.2014

Assistent Pia Vogelius Verseput

Overassistent Katja Willumsen

Sektionsleder Jarle Rui Aadna

Katalog- og Metadataenheden

Vicenationalsamlingschef Lone Gyldendal Stefansen

Sektionsleder Mette Abildgaard

Studertermedhjælp Anders Bech Aktor til 30.06.2014

Forskningsbibliotekar Oren Amotz

Studertermedhjælp Julie Arrhenius

Assistent Yvonne Bang

Chefkonsulent Ivan Boserup til 31.12.2014

Informationsspecialist Mikala Brøndsted

Studertermedhjælp Rebecca Vestervang Chong

Bibliotekar Tom Christian Engelbrecht

Studertermedhjælp Arild Hagensen fra 01.11.2014

Informationsspecialist Jan Erik Hansen til 31.12.2014

Biblioteksassistent Anders Hejgaard

Studertermedhjælp Lisbeth Hertz-Jørgensen

Informationsspecialist Karen Høgsberg

Forskningsbibliotekar Eva-Maria Jansson

Forskningsbibliotekar Leon Jurnow

Kontorfuldmægtig Karen Marie Jensen til 30.04.2014

Studertermedhjælp Ditte Kristine Kjær til 31.10.2014

Studertermedhjælp Solveig Krag Kristensen fra 01.05.2014

Informationsspecialist Marie Kolind Krosgaard

Studertermedhjælp Simon Langkjær 01.05. - 31.12.2014

Bibliotekar Mai Charlotte Larsen

Specialkonsulent Britta Lorckman

Forskningsbibliotekar Lisbet Crone Markussen fra 01.01.2014

Kontorassistent Peter Marszalek

Bibliotekar Hanne Møgelberg

Studertermedhjælp Karen Ørnholt Møldrup til 31.10.2014

Studertermedhjælp Sofie Lykke Damgaard Nielsen fra 01.11.2014

Forskningsbibliotekar Bent Lerbæk Pedersen
Studertermedhjælp Charlotte Lahn Pedersen

Bibliotekar Vivi Gade Rønsberg

Informationsspecialist Katrine Marie Schrøder

Studertermedhjælp Kasper Skaaning

Overassistent Anette Suhr

Studertermedhjælp Iza Højmark Rosing Søtoft

Bibliotekar René Tjørnelund Thomsen

Bibliotekar Helle Troldborg fra 15.03.2014

Konsulent Inger Uldal til 31.12.2014

Studertermedhjælp Martha Marie Wagner

Bibliotekar Liwiria Wionczek

Forsknings- og Formidlingsenheden

Vicenationalsamlingschef Else Marie Kofod

Arkivar Lene Andersen

Studertermedhjælp Ólafur Haukur Árnason 01.10. - 31.12.2014

Studertermedhjælp Lone Marie Broxgård

Arkivar Anders Christensen 01.07. - 31.07.2014 og 01.10. - 31.12.2014

Seniorforsker Palle Ove Christiansen til 31.01.2014
 Forskningsbibliotekar Mette Colding Dahl
 Forskningsbibliotekar Henrik Dupont
 Forskningsbibliotekar Sarah Giersing
 Arkivassistent Annette Grandt
 Projektmedarbejder Pelle Gustavson til 27.04.2014
 Arkivar Lene Halskov Hansen
 Bibliotekar Therese Høeg Jacobsen
 Seniorforsker Jens Henrik Koudal
 Forsker Thomas Hvid Kromann fra 01.12.2014
 Forskningsbibliotekar Mette Kia Krabbe Meyer orlov til 31.07.2014
 Projektmedarbejder Hannibal Munk til 31.12.2014
 Studentermedhjælp Marie Obling Møller 01.09. - 31.12.2014
 Forskningsbibliotekar Jacob Helms Langkilde til 30.11.2014
 Forsker Caroline Nyvang fra 01.08.2014
 Seniorforsker Marianne Holm Pedersen
 Seniorforsker Erik Petersen
 Kuratorassistent Sara Peuron-Berg fra 01.09.2014
 Forskningsbibliotekar Claus Røllum-Larsen
 Forskningsassistent Lars Christian Kofoed Rømer til 14.12.2014
 Forskningsbibliotekar Alette Scavenius
 Assistent Michael Stanley Segner
 Konsulent Claus Seidel til 31.12.2014
 Forskningsbibliotekar Karen Skovgaard-Petersen orlov til 31.12.2014
 Forskningsbibliotekar Henrik Smith-Sivertsen
 Overassistent Synnøve Stevns
 Ph.d.-stipendiat Stig Roar Svenningsen til 30.11.2014
 Forskningsbibliotekar Anders Toftgaard
 Tonemester Peter Emmerik Warburg

Forskningsafdelingen

Forskningschef John T. Lauridsen

Forsker Hanne Abildgaard fra 01.04.2014
 Forskningsstipendiat Marianne Alenius
 Seniorforsker Dan Henry Andersen fra 01.09.2014
 Forskningsbibliotekar Lene Eklund-Jürgensen
 Forskningsstipendiat Lennart Olaf Gottlieb til 30.04.2014 + 01.10 - 24.10.2014
 Seniorforsker Lisbeth Ahlgren Jensen fra 01.01.2014
 Videnskabelig medarbejder Ole Ugilt Jensen fra 01.09.2014
 Projektforsker Eleonora Mattia 15.09. - 14.12.2014
 Forskningsbibliotekar Jakob Kyril Meile
 Forsker Morten Møller fra 01.10.2014
 Studentermedhjælp Anna Lund Nielsen
 Studentermedhjælp Thomas Olsen 01.11.2014 - 31.12.2014
 Bibliotekskonsulent Torsten Schlichtkrull
 Forskningsassistent Birthe Skou fra 01.09.2014
 Studentermedhjælp Nicole Valentin fra 01.11.2014
 Forskningsstipendiat Marina Vidas 01.08. - 31.08.2014 og fra 01.12.2014
 Redaktør Bendt Viinholt Nielsen fra 01.09.2014

Carl Nielsen Brevudgaven

Redaktør John Fellow Larsen til 31.10.2014
 Kontorfuldmægtig Gert Posselt til 31.10.2014

Dansk Center for Musikudgivelse

Konstitueret leder Axel Teich Geertinger til 31.08.2014
 Centerleder Axel Teich Geertinger fra 01.09.2014

Studentermedhjælp Katarina Engberg
 Seniorforsker Niels Bo Foltmann
 Forsker Axel Teich Geertinger til 31.08.2014
 Seniorforsker Peter Hauge
 Studentermedhjælp Niclas Nørby Hundahl

IT-konsulent Sigfrid Lundberg fra
01.01.2014

Projektforsker Bjarke Moe til 30.06.2014 +
fra 01.11.2014

Kulturfadelingen

Konstitueret kulturchef Bette Thomas til
31.05.2014

Kulturchef Bette Thomas fra 01.06.2014

Studertermedhjælp Anders Bech Aktor
Studertermedhjælp Ida Andersen til
15.06.2014

Studertermedhjælp Lasse Himmelstrup
Andersen

Studertermedhjælp Maja Whitta Andersen
til 31.12.2014

Studertermedhjælp Pil Whitta Andersen

Studertermedhjælp Tilde Tolberg Andersen
Udstillingskoordinator Christina Back
Kontorfuldmægtig Inger Ellekilde Bonde til
22.06.2014

Projektkoordinator Inger Ellekilde Bonde
23.06. – 30.09.2014

Studertermedhjælp Anna Pedersen Bækhoj
Eventkoordinatorelev Amalie Grunnet Chri-
stensen fra 08.10.2014

Servicekoordinator Maria Christensen
Producentassistent Vivi Berg Düllgen fra
29.09.2014

Studertermedhjælp Amalie Engbirk til
30.06.2014

Assistent Aina Englung til 21.06.2014

Musikproducent Maria Frej

Studertermedhjælp Andrea Ringvad Frie-
derich

Bookingmedarbejder Ane Signe Green fra
11.08.2014

Forskningsassistent Maja Gro Gundersen fra
01.02.2014

Teknisk koordinator Jakob Qvist Hansen

Kulturproducent Lise Bach Hansen

Studertermedhjælp Sidsel Sølling Hansen

Studertermedhjælp Anne Wedel Jacobsen til
31.05.2014

Studertermedhjælp Kristian Ebstrup Jacob-
sen

Lydtekniker Søren Jacobsen

Redaktionssekretær Anders Rou Jensen

Kulturassistent Kit Vatit Jensen 01.09. –
12.09.2014

Koordinator Louise Ejlskov Jensen

Studertermedhjælp Therese Eilskov Lund-
mark Jensen fra 01.09.2014

Studertermedhjælp Juliane Hartsø Lassen

Studertermedhjælp Aksel Nok Leth fra
01.09.2014

Studertermedhjælp Helene Buchhave Lind
Overassistent Sabina Terese Lindholm
Studertermedhjælp Joachim Lumbye til
30.11.2014

Studertermedhjælp Cathrine Lund-Jensen

Studertermedhjælp Andreas Korntved Mor-
tensen fra 01.09.2014

Studertermedhjælp Elisabeth Munck
Bookingmedarbejder Helene Marguerite
Møller

Økonomikoordinator Sune Nebsager
Studertermedhjælp Christoffer Nejrup til
31.12.2014

Studertermedhjælp Sara Ellegaard Nielsen
Kulturassistent Anne Kirstine Oates fra
27.10.2014

Producentassistent Mathias Olander 01.02. –
23.05.2014

Studertermedhjælp Michael Pallisgaard til
30.11.2014

Formidlingskoordinator Uffe Paulsen

Studertermedhjælp Maria Blichfeldt Peter-
sen til 20.02.2014

Musikproducentassistent Vivi Petersen

Studertermedhjælp Malene Pontoppidan fra
01.09.2014

Udstillingsassistent Julie Benedicte Riis til
31.01.2014

Studertermedhjælp Emil Skaarup fra
01.09.2014

Udstillingsassistent Christian Thode-Jessen
12.05. – 09.11.2014

Møde- og multimedietekniker Tonny Vestersten
 Kontorfuldmægtig Anne Louise Nygaard
 Westtoft orlov til 23.06.2014
 Udstillingsassistent Mette Ørnstrup til
 13.04.2014

Fysisk Bevaring

Bevaringschef Marie Vest

Bogbinder Iben Andersen 01.01. - 31.03.2014
 Fotograf Mogens Bech
 Konserveringstekniker Henriette Berg
 Konservator Kirsten Bresler
 Konserveringstekniker Grylle Carstensen orlov 01.01. - 21.11.2014
 Bogbinder Hanna Munch Christensen
 Sektionsleder Iben Bak Christensen
 Konserveringstekniker Nina Dahlstrøm
 Konservator Sarah Ferry til 14.04.2014
 Konservator Birgit Vinther Hansen
 Konserveringstekniker Christina Krüger Henningsen
 Konserveringstekniker Inger Hoby
 Forsker Ulla Bøgvad Kejser
 Konserveringstekniker Annemette Kuhlmann til 31.12.2014
 Bogbinder Inger Mønster Marker
 Sektionsleder Anna Magdalena Lindskog Midtgaard
 Konserveringstekniker Catrin Norén
 Konservator Heidi Ann Offenbergs til 30.06.2014 og 01.10. - 31.12.2014
 Konserveringstekniker Marianne Lund Petersen
 Studentermedhjælp Silje Juliane Høgly Petersen 21.07. - 03.09.2014
 Konservator Tine Rauff
 Konserveringstekniker Helle Rosenmeier orlov 13.10. - 14.11.2014
 Konserveringstekniker Signe Hjerrild Smedemark til 30.09.2014
 Konservator Signe Hjerrild Smedemark 01.10. - 31.10.2014

Konserveringstekniker Hanne Karin Sørensen

Konserveringstekniker Nina Fønnesbech Targalski orlov 09.02.2014 - 29.12.2014
 Håndbogbinder Poul Martin Trnka
 Konservator Jiří Vnouček

Digital Bevaring

Afdelingsleder Birgit Nordmark Henriksen

IT-konsulent Søren Vejrup Carlsen
 Softwareudvikler Nicholas Clarke orlov 02.01.2014 - 28.02.2014
 Softwareudvikler Jonas Lindberg Frellesen orlov 22.01 - 04.02.2014 og 18.08 - 26.09.2014
 IT-konsulent Christen Hedegaard
 Softwareudvikler Claus Jensen
 IT-analytiker Tue Hejlskov Larsen
 IT-konsulent Eld Zierau

KØBENHAVNS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

Vicedirektør Michael Cotta-Schönberg

Københavns Universitetsbibliotek Stab

Universitetsbibliotekar Michael Cotta-Schönberg

Kontorfuldmægtig Line Fagerlind
 Souschef Kira Stine Hansen fra 01.05.2014
 Konsulent Bodil Koch
 Projektkonsulent Birgitte Munk
 Informationsspecialist Jesper Christian Mørch
 Chefkonsulent Charlotte Rohde
 Chefsekretær Bente Green Schmalz

Det Humanistiske Fakultetsbibliotek

Fakultetsbibliotekar Hans Kristian Mikkelsen

Informationsspecialist Ursula Constantin Andersen fra 01.08.2014

Informationsspecialist Charlotte Arnholtz
 Studentermedhjælp Ekaterina Chapiro
 01.09. – 31.12.2014
 Informationsspecialist Muhamed Fajkovic
 Informationsspecialist Sabine Fischer
 Studentermedhjælp Andreas Knude Hansen
 til 28.02.2014
 Informationsspecialist Henriette Aabo
 Hansen
 Kontorfuldmægtig Oddur Hansen
 Studentermedhjælp Rebecca Hoffmann fra
 01.09.2014
 Studentermedhjælp Jan Rohde Jensen til
 30.09.2014
 Informationsspecialist Sara Pors Jepsen
 Studentermedhjælp Katrine Kladakis til
 30.06.2014
 Studentermedhjælp Karsten Wraae Larsen til
 29.08.2014
 Projektmedarbejder Line Laursen til
 28.02.2014
 Studentermedhjælp Frederikke Cecilie Len-
 skjold Lerche fra 01.12.2014
 Informationsspecialist Marie Christine
 Levassor
 Studentermedhjælp Emilie Lommer
 Studentermedhjælp Jes Randrup Maron fra
 01.10.2014
 Studentermedhjælp Youandi Lee Mateman
 fra 01.03.2014
 Kontorassistent Anders Nicolai Mørch
 Informationsspecialist Jesper Christian
 Mørch
 Kontorelev Glenn Pöhl Nielsen til
 28.02.2014
 Informationsspecialist Maria Berendt Oldhøj
 Nielsen 21.04. – 31.07.2014
 Studentermedhjælp Christoffer Lomholt
 Paaske fra 01.09.2014
 Informationsspecialist Søren Mølgaard
 Rantzau
 Overassistent Annette Schlätzer-Larsen
 Studentermedhjælp Christian Curt Vester-
 gaard Sohn
 Informationsspecialist Anders Otte Stensager

Informationsspecialist Kirsten Thomsen
 Studentermedhjælp Simon Borch Weber til
 31.12.2014
 Studentermedhjælp Camilla Weigel til
 15.06.2014
 Kontorassistent Niels Kaare Westh
 Informationsspecialist Melissa Wieser til
 30.04.2014
 Informationsspecialist Susanne Willaing

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek

Fakultetsbibliotekar Christian Ulrich Lauer-
 sen fra 01.03.2014

Studentermedhjælp Mikkel Christan Andre-
 sen fra 01.12.2014
 Studentermedhjælp Anna Birk fra
 01.12.2014
 Informationsspecialist Marie Solitander
 Bohlbro fra 01.11.2014
 Studentermedhjælp Hazel Christine Engels-
 mann til 31.03.2014
 Informationsspecialist Hazel Christine En-
 gelsmann 01.04. – 31.10.2014
 Informationsspecialist Anders Bonatto Fisker
 Studentermedhjælp Victor Grue fra
 01.10.2014
 Informationsspecialist Lars Asger Juel Han-
 sen til 28.02.2014
 Informationsspecialist Per Hansen fra
 01.03.2014
 Informationsspecialist Ulrik Mads Hansen
 Studentermedhjælp Nikolaj Glud Heiredal
 fra 01.05.2014
 Studentermedhjælp Kim Helmersen fra
 01.12.2014
 Informationsspecialist Thomas Hoffmann
 Studentermedhjælp Peter Højbjerg fra
 01.07.2014
 Biblioteksmedhjælper Christian Hørby
 Studentermedhjælp Adam Lyngø Jensen fra
 01.03.2014
 Studentermedhjælp Daniel Alexander Jensen
 fra 01.12.2014

Studentermedhjælp Majken Jacobsen til
 30.06.2014
 Informationsspecialist Mads Korsgaard til
 30.09.2014
 Informationsspecialist Rune Pileborg Kur-
 dahl
 Informationsspecialist Heidi Holst Madsen
 til 31.03.2014
 Informationsspecialist Dicte Madsen til
 30.04.2014
 Studentermedhjælp Louise Mazanti til
 17.02.2014
 Informationsspecialist Therese Møller fra
 01.05.2014
 Studentermedhjælp Cecilie R. T. Nielsen fra
 01.12.2014
 Informationsspecialist Maria Berendt Oldhøj
 Nielsen til 26.01.2014
 Studentermedhjælp Sven Bjørn Olsson til
 20.04.2014 og fra 01.12.2014
 Studentermedhjælp Andreas Valentin Peder-
 sen
 Studentermedhjælp Connie Jørun Poulsen
 fra 01.11.2014
 Studentermedhjælp Kristoffer Rasmussen fra
 17.11.2014
 Informationsspecialist Marc Sales
 Informationsspecialist Erik Schwägermann
 Studentermedhjælp Anne Bach Stensgaard
 til 10.04.2014
 Informationsspecialist Michael Svendsen fra
 01.11.2014
 Informationsspecialist Niels Sørensen
 Studentermedhjælp Mai Hanquist Takawira
 til 18.11.2014
 Studentermedhjælp Jonas Henau Teglbjærg
 fra 01.12.2014
 Studentermedhjælp Mads Emil Thorlaksen
 fra 01.04.2014
 Studentermedhjælp Kjartan Holm Træt-
 teberg
 Studentermedhjælp Alexander Winther Ul-
 dall fra 01.12.2014
 Studentermedhjælp Andreas Weisenfeld

Studentermedhjælp Charlotte Weisenfeld fra
 01.04.2014
 Biblioteksmedhjælper Phillip Wu

Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek

Fakultetsbibliotekar Ingbritt Butina til
 30.04.2014
 Leder Kira Stine Hansen fra 01.05.2014
 Souschef Kira Stine Hansen til 30.04.2014

 Bibliotekar Elsebeth Alstrup
 Informationsspecialist Susie Andersen
 Studentermedhjælp Karen Baadsgaard-Jen-
 sen 01.06. – 31.12.2014
 IT-konsulent Goran Basic fra 01.01.2014
 Forskningsbibliotekar Lene Borrits
 Informationsspecialist Lisbeth Westergaard
 Børgesen
 Studentermedhjælp Martin Rolighed Chri-
 stensen til 20.06.2014
 Studentermedhjælp Stine Riemer Ebsen
 Specialkonsulent Marianne Gauffriau fra
 01.06.2014
 Informationsspecialist Jan Erik Hansen
 Informationsspecialist Susanne Mose Hart-
 vig til 31.07.2014
 Studentermedhjælp Jeppe Alexander Hertz
 Studentermedhjælp Maja Holbak til
 30.04.2014
 Informationsspecialist Henrik Hornemann
 Overassistent Kirsten Husager
 Studentermedhjælp Mette Høy Jakobsen til
 05.08.2014
 Assistent Jannie Jensen
 Informationsspecialist Torben Jørgensen
 Leder af Farma Christian Boldsen Knudsen
 fra 01.11.2014
 Specialkonsulent Christian Boldsen Knudsen
 til 31.10.2014
 Konsulent Bodil Koch fra 01.05.2014
 Informationsspecialist Asger Væring Larsen
 til 28.02.2014

Studertermedhjælp Anna Helene Lauesen
fra 01.06.2014

Informationsspecialist Susanne Lindow til
31.03.2014

Informationsspecialist Dicte Madsen fra
01.05.2014

Informationsspecialist Heidi Holst Madsen
fra 01.04.2014

Informationsspecialist Niels-Ole Prægel
Bibliotekskonsulent Torsten Schlichtkrull
Studertermedhjælp Nynne Schønfeldt fra
01.09.2014

Studertermedhjælp Jo Sestoft til 20.06.2014
Bibliotekar Birgitte Skiby

Studertermedhjælp Astrid Elberg Thomsen
til 31.12.2014

Informationsspecialist Lene Wendelboe

Det Juridiske Fakultetsbibliotek

Førstebibliotekar Christian Ulrich Lauersen
til 28.02.2014

Førstebibliotekar Massimo Soldano fra
01.03.2014

Studertermedhjælp Mads Martinus Bredtoft
fra 01.12.2014

Informationsspecialist Sabine Fischer fra
01.03.2014

Informationsspecialist Inger Barnechow
Hansen

Informationsspecialist Lars Asger Juel Han-
sen fra 01.03.2014

Informationsspecialist Jakob Holtse til
28.02.2014

Studertermedhjælp Mia Ingvardson fra
01.09.2014

Specialkonsulent Bo Søgaard Jensen
Assistent Jeanette Juel Larsen orlov til
17.02.2014

Informationsspecialist Jeanette Juel Larsen
fra 01.06.2014

Studertermedhjælp Anna Victoria Lunds-
gaard-Leth

Studertermedhjælp Tue Scheel Nielsen til
30.11.2014

Studertermedhjælp Yasmin Svea Noregren
fra 01.12.2014

Informationsspecialist Mia Nyman orlov fra
19.03.2014

Studertermedhjælp Maria Cramer Pedersen
01.06. – 12.11.2014

Studertermedhjælp Danvør Svan Petersen
fra 01.11.2014

Studertermedhjælp Johanna Reydberg fra
01.09.2014

Informationsspecialist Rasmus Rindom
Riise fra 01.12.2014

Informationsspecialist Åshild Asta Sandvin
fra 01.05.2014

Studertermedhjælp Tine Kruse Scharling til
18.08.2014

Studertermedhjælp Louise Marie Schenk til
30.09.2014

Informationsspecialist Marie Rud Skak-
Arnstrup til 30.04.2014

Studertermedhjælp Simone Kaae Slot til
24.10.2014

Informationsspecialist Massimo Soldano til
28.02.2014

Informationsspecialist Tilda Skarby Stall-
knecht til 30.09.2014

Informationsspecialist Anders Otte Stensager
fra 01.03.2014

Studertermedhjælp Tanja Lind Tankred til
31.03.2014

Studertermedhjælp Beatrice Raarup Thom-
sen fra 01.08.2014

Overassistent Jannili Winge til 30.06.2014

Afdeling for Informationsressourcer

Afdelingsleder Kira Stine Hansen fra
01.05.2014

Afdelingen for Informationsressourcer – Elektronisk Materiale

Afdelingsleder Kira Stine Hansen fra
01.05.2014

Chefkonsulent Ingbritt Butina fra
01.05.2014
Informationsspecialist Susanne Christoffer-
sen fra 01.06.2014
Informationsspecialist Birgitte Dam
Informationsspecialist Michael Ferslev
Informationsspecialist Britt Ansbjerg Hansen
Akademisk medarbejder Ann-Jeanett Koe-
foed 01.01. - 31.12.2014
Bibliotekskonsulent Inge-Berete Moltke fra
01.01.2014
Informationsspecialist Helle Lund Pedersen
Informationsspecialist Steen Rosendahl
Bibliotekar Anne Skov
Informationsspecialist Henrik Tang

Afdelingen for Informationsressourcer – Indlânt Materiale

Førstebibliotekar Poul Erlandsen

Overassistent Annette Møller Askjær
Studertermedhjælp Mette Dyg 01.09.
30.09.2014
Studertermedhjælp Nadja Filskov til
31.08.2014
Assistent Dorthe Adsbøl Hansen til
30.09.2014
Studertermedhjælp Ida Skovhus Hansen
01.05. - 30.09.2014
Kontorelev Lars Hansen fra 01.03.2014
Studertermedhjælp Signe Malgaard Hansen
til 30.09.2014
Informationsspecialist Karen Marie Iversen
Biblioteksmedarbejder Mathias Hesselvig
Jensen 17.03. - 30.09.2014
Bibliotekar Anni Johansen
Informationsspecialist Stine Kjærgaard
Informationsspecialist Carina Nøraa Larsen
Studertermedhjælp Lasse Bjørklid Levinsen
01.02. - 30.09.2014
Studertermedhjælp Sidse Lærke Lolk 01.09.
- 30.09.2014
Informationsspecialist Jens Ludvigsen
Bibliotekar Pernille Melgaard

Bibliotekar Christa Skovbjerg Nettermann
Bibliotekar Marianne Olander
Assistent Peter Rasmussen 01.01. -
31.01.2014
Informationsspecialist Thurid Helena Peter-
sen
Studertermedhjælp Sophie Amalie Lykke
Poulsen 01.01. - 30.08.2014
Studertermedhjælp Rose Presskorn-Thyge-
sen 01.09. - 30.09.2014
Overassistent Henrik Rung til 30.09.2014
Kontorfuldmægtig Rita Simonsen til
31.10.2014
Studertermedhjælp Marie Lundby Spang-
gård til 31.07.2014
Bibliotekar Janne Lis Sørensen til
30.09.2014
Bibliotekar Else Ørsted

Afdelingen for Informationsressourcer – KB Fællesfunktion

Sektionsleder Ole Holm

Systemkonsulent Christian Feld
Systemkonsulent Iris Graessner
Systemkonsulent Stine Bovbjerg Schultz

Afdelingen for Informationsressourcer – Magasin/ Logistik/Udlån

Magasinchef Susanne Gyldaa Olsen fra
01.05.2014
Sektionsleder Susanne Gyldaa Olsen til
30.04.2014

Overassistent Helle Grethe Andersen
Overassistent Elzbieta Blazejowski fra
01.01.2014
Kontorfuldmægtig Tino Brandt fra
01.05.2014
Sektionsleder Tino Brandt til 30.04.2014
Studertermedhjælp Ida Nymark Christen-
sen

Studentermedhjælp Mette Dyg fra
 01.10.2014
 Studentermedhjælp Gecem Gizem Dy-
 relund fra 01.04.2014
 Studentermedhjælp Stine Riemer Ebsen
 Assistent Michael Greve fra 01.03.2014
 Biblioteksbetjent Tommy Gyldaa
 Informationsspecialist Susanne Mose Hart-
 vig fra 01.08.2014
 Assistent Dorthe Adsbøl Hansen fra
 01.10.2014
 Studentermedhjælp Ida Skovhus Hansen fra
 01.10.2014
 Studentermedhjælp Signe Malgaard Hansen
 fra 01.10.2014
 Biblioteksassistent Svend Hedegaard fra
 01.07.2014
 Biblioteksbetjent Finn Hinrichsen
 Studentermedhjælp Maja Holbak 01.05. -
 31.12.2014
 Studentermedhjælp Mette Høy Jakobsen til
 05.08.2014
 Overassistent Sheku Amadu Jalloh
 Overassistent Helle Jensen
 Studentermedhjælp Mathias Boldsen Jensen
 fra 01.11.2015
 Biblioteksmedhjælper Mathias Hesselvig
 Jensen fra 01.10.2014
 Studentermedhjælp Martin Tugwell Jepsen
 til 31.12.2014
 Kontorfuldmægtig Lars Kim Kollemorten
 Assistent Lisa Egerup Larsen
 Studentermedhjælp Sara Dyring Larsen fra
 01.08.2014
 Studentermedhjælp Cecilie de Serene
 d' Acqueria Lau fra 01.04.2014
 Studentermedhjælp Stephanie de Serene
 d' Acqueria Lau fra 01.08.2014
 Studentermedhjælp Lasse Bjørklid Levinsen
 fra 01.10.2014
 Studentermedhjælp Sidse Lærke Lolk fra
 01.10.2014
 Kontorfuldmægtig John Lynder
 Kontorassistent John Mortensen
 Studentermedhjælp Trine Glud Munksgaard

Biblioteksbetjent Lars Bo Mølkjær
 Assistent Jakob Theil Nielsen
 Assistent Susie Ott
 Overassistent Reni Storgaard Pedersen
 Studentermedhjælp Daniel Pilgaard til
 28.02.2014
 Studentermedhjælp Andreas Wibe Poulsen
 til 31.10.2014
 Studentermedhjælp Rose Presskorn-Thyge-
 sen fra 01.10.2014
 Assistent Peter Rasmussen fra 01.02.2014
 Studentermedhjælp Johanne Ellegaard
 Rechnagen fra 01.11.2014
 Biblioteksassistent Karin Louise Glæsner
 Reismer fra 19.05.2014
 Overassistent Henrik Rung fra 01.10.2014
 Kontorassistent Pernille Kirstine Schou-
 Nielsen
 Overassistent Jan Smith
 Biblioteksbetjent Michael Svellov
 Bibliotekar Janne Lis Sørensen fra
 01.10.2014
 Studentermedhjælp Line Steckhahn Søren-
 sen fra 01.05.2014
 Studentermedhjælp Malene Krogsgård
 Sørensen
 Overassistent Poul Korsnab Sørensen
 Studentermedhjælp Martine Rechnagel
 Udsen fra 01.10.2014
 Studentermedhjælp Clara Lucie Heuser
 Vester-Andersen fra 01.11.2014
 Biblioteksbetjent Lena Troelsen Aars fra
 01.01.2014

Afdelingen for Informationsressourcer – Trykte Materialer

Førstebibliotekar Henriette Fog

Kontorassistent Anne Marie Bech
 Bibliotekar Julie Boehm
 Afdelingsbibliotekar Ingelise Christensen
 Bibliotekar Anne Frederiksen
 Bibliotekar Søren Guts

Overassistent Nikolaj Hansen orlov til
23.02.2014
Sektionsleder Hanne Sonne Henriksen til
30.04.2014
Specialist Hanne Sonne Henriksen fra
01.05.2014
Bibliotekar Ida Holm
Stundertermedhjælp Ian Kasper Kjelsgaard
Stundertermedhjælp Sara Dyring Larsen til
30.06.2014
Informationsspecialist Kim Neander
Informationsspecialist Simone Schipp von
Branitz Nielsen orlov fra 01.02.2014
Overassistent Bente Bilstrup Rasmussen
Overassistent Birte Scheel
Bibliotekar Freddy Sørensen
Overassistent Sten Tulinius til 31.07.2014

DIGITAL INFRASTRUKTUR OG SERVICE

Vicedirektør Birte Christensen-Dalsgaard

Digital Infrastruktur og Service Stab

Udviklingschef Birte Christensen-Dalsgaard

IT-konsulent Merete Bentzen
Digital formidlingskoordinator Ditte Maria
Bergstrøm til 31.07.2014
Overassistent Laura Riis Christensen fra
01.02.2014

Drift og Support

IT-chef Peter Mathiesen

Scannermedarbejder Vahab Akbari til
31.08.2014
Stundertermedhjælp Vahab Akbari fra
01.09.2014
Stundertermedhjælp Sarah Strunge Albertsen
til 23.06.2014
Stundertermedhjælp Cecilie Andersen
IT-koordinator Niels Stein Andersen til
14.08.2014
Stundertermedhjælp Mads Gran Andersen til
23.06.2014

Stundertermedhjælp Julius Arnason
IT-konsulent Emmanuel Asante
Stundertermedhjælp Anna Bisp Asghari til
08.04.2014
Digitaliseringsmedarbejder Lars Bahl
Stundertermedhjælp Lamprini Basdeki
IT-konsulent Goran Basic
Stundertermedhjælp Helene Emilie Bech til
31.12.2014
IT-konsulent Eric Alain Largacha Bendsen
Stundertermedhjælp Ragnheidur Bjar-
nadóttir
IT-konsulent Lasse Bjørsted
Scanningsmedarbejder Frigg Hinge Bonde
til 31.08.2014
Stundertermedhjælp Babette Peulicke Borg-
gren
Stundertermedhjælp Frederik Mølbak Bris-
sing til 21.05.2014
Stundertermedhjælp Magnus Mølbak Bris-
sing til 21.05.2014
Fotograf Søren Brissing
Stundertermedhjælp Cecilie Brus
Stundertermedhjælp Bodil Ejning Brødreskift
Stundertermedhjælp Ulrik Gottlieb Brønd-
sted fra 01.01.2014
Stundertermedhjælp Ask Holm Carlsen
IT-supporter Christina Christensen
Stundertermedhjælp Laura Riis Christensen
til 31.01.2014
Stundertermedhjælp Rune Christoffersen fra
01.03.2014
Stundertermedhjælp Mina Chuntova
Support-koordinator Irene Crone-Langkjær
fra 01.11.2014
Scanningsmedarbejder Anders Didriksen
Stundertermedhjælp Fredrik Dupont til
31.01.2014
Stundertermedhjælp Katrine Dybkjær til
31.10.2014
Scanningsmedarbejder Lærke Borup Erich-
sen til 30.09.2014
Stundertermedhjælp Andreas Findling-
Rottem
Scanningsmedarbejder Erik Fischer

Studentermedhjælp Sara Fritzen
 Studentermedhjælp Mette Gabrielsen
 Studentermedhjælp Anastasija Gogoleva
 Systemspecialist Lennart Grønlund
 Specialist Jørgen Ole Byberg Hansen
 Studentermedhjælp Søren Frederik Hansen
 fra 01.01.2014
 IT-support elev Casper Holm til 22.01.2014
 IT-supporter Casper Holm fra 23.01.2014
 IT-konsulent Hassan Hoortash
 Studentermedhjælp Mahnoosh Hormati
 Studentermedhjælp Tine Ewé Jensen til
 31.10.2014
 Studentermedhjælp Maria Nemming Jepsen
 til 08.04.2014
 IT-systemspecialist Lars Jørgensen
 Studentermedhjælp Vibe Kellermann til
 31.12.2014
 Studentermedhjælp Farkhunda Khairzada
 Scanningsmedarbejder Mohammed Khos-
 rownejad til 31.08.2014
 IT-support elev Rossal Kiilerich til
 30.06.2014
 Studentermedhjælp Dominic Knauf
 Studentermedhjælp Katarzyna Kochniarczyk
 IT-konsulent Eske Key Kristiansen
 Studentermedhjælp Daniel Krumpietz til
 31.12.2014
 Scanningsmedarbejder Thomas Holm Larsen
 01.01. – 31.08.2014
 Studentermedhjælp Thomas Holm Larsen
 fra 01.09.2014
 Studentermedhjælp Cathrine Lauritzen
 Studentermedhjælp Dario Loerke til
 31.08.2014
 Studentermedhjælp Gunnar Agerskov
 Madsen
 Studentermedhjælp Julie Maria Mathiesen
 IT-konsulent Lis Michelsen
 Scannermedarbejder Mikael Müller
 Studentermedhjælp Christoffer Slott Nielsen
 Studentermedhjælp Louise Feldt Nielsen fra
 01.01.2014
 Studentermedhjælp Sofie Ohlsson
 Studentermedhjælp David Egebro Olsen til
 30.06.2014
 Studentermedhjælp Louise Ravn Otte
 Studentermedhjælp Anna Juel Paulsen til
 08.04.2014
 Studentermedhjælp Andrea Björk Paulson til
 09.04.2014
 Reprofotograf Helle Brünnich Pedersen
 Studentermedhjælp Pernille Halmø Petersen
 til 23.06.2014
 Fotograf Thomas Trane Petersen
 Studentermedhjælp Martin Pudseyk fra
 01.01.2014
 It-systemudvikler Peter Nyboe Rasmussen
 Studentermedhjælp Adrian Ross-Thompson
 Studentermedhjælp Victoria Ross-Thomp-
 son
 IT-konsulent Martin Jakob Samsøe
 Scanningsmedarbejder Behzad Sanie 01.01.
 – 31.08.2014
 Studentermedhjælp Behzad Sanie fra
 01.09.2014
 Studentermedhjælp Josefine Løndorf Sarkez
 Studentermedhjælp Benjamin Savi til
 31.01.2014
 Konstitueret sektionsleder Anne-Marie
 Schiøttz fra 01.01.2014
 Studentermedhjælp Nicklas Skov til
 31.12.2014
 Digital formidler Rasmus Boje Smidt til
 06.10.2014
 Studentermedhjælp Sara Holm Tandrup
 Studentermedhjælp Matilde Tarnow
 Studentermedhjælp Clara Tesch til
 31.12.2014
 Studentermedhjælp August Barnekow Tjer-
 ring til 30.09.2014
 Studentermedhjælp Rebecca Thilo til
 30.09.2014
 Studentermedhjælp Julie M.W. Trougaard fra
 01.01.2014
 Studentermedhjælp Victor Frederic Wagn
 Trougaard
 Studentermedhjælp Kelly Sin Wan Tsang

Studertermedhjælp Thor Underbjerg til
13.03.2014

Studertermedhjælp Rosa Nan von Leun-
bach

Scanningsmedarbejder Søren Weidemann
Studertermedhjælp Stine Wieland fra
01.01.2014

Scanningsmedarbejder Adarkwa Yeboah
Studertermedhjælp Sanaz Hashemi Zonouz
Studertermedhjælp Polyxeni Zoumpoulaki

Digital Udvikling og Formidling

Afdelingsleder Christian Ertmann-Christi-
ansen

Frontendudvikler Tom Juul Andersen
Digitaliseringsmedarbejder Samuel Durrah
Barksdale

Systemkonsulent Knut Anton Bøckman
Specialkonsulent Anders Sparre Conrad
Frontendudvikler Hasse Feldthaus

IT-konsulent Per Holager

Informationsspecialist Karen Marie Iversen

IT-konsulent David Grove Jørgensen

IT-konsulent Abdollah Nader Khatibi

IT-konsulent Jacob Larsen

IT-udvikler Jeppe Eimose Larsen til
31.12.2014

IT-konsulent Sigfrid Lundberg

Webkoordinator Henrik Moss Lyngsie

IT-udvikler Ronan McHugh deltidsorlov fra
27.11.2014

Projektkonsulent Birgitte Munk

Systemkonsulent Karen Merete Strandgaard

Systemkonsulent Jørgen Valdorff Thomsen

Datateknikerelev Niklas Højlund Thomsen
fra 18.08.2014

IT-udvikler James Patrick Treacy til
31.10.2014

IT-projektleder Kasper Weinkouff fra
01.11.2014

IT-konsulent Andreas Borchsenius Westh
orlov 19.05 - 27.06.2014 og 01.08. -
31.10.2014, fratrådt 31.10.2014

ADMINISTRATIV-TEKNISK OMRÅDE

Vicedirektør Bodil Henriksen

Administrationsafdelingen

Administrationschef Bodil Henriksen

Seniorrådgiver Bendt Alsted til 31.05.2014
Regnskabskonsulent Bodil Kjær Andersen til
28.02.2014

Kontorfuldmægtig Laura Christiansen til
31.08.2014

Overassistent Sarah Gøthgen Ditlev fra
01.09.2014

Kontorfuldmægtig Lene Ehbrecht
Overassistent Camilla Frank 21.07. -
17.08.2014

Fuldmægtig Vita Grzona

Overassistent Jytte Gårdsted

Specialkonsulent Hanne Lund-Hansen

Overassistent Alice Madsen

Fuldmægtig Arne Lykke Nielsen fra
01.08.2014

Kontorfuldmægtig Heidi Justesen Nielsen

Uddannelseskoordinator Lis Nielsen

Ekspeditionssekretær Jeanne Nørr

Sektionsleder Hanne Palsø

Overassistent Gitte Steenberg

Økonomichef Jørgen Troelsen

Kontorfuldmægtig Helle Casey Voss

Overassistent Stephanie Woller

Kontorelever

Elev Ditte Bargholz fra 01.01.2014

Elev Ditte Christoffersen

Elev Sarah Gøthgen Ditlev til 31.05.2014

Elev Charlotte Frederiksen

Elev Marie-Louise Kierrumgaard fra
01.09.2014

Driftsafdelingen

Driftschef Leo Poulsen

Biblioteksbetjent Thomas Hvitfeld Bentzen

Biblioteksbetjent Peter Christoffersen

Biblioteksbetjent Sten Hansen
 Biblioteksbetjent Tina Hansen
 Transportleder Flemming Havre
 Biblioteksbetjent Peter Friedrich Hornecker
 Biblioteksbetjent Bent Jørgensen
 Biblioteksbetjent Lau Egon Philip Jørgensen
 Biblioteksbetjent Theis Steenberg Kludt
 Biblioteksbetjent Kim A. Lohmann
 Biblioteksbetjent Jan Lørup
 Vagtmester Eske Frank Morthensen
 Biblioteksbetjent Claus Sørensen
 Biblioteksbetjent Dragi Vujcic

Bygningsdriftsafdelingen

Afdelingsleder Christian Bruun

Maskinmester Niels Danielsen
 Ejendomsfunktionær Peter Dirland
 Overassistent Sarah Gøthgen Ditlev 01.06. –
 31.08.2014
 Ejendomsfunktionær Gert Jensen
 Arkitekt Mette Skov Jensen
 Overassistent Charlotte Bjerregaard Poupi-
 nel orlov fra 07.02.2014
 Ejendomsfunktionær Lars Bo Rasmussen
 Bygningskonstruktør Lars Villum Sander
 Roupé

Sikringsafdelingen

Sikringschef Claus Friis

Vagtbetjent Vicky Bech
 Vagtbetjent Jan Ulrik Kronhøj Brandstrup
 Overvagtimester Kjeld Bregenhof
 Vagtbetjent Lars Christoffersen
 Vagtbetjent Nicolas Jean Pierre Dubillot
 Vagtbetjent Peter Wandel Flindt fra
 01.11.2014
 Vagtbetjent Jan Martin Jakobsen
 Vagtbetjent Michael Kirkeby Jakobsen fra
 01.11.2014
 Vagtbetjent Thomas Anton Jensen
 Vagtbetjent Allan Juul
 Vagtbetjent Martin René Klüssendorf til
 30.09.2014
 Vagtmester Claus Kofod
 Vagtbetjent Jan Koldtoft
 Vagtbetjent Niels Mertz Lauritzen
 Vagtbetjent Signe Reinholt Nolvi til
 09.10.2014
 Vagtbetjent Lotte Kampmann Olsen
 Vagtbetjent Timm Olsen
 Vagtbetjent Jørgen Pedersen
 Vagtbetjent Lars Echardt Petersen
 Vagtbetjent Claus Riisgaard
 Vagtbetjent Hanne Heegaard Stidsen
 Vagtbetjent Tommi Heegaard Stidsen
 Vagtbetjent Nick Vestphael
 Vagtbetjent Henrik Boesen Vinding
 Vagtbetjent Kim Horn Winther

Strategisk plan 2014-2019 for Dansk Center for Musikudgivelse

Dansk Center for Musikudgivelses (DCM) overordnede formål er ligesom i centrets første femårsperiode (2009-2014) fortsat at *tilgængeliggøre musikalske værker og musikhistoriske kilder af interesse for musikforskningen og det praktiske musikliv og i denne forbindelse at videreføre, udvikle og udbygge kompetencer inden for musikfilologi samt at udvikle metoder og værktøjer til digital musikedition*. De vigtigste målgrupper for DCMs arbejde er således det udøvende musikliv og den musikvidenskabelige forskning.

På denne baggrund er DCMs mission i den kommende femårsperiode

- at tilgængeliggøre noder med henblik på opførelse og udbredelse,
- at tilgængeliggøre andre kilder og data af betydning for musikhistorien i Danmark, og
- at bidrage til videreudvikling af metoder og standarder for produktion og håndtering af sådanne udgivelser og data, især med henblik på digital formidling og bevaring.

Med hensyn til tilgængeliggørelse af relevant repertoire søges missionen primært realiseret gennem nodeudgivelser af høj indholdsmæssig og typografisk kvalitet. Det primære succeskriterium er, at DCMs produkter og resultater finder anvendelse og interesse. Væsentlige indikatorer i forbindelse med udgivelserne er opførelser, indspilninger og videnskabelige eller journalistiske artikler samt anmeldelser.

En målestok for udbredelsen er desuden antal solgte eksemplarer eller downloads. På det digitale område realiseres missionen gennem egenudvikling og tæt samarbejde

med relevante, internationale fagmiljøer. Et yderligere succeskriterium i den forbindelse er, at den udviklede software eller standarder finder anvendelse i projekter uden for DCM i størst muligt omfang.

Profil

DCMs editionstekniske arbejde er funderet på mange års erfaring med nodeudgivelse, især oparbejdet i forbindelse *Carl Nielsen Udgaven* (1994-2009) forud for centrets etablering. Da editionstekniske metoder og tilgange imidlertid også nødvendigvis er under stadig forandring, er det nødvendigt, at DCM også er åben for fornyelse og stadig forbedring. Dette gælder også med hensyn til formidlingen af centrets forskningsresultater. Centrets arbejde ikke mindst på det digitale område er tæt knyttet til denne refleksion og fornyelse, og netop kombinationen af ekspertise på såvel det musikfilologisk som det digitale, udviklingsmæssige område er en af centrets store styrker, som det er vigtigt at få forankret i centrets struktur og bemanding. Omvendt er en solid, musikfilologisk ekspertise en nødvendig forudsætning for at kunne udvikle hensigtsmæssige datastandarder og værktøjer. Der har vist sig at ligge et stort potentiale i denne kombination, som DCM ønsker at fastholde og styrke som en grundlæggende del af sin profil.

Repertoire

Rammen for DCMs potentielle udgivelsesrepertoire rækker principielt fra senmiddelalderen til det 20. århundrede. I praksis må centrets projektvalg i hvert enkelt tilfælde ses i forhold til de forhåndenværende redaktørers kompetencer, men centret bør dog altid kunne forventes at kunne udgive værker fra perioden ca. 1700 til 1950, som DCM betragter som sit kerneområde.

Et centralt spørgsmål er den konkrete prioritering og udvælgelse af værker til udgivelse.

I den forbindelse tager DCM udgangspunkt i tre relevanskriterier, der kan bidrage til prioriteringen af DCM-projekter:

1. "Dansk musikarv" – værker af særlig betydning for musikkulturen i Danmark
2. Musiklivets ønsker og behov – værker, der ønskes opført, men mangler opførelsesmateriale eller hvor eksisterende materiale ikke er af den ønskede kvalitet
3. Mindre kendte eller ukendte værker, som er historisk eller musikvidenskabeligt interessante.

Ad 1. Det er ikke nogen enkel eller entydig opgave at definere "dansk musikarv", men det er på den anden side indlysende, at visse værker spiller en større rolle for musiklivet og musikhistorien i Danmark end andre, både før i tiden og nu. DCM og dets direkte forløbere (Carl Nielsen Udgaven og Hartmann-udgaven) har allerede udgivet de fleste af de værker i Kulturministeriets *Kulturkanon*,¹ der falder inden for centrets kerneområde:

- Peter Heise: *Drot og Marsk*
- H. C. Lumbye: *Telegraph-Galop*
- H. C. Lumbye: *Champagne Galop* [inkluderet i divertissementet *Maritana*]
- Carl Nielsen: *Maskarade* [udgivet af Carl Nielsen Udgaven]
- Carl Nielsen: *Symfoni nr. 4* [udgivet af Carl Nielsen Udgaven]
- J. P. E. Hartmann: *Vølvens Spaadom* [udgivet af Hartmann-udgaven]

Hertil kommer Niels W. Gades *Elverskud*, som allerede er planlagt til udgivelse i den kommende femårsperiode i samarbejde med Gade-udgaven.

¹ Kulturkanonen. Kulturministeriet, 2006. Kan downloades på http://kum.dk/uploads/tx_templavoila/KUM_kulturkanonen_OK2.pdf

DCM ønsker også fortsat at prioritere værker af særlig musikkulturel betydning. Hertil hører også værker, som må regnes blandt nutidigt standardrepertoire, men hvortil der mangler nodeudgaver af en tilfredsstillende kvalitet (se nedenfor).

Ad 2. De fleste af DCMs udgivelser i den første femårsperiode er direkte udsprunget af konkrete behov og ønsker eller har omvendt ført til opførelser eller indspilninger.² Den konkrete efterspørgsel skal fortsat være et væsentligt relevanskriterium, f.eks. at materialet behøves i forbindelse med planlagte opførelser eller andre udgivelsesprojekter. Som led i forberedelsen af den næste femårsperiode har DCM søgt at kortlægge konkrete behov for nodeudgivelser. I den forbindelse er der indhentet udtalelser og anbefalinger fra væsentlige institutioner i musiklivet såsom konservatorierne, universiteterne, DR, landsdelsorkestrene, kororganisationer og udvalgte specialorkestre som f.eks. Concerto Copenhagen om ønsker til udgivelser, hvad enten det drejer sig om upublicerede værker eller værker, hvor kvaliteten af det tilgængelige nodemateriale er utilfredsstillende. Da svarprocenten trods gentagne henvendelser har været lav, kan undersøgelsen dog kun i begrænset omfang siges at have afdækket musiklivets behov.

Resultatet af kortlægningen er offentliggjort i en rapport med titlen *Dansk musik til udgivelse. Et idekatalog til musikedition*, som kan downloades fra DCMs webside.³ Rapporten giver et overblik over udgivelsessituationen for centrale danske komponister. Den foreslår dernæst en række udgivelsesserier (f.eks. bestemte genrer) og nævner et antal komponister under hver, som det kunne

² Se bilag A.

³ <http://www.kb.dk/da/nb/dcm/udgivelser/download/idekatalog.pdf>

være relevant at inkludere. Desuden fokuseres på værker af 17 udvalgte komponister, som vurderes at være særligt relevante at få udgivet.

Ad 3. DCM ser det som en del af sin forpligtelse også at gøre musikforskningen og det praktiske musikliv opmærksom på værker, der på grund af musikalsk kvalitet, historisk betydning eller andre kvaliteter skønnes at være interessante for forskningen eller for opførelse. Eksempler på sådanne udgivelser er den hidtil ukendte niende symfoni fra 1945 af Paul von Klenau og Johann Adolph Scheibes *Passion-Cantata* fra 1768.

Udgivelsernes kvalitet

DCM ser det som sin opgave at producere udgivelser af en høj indholdsmæssig og grafisk kvalitet. At dette ikke forhindrer en høj produktivitet og muligheden for at levere udgivelser mere eller mindre ”on demand” med relativt kort varsel, er dokumenteret gennem DCMs hidtidige arbejde.⁴

Indholdsmæssig kvalitet

En høj indholdsmæssig kvalitet definerer DCM primært således, at udgivelserne lever op til generelle standarder for videnskabeligt arbejde. Dette indebærer ikke i sig selv noget bestemt valg af metode eller udgivelsesprincip, men det forlanges, at udgivelserne som minimum ekspliciterer principperne for udgivelsen, at disse principper er adækvate i forhold til materialet ud fra en teoretisk, filologisk betragtning, og at de anvendes således, at metodisk og indholdsmæssig stringens og transparens sikres.

Disse kvalitetskrav indebærer også visse krav til omfanget af de ledsagende redaktionelle tekster til udgivelserne. Tekstdelene skal udover de ovennævnte metodiske redegørelser som minimum beskrive kildesituationen og det anvendte kildemateriale på en måde, der gør det muligt at verificere redaktørens valg af fremgangsmåde og eventuelle begrænsning af det kildemateriale, der direkte indrages i udgivelsen.

Tekstdelene skal derudover i passende omfang gøre rede for værkernes tilblivelses- og receptions historie, dels for at formidle en forståelse af værket i sin historiske kontekst, dels for at give brugeren et grundlag for vurdering af udgiverens valg.

Disse krav stilles til alle DCM-udgivelser, også hvis de udføres på bestilling udefra eller udarbejdes af en ekstern redaktør som led i et eksternt finansieret projekt. Til det formål formulerer DCM de nævnte krav i form af et sæt grundprincipper, som gøres gældende for både interne og – via kontrakter – eksterne projekter. DCM ser det som afgørende for centrets mulighed for profilering og i sidste ende eksistensberettigelse i det samlede felt af musikudgivere i Danmark, at der ikke afviges fra disse overordnede kvalitetskrav.

Grafisk kvalitet

For at sikre en så ensartet grafisk identitet som muligt bør alle DCM-udgivelser følge de samme design- og layoutprincipper. Et overordnet DCM-layout og omslagsdesign er allerede fastlagt og afstemt med Det Kongelige Biblioteks designprogram. Med hensyn til nodesatsen og sprogbrugen i tekstdelene følger DCM et sæt retningslinjer, der bygger på retningslinjerne for Carl Nielsen Udgaven. Retningslinjerne skal sikre en god læsbarhed, også til brug ved opførelser, og tilstræbe, at DCMs udgivelser lever op til nutidige principper for nodesats af høj kvalitet.

⁴ Som et eksempel kan nævnes DCMs tre Lumbye-udgivelser, der blev igangsat i januar 2010 og udgivet, så de var færdige til brug ved en koncert i Tivoli den 10. maj samme år. Se også bilag A: Værker udgivet af DCM 2009-2014 på ydre foranledning og bilag B: Samlet publikationsliste pr. 1. oktober 2014.

På grund af DCMs meget bredere repertoire end Carl Nielsens Udgavens kan sådanne retningslinjer dog kun være vejledende, og det vil være nødvendigt at genoverveje og i givet fald modificere retningslinjerne fra projekt til projekt, f.eks. med hensyn til notationspraksis og typografi, på baggrund af det konkrete materiale og udgavens art og formål. Da denne type retningslinjer generelt ikke berører det betydningsmæssige lag, er det også relativt uproblematisk at erstatte dem med afvigende retningslinjer, hvor det skønnes hensigtsmæssigt, f.eks. i forbindelse med eksterne projekter.

DCMs retningslinjer er publiceret på centrets website.⁵ Når retningslinjerne revideres, skal de ældre versioner fortsat være tilgængelige for at udgivelserne til enhver tid kan sammenholdes med de retningslinjer, der var gældende på udgivelsestidspunktet.

Projekttyper

Det er DCMs holdning, at centret fortrinsvist skal koncentrere sig om projekter, der enten på grund af omfang, metodisk tilgang eller begrænset salgspotentiale falder uden for kommercielle forlags interesse. Hertil kommer projekter, der kræver særlig ekspertise, f.eks. vedrørende transskription af ældre notationsformer, som det vil være nærliggende for DCM at udføre i det omfang den fornødne ekspertise er til stede.

De enkelte projekters omfang

Under forudsætning af en tilstrækkelig bemanning er en af DCMs åbenlyse styrker muligheden for at påtage sig projekter, der på grund af arbejdets omfang ikke kan udføres af en enkelt forsker, f.eks. ved et universitet, eller af et forlag. Et eksempel på et sådant projekt er udgivelsen af et stort værk som

Drot og Marsk. Det er oplagt, at DCM også i fremtiden bør afsætte en væsentlig del af sine ressourcer til netop sådanne projekter, fordi DCM i praksis er den eneste institution i det danske musikudgivelsesmiljø, der vil kunne realisere dem.

På den anden side er det vigtigt for DCMs synlighed, at ikke alle ressourcer bindes i store projekter (dvs. projekter af et omfang på mere end 1–2 årsværk), således at der kan opretholdes en rimelig udgivelsesfrekvens. Det skal derfor tilstræbes, at der sideløbende med store projekter også altid arbejdes på mindre projekter.

Node- og tekstudgivelser

DCM beskriver det som et af sine formål at ”tilgængeliggøre musikalske værker og musikhistoriske kilder af interesse for musikforskningen og det praktiske musikliv”.⁶ DCM ønsker med denne formulering at åbne mulighed for også at udgive tekster. Eksempler på tekstorienterede udgivelser er de afsluttede og igangværende værkfortegnelsesprojekter (J.P.E. Hartmann, Carl Nielsen, Niels W. Gade og J.A. Scheibe) og kildeudgivelser af tekster med tilknytning til dansk musik. To sådanne kildeudgivelser har været tilknyttet DCM som eksterne projekter i den første femårsperiode, nemlig udgivelsen af Per Nørgårds skrifter og Paul von Klenaus erindringer. Da musikfilologi grundlæggende er baseret på det samme teoretiske grundlag som tekstfilologien, er det DCMs opfattelse, at også tekstprojekter bør kunne rummes og udføres fagligt forsvarligt inden for centret. Det må bero på en vurdering af det konkrete projekt og de redaktionelle kompetencer i hvert tilfælde, om et projekt falder inden for DCMs rammer. Det bør være praksis fremover, at også tekstorienterede projekter underlægges de

⁵ <http://www.kb.dk/dalnb/dcm/udgivelser/retningslinjer/>

⁶ <http://www.kb.dk/dalnb/mtal/dcm/>

samme generelle krav til metodisk stringens og refleksion som nodeudgivelser.

Digital udvikling

Det digitale udviklingsarbejde ved DCM udgøres dels af konkrete projekter, dels af generel metodisk og teknisk udvikling. Den generelle udvikling sker dog i tæt tilknytning til konkrete projekter, således at den samtidig bidrager til realisering af disse. Som et eksempel kan nævnes DCMs engagement i det internationale Music Encoding Initiative-samarbejde (MEI).⁷ Den overordnede udvikling af MEI som en åben standard for kodning af musik og metadata knyttes ved DCM sammen med udviklingen af bl.a. den metadataeditor (*MerMEId*), der anvendes til produktion af værkfortegnelser. Et andet eksempel er den igangværende digitale udgave af Fr. Kuhlaus aleatoriske (dvs. tilfældighedsstyrede) værk *Kaleidakustikon*, som udover at udgive værket kan belyse og give erfaringer med arbejdsgange og generelle metoder i forbindelse med redigering, lagring og formidling af digitalt kodede værker.

Blandt de områder, som det kunne være relevant for DCM at satse på i perioden 2014–2019, kan nævnes

- udvidelse af værkfortegnelsernes datagrundlag med bl.a. MEI-kodede incipits, som vil muliggøre f.eks. tematisk søgning,
- udnyttelse af *linked data*-teknologier til f.eks. at give information om personer, som er nævnt i værkfortegnelserne, ved hjælp af autoritative data fra eksterne kilder (normdata),
- værktøjer til integration af kritiske apparat og nodesats, således at der sikres overensstemmelse mellem tekst- og

nodedel og opnås bedre arbejdsgange for udgiveren.

Det skal dog understreges, at en del af arbejdet på det digitale område må bestå i f.eks. at bidrage til udviklingen af internationale standarder og metoder for digital musikedition, og at dette arbejde ikke altid munder ud i konkrete produkter. Dette forarbejde er en forudsætning for at kunne nærme sig produktionen af ægte digitale udgaver (det vil først og fremmest sige udgivelser baseret på en semantisk frem for en grafisk beskrivelse af musikken) på forsvarligt grundlag, og DCM ser det som en oplagt opgave for centret også fortsat at bidrage til denne udvikling. Det hidtidige arbejde på dette område har i høj grad været med til at synliggøre og profilere DCM internationalt, også længe før der kunne vises egentlige produkter frem. Da denne type arbejde næppe kan forventes finansieret via private fonde, vil det være nærliggende at finansiere det digitale udviklingsarbejde via centrets grundbevilling.

Internt og eksternt initierede DCM-projekter, der udføres af DCM

Som internt initieret betegnes de projekter, der udspringer af DCM egne ønsker, mens eksternt initierede projekter er udløst af henvendelser udefra, men udføres af DCMs personale enten inden for centrets grundbevilling eller gennem supplerende, eksternt finansiering. Som nævnt ovenfor prioriteres det højt, at DCMs projekter så vidt muligt udløser eller er udløst af en konkret efterspørgsel. Ønsket om således at kunne levere udgivelser mere eller mindre ”on demand” på baggrund af udefrakommende henvendelser betyder, at der må være en vis fleksibilitet i DCMs projektplan. Selv om udgangspunktet for perioden 2014–2019 kan være en projektplan, som udfylder hele perioden, skal der derfor være mulighed for løbende at revurdere planen og evt. at

⁷ <http://www.music-encoding.org>

udsætte eller erstatte planlagte projekter for at give plads til nye projektforslag, såfremt de prioriteres højere.

Udgivelser udarbejdet af DCM for eksterne projekter

En særlig kategori udgør de projekter, der udføres af DCMs personale på bestilling udefra, og som indgår i eksterne udgivelses-serier. I sådanne tilfælde indgås en kontrakt mellem DCM og opdragsgiveren, der fastlægger omfanget og arten af det arbejde, der skal ydes af DCM. Det kan fastlægges i kontrakten, at der anvendes eksternt definerede retningslinjer, dog med det forbehold, at udgivelsen skal leve op til DCMs generelle kvalitetskrav.

DCM har i sin første femårsperiode haft et samarbejde med Fonden til Udgivelse af Niels W. Gades Værker (Gade-udgaven) og har bidraget til udgaven efter to forskellige modeller:

- Udgivelsen af to bind med Gades samlede klaverværker. Det redaktionelle arbejde med bindene betales af DCMs egne lønmidler.
- Udgivelsen af Gades kantate *Comala* for soli, kor og orkester. Det redaktionelle arbejde er udført af DCM, men bestilt og betalt af Gade-udgaven.

Det er DCMs hensigt at arbejde videre efter begge modeller også i perioden 2014-2019, dvs. dels selv bidrage for egne midler til færdiggørelsen af Gade-udgaven i rimeligt omfang, dels have mulighed for at udvide centrets bemanding gennem opgaver bestilt og betalt af Gade-udgaven. Gades *Elverskud* er således planlagt til udgivelse af DCM efter den første model, mens der i efteråret 2014 er indgået aftale med Gade-udgaven om udgivelse af tre bind med korværker efter den anden model.

Eksterne, tilknyttede projekter

I tillæg til de projekter, der realiseres af DCMs eget personale, kan der tilknyttes selvstændigt finansierede projekter, udført af eksterne redaktører. DCM kan bidrage med vejledning og i begrænset omfang praktisk/ administrativ bistand til sådanne projekter og tilbyde offentliggørelse af slutproduktet som en DCM-publikation, såfremt produktet lever op til DCMs generelle kvalitetskrav. Samarbejdet med eksterne redaktører kan være værdifuldt for begge parter: Redaktøren får mulighed for at drøfte sit projekt i et kollegialt forum og kan trække på centrets praktiske, tekniske og administrative ressourcer. Omvendt bidrager eksterne projekter til centret både med hensyn til udgivelsesvolumen og ved at forøge og forny centrets bemanding.

Det har i praksis vist sig, at også eksterne projekter, der i princippet er fuldt finansierede, kan kræve en betydelig indsats fra DCMs side og dermed tage ressourcer fra andre DCM-projekter. Der kunne derfor evt. fastsættes et vist overhead til dækning af DCMs udgifter i forbindelse med sådanne projekter. DCM må også kunne afvise eksterne projekter, hvis de skønnes at kræve ressourcer fra DCM i et omfang, der ud fra en løbende prioritering af DCMs projekter og ressourcer ikke passer ind i produktionsplanen.

Publiceringsmåde

Som overvejende offentligt finansieret forskningsinstitution ser DCM det som sin pligt at stille sine forskningsresultater gratis til rådighed for offentligheden i videst muligt omfang. DCMs egne publikationer skal derfor fortsat gøres tilgængelige til fri download.

Af hensyn til musikere, biblioteker og andre, der ønsker udgivelserne i trykt form, skal

der som alternativ fortsat tilbydes trykte publikationer (evt. trykt on demand) i det omfang det er økonomisk forsvarligt for DCM. Da denne dobbelte model generelt ikke er attraktiv for kommercielle forlag, er det også fremover DCMs hensigt at distribuere publikationerne via KBs bogsalg. Det skal endvidere undersøges, om det vil være hensigtsmæssigt og muligt at indgå en distributionsaftale med f.eks. et tysk nodeforlag.

Formidling og samarbejde

DCMs arbejde er i vidt omfang formidlingsvirksomhed i og med at de primære produkter er (forsknings-)publikationer. Publikationsvirksomheden kombineres med andre typer formidling, især:

- Konferencebidrag
- Netværksdannelse, f.eks. med beslægtede institutioner i Norden og inden for MEI-samarbejdet
- Samarbejde med konservatorier og universiteter om formidling til studerende
- Samarbejde med KB om f.eks. koncertarrangementer
- Artikler, der formidler forskningsresultater opnået i forbindelse med konkrete projekter, eller fortæller om centrets arbejde generelt.

KB er en af institutionerne i netværket vedr. fejringen af Carl Nielsen i 2015, og DCM er gået ind i netværksarbejdet i forbindelse med udarbejdelsen af den digitale Nielsen-værkfortegnelse (CNW). DCM er i løbende kontakt med især DR, sådan at udviklingen af CNW og det fælles CN2015-site bliver koordineret, og at de to projekter kommer til at supplere hinanden bedst muligt. Alt efter fremtidsplanerne for CN2015-sitet bør dette samarbejde fortsætte eller – hvis CN2015-sitet nedlægges – overveje, om dele af CN2015-sitet kan indarbejdes i CNW.

I international sammenhæng har DCM i sin første femårsperiode taget initiativ til dannelsen af et uformelt netværk med beslægtede institutioner i Norden: *Musikk-arvprojektet* (Norge), *Levande Musikarv* (Sverige) og et lignende projekt under forberedelse i Finland. Netværket, som har fået navnet *Nordic Musical Heritage Network*, holdt sit første seminar på KB i april 2013 og samles herefter årligt på skift i de deltagende lande. Dette netværk vil DCM også fremover bidrage til at opretholde og styrke.

DCM er endvidere engageret i det internationale *Music Encoding Initiative* og har i den forbindelse opnået værdifulde kontakter og en betydelig synlighed inden for det digitale musikeditationsområde. Også denne position vil DCM fortsat fastholde og om muligt udbygge, f.eks. gennem organisatorisk arbejde og samarbejde med beslægtede (især værkfortegnelses-) projekter.

Synlighed

Forudsætningen for en rimelig synlighed i det danske udgivelses- og musikmiljø er et vist publikationsvolumen. Med de udgivne publikationer fra de første års virksomhed er udgangspunktet for en kommende femårsperiode derfor væsentligt bedre end for den første periode, men det er også afgørende for synligheden, at der kan opretholdes en tilpas høj udgivelsesfrekvens. DCM tilstræber derfor at kunne præsentere mindst 2-3 nye udgivelser om året, hvilket der må tages hensyn til i langtidspanlægningen og prioriteringen af store i forhold til mindre projekter.

Et tilbagevendende kritikpunkt har været DCMs ringe synlighed på internettet. Mulighederne for at præsentere DCM med en selvstændig identitet, der kan profilere og promovere DCM inden for de relevante

miljøer, er dog begrænsede, idet DCM skal fremstå som en del af KB og holde sig inden for de designmæssige rammer for KBs samlede website. Det har dog været muligt dels at forenkle adressen til DCMs hovedside fra www.kb.dk/da/kb/nb/mta/dcm/ til www.kb.dk/da/nb/dcm/ ved en omorganisering af strukturen på sitet, og dels at få etableret den helt korte adresse www.kb.dk/dcm/ som en genvej til DCM-forsiden.

DCMs arbejde hen imod egentligt digitale publikationer (f.eks. værkfortegnelserne og i fremtiden forhåbentlig også egentligt digitale nodeudgivelser med udnyttelse af det formidlingspotentiale, der ligger i muligheden for interaktion) vil dog ikke eller kun vanskeligt kunne realiseres inden for rammerne af KBs content management system og kræver derfor under alle omstændigheder tekniske særløsninger i et vist omfang. Gennem brugen af *URL rewrite*-teknikker er det dog muligt at få også de teknisk mere krævende dele (som f.eks. MerMEId-softwaren, værkkatalogerne og andre digitale udgivelser) til at lægge sig under domænet www.kb.dk og samtidig have et mere DCM-tilpasset visuelt udtryk.

DCMs synlighed ønskes generelt forbedret gennem en mere opsøgende indsats over for fagtidsskrifter med henblik på anmeldelse af DCMs publikationer. På grund af de relativt høje produktionsomkostninger i forbindelse med trykning *on demand* eller i meget små oplag (typisk 20–25 eksemplarer) kan der ikke udsendes anmelder-eksemplarer uden forudgående aftale om anmeldelse. Det bør i forbindelse med hver nyudgivelse overvejes, hvilke tidsskrifter, der skal tilbydes anmelder-eksemplarer. Det kan typisk dreje sig om tidsskrifter som *Die Tonkunst*, *Die Musikforschung*, *Notes* eller *19th Century Music*.

Centrets ressourcebehov

Kompetencebehov

I den plan for centret, som dannede baggrund for ansøgningerne til bl.a. Kulturministeriet, var bemanningen skitseret til 5–6 årsværk, omfattende fire videnskabelige medarbejdere inkl. centrets leder, en IT-konsulent og et sekretariat svarende til 1 årsværk. Den faktiske bemanning har i det første år (2009–2010) været ca. 5 årsværk, derefter gradvist faldende. Pr. 1. januar 2014 lå DCMs bemanning på 3 fuldtidsstillinger, ved forlængelsen af stillingerne i sommeren 2014 yderligere reduceret til 2,8. Denne bemanning må skønnes at være for lidt til at centret fremover kan håndtere projekter af en størrelse som udgivelsen af en opera samtidigt med varetagelsen af centrets øvrige funktioner. Et projekt som udgivelsen af Hornemans opera *Aladdin*, der længe har rangeret højt på listen over fremtidige projekter, kan således ikke realiseres inden for centrets nuværende rammer.

Erfaringerne fra centrets første år viser desuden, at centrets målsætning med hensyn til digital udvikling ikke kan opfyldes uden ressourcer til IT-ekspertise (evt. placeret i DIS).

DCM vil på længere sigt gerne knytte flere studentermedarbejdere til centret, således at nogle af de opgaver, der i dag løses til konsulentpris uden for centret, som f.eks. nodesats og mindre layout-opgaver, i højere grad kunne løses internt af studentermedarbejdere. Også en del administrative opgaver, der i dag varetages af videnskabeligt personale, kunne med fordel lægges ud til studentermedarbejdere.

Ud fra de erfaringer, der er gjort i løbet af centrets første 5 år, er det derfor DCMs anbefaling, at der afsættes IT-personaleressourcer svarende til mindst 50 % af en fuldtidsstilling, og at der knyttes f.eks. to

studentermedarbejdere til centret, hvoraf den ene forudsættes at være kvalificeret til at arbejde med nodesats på relativt avanceret niveau. Denne udvidelse vil både betyde en væsentlig bedre udnyttelse af centrets ressourcer og ikke mindst give centret det volumen og den kompetencemæssige bredde, som er afgørende for at kunne fungere som et egentligt *center*.

Driftsmidler

Udover øremærkede fondsmidler til produktionsudgifter i forbindelse med konkrete projekter begrænser DCMs indtægter sig p.t. til et beskedent provenu fra salget af bind i Carl Nielsen Udgaven (CNU) og salg af *Drot og Marsk*. Indtægter fra salget af DCMs egne publikationer (med undtagelse af *Drot og Marsk*) tilfalder ikke DCM, men KBs driftsafdeling.

Med et voksende antal publikationer, der alle skal genoptrykkes med jævne mellemrum (jf. DCMs "on demand"-trykning), må der samlet set forudses en stigning i centrets driftsomkostninger. Med udsigten til fortsat faldende indtægter fra CNU-salget bør der derfor søges en langsigtet ordning, der sikrer centret tilstrækkelige driftsmidler. En besparelse på driften kan dog som nævnt bl.a. opnås ved at omlægge udgifter til f.eks. nodesats til interne (studerer-)lønudgifter, hvis lønmidlerne er tilstrækkelige til det. Også en eventuel distributionsaftale med et forlag (som nævnt ovenfor) kan måske medvirke til, at en vis procentdel af produktionsudgifterne – dvs. udgifter til layout, tryk og indbinding – kan føres tilbage til DCM via salg.

Bilag A

Værker udgivet af DCM 2009-2014 på ydre foranledning

Tre værker af H. C. Lumbye (*Telegraph-Galop*, *Maritana* og *Dronning Louise Vals*) blev udgivet til fejringen af Lumbyes 200 års fødselsdag med en koncert i Tivoli i 2010.

Tre udgivelser af mindre værker af Paul von Klenau (*Sonate i f-mol*, *Sonatine i E-dur* og *20 Sange til tekster af Ludvig Holstein*) er udgivet på foranledning af pianist Søren Rastogi.

Paul von Klenaus niende symfoni blev udgivet efter aftale med DR Symfoniorkestret, som uropførte værket i marts 2014 med efterfølgende indspilning på pladeselskabet Dacapo.

Johan Svendsens *Andante funèbre* er udgivet efter ønske fra og i samarbejde med den norske Svendsen-Udgave som første del af et (indtil videre uforpligtende) samarbejde om Svendsens værker fra tiden i København.

Udgivelsen af Peter Heises *Drot og Marsk* er kommet i stand efter en konkret henvendelse fra Edition S herom og tilskyndet af Det Kongelige Teaters daværende foreløbige repertoireplaner. Pga. operachefens afgang er disse planer nu sat i bero eller i hvert fald udskudt, men udgivelsen er siden blevet tilskyndet af Per Erik Veng, som havde kontakt til operaen i Chemnitz om en mulig opførelse.

Niels W. Gades *Comala* er en bestillingsopgave, udført for Gade-udgaven (GW).

Udgivelsen af Gades *klaverværker* er ligeledes et bidrag til GW, men redaktionsarbejdet er efter aftale med GW udført for DCMs egne midler.

Bilag B

Samlet publikationsliste pr. 1. oktober 2014

Nodeudgivelser

De fleste af DCMs nodeudgivelser kan både købes trykt og downloades gratis som PDF-filer fra centrets websider på <www.kb.dk/dcm/udgivelser>.

Opførelsesmateriale (stemmer) er dog normalt kun tilgængeligt som PDF-filer.

Fröhlich, Johannes Frederik (1806–1860): *Symfoni i Es-dur, Opus 33* (1833). Udgivet af Lisbeth Ahlgren Jensen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2011. DCM 010. ISMN 979-0-9001824-9-4. Partitur, 155 s.

Gade, Niels W. (1817–1890): *Comala Op. 12. Dramatic Poem after Ossian* (= Niels W. Gade · Works, IV:1) (1846). Udgivet af Axel Teich Geertinger for Fonden til Udgivelse af Niels W. Gades Værker. København: Engstrøm & Sødring / Kassel: Bärenreiter, 2013. ISBN 87-90230-21-3. Partitur, 275 s.

Hamerik, Asger (1843–1923): *Quartetto* (1859). Udgivet af Katarina Smitt Engberg. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2013. DCM 018. ISMN 979-0-9001827-7-7. Partitur, 20 s.

Hartmann, Emma (1807–1851): *Klaverstykker*. Udgivet af Katarina Smitt Engberg. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2013. DCM 016. ISMN 979-0-9001827-3-9. 28 s.

Hartmann, J. P. E. (1805–1900): *Klaverværker* (= J. P. E. Hartmann. *Udvalgte Værker*

/ *Selected Works* / *Ausgewählte Werke*, III/1–2). Udgivet af Niels Krabbe. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2012. ISMN 979-0-706763-13-2 / 979-0-706763-12-5. lxxxviii + 651 s.

Hartmann, J. P. E.: *Tema med Variationer for klaver, violin og violoncello* (1849). Udgivet af Niels Krabbe. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2013. DCM 020. ISMN 979-0-9001827-9-1. Partitur, 24 s.

Heise, Peter (1830–1879): *Ouverture til "Marsk Stig"* (1856). Udgivet af Axel Teich Geertinger. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 007. ISMN 979-0-9001824-6-3. Partitur, 115 s. + 23 orkesterstemmer.

Heise, Peter: *Drot og Marsk. Tragisk Opera i fire akter* (1878). Tekst af Christian Richardt. Udgivet af Niels Bo Foltmann, Peter Hauge, Niels Krabbe og Axel Teich Geertinger. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2013. Partitur, bd. 1-2: DCM 012/013. ISMN 979-0-9001827-1-5 / 979-0-9001827-2-2, xlv + 869 s. Klaverudtog: DCM 015. ISMN 979-0-9001827-5-3, xv + 421 s.

Klenau, Paul von (1883–1946): *Sonate for klaver f-mol* (1944). Udgivet af Lisbeth Ahlgren Jensen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 001. ISMN 979-0-9001824-0-1. 27 s.

Klenau, Paul von: *Sonatine for klaver E-dur* (1944). Udgivet af Lisbeth Ahlgren Jensen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 002. ISMN 979-0-9001824-1-8. 14 s.

Klenau, Paul von: *20 sange til tekster af Ludvig Holstein* (1941). Udgivet af Elly Bruunshuus Petersen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 006. ISMN 979-0-9001824-5-6. 69 s.

Klenau, Paul von: *Symfoni nr. 9*. Udgivet af Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Niels Krabbe og Bjarke Moe. Dansk Center for Musikudgivelse, 2014. Partitur (xxxii + 372 s.); klaverudtog (172 s.); 30 orkesterstemmer.

Lumbye, Hans Christian (1810-1874): *Dronning Louise Vals* (1868). Udgivet af Axel Teich Geertinger med forord af Knud Arne Jürgensen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 004. ISMN 979-0-9001824-3-2. Partitur, 39 s. + 22 orkesterstemmer.

Lumbye, Hans Christian: *Maritana. Divertissement i Form af en Carnevals-Scene* (1847). Udgivet af Niels Bo Foltmann og Axel Teich Geertinger med forord af Knud Arne Jürgensen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 005. ISMN 979-0-9001824-4-9. Partitur, 65 s. + 23 orkesterstemmer.

Lumbye, Hans Christian: *Telegraph-Galop* (1844). Udgivet af Niels Bo Foltmann med forord af Knud Arne Jürgensen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 003. ISMN 979-0-9001824-2-5. Partitur, 27 s. + 37 orkesterstemmer.

Patermann, Georg (ca. 1585-1630): *Quam pulchrae sunt mammae tuae og Sponsa velut Christo juncta est Ecclesia Sponsa* (To bryllupsmotetter, 1610-1619). Udgivet

af Bjarke Moe. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. DCM 008. ISMN 979-0-9001824-7-0. Partitur, 48 s.

Scheibe, Johann Adolph (1706-1778): *Passions-Cantate* ("Vor Harpe er bleven til Sorrig", 1768). Udgivet af Peter Hauge. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2012. DCM 011. ISMN 979-0-9001827-0-8. Partitur, xxvi + 178 s.

Svendsen, Johan (1840-1911): *Andante funèbre* (1894). Udgivet af Elly Bruunshuus Petersen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse / Oslo: Johan Svendsens Verker, 2012. Partitur, 38 s.

Artikler

Ahlgren Jensen, Lisbeth: "Musikalische Aktivitäten in zwei Kopenhagener Salons zwischen 1780 und 1830", *Die Tonkunst. Magazin für klassische Musik und Musikwissenschaft*, 4, 2010, s. 208-217.

Ahlgren Jensen, Lisbeth: "Salonmusik omkring 1800. Friederike Bruns salon". I: K. K. Povlsen (red.): *Salon på Sophienholm. Omkring år 1800*, 2010, s. 27-33.

Foltmann, Niels Bo: "Carl Nielsens 'Maskerade' og Det Kongelige Teaters scenemusik til Holbergs komedier", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 50, 2011, s. 371-385.

Foltmann, Niels Bo: Anmeldelse af Elaine Gould: *Behind Bars. The definitive Guide to Music Notation, Danish Yearbook of Musicology*, 39, 2012, s. 104-107.

Foltmann, Niels Bo: Teksthæfte til CD: *Niels W. Gade, Piano Sonata op. 28 / Aquarellen*

- opp. 19 & 57, Christina Bjørkøe (piano), CPO 777 628-2, 2013.
- Geertinger, Axel Teich & Pugin, Laurent: "MEI for bridging the gap between music cataloguing and digital critical edition", *Die Tonkunst. Magazin für klassische Musik und Musikwissenschaft*, 5:3, 2011, s. 289-294.
- Geertinger, Axel Teich: "Efter noder. Videnskabelig forskning på sporet af komponistens idé", *Diamanten*, 2013:2, s. 6.
- Geertinger, Axel Teich: Anmeldelse af Margit Haider-Dechant: *Joseph Woelfl. Verzeichnis seiner Werke* og Margret Jestremski: *Hugo-Wolf-Werkverzeichnis*, *Die Musikforschung*, 66:3, 2013, s. 308-311.
- Geertinger, Axel Teich: "Turning Music Catalogues into Archives of Musical Scores – or Vice Versa: Music Archives and Catalogues Based on MEI XML", *Fontes Artis Musicae*, 61/1, 2014, s. 61-66.
- Hauge, Peter: "John Dowland's Employment at the Royal Danish Court. Musician, Agent – and Spy?". I: M. Keblusek og B. V. Noldus (red.): *Double Agents: Cultural and Political Brokerage in Early Modern Europe* (= *Studies in Medieval and Reformation Traditions*, 154). Brill, Leiden 2011, s. 193-212.
- Hauge, Peter: Anmeldelse af Christopher D. S. Field og Benjamin Wardhaugh (red.): *John Birchensha: Writings on Music, Music and Letters*, 92:4, 2011, s. 647-49.
- Hauge, Peter: "Johann Adolph Scheibe (1708-76) and Copenhagen", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 50, 2011, s. 315-43.
- Hauge, Peter: Anmeldelse af Arne Spohr: "How chances it they travel?" *Englischer Musiker in Dänemark und Norddeutschland 1579-1630*, *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 50, 2011, s. 602-09.
- Hauge, Peter: "Michael Praetorius's Connections to the Danish Court", I: S. Rode-Breyman og A. Spohr (red.): *Michael Praetorius – Vermittler europäischer Musiktraditionen um 1600*. Hildesheim: Olms 2011, s. 33-49 (= *Ligaturen: Musikwissenschaftliches Jahrbuch der Hochschule für Musik und Theater Hannover*, 5).
- Hauge, Peter: "Digital Archives at The Royal Library, Copenhagen", *Early Music Performer*, 29, 2011.
- Hauge, Peter: "Dowland in Copenhagen, 1598-1606", *Early Music*, 41, 2013, s. 189-203.
- Krabbe, Niels: "Tale ved 40 års jubilæet på Det Kongelige Bibliotek 15. januar 2010", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 2010:2, s. 44-51.
- Krabbe, Niels: "Udbredelsen af J.P.E. Hartmanns klavermusik", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 51, 2012, s. 413-444.
- Krabbe, Niels: "Fra Beethovens skrivepult i Wien til magasinerne i København", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 2013:4, s. 3-21.
- Moe, Bjarke: "Nodehandel i København i 1600-tallet", *Custos. Tidsskrift for tidlig musik*, 2013:3, s. 14-17.

Tidsskrifter og serier

Carl Nielsen Studies. Hovedredaktør: Peter Hauge. ISSN 1603-3663. <www.tidsskrift.dk/index.php/carlnielsenstudies>

J. P. E. Hartmann. *Udvalgte Værker / Selected Works / Ausgewählte Werke*. Hovedredaktør: Niels Krabbe.

Rapporter m.v.

Dansk Center for Musikudgivelse (informationsfolder). Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010. 28 s. <www.kb.dk/dcm/komponenter/download/DCM-DK_web.pdf>

Retningslinjer for nodeudgivelser. Version 1.0 (November 2013). Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2013. 164 s. <www.kb.dk/dcm/udgivelser/retningslinjer/>

Dansk musik til udgivelse. Et idekatalog til musikedition. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2014. 26 s. <www.kb.dk/dcm/udgivelser/download/idekatalog.pdf>

Netpublikationer og -ressourcer

Carl Nielsen Works Catalogue (CNW). Udgivet af Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Niels Krabbe, Bjarke Moe og Elly Bruunshuus Petersen. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2014. Tematisk-bibliografisk fortegnelse over alle Carl Nielsens kompositioner. <www.kb.dk/dcm/cnw.html>

Peter Hauge (red.): *Bibliografi. En annoteret bibliografi inden for områderne tekst- og musikfilologi, nodesats og notation*. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2010-. Bibliografien indeholder p.t. godt 560 poster inden for områderne musikfilologi, tekstkritik, nodesats og notation. <www.kb.dk/dcm/udgivelser/bibliografi.html>

Hansen, Ivan (red.): *Per Nørgårds skrifter online*. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2012-2013. Inkluderer værkfortegnelse 1949-2012 med komponistens egne noter. <www.kb.dk/dcm/udgivelser/norgard>

Software

Metadata Editor and Repository for MEI Data (MerMEId), udviklet af Sigfrid Lundberg og Axel Teich Geertinger. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse, 2013-. Webapplikation til redigering af data til f.eks. digitale værkfortegnelser. <labs.kb.dk/editor>

The Royal Library's Annual Report 2014

The Royal Library is Denmark's national library and the university library of the University of Copenhagen. The mission of the Library is to promote education, research and information in the present and in the future. The vision of the Royal Library is to be one of Europe's foremost national and university libraries.

The National Library

As a *national library* the institution manages the nation's cultural heritage of both Danish and foreign origin in the form of published works (books, periodicals, newspapers, pamphlets), manuscripts, archives, maps, pictures, photographs and sheet music in analogue or digital form, including the Danish part of the internet in the *Netarchive*, and documents the intellectual culture of everyday life.

The work and departments of the National Library cover a wide spectrum and incorporate a vast field of competences and tasks. The National Library manages its statutory task of legal deposit, organises concerts, produces critically acclaimed exhibitions, publishes in both its own and external research publications, organises lectures based on the library's tasks and collections, and supports resident researchers, who use the library's documents and collections. The Library collects and indexes significant archives in the music and theatre sectors, incorporates entire photo collections and, equally importantly, receives valuable personal archives of great interest, which are vital for future understanding: for example of the life and works of a writer.

The National Library also focuses on the digital collection of materials and documents, since social media, e-books and digital communication are gradually becoming

the primary medium. It is vital to be aware of this, if one has any hope of gaining the same insight into Danish society, which is possible on the basis of physical materials.

So, in a way, one could say that the National Library has two parallel departments: the Preservation Department, which takes care of the preservation and management of the physical collections; and the Department of Digital Preservation, which – as the name suggests – is responsible for the digital, long-term preservation of digital legal deposit etc. via the *Netarchive*. But there is a bridge between these two departments, since materials, which are considered too fragile and in poor condition in terms of conservation, are *substitution digitised*, in order to preserve the material digitally for posterity. This work is implemented in close collaboration between the two departments and is also an expression of the fusion of media, which the National Library has been experiencing in recent years, and which, organisationally, the Library has responded to.

The National Library concluded 2014 with the consolidation of one of its major development projects: *Danish Books 1701-1900 On Demand* (DOD). This is a service, which enables users to order a digital copy of a desired title from the period, and to gain access to it at home, without having to sit in the Royal Library's reading room. DOD was also mentioned in the 2013 Annual Report as an example of the National Library's focus on the retro-digitisation of the Library's collections. Starting from 2015, this is now one of the National Library's permanent services. It is also a clear-cut example of the fact that digitisation enables the National Library to make the many invaluable materials accessible to all citizens, no matter where they are in the country or, for that matter, in other countries.

Retro-digitisation or, as it is often referred to in the National Library, *cultural heritage digitisation*, is a unique opportunity to disseminate several hundred years' worth of legal-deposited material, which provides a wonderful insight into Danish cultural and societal life. After all, the many kilometres of shelves contain, not only books, but also community periodicals, association periodicals, illustrations, leaflets, exhibition catalogues, parish booklets and many other publications, which collectively reveal Denmark's political, literary and societal development. The National Library also has its special collections, which represent a wealth of knowledge, and a unique historical production, both written and visual, which deserves to reach a wider audience.

But it is virtually impossible to digitise all these materials, and it would require a financial investment, which far exceeds the Royal Library's capacity. This makes it necessary to prioritise in terms of content and finances. This is done every year. The Library, in addition to user-driven digitisation arising out of DOD, selects collections and materials, which are not only considered important in terms of preservation, but are also of interest in terms of research and dissemination. The digitisation of cultural heritage is a significant financial investment, both in terms of the direct cost of scanning and administration, and in terms of the subsequent digital preservation. These funds have until now had to be found from within the regular operating budget. That means that the digitisation of cultural heritage very much depends on financial prioritisation. There are relatively few extra resources for this task; so major digitisation projects are largely dependent on the support and goodwill of foundations.

Digitisation is often referred to as a substitute for other activities, but this is not

the case in the National Library. No tasks are neglected. On the contrary! We raised this issue in the Library's previous Annual Reports. It is clear that the transition to a predominantly digital National Library will not happen overnight. Rather, the Library must be capable of collecting, indexing and preserving both physical *and* digital materials concurrently. Despite the possibility of delivering documents digitally (e.g. through the *MyArchive* service), the Library continues to receive large physical archives from both private individuals and cultural institutions. This continues to make great demands on the need for physical storage space.

The University Library

As a *university library*, the Royal Library's primary mission is to support research and teaching at the university: on the one hand, by accommodating the need of researchers, students and teachers for information resources; on the other hand, through special services for these three groups, who collectively constitute the university library's main user group.

The University Library provides a comprehensive library service for the University of Copenhagen. Use of the library's knowledge resources has never been higher. In 2014 the Library provided 16,847,300 digital usage units and 615,967 printed usage units. There is still a dramatic shift from printed to digital resources. While the study environments are popular, there was a noticeable decrease in physical visits from 1.52 million in 2013 to 1.44 million in 2014. In addition, there were 1.4 million virtual visits to the libraries' websites.

Use of the personal guidance functions is extremely healthy. 25% of the university's students took part in the faculty libraries' user training courses, and in 2014 216,000

contacted the Library personally. In 2014, use of the University Library's digital guides (LibGuides), which include the faculty libraries' websites, subject sites and guides to interdisciplinary topics, amounted to 509,000 page views.

In 2014, the total cost of the Library service for the University of Copenhagen amounted to DKK 308 million: DKK 195.7 million for the University Library under the aegis of the Royal Library; and DKK 112.3 million for the university-owned libraries. Direct costs totalled DKK 141.4 million; indirect expenses, DKK 166.5 million. Of the direct costs, DKK 62.7 million went to the acquisition of knowledge resources in digital and printed form (DKK 55.5 million and DKK 7.2 million respectively).

For 2014–2016 the strategic focus is on the development of “The Digital University Library”. One significant service development in the general area is the continued transition to systematic and user-driven acquisition of books in digital format instead of printed format. This strategic effort is also evident in the actual usage patterns. During the year, the use of digital books rose by 32%: from 888,390 in 2013 to 1,171,966 in 2014.

In the special researcher service area, the most important development is the creation of a bibliometric readiness, which enables the University Library to provide annual bibliometrical analyses at both faculty and department levels. In the special student service area, the most important development is the launch of a project for the intelligent study environment, comprehensive data labs and new high-tech study environments for three faculty libraries. Moreover, in the period December 2014–January 2015, we conducted an experiment, which involved

24-hour opening of the Library of the Faculty of Social Sciences. This did not reveal a need for 24-hour opening, but rather a need for longer opening hours during exam periods.

In 2014, for the second year running, a job satisfaction survey for the University of Copenhagen revealed a predominant satisfaction with the library area. 84% of the university's staff responded with “Strongly Agree” or “Agree” to the statement: “I am satisfied with the library services, which I regularly use (incl. e-periodicals, e-reference books, e-books etc.).”

In 2014 two organisational changes were implemented in the University Library areas. Firstly, the organisation of the Pharmaceutical Library was integrated into the Faculty Library of Natural and Health Sciences on Nørre Allé. Secondly, the internal process departments were both organisationally and physically consolidated in the Department of Information Resources, whose mission is to acquire, manage and make accessible the Royal Library's information resources.

Digital Infrastructure and Service

In recent years, the extent of retro-digitisation has experienced rapid growth. This has led to an increasing need for efficient system support for work processes. Therefore, in 2014 we implemented a project to analyse the needs and possible solutions for improved efficiency, quality assurance and transparency of these processes. As part of the project, a group of employees travelled to London, where they visited the Wellcome Trust and the British Library. The objective was to see how these two institutions supported retro-digitisation with, respectively, a commercial product and an open source product (Goobi). On the basis of major investigative work and on the basis of their

experiences from the London visit, the project participants suggested the Goobi system as a framework system for the preparation of digital workflows.

To a great extent, work on IT support for the Royal Library and on new digital services takes place through collaboration with others, including other research libraries in the DEFF (Denmark's Electronic Research Library) context, and through participation in open source communities.

Economy and Staff

The legislative framework of the Royal Library is laid down in the annual Finance Bill. There is a separate legislative framework for legal deposit, theft protection and research.

In the National Budget and the Additional Appropriation Budget 2014, the Library had a grant of DKK 348 million. In addition, after the presentation of the 2013 accounts, savings to the tune of DKK 0.8 million were transferred. In the course of the financial year, the Library also had additional revenue of DKK 53.6 million. So, overall, in 2014 the Library had a total of DKK 402.4 million at its disposal.

In 2014, the Library's total expenses amounted to DKK 402.3 million. DKK 176.5 million related to wages and DKK 225.9 to other expenses. Of the total expenses of DKK 402.3 million, DKK 120 million (i.e. 31%) could be attributed to the Library's buildings.

As the 2013 Annual Report indicated, the Library had implemented the savings that were necessary leading up to 2015, while there was still significant work involved in making the budget for 2015, in which there has been an even greater drop in funding, and in which we must expect

to redistribute the resources, which are contained in the framework agreement. In 2014 we prepared a budget for 2015, in which necessary adjustments of the number of staff were implemented using natural retirement. In 2015 we will implement adjustments for the years 2016–2017. The adjustments will, on one hand, ensure room for the recruitment of expertise, which the Library either does not have or does not have enough of; on the other, they will safeguard the balance between expenses and income.

The staff includes employees appointed for ordinary activities (the National Budget allocation), revenue-funded activities, grant-funded research and other grant-funded activities. Ordinary activities also include other income: for example, income in relation to cultural production and services provided to the University of Copenhagen and reimbursement-funded full-time equivalents (FTE) in relation to staff employed under special conditions.

In 2014, we appointed a total number of employees corresponding to 424.8 FTE, of which only approx. 322 were financed by the National Budget allocation, while the other activity resulted from the Library's sale of services and participation in the employment of staff under special conditions.

Material Acquisitions

Accounts for acquisitions in 2014 (i.e. accounts for the acquisition of books, periodicals and other types of material in physical and electronic form, along with binding) totalled DKK 48.9 million. Of this amount, just under DKK 4.5 million was used for the National Library obligation and DKK 44.5 million for the University Library obligation.

Many of the acquisitions for the National Library obligation are not reflected in the figures, because the majority of the material is acquired through legal deposit and bequests. Particularly, it should be emphasised that legal deposit leads to the acquisition of digital documents in copy form (CD-ROM etc.) and digital works, which are published on the Internet. This is done via web harvesting. Materials with a total value of DKK 1,684,987 were purchased for Danish Collections. DKK 1,591,971 was spent on the acquisition of special types of material – manuscripts, archives, photographs, maps, sheet music, musical manuscripts, intellectual property cultural heritage (Danish Folklore Collection), Orientalia and Judaica. The Library purchased text books and reference works to the value of DKK 256,405 for the centres and interdisciplinary acquisitions. The Department of Preservation spent DKK 462,778 for binding materials and better preservation conditions. The National Library spent a total of DKK 4,448,376 in the form of material acquisitions.

In terms of printed documents, the accounts for the University Library obligation are divided into subject accounts, which correspond to the subject areas of the University of Copenhagen, which the Royal Library serves. The University Library spent a total of DKK 44,498,045, the greatest part of which was the cost of digital documents: DKK 41,126,993. The cost of digital documents now represents 92.4% of the total expenditure, while the cost of printed documents, incl. the cost of binding, represents 7.6%. The Royal Library will continue its strong focus on the accumulation of digital collections and access to digital information. Out of the total accounts for both the National Library and the University Library, the cost of digital documents now represents

85%, which amounts to an increase of 3 percentage points since 2013.

The Storage Situation

The Library must make sure that the collections are stored in up-to-date, climate-controlled stacks. In particular, the national collections must be stored in the correct climate for preservation. The Library does not yet have an adequate number of climate-controlled stacks at its disposal. This is critical in terms of the preservation of the National Library's collections. 52% of the national collections, which need climate control, is currently stored in stacks, in which the climate cannot be controlled. The lack of climate control accelerates the deterioration of the materials: in particular the materials, which were produced on acid paper. Moreover, much of the storage in climate-controlled stacks is of a purely temporary nature, having been rehoused in the stacks of the Danish National Archives at Kalvebod Brygge in Copenhagen.

The contract for use with the Danish National Archives expires at the end of 2018, by which time the Library's collections, according to previous plans, should have been moved to a newly constructed, climate-controlled storage facility. The plan is to construct a storage facility for the National Museum of Denmark, the Royal Library and the University of Copenhagen (Natural History Museum of Denmark and Medical Museion), but construction has not yet started. The emerging situation is critical for the Library, which has discussed with the Danish National Archives the possibility of extending the rehousing of materials in the storerooms of the National Archives. It has been agreed that the Royal Library can make use of any capacity that might be available, until the Library can move out into its new storage facility. If, at some time

after the end of 2018, the capacity runs out as a result of the growth of the National Archives' accession and/or the transfer of documents from Slotsholmen to Kalvebod

Brygge, the Library will have to move out either entirely or partially, but no more than is absolutely necessary.

